

वनारस संस्कृत सीरीज ।

- भेदधिकारः । (वेदान्त) श्रीनृसिंहाश्रममुनिकृतः । पण्डित श्री नारायणशर्मकृतव्याख्यासहितः । तथा—
 उपक्रमपराक्रम । (वेदान्त) श्रीअण्णयदाक्षितविरचितम् ।
 (नं० ८६, ९२) खण्डानि २ मूल्यम् रु० ३—०
- बोधसारः । (वेदान्त) श्रीनरहरिकृतस्तच्छिष्यपण्डितश्रीदिवा-
 करकृतदीकया सहितश्च । (नं० ८९, ९०, ९४, ९६, १०१, १०५, १०८, १०९, १११, ११३) १० खण्डानि । मूल्यम् रु० १५—
 ब्रह्मसूत्रदीपिका (वेदान्त) श्रीमच्छङ्करानन्दभगवद्विरचिता तथा—
 तत्त्वानुसंधानम् । (वेदान्त) श्रीमहादेवानन्दसरस्वतीप्रणीतम् ।
 (नं० ९१, ११२) २ खण्डानि मूल्यम् रु० ३—०
- दैवज्ञकामधेनुः । (प्राचीनज्यातिषग्रन्थः ।) लङ्कायाम् हस्तचनग-
 ल्यनामके महाविहारेऽध्युपनते महामहोपाध्यायेन श्रीमता-
 अनवमर्शासह्वराजवरेण सङ्कलिता । (नं० ९७, १०४, ११६)
 खण्डानि ३ मूल्यम् रु० ४—८
- श्रीमदणुभाष्यम् । (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) श्रीवल्लभाचार्यविरचितं
 श्रीपुरुषोत्तमजीमहाराजविरचितप्रकाशाख्यव्याख्यासमेतम् ।
 (नं० ९९, १००, १०३, १०७, ११०, ११४, ११७, ११८, ११९, १२०, १२४, १२५, १२७, १२८, १२९, १३५ खण्डानि मूल्यम् रु० २२—
 तत्त्वशेखर । (विशिष्टाद्वैतवेदान्त) श्रीलोकाचार्यविरचितः । तथा—
 तत्त्वत्रयचुलुकसङ्ग्रहः । (विशिष्टाद्वैतवेदान्त) श्रीकुमारवेदान्ता-
 चार्यश्रीवरदगुरुविरचितः । (नं० १०६) मूल्यम् रु० १—८
- श्रीभाष्यवासिर्क यतीन्द्रमतदीपिका च । (वेदान्तविशिष्टाद्वैत)
 श्रीनिवासाचार्यकृता । सकलाचार्यमतसंग्रहश्च । (नं० १२३, १३३) खण्डे २ मूल्यम् रु० ३—०
- गूढार्थदीपिका । (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) पण्डितवरधनपतिसूरिकृता ।
 श्रीमद्भागवतदशमस्कन्धस्थरासपञ्चाध्याय्यीव्याख्या तथा—
 रसव्याख्या (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) विद्वद्वरश्रीजगन्नाथसुधिविनिर्मिता ।
 (नं० १३१, १४२, १४६) खण्डानि ३ मूल्यम् रु० ४—८
- गूढार्थदीपिका । (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) पण्डितवर-श्रीधनपति-
 सूरिकृता । श्रीमद्भागवतदशमस्कन्धस्थ-भ्रमरगीत-व्याख्या ।
 (नं० १४) खण्ड १ मूल्यम् रु० १—८
- गोश्वलायनसूत्रप्रयोगदीपिका । (वेद) श्रीमञ्चनाचार्यमद्वैत-
 चिता (नं० १३२, १३८) २ खण्डे मूल्यम् रु० ३—०
- काव्यालङ्कारसूत्राणि । (अलङ्कार) आचार्यवामनविरचितवृत्तिसमे-
 तानि । श्रीगोपेन्द्रत्रिपुरहरभूपालविरचिता काव्यालङ्कारकामधे-
 (नं० १३४, १४०) २ खण्डे मूल्यम् रु० २—०

THE
KASHI-SANSKRIT-SERIES

(HARIDAS SANSKRIT GRANTHAMĀLĀ)

NO. 68.

(Lexicography Section, No. 2)

The
Anekārtha Sangraha

Of

ĀCHĀRYA HEMA CHANDRA

Edited

With an Alphabetical Index Prepared by

CHĀNĀNANDA PĀNDEYA AND JANĀRDANA JOSHI

By

Gagannāth Sastri Hoshing Sāhityopādhyāya

PRINTED, PUBLISHED & SOLD BY

JAI KRISHNADAS-HARIDAS GUPTA,

The Chowkhamba Sanskrit Series Office, Vidya Vilas Press,

North of Gopalmandir, Benares City.

Printed-Published & sold by
JAI KRISHNADAS-HARIDAS GUPTA,
The Chowkhamba Sanskrit Series Office,
VIDYA VILAS PRESS.

HINDUSTANI ACADEMY.

UNITED PROVINCES

Name of Book—

Author—

Publisher—

Section No.——— Library No.———

Date of Receipt—

2 Arthur Probsthain,
Oriental & Foreign Bookseller,
London.
3 The Oriental Book-supplying Agency,
POONA.

हरिदाससंस्कृतग्रन्थमालासमाख्य-
काशीसंस्कृतसीरिजपुस्तकमालायाः

६८

कोशविभागे(२)द्वितीयं पुष्पम् ।

अनेकार्थसङ्ग्रहो नाम कोशः

आचार्यश्रीहेमचन्द्रेण विरचितः ।

पण्डित घनानन्दपाण्डेयेन पल्लवग्रामवासिना तः
श्रीपण्डित जनार्दनज्योतिर्विदा तारादत्तिना
चीनाखनीवासिना च कूर्माचलपर्वतीयाभ्याम्
उद्धृत्य संशोध्याऽकारादिसूच्या संवेष्ट्य मुद्रणायाऽर्पितः ।

श्रीमता पण्डितजगन्नाथशास्त्रिहोशिङ्गमहोदयेन
साहित्योपाध्यायेन सम्पादितः ।

प्रकाशकः—

जयकृष्णदास—हरिदासगुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरिज आफिस, विद्याविलास प्रेस,
गोपालमंदिर के उत्तरफाटक, बनारस सिटी ।

१९८५

राजशासनानुसारेण सर्वेऽधिकाराः प्रकाशकेन स्वायत्तीकृताः ।

इस कार्यालय द्वारा इस सूचीपत्र के अलावा ४ संस्कृत ग्रन्थमालायें यथा “चौखम्बासंस्कृतसीरिज” “काशीसंस्कृतसीरिज” “बनारससंस्कृतसीरिज” तथा “हरिदाससंस्कृतसीरिज” ग्रन्थमालायें भी निकलती हैं, सूचीपत्र पृथक् मंगवाकर देखने की कृपा करें। इन सब सूचीपत्रों में छपे ग्रन्थों के अलावा भारतवर्ष के सभी प्रकाशकों के प्रकाशित ग्रन्थ भी विक्रयार्थ प्रस्तुत रहते हैं, इसके अलावा इस प्रेस द्वारा सर्व प्रकार की संस्कृत, हिन्दी, अंग्रेजी की सुन्दर छपाई होती है, परीक्षा प्रार्थनीय है।

पत्रादि प्रेषणस्थानम्—

जयकृष्णदास हरिदास गुप्तः—

चौखम्बासंस्कृतसीरिज आफिस, विद्याविलासप्रेस,
गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक, बनारस सिटी।

श्री भूमिका ।

अथैष मुद्रापयित्वा प्राकाश्यं नीयते श्रीहेमचन्द्रार्थविनिर्मितः अनेकार्थसङ्ग्रहो नाम कोशः । अस्मिन् किल २००० द्विसहस्रमिताः श्लोकाः सन्ति । एकद्वित्रिचतुःषष्ट- षट्स्वराणामनेकार्थानां शब्दानां सङ्ग्रहेण काण्डनाम्ना षोढा विभक्तोऽयं ग्रन्थः । अन्ते च तेनैव क्रमेण 'अव्यय'वर्गोऽपि सङ्ग्रहीतोऽस्ति । तत्राप्याधुनिकानामिवाऽकारादिक्रमेण शब्दसङ्ग्रहणं रचयित्रा सौकर्याय विहितम् । एतस्य निर्माणात्प्रागेवाऽमुना एकार्थ- शब्दसङ्ग्रहात्मकः कोशो निर्मित एवाऽऽसीदिति ग्रन्थारम्भे "ध्यात्वाऽर्हतः कृतैकार्थशब्द- सन्दोहसङ्ग्रहः" इत्याद्युपन्यासेनाऽवगन्तुं शक्यते । शब्देष्वादावकारादिरन्ते च कका- रादिः पूर्वमुद्देश्यवचनमनन्तरं च तदर्थप्रकाशनमिति क्रमः सर्वत्राऽत्र पुस्तके जाग- र्ताति तथैव प्रतिज्ञाऽप्यस्य । मुद्रितस्य प्रकृतग्रन्थस्यैतत्कृता टीकापि 'अनेकार्थकैरव- करकौमुदी'नाम्ना विद्यते । यद्विषये इदमपि कथ्यते यत् सा टीका तच्छिष्येण महेन्द्रेण विरच्य तन्नाम्नेव प्रतिष्ठापिता ।

साम्प्रतं संस्कृतवाण्यां कियन्तः के च कोशाः समुपलभ्यन्त इत्येतं विषयं 'गायक- वाड-ओरियंटल-सिरीज-नामकग्रन्थमालायाः ४२ संख्यायां मुद्रितस्य साहित्याचार्य एम्. ए. इत्याद्युपाधिधारिभिः पण्डितप्रकाण्डैः पाण्डेयश्रीरामावतारशर्मभिः सन्पादितस्य केशवकृतकल्पद्रुकोशस्य राजकीयाऽऽङ्गलभाषानिवद्धात् कोशपरिचायकात् प्रास्ताविका- दुपाददीत विद्वद्गण इति तत्र मौनमेव समालम्ब्यते । परं ग्रन्थकर्तृविषये किञ्चिदुपन्य- सनमप्रासङ्गिकं न स्यादित्यधस्तात् प्रदर्श्यते—

यद्यपि 'प्रभावकचरिता'दिग्रन्थेषु तत्र तत्रोपलभ्यते प्रकृतग्रन्थकर्तृजीवनचरित- विषये वर्णनं, तथापि यत्किञ्चिदितस्ततः प्राप्तमेवाऽस्माभिरुल्लिख्यते । आचार्यश्रीहेमचन्द्र- स्तु जैन आसीदित्यत्र तु न केषामपि विप्रतिपत्तिः । एष हि जयसिंहकुमारपालाभिषयो- र्त्तृपयरोश्रये निवसति स्मेति स्थितिकालोऽस्य ११४५-१२३२ वैक्रमीयद्वादशशताब्दि- मध्यकालात् त्रयोदशशताब्दीपूर्वार्धभागं यावत् प्रायो निर्णयते मर्मस्पृग्भिरितिहासज्ञैः । "कलिकालसर्वज्ञ" इति नामान्तरमप्यस्य प्रथितमेवाऽऽसीत् । एतदुपश्लेषे ग्रन्थ- प्थदावधि ज्ञाता ग्रन्थास्त्वमे—१ अभिधानचिन्तामणिः सञ्चितः, २ अनेकार्थसङ्ग्रहः सञ्चितः, ३ निघण्टुशेषः, ४ सञ्चितिका देशीनाममालेति चत्वारः कोशग्रन्थाः । अन्ये च ५ काव्यानुशासनम्, ६ अलङ्कारचूडामणिः, ७ छन्दोऽनुशासनं, ८ द्वाथ्रयं काव्यं, ९ धातुपाठः सञ्चितः, १० धातुपारायणं सञ्चितः, ११ धातुमाला, १२ नाममाला, १३ नाममालाशेषः, १४ सञ्चितः प्रमाणमीमांसा, १५ बलाबलसूत्रवृहद्वृत्तिः १६ बाल- भाषाव्याकरणसूत्रवृत्तिः, १७ उणादिसूत्रवृत्तिः, १८ लिङ्गानुशासनं सञ्चितं, १९ शब्दानु- शासनं सञ्चितं २० योगसूत्रम्, २१ विभ्रमसूत्रम्, २२ त्रिषष्टिशलाकापुरुषचरित्रं सपरिशिष्टपर्व २३ शेषसङ्ग्रहः, २४ सारोद्धारश्चाति ।

एतत्सम्बन्धिन्यः काश्चन कथा अपि प्रसिद्धाः । तत्रत्यैवैकेयम्—कदाचिद् ज्ञः कुमार-

*श्रीहेमसूरिशिष्येण श्रीमन्महेन्द्रसूरिणा ।

भाष्यनिष्ठेन टीकेय तन्नाम्नेव प्रतिष्ठिता

भूमिका ।

मालस्य पुरस्तात् केनचित् वार्ताप्रसङ्गेनाऽगादि यत् श्वेताम्बरजैनाः प्रत्यक्षमपि देवं सवि-
हारं नाऽभ्युपयन्तीति । तदा हेमचन्द्र उदतरयत्—आः कथं नाऽभ्युपयन्ति । यतः—‘अधाम
शमधामैव वयमेव हृदि स्थितम् । यस्याऽस्तव्यसने प्राप्ते त्यजामो भोजनोदके’ ॥ इति ।

एकदा देवपूजकैरुपेत्य समुद्रोपकण्ठे वर्तमानस्य सोमनाथमहादेव—शिवालयस्य पुनरुद्धा-
प्य प्रार्थितं, राज्ञाऽपि समाजमम् । ततः कमलस्तत्र समुपस्थिते विघ्ने तन्निवारणाय हेमचन्द्र-
प्रदर्शितदिक्षैव व्रतमनुष्ठाय समवसिते मन्दिरजीर्णोद्धारकर्मणि सहैवाऽमुना हेमचन्द्रेण तत्र
रक्षाऽगम्यत समर्च्यत च स शिवः । तदवसरं कविनाऽमुनेत्थं तस्य स्तुतिरपि गीता । यथा—

भववीजाङ्कुरजनना रागाद्याः क्षयमुपगता यस्य ।

ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरो वा जिने वा नमस्तस्मै ॥ १ ॥

यत्र तत्र समये यथा तथा योऽसि सोऽस्यभिधया यथा तथा ।

वीतदोषकलुपः स चेद्भवानेक एव भगवन्नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥

त्रैलोक्यं सकलं त्रिकालविषयं सालोक्यमलोकितं

साक्षाद्येन यथा स्वयं करतले रेखाग्रं साङ्गुलि ।

रागद्वेषभयामयान्तकजरालोत्पलोभादयो

नालं यत्पदलङ्घनाय स महादेवो मया वन्द्यते ॥ ३ ॥

यो विश्वं वेद वेद्य जननजलनिधेर्भाङ्गेनः पारदृश्व

पौर्वापर्याविरुद्धं वचनमनुपमं निष्कलङ्कं शदीयम् ।

तं वन्दे साधुवन्द्यं सकलगुणनिधिं ध्वस्तदोषद्विषन्तं

बुद्धं वा वर्धमानं शतदलनिलयं केशवं वा शिवं वा ॥ ४ ॥ इति

एवमेव बह्व्यः आख्यायिका एतत्सम्बन्धेनोपस्थापयितुं शक्यन्ते, परमत्र तदप-
ह्वायाऽखिलं मुख्योऽंशः प्रादर्शितः ।

एतत्पुस्तकं संशोध्य प्रकाशनायाऽहं श्रीमता जयकृष्णदासमहोदयेनाऽभ्यर्थितः । श्री-
मज्जनार्दनज्योतिर्विद्भिरेव सुप्रणहं विधाय पुस्तकं ग्रहितमासीत् । एतस्य पुस्तकस्य
प्रकाशनविषये विद्याभूषणश्रीकृष्णज्योतिर्विद् बी. ए. एल्. एल्. वी., श्रीपद्मादत्तपाण्डेयः
एम्. ए., श्रीभैरवदत्तपाण्डेयो वैदिकः, श्रीषनानन्दपाण्डेयः कूर्माचल्यः, तारादासिः
श्रीजनार्दनज्योतिर्विद्, चौखम्भासंस्कृतपुस्तकमालाध्यक्षः श्रेष्ठिश्रीजयकृष्णदासमहोदय-
श्चेत्येते धन्यवादाहर्हाः ।

साक्षात् पुस्तकादिसाहाय्यदानेन ये महाभागा मामुपकृतवन्तस्ते माननीयाः श्री-
गोपीनाथकविराज एम्. ए. (प्रिसिपल् गवर्नमेंट संस्कृत कालेज काशी) महोदयाः, सतीर्थ्याः
श्रीचट्टकनाथशर्माणः एम्. ए. साहित्याचार्याः हिन्दूविश्वाद्यालये संस्कृताध्यापकाः
तथा ज्योतिर्विदो मान्याः श्रीश्रीनाथशास्त्रिवेतालमहोदया अपि कथमिव न स्मृतिमंथन्ती-
ति तेषां स्मृत्वा, येषां श्रीमतां पूज्यपादानां गुरुवर्याणां कृपाकटाक्षकणिकालाभेन
किमपि कर्तुं प्रभवामस्तान् सवमनं सम्पूज्य विरम्यते वृथापल्लवितादस्मादिति शिवम् ।

वाराणसी

१ स० १९८५

{

विदुषां सभहाजनम्—

जगन्नाथशास्त्री होशिङ्गः

उपोद्घातः ।

श्री अनेकार्थ-सङ्ग्रहो नाम कोशः श्रीमता हेमचन्द्रेण प्रतिभाशालिना कवीश्वरेण
निरमायि । बहवोऽन्ये च ग्रन्थास्तेन महाभागेन लिखितास्तेषु न खलु सर्वे प्रचलितास्तथा-
पि काव्यानुशासनं लिङ्गानुशासनं शब्दानुशासनं छन्दोऽनुशासनं वादानुशासनं योग-
शास्त्रम् इत्येते चान्येऽपि कतिचिन्निबन्धा लोके विद्वद्भिराहताः प्रचारमलभन्त । सार्द्धत्रय-
कोटि-मित-श्लोकरचनात्मिकाऽभूच्छ्रीमतो हेमचन्द्रकवेल्लेखमालेति प्रसिद्धिस्तु महदाश्चर्य-
मुत्पादयत्येव । नायमतिप्राचीनः कविर्न चास्य जीवनचरितं दुर्ज्ञेयम् । यतः कवि-
रयं जैनधर्मावलम्बी बभूव । श्रीवैक्रमीयेऽब्दे ११४५ भूतवेदेशमिते महाकार्तिक्यां पौर्णि-
मास्यामजायत । पञ्चाशीतिवर्षमितमभूदस्य जीवनं, तच्च सकलं कविजीवनं प्रभावकचरिता-
दिग्रन्थेषु पूर्णतयोपलभ्यते नातः पिष्टपेषणं विधीयते । गुर्जरदेशीयस्य राज्ञः श्रीमतः
कुमारपालस्याऽस्मिन् सभासदि कविदे विशेषोऽनुग्रहः स्नेहः प्रसादश्चाऽभवदिति कवे-
र्ग्रन्थानां प्रचारपरिचायको हेतुरिति बोद्धुं शक्यते । 'कलिकालसर्वज्ञ' इत्यप्यासीदभि-
धानमस्य कवेः ।

वेदानारभ्य समग्रसाहित्यसमुदयस्य रक्षार्थं वित्तकोषानामिव शब्दकोषा-
नामपि रक्षाकर्णार्थकामेनेति मया कथञ्चित् महता काठिन्येन विश्वप्रकाश-त्रिकाण्डशेष-
मेदिनी-शाश्वत-मङ्गल-वैजयन्ती-हारावत्यभिधानचिन्तामणिप्रभृतीनां कोषाणां सङ्ग्रहः
कृतः । दुष्प्राप्यग्रन्थानां पुनरुद्धारे सहायकानां धन्यवादः क्रियते । अनेकार्थसङ्ग्रह-
सम्प्रति लोके प्रचारशैथिल्येन अकालमत्ययमुपयातीत्यहमस्य रक्षणे परिकरं बध्नामि स्म ।
एकं हस्तलिखितं प्राचीनं जीर्णप्रायं पुस्तकमधिगत्य मया श्रीमतो हेमचन्द्रकवेर्गुणगौरवेण
प्रचोदितेन तस्य सर्वेषां ग्रन्थानामुद्धरणे यत्नः कृतः । प्रथमं तावदनेकार्थसङ्ग्रहस्य द्वि-
स्वरदान्तमात्रपाठं सम्प्राप्याऽहमितस्ततः पत्रप्रेषणादिषु बहु व्ययमङ्गीकृत्य प्रोफेसरथियोडोर
जाचारीति नाम्ना जर्मनदेशीयने विदुषा सम्पादितं पुस्तकं क्रीतवान्, किन्तु तत्पुस्तकं च
प्रायशोऽपूर्णं बहुषु स्थलेषु न्यूनाशुद्धपाठसंवलितमासीत् । अत एव यतस्ततः पाठसंशो-
धनं कृत्वा अन्येभ्यः कोशेभ्यश्चोद्धृत्य विविधासु काव्यादिटीकासु धृतानि च कोशप्रमाणानि
तत

समर्पयामि । साम्प्रतं लोके प्रथितोऽमरकोशो वरोवर्ति, किन्तु हैमानेकार्थसङ्ग्रहकोषे शब्दानामाधिक्यं वर्तते, अस्य कोषस्य टीकायां तदानीन्तनानां प्राचीनप्रमाणभूतकोशानां बाक्यान्नुद्धृतानि । तेषु च व्याडिनामधेयः कश्चित्कोषोऽपीदानीमस्माभिरन्विष्यते, यदि प्राप्स्यते तदा सोऽप्युद्धरिष्यते ।

कार्येऽस्मिन् सहायकेषु प्राधान्येन श्रीमान् श्रीकृष्णज्योतिर्विद् विद्याभूषण बी. ए. एल्. एल्. बीत्युपाधिमान् प्राङ्ग्विवाकः सम्प्रति काशीविद्वद्विद्यालये धर्मविज्ञासम्बन्धिव्याख्यातृपदवीमवलम्बमानः, ततः श्रीमान् पण्डितः पद्मादत्तपाण्डेयः एम. ए. नयनी-तालीयहम्फ्रीपाठशालाध्यापकः, तथा श्रीमान् पण्डित भैरवदत्तपाण्डेयो वैदिको नूतनसंस्कारदशकर्मपद्धतिसङ्ग्राहकः, ततोऽपि विशेषतरं सञ्जातुको जयकृष्णदासमहोदयोऽध्यक्षश्चतुः-स्तम्भसंस्कृतमालायाः सन्तः सन्ति मम धन्यवादाहार्ः ।

पदे पदे स्थालितानि सन्त्येव चलतां, विज्ञाः कृत्याऽशुद्धस्थलं संशोध्याऽस्मदुत्सार्द्धं वर्धयन्तु ।

नयनीतालनगरात्
सं० १९८४ माघशुक्ला ५

भवदीयौ—
जनार्दन ज्योतिर्वित् तारादत्तिः
घनानन्द पाण्डेयः कूर्माचलीयश्च.

श्रीः ।

आचार्यश्रीहेमचन्द्रनिर्मितः—

अनेकार्थसङ्ग्रहः ।

ध्यात्वाऽहर्तः कृतैकार्थशब्दसन्दोहसङ्ग्रहः ।
एकस्वरादिषट्काण्ड्या कुर्वेऽनेकार्थसङ्ग्रहम् ॥ १ ॥
अकारादिक्रमोऽत्रैदौ ककारादिक्रमोऽन्ततः ।
उद्देश्यवचनं पूर्वं पश्चादर्थप्रकाशनम् ॥ २ ॥
यत्रैक एव रूढोऽर्थो यौगिकस्तत्र दर्श्यते ।
अनेकस्मिस्तु रूढेऽर्थे यौगिकः प्रोच्यते न वा ॥ ३ ॥
पदानां भागतो योऽस्मिन्ननेकार्थः प्रकाश्यते ।
प्रदर्शनीयो नैवासौ तस्यानन्त्यप्रसङ्गतः ॥ ४ ॥
को ब्रह्मण्यात्मनि रवौ मयूरेऽग्नौ यमेऽनिले ।
कं शीर्षेऽप्सु सुखे, खं स्वसंविदि व्योमनीन्द्रिये ॥ ५ ॥
शून्ये बिन्दौ सुखे, खस्तु सूर्ये, गौरुदके दृशि ।
स्वर्गे दिशि पशौ रश्मौ वज्रे भूमाविषौ गिरि ॥ ६ ॥
त्वग् वल्कले चर्मणि च न्यग् निम्ने नीचकात्स्न्ययोः ।
रूक् शोभाकिरणेच्छासु वाग् भारत्यां वचस्यपि ॥ ७ ॥
जो जन्यां जातमात्रे च मृत्युञ्जये जनार्दने ।
जूराकाशे सरस्वत्यां पिशाच्यां जवनेऽपि च ॥ ८ ॥
ज्ञः स्याद्विचक्षणे पद्मासने चान्द्रमसायने ।
ज्ञा जटायां च राक्षस्यां पतने दुर्भगस्त्रिधासु ॥ ९ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

सद् विद्यमाने सत्ये च प्रशस्ताऽर्चितसाधुषु ।
 भः शुक्रे भसुडौ भांशौ भूस्तु भूमिरिव क्षितौ ॥ १०
 स्थाने च भः पुनः शम्भौ मा लक्ष्म्यां वारणेऽव्ययम्
 किं क्षेपनिन्दयोः प्रशने वितर्के, ज्या तु मातरि ॥ ११
 क्षमामौर्व्यो, द्युर्दिने बहौ द्यौस्तु स्वर्गे विहायसि ।
 रस्तीक्ष्णे दहने, रास्तु सुवर्णे जलदे धने ॥ १२ ॥
 द्रूः कामरूपिणि स्वर्णे धूर्यान्मुखभारयोः ।
 पूः शरीरे नगर्यां च श्रीलक्ष्म्यां सरलद्रुमे ॥ १३ ॥
 वेषोपकरणे वेषरचनायां मतौ गिरि ।
 शोभात्रिवर्गसम्पत्त्योः लूः लुवे निर्झरेऽपि च ॥ १४
 वः पश्चिमदिर्गाशे स्याद् वौषम्ये पुनरव्ययम् ।
 स्वः स्वर्गनभसोः स्वो ज्ञात्यात्मनोः स्वं निजे धने ॥
 दृष्टष्टौ दर्शनेऽध्यक्षे विट् प्रवेशे नृवैश्ययोः ।
 तृद् तृष्णावत्तर्षवच्च भवेल्लिप्तापिपासयोः ॥ १६ ॥
 त्विट् शोभायां जिगीषायां व्यवसाये रुचौ गिरि ।
 भाः प्रभावे मयूखे च मास्तु मासे निशाकरे ॥ १७ ॥

इत्याचार्यश्रीहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

एकस्वरकाण्डः प्रथमः ॥

अर्को द्रुभेदे स्फाटिके ताम्रे सूर्ये बिडौजसि ।
 अकं दुःखाघयोरङ्को भूषारूपकलक्ष्मसु ॥ १ ॥
 चित्राजौ नाटकाद्यंशे स्थाने क्रोडेऽन्तिकागसोः ।
 एकोऽन्यः केवलः श्रेष्ठः संख्या, कल्कोऽघविष्टयोः ॥
 दम्भे पापिनि फिट्टे च कङ्को ब्राह्मणलिङ्गिनि ।
 लोहपृष्ठे यमे कर्कः श्वेताश्वे दर्पणे घटे ॥ ३ ॥
 कर्केतनेऽद्यौ राशौ च काकः स्यात्पीठसर्पिणि ।
 द्वीपमानद्रुभेदेषु शिरोऽवसाळने द्विके ४

काकं काकसमूहे स्याद्वतवन्धे च योषिताम् ।
 काका तु काकजङ्घायां काकोलीकाकनामयोः ॥ ५ ॥
 काकोदुम्बरिकाकाकपाचिकारक्तिकास्वपि ।
 किष्कुः प्रकोष्ठे हस्ते च वितस्तां कुत्सितेऽपि च ॥ ६ ॥
 कोको वृके चक्रवाके खर्जूरीदुग्धभेकयोः ।
 छेको विदग्धे विश्वस्तमृगनीडजयोरपि ॥ ७ ॥
 टङ्को नीलकपित्थेऽसिकोशे कोपेऽश्मदारणे ।
 मानान्तरे खनित्रे च जङ्घायां टङ्कणेऽपि च ॥ ८ ॥
 तर्को वितर्के काङ्क्षायामूहवर्त्मविशेषयोः ।
 त्रिका कूपस्य नेमौ स्यात् त्रिकं पृष्ठाधरे त्रये ॥ ९ ॥
 तोकं सन्तानसुतयोर्द्विकः स्यात्काककोकयोः ।
 न्यङ्कुर्भुगे मुनौ, नाकः स्वः खे, नाकुस्तु पर्वते ॥ १० ॥
 मुनिवल्मीकयोर्निष्कः कर्षे हेमनि तत्पले ।
 दीनारे साष्टसुवर्णशते वक्षोविभूषणे ॥ ११ ॥
 पङ्कोऽधे कर्दमे, पाकः पचने शिशुदैत्ययोः ।
 चको रक्षोभिदि श्रीदे शिवमल्लीवकोटयोः ॥ १२ ॥
 भूकश्छिद्रं काले, भेको मेघमण्डूकभीरुषु ।
 मुष्को मोक्षद्रुमे सङ्घे तस्करे मांसलाऽण्डयोः ॥ १३ ॥
 मूको दैत्याऽवाम्दीनेषु रङ्कः कृपणमन्दयोः ।
 राका कच्छ्वां हृष्टरजःकन्यायां सरिदन्तरे ॥ १४ ॥
 पूर्णेन्दुपूर्णिमायां च रेकः शङ्काविरेकयोः ।
 हीनेऽपि, रोकं क्रयणभेदे नावि बिले चरे ॥ १५ ॥
 रोकौऽशौ, लङ्का तु शाखा शाकिनी कुलटा पुरी ।
 लोको विश्वे जने, बल्कं शकले त्वचि शलकवत् ॥ १६ ॥
 वङ्कः पर्याणभागे स्यान्नदीपात्रे च भङ्गुरे ।
 शको देशे राजभेदे शङ्का स्यात्संशये भये ॥ १७ ॥
 शङ्कुः पत्रशिराजाले सङ्गुथाकीलकशम्भुषु ।

अनेकार्थसमूहे-

शक्तौ हरितके वाऽपि शुको व्यासजकीरयोः ।
 रक्षोऽमासे शुक्रं ग्रन्थपर्णेऽरलुशिरीषयोः ॥ १९ ॥
 शुक्रं घट्टादिदातव्ये जामातुश्चापि बन्धके ।
 शूकोऽनुक्रोशकिंशार्वोः शोके भिषवशुङ्गयोः ॥ २० ॥
 शूका हृल्लेखे, श्लोकस्तु पद्यबन्धे यशस्यपि ।
 शौकं शुकानां समूहे स्त्रीणां च करणान्तरे ॥ २१ ॥
 सूका बाणोत्पलावाताः स्तोकः स्याच्चातकाऽल्पयोः
 इति द्विस्वरकान्ताः ।

नखं तु गन्धद्रव्ये स्यान्नखः करजषण्डयोः ॥ २२ ॥
 न्युङ्खः सामविशेषस्य षटोङ्कार्यामतिप्रिये ।
 पुङ्खः स्यान्मङ्गलाचारे शराङ्गश्येनयोरपि ॥ २३ ॥
 मेङ्खा पर्यटने नृत्ये दोलायां वाजिनां गतौ ।
 मुखसुपाये प्रारम्भे श्रेष्ठे निःसरणास्ययोः ॥ २४ ॥
 रेखा स्यादल्पके छन्नन्याभोगोल्लेखयोरपि ।
 लेखो लेख्ये दैवते च लेखा राज्यां लिपावपि ॥ २५ ॥
 वीङ्खा तु शूकशिम्वायां गतिभेदे च नर्तने ।
 शङ्खः कम्बौ निधिभेदे स्यान्नख्यामलिकास्थनि ॥
 शाखा द्रुमांशे वेदांसे भुजे पक्षान्तरेऽन्तिके ।
 शिखाग्रमात्रे चूडायां केकिचूडाप्रधानयोः ॥ २७ ॥
 ज्वालायां लाङ्गलिकायां शिफाशाखाघृणिष्वपि ।
 सखा सहाये मित्रे च सुखं त्रिदिवशर्मणोः ॥ २८ ॥
 सुखा प्रचेतसः पुर्याम्

इति द्विस्वरकान्ताः ।

अगः स्यान्नगवत्तरौ ।

शैले सरीसृपे भाना, वङ्गमन्तिकगात्रयोः ॥ २९ ॥
 उपसर्जनभूते स्यादभ्युपायप्रतीकयोः ।
 अङ्गा नीवृद्धिशेषाः स्युरिङ्गः स्यादिङ्गितेऽद्भुते ॥ ३० ॥
 ज्ञानजडमयोश्चापि स्वर्गोऽर्कग्रहपक्षिषु

द्वितीयः काण्डः

शरे दैवेऽपि खड्गोऽसौ खड्गी मृङ्गे च गण्डके ॥ ३१ ॥
 गर्गो मुनिविशेषे स्याद्गुप्ते किञ्चुलुकेऽपि च ।
 टङ्गः खनित्रे जङ्घास्योस्त्यागो वर्जनदानयोः ॥ ३२ ॥
 तुङ्गः पुंनागनगयोर्बुधे स्यादुन्नतेऽन्यवत् ।
 तुङ्गी प्रोक्ता हरिद्रायां वर्वरायामपीष्यते ॥ ३३ ॥
 दुर्गो कोटे दुर्गमे स्याद् दुर्गा तु नीलकोमयोः ।
 नागो मतङ्गजे सर्पे पुंनागे नागकेसरे ॥ ३४ ॥
 क्रूराचारे नागदन्ते मुस्तके वारिदेऽपि च ।
 देहानिलविशेषे च श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थितः ॥ ३५ ॥
 नागं रङ्गे सीसपत्रे स्त्रीबन्धे करणान्तरे ।
 पिङ्गी शम्यां, पिङ्गा हिङ्गुनाड्योर्गोरोचनोमयोः ॥ ३६ ॥
 पिङ्गं बालके पिशङ्गे पूगः क्रमुकसङ्खयोः ।
 फल्गुः काकोदुम्बरिकावृक्षे निरर्थकेऽपि च ॥ ३७ ॥
 भगोऽर्कज्ञानमाहात्म्ययशोवैराग्यमुक्तिषु ।
 रूपवीर्यप्रयत्नेच्छाश्रीधर्मैश्वर्ययोनिषु ॥ ३८ ॥
 भङ्गस्तरङ्गे भेदे च रुग्णविशेषे पराजये ।
 कौटिल्ये भयविच्छित्त्योर्मङ्गा शणे भङ्गिः पुनः ॥ ३९ ॥
 भक्तिवीच्योर्भागो रूपार्थके भाग्यैकदेशयोः ।
 भृङ्गं त्वक्पत्रं भृङ्गास्तु पिङ्गधूम्याटमार्कवाः ॥ ४० ॥
 षट्पदोऽथ भृगुः सानौ जमदग्निप्रपातयोः ।
 शुक्रे रुद्रे च भोगस्तु राज्ये वेश्याभृतौ सुखे ॥ ४१ ॥
 धनेऽहिकायफणयोः पालनाभ्यवहारयोः ।
 मार्गो मृगमदे मासे सौम्यर्सेऽन्वेषणे पथि ॥ ४२ ॥
 मृगः कुरङ्गे याञ्चायां मृगयायां गजान्तरे ।
 पशौ नक्षत्रभेदे च मृगी तु वनितान्तरे ॥ ४३ ॥
 युगं हस्तचतुष्के तु रथाद्यङ्गे कृतादिके ।
 वृद्धिनामौषधे युग्मे, यागो विस्रब्धघातिनि ॥ ४४ ॥
 सक्रत्यां कार्मणध्यानयुक्तिषु

अनेकार्थसङ्ग्रहे

वपुः स्थैर्यप्रयोगे च संनाहे भेषजे धने ॥ ४५ ॥
 विष्कंभादावुपाये च रङ्गः स्यान्नृत्ययुधभुवोः ।
 रागे च रङ्गं त्रपुणि रागः स्याल्लोहितादिषु ॥ ४६ ॥
 गान्धारादौ क्लेशादिकेऽनुरागे मत्सरे नृपे ।
 लङ्गः सङ्गे च पिङ्गे च लिङ्गं मेहनचिन्हयोः ॥ ४७ ॥
 शिवमूर्तावनुमाने सांख्योक्तप्रकृतावपि ।
 वङ्गः कार्पासे वृन्ताके वङ्गा जनपदान्तरे ॥ ४८ ॥
 वङ्गं त्रपुणि सीसे च वल्गुश्छागमनोज्ञयोः ।
 व्यङ्गो भेके च हीनाङ्गे वेगो रयप्रवाहयोः ॥ ४९ ॥
 रेतःकिंपाकयोश्चापि शार्ङ्गं विष्णुधनुर्धनुः ।
 शुङ्गाप्राते वटे पुंशे शृङ्गं चिन्हविषाणयोः ॥ ५० ॥
 क्रीडाम्बुयन्त्रे शिखरे प्रभुत्वोत्कर्षसानुषु ।
 शृङ्गः कूर्चशीर्षे शृङ्गी स्वर्णमीनविशेषयोः ॥ ५१ ॥
 विषायामृषभौषध्यां सर्गस्त्यागस्त्रभावयोः ।
 उत्साहे निश्चयेऽध्याये मोहानुमत्तिमृष्टिषु ॥ ५२ ॥

इति द्विस्वरगान्ताः ।

अर्घः पूजाविधा मूल्येऽयं दुःखे व्यसनैनसोः ।
 उद्धो हस्तपुटे बह्वौ श्लाघायां देहजानिले ॥ ५३ ॥
 ओघः प्रवाहसंघातो द्रुतनृत्तं परम्परा ।
 उपदेशश्च, मेघस्तु मुस्तके जलदेऽपि च ॥ ५४ ॥
 मोघो दीने निष्फले च मोघा स्यात्पाटलातरौ ।
 लघुः स्पृका लघ्वसारहस्वचार्वगुरुद्रुताः ॥ ५५ ॥
 श्लाघोऽपास्तीच्छयोः स्तोत्रे—

इति द्विस्वरगान्ताः ।

ऽर्चा पूजा प्रतिमाऽपि च ।

कचः शुष्कव्रणे केशे बन्धे पुत्रे च गीष्पतेः ॥ ५६ ॥
 कचा करेष्वां काचोऽक्षिरोगे शिखये मणौ मृदि ।
 काञ्ची गुञ्जामेखलयोः पुर्यां, कूर्चो विकल्पने ॥ ५७ ॥

श्मश्रुणि दम्भे भ्रूमध्ये क्रौञ्चो द्वीपे खगे गिरौ ।
 चर्चा स्याच्चर्ममुण्डायां चिन्तास्थासकयोरपि ॥ ५८ ॥
 चञ्चुः पञ्चाङ्गुले त्रोट्यां नीचः पामरस्वर्वयोः ।
 मोचा शालमलिकदलयोर्मोचः शिग्रौ रुचिर्द्युतौ ॥ ५९ ॥
 स्पृहाऽभिष्वङ्गशोभासु, वचः शुके, वचौषधौ ।
 शारिकायां, वीच्याल्यूम्योरवकाशे सुखाल्पयोः ॥ ६० ॥
 शर्चीन्द्राणीशतावयोः शुचिः शुद्धे सितेऽनले ।
 ग्रीष्माषाढानुपहतेषूपधाशुद्धमन्त्रिणि ॥ ६१ ॥
 शृङ्गारे सूच्यभिनये व्यधने करणे स्त्रियाः ।

इति द्विस्वरचान्ताः ।

अच्छो भल्लूके स्फाटिकेऽमलेऽच्छोऽभिमुखेऽव्ययम् ॥ ६२ ॥
 कच्छो द्रुमेदे नौकाङ्गेऽनूपप्राये तटेऽपि च ।
 कच्छास्तु देशे कच्छा स्यात्परिधानापराञ्चले ॥ ६३ ॥
 चीर्या वाराह्यां च गुच्छो गुच्छं हारकलापयोः ।
 पिच्छः पुच्छे पिच्छं वाजे पिच्छा शालमलिवेष्टके ॥ ६४ ॥
 पङ्क्तिपूगच्छटाकोशमण्डेष्वश्वपदामये ।
 मोचायां पिच्छिले म्लेच्छो जातिभेदेऽपभाषणे ॥ ६५ ॥

इति द्विस्वरछान्ताः ।

अजश्छागे हरे विष्णौ रघुजे वेधसि स्मरे ।
 अब्जो धन्वन्तरौ चन्द्रे शङ्खेऽब्जं पद्मसंख्ययोः ॥ ६६ ॥
 आजिः क्षणे समक्षमायां युध्यूर्जः कार्तिके बले ।
 कञ्जो वेधसि केशे च कञ्जं पीयूषपद्मयोः ॥ ६७ ॥
 कुञ्जो हनौ दन्तिदन्ते निकुञ्जे च कुजो द्रुमे ।
 आरे नरकदैत्ये च कुब्जो न्युब्जद्रुमेदयोः ॥ ६८ ॥
 खजा दर्वामथोः खर्जूः खर्जूरीकीटकण्डुषु ।
 गजो मतङ्गजे माने स्थानभेदेऽपि वास्तुनः ॥ ६९ ॥
 गञ्जो भाण्डागारे रीढाखन्योर्गञ्जा सुरागृहे ।
 गुञ्जा तु कृष्णलायां स्यात्पटहे मधुरध्वनौ ॥ ७० ॥

द्विजो विप्रक्षत्रिययोर्वैश्ये दन्ते विहङ्गमे ।
 द्विजा भार्गीरेणुकयोर्ध्वजः पूर्वदिशो गृहे ॥ ७१ ॥
 शिश्ने चिह्ने पताकायां खट्वाङ्गे शौण्डिकेऽपि च ।
 निजो नित्ये स्वकीये च न्युब्जः कुब्जे कुशस्तुचि ॥
 अधोमुखेऽपि च न्युब्जं कर्मरङ्गतरोः फले ।
 प्रजा लोके सन्ततौ च पिञ्जा तूलहरिद्रयोः ॥ ७२ ॥
 पिञ्जो व्यग्रे वधे, पिञ्जं बले, बीजं तु रेतसि ।
 स्यादाधाने च तस्वे च हेतावङ्कुरकारणे ॥ ७४ ॥
 भुजो बाहौ करे मर्जुः शुद्धौ च रजकेऽपि च ।
 राजी रेखायां पङ्क्तौ च रुजा त्वामयभङ्गयोः ॥ ७५ ॥
 लज्जः पदे च कच्छे च लाजः स्यादार्द्रतण्डुले ।
 लाजास्तु भृष्टधान्ये स्युर्लाजं पुनरुशीरके ॥ ७६ ॥
 व्रजोऽध्वगोष्ठसङ्घाते वाणिग्वाणिज्यजीविनि ।
 वाणिज्ये करणभेदे वाजं सर्पिषि वारिणि ॥ ७७ ॥
 यज्ञान्ने, वाजस्तु पक्षे मुनौ निस्वनवेगयोः ।
 व्याजः शाठ्येऽपदेशे च सञ्ज्ञौ संनद्धसंभृतौ ॥ ७८ ॥
 स्वजः प्रस्वेदे पुत्रे च सर्जूर्वाणिजि विद्युति ।
 सञ्ज्ञौ ब्रह्मशिवौ

इति द्विस्वरजान्ताः ।

प्रज्ञः प्राज्ञे प्रज्ञा तु शेषुषी ॥ ७९ ॥
 यज्ञः स्यादात्मनि मखे नारायणहुताशयोः ।
 संज्ञा नामानि गायत्र्यां हस्ताद्यैरर्थसूचने ॥ ८० ॥
 चेतनाऽर्कस्त्रियोः

इति द्विस्वरजान्ताः ।

अहो दृष्टाऽदृष्टालकयोर्भृशे ।
 चतुष्कभक्तयोरिष्टमीप्सिते क्रतुकर्मणि ॥ ८१ ॥
 पृष्ठ्ये प्रेयसि संस्कारयोगेऽथेष्टिर्मखेच्छयोः ।
 सङ्ग्रहश्लोकेऽथ कटो गजगण्डे कटौ मृशे ८२ ।

शत्रे शत्रुर्थोषधयोः क्रियाकारश्मशानयोः ।
 किलिञ्जे समये चापि कष्टं गहनकुच्छयोः ॥ ८३ ॥
 कङ्ककार्ये मत्सरे च दूषणे च कटू रसे ।
 तिक्ते प्रियङ्गुसुरभिकटुकाराजिकास्वपि ॥ ८४ ॥
 कुटः कोटे शिलाकुट्टे घटे गेहे कुटी सुरा ।
 चित्रमुच्छा कुम्भदासी कूटं पूर्द्रास्यन्त्रयोः ॥ ८५ ॥
 मायादम्भाद्रिशृङ्गेषु सीराङ्गेऽनृततुच्छयोः ।
 निश्चले योधने राशौ कृष्टिः कर्षणधीमतोः ॥ ८६ ॥
 कोदयुत्कर्षाटनीसंख्याश्रिषु खूटस्त्वणे कफे ।
 टङ्केऽन्धकूपे प्रहारे स्वादिः शत्रुर्थे किणे ॥ ८७ ॥
 एकग्रहेऽथ खेटः स्याद्भ्रामभेदे कफेऽधमे ।
 स्फरे मृगव्ये गृष्टिस्तु सकृत्सूतगवी भवेत् ॥ ८८ ॥
 वराहक्रान्ता च घटा घटने गजसंहतौ ।
 गोष्ठ्यां, घटस्त्विभशिरःकूटे समाधिकुम्भयोः ॥ ८९ ॥
 घृष्टिः स्पर्धाघर्षणयोर्विष्णुक्रान्तावराहयोः ।
 घोण्टा पूगबदरयोश्चाटुश्चाटुपिचण्डयोः ॥ ९० ॥
 ब्रत्यासने, जटा केशविकारे मांसिमूलयोः ।
 झटो व्रणादिसंमार्ष्टौ कुञ्जक्रान्तारयोरपि ॥ ९१ ॥
 त्वष्टाऽर्के विश्वकृत्तक्ष्णोस्त्रुटिः संशयलेशयोः ।
 मूक्षमैलायां कालमाने त्रोटिश्चज्ज्वां खगान्तरे ॥ ९२ ॥
 मीनकटूफलयोर्दिष्टं दैवे दिष्टस्त्वनेहसि ।
 दिष्टिरानन्दे माने च दृष्टिर्ज्ञानेऽक्षिण दर्शने ॥ ९३ ॥
 पट्टश्चतुष्पथे पीठे राजादेः शासनान्तरे ।
 व्रणादिवन्धने पेषाश्मानि पट्टी ललाटिका ॥ ९४ ॥
 रोध्रोऽथ पटु लवणे, पटुस्तीक्ष्णपटोलयोः ।
 स्फुटे रोगविहीने च छत्रायां चतुरेऽपि च ॥ ९५ ॥
 पुष्टिः स्यात्पोषणे वृद्धौ फटा तु कैतवं फणे ।
 मटा वीर म्लेच्छभेदेऽपि च मृष्टिस्तु मर्जन ॥ ९६ ॥

शून्यवाच्यामथ म्लिष्टं म्लानमस्पृष्टभाषितम् ।
 यष्टिर्भाग्या मधुयष्ट्यां ध्वजदण्डेऽस्त्रहारयोः ॥ ९७
 रिष्टं क्षेमे शुभे रिष्टोऽसौ लाटो वस्त्रदेशयोः ।
 चटो गोले गुणे भक्ष्ये वृक्षे साम्यवराटयोः ॥ ९८
 वाटः पथि वृत्तौ वाटं वरण्डेऽङ्गान्नभेदयोः ।
 चाटी वास्तौ गृहोद्यानकव्योर्विटस्तु मूषिके ॥ ९९ ।
 खदिरं लवणे पिङ्गेऽद्रौ च व्युष्टं फले दिने ।
 पर्युषिते प्रभाते च व्युष्टिः स्तुतिफलर्द्धिषु ॥ १००
 विष्टिः कर्मकरे मूल्ये भद्राऽऽजूषणेषु च ।
 सटा जटाकेसरयोः स्फुटो व्यक्तप्रफुल्लयोः ॥ १०१
 सिते व्यासे स्फुटिस्त्वङ्घ्रिस्फोटे निर्भिन्नकर्कटी ।
 सृष्टिः स्वभावे निर्माणे सृष्टं निश्चितयुक्तयोः ॥ १०२
 प्रचुरे निर्मिते चाथ हृष्टो रोमाश्चसंयुते ।
 जातहर्षे प्रतिहते विस्मिते हृषितो यथा ॥ १०३ ॥
 कटो मुनौ स्वर ऋचां भेदे तत्पाठिवेदिनोः ।

इति त्रिस्वरटान्ताः ।

कण्ठो ध्वनौ सनिधाने ग्रीवायां मदनद्रुमे ॥ १०४ ॥
 काष्ठं दारुणि काष्ठा तु प्रकर्षे स्थानमात्रके ।
 दिशि दारुहरिद्रायां कालमानप्रभिद्यपि ॥ १०५ ॥
 कुण्ठोऽकर्मण्ये मूर्खे च कुष्ठं भेषजरोगयोः ।
 कोष्ठो निजे कुसूले च कुसावन्तर्गृहस्य च ॥ १०६ ।
 गोष्ठं गोस्थानके गोष्ठी संलापे परिषद्यपि ।
 ज्येष्ठः स्यादग्रजे श्रेष्ठे मासभेदातिवृद्धयोः ॥ १०७ ।
 ज्येष्ठाभे गृहगोधायां, निष्ठोत्कर्षव्यवस्थयोः ।
 क्लेशे निष्पत्तौ नाशेऽन्ते निर्वाहे याचने व्रते ॥ १०८
 प्रष्टुः श्रेष्ठाग्रयोरुक्तः प्रष्टा चण्डालिकौषधौ ।
 पृष्ठं पश्चिममात्रे स्याच्छरीरावयवान्तरे ॥ १०९ ॥
 वण्टः कुन्तायुगे सर्वे भृत्याकृतविवाहयोः

शठो मध्यस्थपुरुषे धूर्ते धत्तूरकेऽपि च ॥ ११० ॥

श्रेष्ठोऽप्ये धनदे षष्ठी गौरी षण्णां च पूरणी ।

हठोऽम्बुपर्ण्या प्रमथेऽण्डपेशीकोशमुष्कयोः ॥ १११ ॥

इति द्विस्वरठान्ताः ।

इडेलावत्स्वर्गनाडीभूवाग्योषु बुधस्त्रियाम् ।

काण्डो नालेऽधमे वर्गे दुस्कन्धेऽवसरे शरे ॥ ११२ ॥

सहःश्लाघाम्बुषु स्तम्बे क्रीडा केल्यामनादरे ।

कुण्डी कमण्डलौ कुण्डो जाराज्जीवत्पतेः सुते ॥ ११३ ॥

देवतोयाशये स्थाल्यां क्ष्वेडः कर्णामयेऽध्वनी ।

विषे वक्रे, क्ष्वेडा सिंहनादवंशशलाकयोः ॥ ११४ ॥

क्ष्वेडं लोहितार्कफले घोषपुष्पे दुरासदे ।

क्रोडः कोले शनौ क्रोडमङ्क्रे खण्डोऽर्थ ऐक्षवे ॥ ११५ ॥

मणिदोषे च गण्डस्तु वीरे पिटकचिह्नयोः ।

कपोले गण्डकं योगे वाजिभूषणबुद्बुदे ॥ ११६ ॥

गडुः पृष्ठगुडे कुब्जे गडो मीनान्तराययोः ।

गुडः कुञ्जरसंनाहे गोलकेक्षुविकारयोः ॥ ११७ ॥

गुडा तु गुडिकस्तुह्योर्गोण्डः स्याद्दृढनाभिके ।

पामरजातौ, चण्डस्तु यमदासेऽतिकोपने ॥ ११८ ॥

तीव्रे दैत्यविशेषे च चण्डी तु शिवयोषिति ।

चण्डा धनहरीशङ्खपुष्प्योश्चूडाशिखाग्रयोः ॥ ११९ ॥

बाहुभूषावलभ्योश्च चोडः कञ्चुकदेशयोः ।

जडो मूर्खे हिमाघ्राते जडा स्याच्छ्लकशिम्बिका ॥ १२० ॥

ताडोऽद्रौ ताडने घोषे मुष्टिमेयतृणादिके ।

ताडी तालीदलतरौ दण्डः सैन्ये दमे यमे ॥ १२१ ॥

मानव्यूहग्रहभेदेष्वश्वेऽर्कानुचरे मथि ।

प्रकाण्डे लगुडे कोणे चतुर्थोपायगर्वयोः ॥ १२२ ॥

नाडी कुहनचर्यायां घटिकागण्डदूर्वयोः ।

रहः २ पुण्डलसे

नाले गुणान्तरे स्नायौ नीडं स्थाने स्वगालये ॥ १२३ ॥
 पण्डः षण्डे पण्डा बुद्धौ पाण्डुः कुन्तीपतौ सिते ।
 पिण्डो वृन्दे जपापुष्पे गोले बोलेऽङ्गसिलहयोः ॥ १२४ ॥
 कवले, पिण्डं तु वेश्मैकदेशे जीवनायसोः ।
 बले सान्द्रे पिण्ड्यलाबूखर्जूर्यास्तगिरेऽपि च ॥ १२५ ॥
 पीडाऽर्तिमर्दनोत्तंसकृपासु सरलद्रुमे ।
 भाण्डं मूलवणिग्वित्ते तुरङ्गाणां च मण्डने ॥ १२६ ॥
 नदीकूलद्वयीमध्ये भुषणे भाजनेऽपि च ।
 मण्डो मस्तुनि भूषायामेरण्डे सारपिच्छयोः ॥ १२७ ॥
 शाके, मण्डा त्वामलक्यां मुण्डो मुण्डितशीर्षयोः ।
 राहौ दैत्यान्तरे, रण्डा त्वाखुर्कैर्णामृतप्रिया ॥ १२८ ॥
 व्याडो हिंस्रपशौ सर्पे शुण्डा करिकरः सुरा ।
 जलेर्मा नलिनी वारस्त्री, शुण्डो मदनिर्झरे ॥ १२९ ॥
 शौण्डी चविकपिप्पलयोः शौण्डो विरुयातमत्तयोः ।
 षडः पेयान्तरे भेदे षण्डः कानन इट्चरे ॥ १३० ॥

इति द्विस्वरडान्ताः ।

गूढं रहःसंवृतयोर्दाढा दंष्ट्राऽभिलाषयोः ।
 दृढः शक्ते भृशे स्थूले बाढं भृशमतिज्ञयोः ॥ १३१ ॥
 माढिर्देन्यं पत्रसिराऽर्चा मूढस्तन्द्रिते जडे ।
 राढा सुहृष्टेषु शोभायां व्यूढा न्यस्तोरुसंहताः ॥ १३२ ॥
 वोढा स्याद्भारिके सूते शण्डषण्डौ तु सौविदे ।
 वन्ध्यपुंसीट्चरे क्लीबे, सोढा मर्षणशक्तयोः ॥ १३३ ॥

इति द्विस्वरडान्ताः ।

अणिराणिवदश्रौ स्यात्सीमन्यक्षाग्रकीलके ।
 अणुर्व्रीहिलपयोरुष्णा ग्रीष्मदक्षातपाऽहिमाः ॥ १३४ ॥
 ऊर्णा भूमध्यगावर्ते मेषादीनां च लोमनि ।
 ऋणं देये जलदुर्गे कणो धान्यांशलेशयोः ॥ १३५ ॥

कणा जीरकपिप्पलयोः कर्णश्चम्पापतौ श्रुतौ ।
 क्षणः कालविशेषे स्यात्पर्वण्यवसरे महे ॥ १३६ ॥
 व्यापारविकलत्वे च परतन्त्रत्वमध्ययोः ।
 कीर्णक्षिप्ते हते छत्ने कुणिः कुकरवृक्षयोः ॥ १३७ ॥
 कृष्णः काके पिके वर्णे विष्णौ व्यासेऽर्जुने कलौ ।
 कृष्णा तु नील्यां द्रौपद्यां पिप्पलीद्राक्षयोरपि ॥ १३८ ॥
 कृष्णं तु मरिचे लोहे कोणो वीणादिवादने ।
 लगुडेऽथौ लोहिताङ्गे गणः प्रथमसंख्ययोः ॥ १३९ ॥
 समूहे सैन्यभेदेऽथ गुणो ज्यामूदतन्तुषु ।
 रज्जौ सत्त्वादौ सन्ध्यादौ शौर्यादौ भीमे इन्द्रिये ॥ १४० ॥
 रूपादायप्रधाने च दोषान्यस्मिन्विशेषणे ।
 गेष्णुर्नटे गायने च घ्राणं तु घ्रातघोणयोः ॥ १४१ ॥
 घृणा तु स्याज्जुगुप्मायां करुणायां, घृणिः पुनः ।
 अंशुज्वालातरङ्गेषु चूर्णा निवासयुक्तिषु ॥ १४२ ॥
 चूर्णं क्षोदे क्षारभेदे जीर्णो जीर्णद्रुमेन्दुषु ।
 जिष्णुः शक्रेऽर्जुने विष्णौ जित्वरेऽर्के वसुष्वपि ॥ १४३ ॥
 जूणिः क्रमुकभेदे स्याद् दुष्टदैवश्रुतावपि ।
 त्राणं त्राते रक्षणे च त्रायमाणौषधावपि ॥ १४४ ॥
 तीक्ष्णं समुद्रलवणे विषायोर्मरकाजिषु ।
 आत्मत्यागिनि तिग्मे च तूणी नीलीनिषङ्गयोः ॥ १४५ ॥
 द्रुणाः स्याद्दृश्चिके भृङ्गे द्रुणं चापकृपाणयोः ।
 द्रुणी कूर्म्या जलद्रोण्यां देष्णुर्दातरि दुर्दमे ॥ १४६ ॥
 द्रोणः पार्थगुरौ काके माने द्रोणी तु नीवृति ।
 नौभेदे शैलसन्धौ च पणः कार्षापणे ग्लहे ॥ १४७ ॥
 विक्रय्यशाकाद्विषद्विषुष्टौ मूल्ये भृतौ धने ।
 व्यवहारे च द्यूताद्युत्सृष्टे गण्डकविंशतौ ॥ १४८ ॥

पर्णस्त्रिपत्रे, पर्णं तु पत्रे, प्राणोऽनिले वले ।

हृद्रायौ पूरिते गन्धरसे, प्राणास्तु जीविते ॥ १४९

पार्श्विणः कुम्भ्यां चमूपृष्ठे पादमूलोन्मदस्त्रियोः ।

पूर्णः कृत्स्ने पूरिते च फाणिर्गुडकरम्बयोः ॥ १५०

बाणो वृक्षाविशेषे स्याच्छरस्यावयवे शरे ।

बलिपुत्रेऽप्यथ भ्रूणो गर्भिण्यां श्रोत्रिषद्विजे ॥ १५१

अर्भके स्त्रैण गर्भे च माणिस्त्वजागलस्तने ।

मेढ्राग्रेऽलिङ्गरे रत्ने मोर्णः सर्पकरण्डके ॥ १५२ ॥

वाने नक्रमक्षिकायां रणः कोणे कणे युधि ।

रेणुर्धूल्यां पर्पटके वर्णः स्वर्णे व्रते स्तुतौ ॥ १५३ ॥

रूपे द्विजादौ शुक्लादौ कुथायामक्षरे गुणे ।

भेदे गतिक्रमे चित्रे यशस्तालविशेषयोः ॥ १५४ ॥

अङ्गरागे च वर्णं तु कुङ्कुमे वाणिरम्बुदे ।

व्यूतौ मूल्ये सरस्वत्यां वीणा स्याद्वल्लकी तडित् ॥ १५५

वृष्णिर्मेषे यादवे च वेणी सेतुप्रवाहयोः ।

देवताङ्गे केशवन्धे वेणुर्विशे नृपान्तरे ॥ १५६ ॥

शाणः कषे मानभेदे श्रेण्याल्पां कारुसंहतौ ।

शोणो नदे रक्तवर्णे श्योनाकेऽशौ हयान्तरे ॥ १५७

श्रमणा यवाग्वां श्राणं तु पके शाणी तु वस्त्रभित् ।

स्थाणुः कीले हरे स्थूणा सूर्म्यां स्तम्भे रुगन्तरे ॥ १५८

इति द्विस्वरणान्ताः ।

अन्तः स्वरूपे निकटे प्रान्ते निश्चयनाशयोः ।

अवयवेऽप्यथाऽर्हन् स्यात्पूज्ये तैर्यिकरेऽपि च ॥ १५९

अस्तः क्षिप्ते पश्चिमाद्रावर्तिस्त्वदनिपीडयोः ।

आप्तो लब्धे च सत्ये चाप्याप्तिः सम्बन्धलाभयोः ॥ १६०

ईतिरजन्ये प्रवासे स्यादूतिः स्पृतिरक्षयोः ।

ऋतं शिलोज्जले पानीये पूजिते दीप्तसत्ययोः ॥ १६१

ऋतिर्जुगुप्साकल्याणगतिस्पर्धास्वथो ऋतुः ।
 स्त्रीणां पुष्पे वसन्तादावेतः कर्बुर आगते ॥ १६२ ॥
 क्षत्ता शूद्राक्षत्रियायां जाते सारथिवेधसोः ।
 नियुक्ते दासजे द्वाःस्थे कन्तुः कामकुसूलयोः ॥ १६३ ॥
 कान्तो रम्ये प्रिये ग्राष्णि कान्ता प्रियङ्गुयोषितोः ।
 कान्तिः शोभाकामनयोः क्षितिर्नहे भुवि क्षये ॥ १६४ ॥
 कीर्तिर्यशसि विस्तारे प्रासादे कर्दमेऽपि च ।
 कुन्तः प्राप्ते चण्डभावे क्षुद्रजन्तौ गवेधुके ॥ १६५ ॥
 कुन्ती पाण्डुप्रियायां स्यात् सल्लव्यां गुग्गुलुद्रुमे ।
 कृतं पर्याप्तियुगयोर्विहिते हिंसिते फले ॥ १६६ ॥
 कृतं छिन्ने वेष्टिते च केतुर्द्युतिपताकयोः ।
 ग्रहोत्पातारिचिह्नेषु गर्तोऽवटे कुकुन्दरे ॥ १६७ ॥
 त्रिगर्तोऽप्यथ ग्रसनं जग्धे लुप्तपदोदिते ।
 गतिर्वहद्वणे ज्ञाने यात्रोपायदशाध्वसु ॥ १६८ ॥
 गातुः पुँस्कोकिले भृङ्गे गन्धर्वे गायनेऽपि च ।
 गीतिश्छन्दसि गाने च गीतं शब्दितगानयोः ॥ १६९ ॥
 गुप्तं गूढे त्राते गुप्तिर्यमे भूगर्तरक्षयोः ।
 कारायां घृतमाज्याम्बुदीप्तेष्वथ, चिताचिती ॥ १७० ॥
 मृतार्थदारुषु चये जगल्लोकेऽङ्गवायुषु ।
 जातं जात्योघजनिषु जातिः सामान्यगोत्रयोः ॥ १७१ ॥
 मालत्यामामलक्यां च चुल्ल्यां कम्पिल्यजन्मनोः ।
 जातीफले छन्दसि च ज्ञातिः पितृसगोत्रयोः ॥ १७२ ॥
 ततं वीणादिवाद्ये स्यात्ततो व्याप्तेऽनिले पृथौ ।
 तातोऽनुकम्प्ये पितरि तिक्तस्तु सुरभौ रसे ॥ १७३ ॥
 तिक्ता तु कटुरोहिण्यां तिक्तं पर्पटकौषधे ।
 त्रेतायुगेऽग्नित्रये च दन्तो दशनसानुषु ॥ १७४ ॥

दन्त्योषध्यामथ दितिर्देत्यमातरि खण्डने ।

दीप्तं निर्भासिते दग्धे द्रुतं शीघ्रविलीनयोः ॥ १७५ ॥

द्युतिस्तु शोभादीधित्योर्धाता वेधसि पालके ।

घातू रसादौ श्लेष्मादौ भ्वादिग्राहविकारयोः ॥ १७६ ॥

महाभूतेषु लोहेषु शब्दादाविन्द्रियेऽस्थानि ।

धुतं त्यक्ते कम्पिते च धूतौ कम्पितमर्त्तिसतौ ॥ १७७ ॥

धूर्तं तु खण्डलवणे धूर्तो धत्तूरमायिनोः ।

धृतिर्योगविशेषे स्याद्धारणाधैर्ययोः सुखे ॥ १७८ ॥

सन्तोषाध्वरयोश्चापि नतस्तगरनम्रयोः ।

नीतिर्नये प्रापणे च नृतिः स्यान्नर्तने कुमौ ॥ १७९ ॥

पतिः प्रभौ गतौ मूले पक्तिर्गौरवपाकयोः ।

पङ्क्तिश्छन्दःश्रेण्योः पत्तिः सेनाभित्पट्टयोर्गतौ ॥ १८० ॥

प्राप्तिर्महोदये लाभे पित्सन् पिपतिष्यन्यथा ।

पतनेच्छौ विहङ्गे च पीतो वर्णनिपीतयोः ॥ १८१ ॥

पीता हरिद्रा पीतिः पानेऽश्ने प्रीतिः स्मरस्त्रियाम् ।

प्रेम्णि योगमुदोः, पुस्तं शिल्पे लेप्पादिकर्मणि ॥ १८२ ॥

पुस्तके, प्लुतमश्वस्य गतौ प्लुतस्त्रिमात्रके ।

पूर्तं पूरितखाताद्योः पृषत्पृषतवन्मृगे ॥ १८३ ॥

बिन्दौ, प्रेतो मृते भूतविशेषे च परेतवत् ।

पोतः शिशौ प्रवहणे प्रोतो गुम्फितवाससोः ॥ १८४ ॥

भक्तमन्त्रे तप्परे च भर्ता पोष्टरि धारके ।

भक्तिः सेवागौणवृत्त्योर्भेद्भ्यां श्रद्धाविभागयोः ॥ १८५ ॥

भास्वान् दीप्ते रवौ भ्रान्तिर्मिथ्याज्ञानेऽनवस्थितौ ।

“भीतं भये भययुते भीतिः साध्वसकम्पयोः” ॥

भित्तिः कुड्ये प्रदेशे च भूतं सत्योपमानयोः ॥ १८६ ॥

प्राप्तेऽतीते पिशाचादौ पृथ्यादौ जन्तुयुक्तयोः ।

भूमन्महीधरे पृथ्वीपतौ भूतिस्तु भस्मनि ॥ १८७ ॥
 मासपाकविशेषे च संपदुत्पादयोरपि ।
 भूतिर्मूल्यभरणयोर्मतं स्यात्समतेऽर्चिते ॥ १८८ ॥
 महद् बृहति धीर्तत्त्वे राज्ये, मरुत्सुरेऽनिले ।
 मतिर्बुद्धीच्छयोर्माता गौर्दुर्गा जननी मही ॥ १८९ ॥
 मातरस्तु ब्रह्माण्याद्या मितिरैयत्यमानयोः ।
 मन्तुः स्यादपराधेऽपि मनुष्येऽपि प्रजापतौ ॥ १९० ॥
 मुक्ता मौक्तिकपुंश्चल्योर्मुक्तिर्भोचनमोक्षयोः ।
 मूर्तिः पुनः प्रतिमायां कायकाठिन्ययोरपि ॥ १९१ ॥
 मृतं मृत्यौ याचिते च यन्ता मृते निषादिनि ।
 यतिर्निकारे विरतौ भिक्षौ युतोऽन्विते पृथक् ॥ १९२ ॥
 युक्तिर्न्याये योजने च रक्तं नील्यादिरञ्जिते ।
 कुङ्कुमेऽसृज्यनुरक्ते प्राचीनामलकेऽरुणे ॥ १९३ ॥
 रतिः स्मरस्त्रियां रागे रते रीतिस्तु पित्तले ।
 वैदर्भ्यादौ लोहाकिट्टे सीमनि स्रवणे गतौ ॥ १९४ ॥
 लता ज्योतिष्मतीदूर्वाशाखावल्लीप्रियङ्गुषु ।
 स्पृक्कामाधव्योः कस्तूर्या लिप्तं मुक्तविलिप्तयोः ॥ १९५ ॥
 विषाक्ते, लूता तु रोगे पिपीलिकोर्णनाभयोः ।
 वर्तिर्गात्रानुलेपिन्यां दशायां दीपकस्य च ॥ १९६ ॥
 दीपे भेषजनिर्माणानयनाञ्जनलेखयोः ।
 व्यक्तो मनीषिस्फुटयोर्वार्त्ता वार्त्ताक्युदन्तयोः ॥ १९७ ॥
 कृष्यादौ वर्तने वार्त्ते त्वारोग्यारोगफल्युषु ।
 वृत्तिशालिन्यथ व्याप्तिर्व्यापने लम्बनेऽपि च ॥ १९८ ॥
 वास्तु स्याद् गृहभूपुर्योगेऽर्द्धे सीमसुरुङ्गयोः ।
 वित्तं विचारिते ख्याते धने वित्तिस्तु संभवे ॥ १९९ ॥
 ज्ञाने लाभे विचारे च वीतमङ्कुशकर्मणि ।

असारं श्वगजे शान्ते वीतिरश्वेऽशने गतौ ॥ २०० ॥
 प्रजने धावने दीप्तौ वृत्तं वृत्तौ दृढे मृते ।
 चरित्रे वर्तुले छन्दस्यैतीताधीतैर्योर्वृते ॥ २०१ ॥
 वृन्तं स्तनमुखे पुष्पबन्धे वृत्तिस्तु वर्तने ।
 कैशिकयादौ विवरणे वृत्तिर्वरणवाटयोः ॥ २०२ ॥
 शक्तिरायुधभेदे स्यादुत्साहादौ बले श्रियाम् ।
 शस्तं क्षेमे प्रशस्ते च शान्तोदान्ते रसान्तरे ॥ २०३ ॥
 शास्ता जिने शासके च शान्तिर्भद्रे शमेऽर्हति ।
 शितशतौ कुशे तीक्ष्णे शितिर्भूजे सितेऽसिते ॥ २०४ ॥
 श्रीमान्मनोज्ञे तिलकपादपे धनवत्यपि ।
 शीतो हिमे च जिह्वे च वानीरबहुवारयोः ॥ २०५ ॥
 शीतं गुणे शुक्तमम्ले पूतिर्भूते च कर्कशे ।
 शुक्तिः शङ्खनके शङ्खे कपालखण्डद्वयुजोः ॥ २०६ ॥
 नखैश्चावर्तयो, मुक्ता स्फोटदुर्नामयोरपि ।
 श्रुतमाकर्णिते शास्त्रे श्रुतिराम्नायवार्तयोः ॥ २०७ ॥
 षड्जाधारम्भिकायां च कर्णाकर्णनयोरपि ।
 श्वेतं रूप्ये श्वेतो द्वीपे वर्णे शैले कपर्दके ॥ २०८ ॥
 श्वता तु शङ्खिनीकाष्ठपाटयोः स्यात्सती पुनः ।
 कात्यायन्यां च साध्व्यां च सातिर्दानावसानयोः ॥ २०९ ॥
 सितस्त्ववसिते वद्धे वर्णे सिता तु शर्करा ।
 स्थितमूर्ध्वे सर्पतिज्ञे स्थितिः स्थाने च सीम्नि च ॥ २१० ॥
 सीता जनकजागङ्गाभेदयोर्द्वैलपद्धतौ ।
 सूतः पुत्रे नृपे, सुप्तिः स्वापे स्पर्शाज्ञतारुणि ॥ २११ ॥
 सूतः पारदसारथ्योः प्रसूतेरितवन्दिषु ।
 ब्राह्मण्यां क्षत्रियाज्जाते तक्षिण, सृतिर्गतौ पथि ॥ २१२ ॥

१ असारेऽश्वगजे । २ स्वसीत ।

३ अधीन ।

४ स्त्रियाम् ।

५ पूते ।

६ नद्या ।

७ आकर्षणे ।

८ प्रतिश्लेषे ।

स्मृतिः स्मरणधीच्छासु शास्त्रे, सेतुस्तु संवरे ।
 नदीसंक्रमेऽथ हस्तः करे मानोदुभेदयोः ॥ २१३ ॥
 केशात्कलापे शुण्डायां हरित् दिशि तृणान्तरे ।
 वर्णभेदेऽश्वभेदे च हितं पथ्ये गते घृते ॥ २१४ ॥
 हेतिर्ज्वालास्त्रसूर्याशुषु

इति द्विस्वरतान्ताः ।

अर्थो हेतौ प्रयोजने ।

निवृत्तौ विषये वाच्ये प्रकारद्रव्यवस्तुषु ॥ २१५ ॥
 आस्था यत्रालम्बनयोरस्थानापेक्षयोरपि ।
 कन्था पुरे प्रावरणे काथो व्यसनदुःखयोः ॥ २१६ ॥
 द्रवनिष्पाकेऽथ कुथः स्यादास्तरणदर्भयोः ।
 कोथस्तु मथने नेत्ररुग्भेदे शटितेऽपि च ॥ २१७ ॥
 ग्रन्थो गुम्फे धने शास्त्रे द्वात्रिंशद्वर्णनिर्मितौ ।
 ग्रन्थिर्वस्त्रादिवन्धे रुग्भेदे कौटिल्यपर्वणोः ॥ २१८ ॥
 ग्रन्थि तु ग्रन्थिपर्णे स्याद्वाथा वाग्भेदवृत्तयोः ।
 तीर्थं शास्त्रे गुरौ यज्ञे पुण्यक्षेत्रावतारयोः ॥ २१९ ॥
 ऋषिजुष्टे जले सत्त्रिण्युपाये स्त्रीरजस्यपि ।
 योनौ पात्रे दर्शनेषु तुत्थोऽग्नौ तुत्थमञ्जने ॥ २२० ॥
 तुत्था नीलयां सूक्ष्मैलायां दुःस्थो दुर्गतमूर्खयोः ।
 प्रस्थः सानौ मानभेदे पीथोऽर्के पीथमम्बुनि ॥ २२१ ॥
 पृथुर्विशाले भूपाले वापिर्काकृष्णजीरयोः ।
 प्रोथोऽश्वघोणाऽध्वगयोः कट्यां, मन्यो रवौ मथि ॥ २२२ ॥
 साक्तवे नेत्ररोगे च यूथं तिर्यग्गणे गणे ।
 यूथी तु मागधीपुष्पविशेषयोः कुरण्टके ॥ २२३ ॥
 रथस्तु स्यन्दने पादे शरीरे वेतसद्रुमे ।
 वीथी वर्त्मनि पङ्क्तौ च गृहाङ्गे नाट्यरूपके ॥ २२४ ॥
 संस्था स्पशे स्थितौ मृत्यौ सार्थो वृन्दे वणिगण्ये ।

संचरे । २ क्रम । ३ मान । ४ वाच्यिका ।

सिक्थं नील्यां मधुच्छिष्टे सिक्थो भक्तपुलाकके ॥ २२१

इति द्विस्वरथान्ताः ।

अब्दः संवत्सरे मेघे मुस्तके गिरिभिद्यपि ।

अब्दः स्यान्निगडे भूषाभेदे ककुदवत्ककुत् ॥ २२६ ॥

श्रेष्ठे वृषाङ्गे राट्चिह्ने क्रव्यान्मांसाशिरक्षसोः ।

कन्दोऽब्दे सूरणे सस्यमूले, कुन्दोऽच्युते निधौ ॥ २२७

चक्रभ्रमौ च माध्ये च क्षोदः पेषणचूर्णयोः ।

गदः कृष्णानुजे रोगे गदा प्रहरणान्तरे ॥ २२८ ॥

छदः पत्रे पतत्रे च ग्रन्थिपर्णतमालयोः ।

छन्दो वशोऽभिप्राये च दृषत्पाषाणमात्रके ॥ २२९ ॥

निष्पेषणार्थपट्टेऽपि धीदा कन्यामनीषयोः ।

नदो बहेऽब्धौ निनदे नन्दा सम्पद्यलिङ्गरे ॥ २३० ॥

तिथिभेदे च नन्दिस्तु प्रतीहारे पिनाकिनः ।

आनन्दने च द्यूते च निन्दा कुत्सापवादयोः ॥ २३१ ॥

पदं स्थाने विभक्त्यन्ते शब्दे वाक्येऽङ्गवस्तुनोः ।

त्राणे पादे पादाचिह्ने व्यवसायापदेशयोः ॥ २३२ ॥

पादो मूलांस्तुर्यांशाहिर्बुं प्रत्यन्तपर्वते ।

भन्दः कल्याणे सौख्ये च भसद्भास्वरमांसयोः ॥ २३३ ॥

भेदो विदारणे द्वैध उपजापविशेषयोः ।

मदो रेतस्यहङ्कारे मद्ये हर्षेभदानयोः ॥ २३४ ॥

कस्तूरिकायां शैब्ये च मदी कृषकवस्तुनि ।

मन्दो मूढे शनौ रोगिण्यलसे भाग्यवर्जिते ॥ २३५ ॥

गजजातिप्रभेदेऽल्पे स्वैरे मन्दरते खले ।

मृद्वतीक्ष्णे कोमले च रदो दन्ते विलेखने ॥ २३६ ॥

विदा ज्ञानधियोर्विन्दुर्विमुद्गजात्रो रदक्षते ।

वेदिरङ्गुलिमुद्रायां बुद्धेऽलङ्कृतभूतले ॥ २३७ ॥

शब्दोऽक्षरे यशोमीत्योर्वाक्ये खे श्रवणे ध्वनौ ।

शरद्वर्षात्यये वर्षे श्रादः कर्दमशष्पयोः ॥ २३८ ॥
 संवित्संभाषणे ज्ञाने सङ्ग्रामे नास्ति तोषणे ।
 क्रियाकारे प्रतिज्ञायां सङ्केताचारयोरपि ॥ २३९ ॥
 सम्पदद्वौ गुणोत्कर्षे हारे स्वादुस्तु सुन्दरे ।
 मृष्टे, सूदः सूषकारे व्यञ्जनेऽपि च सूषवत् ॥ २४० ॥
 स्वेदो धर्मे स्वेदने च—

इति द्विस्वरदान्ताः ।

अन्धोऽन्धकारेऽक्षिवर्जिते ।

अर्धः खण्डेऽर्धं समांशेऽथाब्धिः सरसि सागरे ॥ २४१ ॥
 आधिर्मनोर्तो व्यसनेऽधिष्ठाने बन्धकाऽऽशयोः ।
 ऋद्धं समृद्धे सिद्धान्ने गन्धः सम्बन्धलेशयोः ॥ २४२ ॥
 गन्धकामोदगर्वेषु स्याद्वाधस्तल्लिप्सयोः ।
 गोधा प्राणिविशेषे स्याज्ज्याघातस्य च वारणे ॥ २४३ ॥
 दधि गोरसभेदे स्यात्तथा श्रीवासवासयोः ।
 दिग्धो लिप्ते विषाक्तेषौ प्रवृद्धस्नेहयोरपि ॥ २४४ ॥
 दुग्धं क्षीरे पूरिते च दोग्धा गोपालवत्सयोः ।
 अर्थोपजीवककवौ बन्ध आधौ च बन्धने ॥ २४५ ॥
 बन्धुभ्रातृबान्धवयोर्बाधा दुःस्वनिषेधयोः ।
 बुधः सौम्ये कवौ बुद्धः पण्डिते बुधिते जिने ॥ २४६ ॥
 बोधिर्बौद्धसमाधौ चाऽर्हद्धर्मासौ च पिप्पले ।
 मधुश्चैत्रर्तुदैत्येषु जीवाशोकमधूकयोः ॥ २४७ ॥
 मधु क्षीरे जले मद्ये क्षौद्रे पुष्परसेऽपि च ।
 मिद्धं चित्ताभिसंक्षेपे निद्रालसितयोरपि ॥ २४८ ॥
 मुग्धो मूढे रम्ये, मेघः क्रतौ, मेघा तु श्रेमुषी ।
 राधो वैशाखमासे स्याद्राधा विद्युद्विशाखयोः ॥ २४९ ॥
 विष्णुक्रान्तामलकयोश्च गोपीवेधविशेषयोः ।
 लुब्ध आकाङ्क्षिणि व्याधे बधो बधककहिसयोः ॥ २५० ॥

वधूः पत्न्यां स्तुषानार्योः स्पृकाशारिवयोरपि ।
 नवपरिणीतायां च व्याधो मृगयुदुष्टयोः ॥ २५१ ॥
 विद्धं सदृशवेधितयोः क्षिप्ते विधर्द्धिमूलवयोः ।
 प्रकारेभान्नविधिषु विधिर्ब्रह्मविधानयोः ॥ २५२ ॥
 विधिवाक्ये च दैवे च प्रकारे कालकल्पयोः ।
 विधुश्चन्द्रेऽच्युते वीरुल्लतायां विटपेऽपि च ॥ २५३ ॥
 वृद्धः प्राज्ञे स्थाविरे च वृद्धं शैलेयखटयोः ।
 वृद्धिः कलान्तरे हर्षे वर्धने भेषजान्तरे ॥ २५४ ॥
 श्रद्धास्तिक्येऽभिलाषे च श्राद्धं श्रद्धासमन्विते ।
 हव्यकव्यविधाने च शुद्धः केवलपूतयोः ॥ २५५ ॥
 स्कन्धः प्रकाण्डे कार्येऽसे विज्ञानादिषु पञ्चसु ।
 नृपे समूहे व्यूहे च सन्धा स्थितिप्रतिज्ञयोः ॥ २५६ ॥
 सन्धिर्योनौ सुरुक्तायां नाट्येऽङ्गे श्लेषभेदयोः ।
 साधुर्जने^१ मुनौ बाधुर्धुषिके सज्जनरम्ययोः ॥ २५७ ॥
 सिद्धो व्याख्यादिके दैवयोनौ निष्पन्नमुक्तयोः ।
 नित्ये प्रसिद्धे, सिद्धिस्तु मोक्षे निष्पत्तियोगयोः ॥ २५८ ॥
 सिन्धुर्नद्यां गजमदेऽब्धौ देशनदभेदयोः ।
 सुधा गङ्गेष्टिकास्तुह्योर्मूर्वालेपाऽमृतेषु च ॥ २५९ ॥
 इति द्विस्वरधान्ताः ।
 अन्नं भक्तेऽशिते, सर्वाऽश्वेऽधमे, ऽध्वा कालवर्त्मनोः ।
 संस्थाने सास्त्रवस्कन्धेऽर्थिनौ याचकसेवकौ ॥ २६० ॥
 आत्मा चित्ते धृतौ यत्रे विषणायां कलेवरे ।
 परमात्मनि जीवेऽर्के हुताशनसमीरयोः ॥ २६१ ॥
 स्वभावेऽथेन ईशेऽर्केऽथोन्नं क्लिप्ते दयापरे ।
 उष्माणस्तु निदाघोष्णग्रीष्माः शषसहा अपि ॥ २६२ ॥
 कर्म कारकभेदे स्यात्क्रियायां च शुभाशुभे ।
 कामी स्यात्कामने चक्रवाके पारावतेऽपि च ॥ २६३ ॥

कृती योग्ये बुद्धे खड्गी गण्डके खड्गधारिणि ।
 ग्रावाऽश्मनि गिरौ गोमी फेरौ गोमत्युपासके ॥ २६४ ॥
 घनः सान्द्रे दृढे दाढ्ये विस्तारे मुद्रेऽम्बुदे ।
 सङ्घे सुस्ते, घनं मध्ये नृत्तवाद्यप्रकारयोः ॥ २६५ ॥
 चर्म त्वचि स्फरे चर्मी भूर्जे फलकिभृङ्गिणोः ।
 चक्री कोके कुलालेऽहौ वैकुण्ठे चक्रवर्तिनि ॥ २६६ ॥
 चिह्नमङ्गे पताकायां चीनो देशैणतन्तुषु ।
 व्रीहौ वस्त्रे छत्र शाठ्येऽपदेशे घातिकर्मणि ॥ २६७ ॥
 छन्नं रहश्छादितयोश्छिन्ना स्यादमृतेत्वरी ।
 छिन्नं भिन्ने, जनो लोके जगज्जेदे पृथग्जने ॥ २६८ ॥
 जनी स्नुषावनितयोजिनोऽर्द्धद्विष्णुषु ।
 ज्योत्स्ना स्याज्ज्योतिःसंयुक्तनिशि चन्द्रातपेऽपि च ॥ २६९ ॥
 ज्योत्स्नी पटोली ज्योत्स्नावन्निशोस्तनुर्वपुस्त्वचोः ।
 विरलेऽल्पे कुशे, दण्डी यमे द्वाःस्थसदण्डयोः ॥ २७० ॥
 दानं मतङ्गजमदे रक्षणच्छेदशुद्धिषु ।
 विश्राणनेऽप्यथ शुम्भं द्रविणवद्धनौजसोः ॥ २७१ ॥
 धनं वित्ते गोधने च स्याद्धन्व स्थलचापयोः ।
 धन्वामरौ धन्वी पार्थे छेके ककुभचापिनोः ॥ २७२ ॥
 धनुःशब्दः पियालद्रौ राशिभेदे धनुष्यपि ।
 धाम रश्मौ गृहे देहे स्थाने जन्मप्रभावयोः ॥ २७३ ॥
 धाना मृष्टयवेऽङ्कूरे धान्यांके चूर्णसक्तुषु ।
 धेनः समुद्रे धेनी तु नद्यां स्याद्भारतीभिदि ॥ २७४ ॥
 धेनुर्गोमात्रके दोग्ध्यां गवि नशो विवाससि ।
 मागधे च क्षपणके नन्दी गिरिशवेत्रिणि ॥ २७५ ॥
 गर्दभाण्डे वटे न्यूनं हीनवच्चोनगर्हयोः ।
 पर्व प्रस्तावोत्सवयोर्ग्रन्थौ विषुवदादिषु ॥ २७६ ॥

बुद्धे । २ प्रभेदयोः । ३ शृङ्गिणोः ।

धन्याक ५ धेना ६ तण्ड

अनेकार्थसङ्ग्रहः—

दर्शप्रतिपत्सन्धौ च तिथिग्रन्थविशेषयोः ।

पक्षमाऽक्षिलोम्नि तन्त्वादिसूक्ष्मांशे कुसुमच्छदे ॥ २७७

गरुत्किञ्जल्कयोश्चापि पत्री काण्डे खगे द्रुमे ।

रथेऽद्रौ रथिके श्येने प्रेम तु स्नेहनर्मणोः ॥ २७८ ॥

ब्रह्मा तु तपसि ज्ञाने वेदेऽध्यात्मे द्विजे विधौ ।

ऋत्विग्योगभिदोश्चापि बुध्नो गिरिशमूलयोः ॥ २७९

भर्म भारे भृतौ हेम्नि भानुरंशौ रवौ दिने ।

भिन्नोऽन्यः सङ्गतः फुल्लो दीर्णो, भोगी भुजङ्गमे ॥ २८०

वैयाघ्रैश्यकरे रात्रि ग्रामण्यां नापितेऽपि च ।

मानं प्रमाणे प्रस्थादौ मानश्चित्तोन्नतौ ग्रहे ॥ २८१ ॥

मीनो मत्स्ये राशिभेदे मुनिर्वाचंयमेऽर्हति ।

प्रियालाऽगस्तिः पालाशो मृत्स्ना मृत्सा तु वयस्यपि ॥ २८२

यानं युग्ये गतौ योनिः कारणे भगताम्रयोः ।

रत्नं स्वजातिश्रेष्ठे स्यान्मणौ राजा तु पार्थिवे ॥ २८३

निशाकरे प्रभौ शुक्रे यक्षक्षत्रिययोरपि ।

रास्त्रैलापर्णीसर्पाक्ष्यो रागी कामिनि रङ्गरि ॥ २८४

रोही रोहतिकेऽश्वत्थे वटे, लग्नं तु लज्जिते ।

राशीनामुदये सक्ते लक्ष्म प्रधानचिह्नयोः ॥ २८५ ॥

वनं प्रस्रवणे गेहे प्रवासेऽम्भसि कानने ।

वस्नं वस्त्रे धने मूल्ये भृतौ वर्ष्म पुनस्तनौ ॥ २८६ ॥

प्रमाणे सुन्दराकारे वर्त्म नेत्रच्छदेऽध्वनि ।

वर्णी पुनश्चित्रकरे लेखके ब्रह्मचारिणि ॥ २८७ ॥

वानं शुष्कफले शुष्के सीवने गमने कटे ।

जलसंर्प्लववातोर्मिसुरुङ्गासौरभेषु च ॥ २८८ ॥

वाग्मी पटुबृहस्पसोर्वाजी वाणे हये खगे ।

विन्नं विचारिते लब्धे स्थिते वृषा तु वासवे ॥ २८९ ॥

द्वितीयः काण्डः ।

वृषभे तुरगे पुंसि शाखी तु द्रुमवेदयोः ।
 राजभेदे शिखी त्वभौ वृक्षे केतुग्रहे शरे ॥ २९० ॥
 चूडावति बलीवर्दे मयूरे कुकुटे हये ।
 शीनो मूर्खाजगरयोः श्येनः शुक्ले पतत्रिणि ॥ २९१ ॥
 स्वप्नः स्वापे सुप्तज्ञाने स्थानं नित्यावकाशयोः ।
 सादृश्ये सन्निवेशे च स्नानं स्नानीय आप्लवे ॥ २९२ ॥
 स्त्यानं स्यात्स्निग्ध आलस्ये प्रतिध्वानघनत्वयोः ।
 सादी तुरङ्गमारोहे निषादिरथिनोरपि ॥ २९३ ॥
 स्वामी प्रभौ गुहे, सूनं पुष्पे, मूना पुनः सुता ।
 अधोजिह्वा वधस्थानं सूनुः पुत्रे तुजे रवौ ॥ २९४ ॥
 हनुः कपोलावयवे मरणाभययोरपि ।

हरिद्रायामाधुधे च हली कृषकसीरिणोः ॥ २९५ ॥

इति द्विस्वरनान्ताः ।

कल्पो विकल्पे कल्पद्रौ संवर्ते ब्रह्मवासरे ।
 शास्त्रं न्याये विधौ, कूपो गर्तेऽन्यौ गुणवृक्षके ॥ २९६ ॥
 मृन्माने कूपके, क्षेपो गर्वे लङ्घननिन्दयोः ।
 बिलम्बेरणहेलासु गोपौ भूपालवल्लवौ ॥ २९७ ॥
 ग्रामौघगोष्ठाधिकृतौ गोपी गोपालसुन्दरी ।
 शारिवा रक्तिका तल्पमट्टं शय्याकलत्रयोः ॥ २९८ ॥
 त्रपा लज्जाकुलटयोस्त्रपुसीसकरद्वयोः ।
 तापः सन्तापे कृच्छ्रे च तापी तु सरिदन्तरे ॥ २९९ ॥
 दर्पो मृगमदे गर्वे पुष्पं विकास आर्तवे ।
 धनदस्य विमाने च कुसुमे नेत्ररुज्यपि ॥ ३०० ॥
 बाष्प ऊष्माऽक्षिजलयो रूपं तु श्लोकशब्दयोः ।
 पशावाकारे सौन्दर्ये नाणके नाटकादिके ॥ ३०१ ॥
 ग्रन्थावृत्तौ स्वभावे च रेपः कूरे विगर्हिते ।
 रोपौ रोपणेषू, रोपं रन्ध्रे, लेपस्तु लेपने ॥ ३०२ ॥

स्थित्या

२ लोघ्रे-इत्युचितम्

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

अक्षने च सुधायां च वषा विवरमेदसोः ।

शष्पं तु प्रतिभाहीनतायां बालतृणेऽपि च ॥ ३०३ ॥

शापः शपथ आक्रोशे शिष्यं सुवे क्रियोचिते ।

स्वापो निद्रायां रुग्भेदे शयनाज्ञानमात्रयोः ॥ ३०४ ॥

इति द्विस्वरपान्ताः ।

गुम्फो दोर्भूषणे दृब्धौ रेफोऽवद्यरवर्णयोः ।

शफं खुरे गवादीनां मूले विटपिनामपि ॥ ३०५ ॥

शिफा मातरि मांस्यां च जटायां च सरित्यपि ।

शोफ ओषधिभेदे स्याद्रुक्कृते त्वग्विवर्धने ॥ ३०६ ॥

इति द्विस्वरफान्ताः ।

कम्बिर्वंशलतादव्योः कम्बुर्वलयशङ्खयोः ।

गजे शम्बूके कर्चूरे ग्रीवायां नलकेऽपि च ॥ ३०७ ॥

जम्बूर्मेरुतरङ्गिण्यां द्वीपवृक्षविशेषयोः ।

डिम्ब एरण्डभययोर्विप्लवे प्रीहि पुष्फुसे ॥ ३०८ ॥

विम्बं तु प्रतिविम्बे स्यान्मण्डले विम्बिकाफले ।

शम्बः पर्वो लोहकाञ्च्यां स्तम्ब आलानगुल्मयोः ॥ ३०९ ॥

ब्रीह्यादीनां प्रकाण्डे च

इति द्विस्वरवान्ताः ।

कुम्भो वेश्यापतौ घटे

द्विपाङ्गे राक्षसे राशौ कुम्भं त्रिवृति गुग्गुलौ ॥ ३१० ॥

कुम्भुखायां पाटलायां चारिपण्यां च कट्फले ।

गर्भः कुक्षौ शिशौ सन्धौ भ्रूणे पनसकण्टके ॥ ३११ ॥

मध्ये ग्रावपवरके जम्भः स्यादानवान्तरे ।

दन्तभोजनयोरंशे हनौ जम्बीरतूणयोः ॥ ३१२ ॥

जृम्भा जृम्भणे विकासे डिम्भो वैधेयवालयोः ।

दम्भः कल्के कैतवे च दर्भो ग्रन्थे कुशेऽपि च ॥ ३१३ ॥

दृग्भूः पर्वो भास्करे च नाभिः क्षत्रप्रधानयोः ।
चक्रमध्ये मृगपदे प्राण्यङ्गे मुख्यराज्ञि च ॥ ३१४ ॥
निभः स्यात्सदृशे व्याजे रम्भो वैणवदण्डके ।
रम्भा त्रिदशभापिन्यां कदल्यां च विभुः प्रभौ ॥ ३१५ ॥
व्यापके शङ्करे नित्ये शम्भुवह्मार्हतोः शिवे ।
शुभो योगे शुभं भद्रे शुभा कान्तीच्छयोर्मता ॥ ३१६ ॥
स्तम्भोऽङ्गजाड्ये स्थूणायां सभा द्यूतसम्भूहयोः ।
गोष्ठ्यां सभ्येषु शालायां स्वभूर्विष्णौ त्रिधावपि ॥ ३१७ ॥
स्तोभः स्यात्सामविच्छेदे हेलने स्तम्भनेऽपि च ।

इति द्विस्वरभान्ताः ।

आमोऽपके रोगभेदे रोगे चेध्मसामिद्भिदि ॥ ३१८ ॥
कामे वसन्ते काष्ठे स्यादुमो नगरघट्टयोः ।
उमा गौर्या हरिद्रायां कीर्तिकान्त्यतसीर्ष्वपि ॥ ३१९ ॥
ऊर्मिः पीडाजवोत्कण्ठालेखाप्रकाशवीचिषु ।
वस्त्रसङ्कोचलेखायां क्रमः कल्पाऽङ्गघ्नशक्तिषु ॥ ३२० ॥
परिपाट्यां, क्षमः शक्ते हिते युक्ते क्षमावति ।
क्षमा क्षान्तौ क्षितौ, कामं बाढेऽनुपतिरेतसोः ॥ ३२१ ॥
कामः स्मरेच्छाकाम्येषु क्षुमा स्यान्नीलिकाऽतसी ।
कृमिः कृमिर्वल्लाक्षायां कीटे, क्षेमस्तु मङ्गले ॥ ३२२ ॥
लब्धसंरक्षणे मोक्षे क्षेमोमा धनहर्षपि ।
क्षौमं स्यादतसीवस्त्रे दुकूलेऽट्टालकेऽपि च ॥ ३२३ ॥
स्वर्पे क्षौमे पौरुषे च गमोऽध्वद्यूतभेदयोः ।
सदृक्पाठेऽप्यथ ग्रामो वृन्दे शब्दादिपूर्वकः ॥ ३२४ ॥
षड्गादौ संवसथे च गुल्मं सैन्योपरक्षणे ।
रुक्सैन्यघट्टभेदेषु स्तम्बे, गुल्मी पटौकसि ॥ ३२५ ॥
आमलक्येलयोर्वन्यामथ घर्मो निदाघवत् ।
स्वेदाम्भस्यातपे ग्रीष्मोष्मणोर्जालमस्तु पापरे ॥ ३२६ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे

असमीक्ष्यकारिणि च जामिः स्वसृकुलस्त्रियोः ।
 जिह्वस्तु कुटिले मन्दे जिह्वं तगरपादपे ॥ ३२७ ॥
 तोक्मं कर्णमले, तोक्मो हरिते च हरिद्यवे ।
 दमः स्यात्कर्दमे दण्डे दमने दमथेऽपि च ॥ ३२८ ॥
 दस्मस्तु हव्यवाहे स्याद्यजमाने मलिम्लुचे ।
 द्रुमस्तु पादपे पारिजाते किम्पुरुषेश्वरे ॥ ३२९ ॥
 धर्मो यमोपमापुण्यस्वभावाचारधन्वसु ।
 सत्सर्गेऽर्हत्यर्हिसादौ न्यायोपनिषदोरपि ॥ ३३० ॥
 धर्मं दानादिके, नेमस्त्वर्धे प्राकारमर्तयोः ।
 अवधौ कैतवे काले नेमिः कूपत्रिका प्रधिः ॥ ३३१ ॥
 तिनिशोऽरिष्टनेमिश्च पद्मो व्यूहे निधावहौ ।
 संख्याऽब्जयोः पद्ममिभविन्दौ, ब्राह्मी तु भारती ॥ ३३२ ॥
 शकभेदः पङ्कगण्डी हिजिका सोमवल्लरी ।
 ब्रह्मशक्तिर्भ्रमस्तु स्याद् भ्रमणे वारिनिर्गमे ॥ ३३३ ॥
 भ्रान्तौ कुन्दाख्ययंत्रे च भामः क्रोधे रुचौ रवौ ।
 भीमो वृकोदरे घोरे शङ्करेऽप्यम्लवेतसे ॥ ३३४ ॥
 भीष्मो रुद्रे च गाङ्गेये राक्षसे च भयङ्करे ।
 भूमिः क्षितौ स्थानमात्रे भौमो मङ्गलदैत्ययोः ॥ ३३५ ॥
 यमः काले च यमजेऽप्यर्हिसादिषु पञ्चसु ।
 संयमे यमने ध्वाङ्गे यामौ प्रहरसंयमौ ॥ ३३६ ॥
 रमः कान्ते रक्ताशोके मन्मथे च रमा श्रियाम् ।
 रश्मिर्घृणिप्रग्रहयो रामः श्यामे हलायुधे ॥ ३३७ ॥
 पथुभेदे सिते चारौ राघवे रेणुकासुते ।
 रामं तु वास्तुके कुष्ठे रामा हिङ्गुलिनीस्त्रियोः ॥ ३३८ ॥
 रुक्मं लोहे सुवर्णे च रुमा तु लवणाकरे ।
 सुग्रीवपत्न्यां, लक्ष्मीः श्रीशोभासम्पत्प्रियङ्गुषु ॥ ३३९ ॥

वमिर्वान्तेनले, वामः कामे सव्ये पयोधरे ।
 उमानाथे प्रतिकूले चारौ, वामा तु योषिति ॥ ३४० ॥
 वामी शृगाल्यां करभीरासमीवढवासु च ।
 शमी द्रुभेदे बलगुल्यां शिम्ब्यां, श्यामोऽम्बुदे शितौ ॥ ३४१ ॥
 हरिते प्रयागवटे कोकिले वृद्धदारके ।
 श्यामं सैन्धवे मरिचे श्यामा सोमलतानिशोः ॥ ३४२ ॥
 शारिवावल्लुनीगुन्द्रात्रिवृत्कृष्णाप्रियङ्गुषु ।
 अप्रसूतस्त्रियां नील्यां श्यामो मण्डपकालयोः ॥ ३४३ ॥
 शुष्ममोजसि सूर्ये च समं साध्वखिलं सदृक् ।
 सीमा घाटे स्थितौ क्षेत्रे, सूक्ष्मोऽर्णौ, सूक्ष्ममल्पके ॥ ३४४ ॥
 अध्यात्मे कतके, सोमस्त्वौषधीतद्रसेन्दुषु ।
 दिव्यौषध्यां घनसारे समीरे पितृदैवते ॥ ३४५ ॥
 वसुप्रभेदे सलिले वानरे किन्नरेश्वरे ।
 हिमं तु सारे शीते च हिमश्चन्दनपादपे ॥ ३४६ ॥
 होमः सर्पिषि बन्हौ च

इति द्विस्वरमान्ताः ।

स्यादर्थ्यः स्यामिवैश्ययोः ।

अर्थ्यं शिलार्जंतुन्यर्थसम्प्रार्थं न्यायविज्ञयोः ॥ ३४७ ॥
 अन्योऽसदृशेतरयोरन्त्यस्त्वन्तभवेऽधमे ।
 अर्थ्यमर्थार्थमर्थार्हमास्यं मुखेभवे मुखे ॥ ३४८ ॥
 मुखान्तरास्या तु स्थित्यामार्यौ सज्जनसौविदौ ।
 आर्योमालन्दसोरिज्या दाने सङ्गेऽध्वरेऽर्चने ॥ ३४९ ॥
 इभ्यो घनवतीभ्या तु केरुणां सल्लकीतरौ ।
 कल्यं प्रभाते मधुनि सज्जे दक्षे निरामये ॥ ३५० ॥
 कल्या कल्याणवाचि स्यात्कश्यं कशार्हमद्ययोः ।
 अश्वमध्ये, क्षयो गेहे कल्पान्तेऽपचये रुजि ॥ ३५१ ॥

वाते । २ बलगुनी ।

होमि ४

५ इममुखे ।

कन्या नार्यां कुमार्यां च राशयोषधिविशेषयोः ।

कक्ष्या गृहप्रकोष्ठे स्यात्सादृश्योद्योगकाञ्चिषु ॥ ३५२ ॥

बृहतिकेभनाड्योश्च कार्यं हेतौ प्रयोजने ।

कायः कदैवते मूर्तौ सङ्गे लक्ष्मस्वभावयोः ॥ ३५३ ॥

कार्यं मनुष्यतीर्थे च काव्या स्यात्पूतनाधियोः ।

काव्यं ग्रन्थे, काव्यः शुक्ले, कांस्यं तैजसवाद्ययोः ॥ ३५४ ॥

पानपात्रे मानभेदे क्रिया करणचेष्टयोः ।

कर्मोपायचिकित्सासु निष्कृतौ सम्प्रधारणे ॥ ३५५ ॥

अर्चामारम्भशिक्षासु कुल्यं तु कुलजेऽस्थनि ।

सूर्पाऽऽमिषाऽष्टद्रोणीषु कुर्या सारिति सारणौ ॥ ३५६ ॥

कृत्वा विद्विषि कार्ये च कृत्या स्याद्देवताक्रिया ।

गव्यं क्षीरादिके ज्यायां रागवस्तुनि गोहिते ॥ ३५७ ॥

गव्या गोवृन्दगव्यूत्योग्राम्यो ग्रामभवे जने ।

ग्राम्यबन्धे रतेऽश्लीले गुह्यः कमठदम्भयोः ॥ ३५८ ॥

गुह्यमुपस्थे रहस्ये गृह्यं तु मलवर्त्मनि ।

गृह्योऽस्वैरिणि पक्ष्णे च गृहासक्तमृगाण्डजे ॥ ३५९ ॥

गृह्या तु शाखा नगरे गेयौ गातव्यगायनौ ।

गोप्यौ दोसरगोप्तव्यौ चयः प्राकारपीठयोः ॥ ३६० ॥

समूहेऽप्यथ चव्या स्याच्चविकाशतपर्वणौ ।

चित्यं मृतकचैत्ये स्याच्चित्या मृतचितावपि ॥ ३६१ ॥

चैत्यं जिनौकस्तद्विम्बं चैत्यो जिनसभातरुः ।

उद्देशवृक्षश्चोद्यं तु प्रेयं प्रश्नेऽद्भुतेपि च ॥ ३६२ ॥

छाया पङ्क्तौ प्रतिमायामर्कयोषित्यनातपे ।

उत्कोचे पालने कान्तौ शोभायां च तमस्यपि ॥ ३६३ ॥

जयो जयन्ते विजये जयोमा तत्सखी तिथिः ।

पथ्या जयन्त्यग्निमन्थो जन्यो जामातृवत्सले ॥ ३६४ ॥

जनके जननीये च नवोढानुचरादिके ।

जन्यं कौलीने युध्यद्दे जन्या मातृसखीमुदोः ॥ ३६५ ॥
स्याज्जन्धुर्जन्तुमात्रे च पावके परमेष्ठिनि ।

त्रयी त्रिवेद्यां त्रितये पुरन्धव्यां सुमतावपि ॥ ३६६ ॥
ताक्ष्यस्तु स्यन्दने वाहे गरुडे गरुडाग्रजे ।
अश्वकर्णाद्वयतरौ स्यात्ताक्ष्यं तु रसाञ्जने ॥ ३६७ ॥
तिष्यः पुण्यवत्कलौ मे तिष्या त्वामलकीतरौ ।
द्रव्यं भव्ये धने क्षमादौ जतुद्रुमविकारयोः ॥ ३६८ ॥
विनये भेषजे रीत्यां दस्युः प्रत्यर्थिचौरयोः ।
दायो दाने यौतकादिधने सोल्लुण्ठभाषणे ॥ ३६९ ॥
विभक्तव्यपितृद्रव्ये दिव्यं बलगुलवङ्गयोः ।
शुभं दिव्यामलक्यां दूष्यं वाससि तद्गृहे ॥ ३७० ॥
दूषणीये चाऽथ दैत्योऽसुरे, दैत्या सुरौषधौ ।
धन्यः पुण्ययुते, धन्याऽऽमलक्यामुपमातरि ॥ ३७१ ॥
धान्यं तु व्रीहौ धान्याके धिष्ण्यं स्थानोद्भवेऽश्मसु ।
बले, धिष्ण्योऽग्नौ शुके च नयः स्यान्नैयमादिषु ॥ ३७२ ॥
नीतिद्यूतभिदोर्नाट्यं लास्ये तौर्यत्रिकेऽपि च ।
नित्यं ध्रुवे तते, पथ्यं हिते, पथ्या हरीतकी ॥ ३७३ ॥
पद्योऽन्यवर्णे स्यात्पथ्यं श्लोके, पद्या तु वर्त्मनि ।
प्रायो वयस्यनशने मृतौ बाहुल्यतुल्ययोः ॥ ३७४ ॥
प्रियो वृद्ध्यौषधे हृद्ये पैत्यौ, पुण्यं तु सुन्दरे ।
सुकृते पावने धर्मे पूज्यः श्वशुरवन्द्ययोः ॥ ३७५ ॥
पेयं पातव्यपयसोः पेया श्राणाच्छमण्डयोः ।
बल्यं रेतोबलकृतोर्भयं भीतौ भयङ्करे ॥ ३७६ ॥
कुञ्जकपुष्पे, भव्यं तु फले योग्ये शुभेऽस्थनि ।
सत्ये भाविनि, भव्यस्तु कर्मरङ्गतरौ सति ॥ ३७७ ॥
भव्योमाकरिपिप्पलयोर्भाग्यं कर्म शुभाशुभम् ।
मध्यं न्याय्ये बलघ्नेऽन्तर्मया दैन्योष्ट्रवेसराः ॥ ३७८ ॥
युद्धे २ धन्याके । ३ घवे

मयुर्मृगाश्वमुखयोर्मन्युर्देन्ये क्रतौ क्रुधि ।

माल्यं मालाकुसुमयोः स्यान्माया शम्बरी कृपा ॥ ३७९ ॥

दम्भो बुद्धिश्च, मायस्तु पीताम्बरेऽम्बरेऽपि च ।

मूल्यं वस्त्रे वेतने च ययुर्यज्ञहये हये ॥ ३८० ॥

याम्बा याच्यां भरण्यां च योग्यो योगार्हशक्तयोः ।

उपाधिनि प्रवीणे च योग्यमृध्याह्वयौषधौ ॥ ३८१ ॥

योग्याऽर्कयोषित्यभ्यासे रम्यश्चम्पकहृदययोः ।

रम्या रात्रावथ रथ्यो रथांशे रथबोढरि ॥ ३८२ ॥

रथ्या तु रथसङ्घाते प्रतोल्यां पथि चत्वरि ।

रूप्यमाहृतहेमादौ रजते रूपवत्यपि ॥ ३८३ ॥

लवस्तुर्यत्रयीसाम्ये संश्लेषणविलासयोः ।

लभ्यं लब्धव्ये युक्ते च विन्ध्यो व्याघ्राद्रिभेदयोः ॥ ३८४ ॥

विन्ध्या जुटौ लवल्यां च वीर्यं तेजःप्रभावयोः ।

शुक्रे शक्तौ च वीक्ष्यं तु द्रष्टव्ये विस्मयेऽपि च ॥ ३८५ ॥

वीक्ष्यस्तु लासके वाहे वेश्यं तु गणिकागृहे ।

वेश्या तु पण्ययोषायां शल्यः स्यान्मदनट्टमे ॥ ४८६ ॥

नृपभेदे श्वाविधि च सीम्नि शस्त्रशलाकयोः ।

शय्या तल्पे शब्दगुम्फे शून्यं विन्दौ च निर्जने ॥ ४८७ ॥

शून्या तु नलिका, शौर्यमारभट्यां बलेऽपि च ।

सह्यमारोग्ये सोढव्ये, सह्योऽद्रौ, सव्यं दक्षिणे ॥ ३८८ ॥

वामे च प्रतिकूले च सत्यं तु शपथे कृते ।

तथ्ये तद्वति, सत्यस्तु लोकभित्, सङ्ख्यमाहवे ॥ ३८९ ॥

सङ्ख्यैकादौ विचारे च सन्ध्या कालनदीभिदोः ।

चिन्तायां संश्रवे सीम्नि सन्धाने कुसुमान्तरे ॥ ३९० ॥

साध्यो योगे साधनीये गणदैर्बतभिद्यपि ।

सायः शरेऽपराह्णे च स्थयोऽक्षद्वक्पुरोधसोः ॥ ४०० ॥

सेव्यमुशीरे सेवार्हे सैन्यं सैनिकसेनयोः ।

सौम्यः सोमात्मजेऽनुग्रे मनोज्ञे सोमदैवते ॥ ४०१ ॥
 सौम्याः पुनर्मृगशिरःशिरःस्थाः पञ्च तारकाः ।
 हार्यः कलिद्रौ हर्तव्ये ह्यं धवलजीरके ॥ ४०२ ॥
 हस्त्रिये हृद्धिते हज्जे ह्या तु वृद्धिभेषजे ।
 ह्यस्तु वशकृन्मन्त्रे—

इति द्विस्वरयान्ताः ।

अग्रं पुरः प्रथमेऽधिके ॥ ४०३ ॥

उपर्यालम्बने श्रेष्ठे परिमाणे पलस्य च ।
 भिक्षाप्रकारे सङ्घाते प्रान्तेऽप्यद्रिस्तु पर्वते ॥ ४०४ ॥
 मूर्ये शाखिनि, चाभ्रं तु त्रिदिवे गगनेऽम्बुदे ।
 अस्त्रः शिरसिजे कोणे स्यादस्रं शोणितेऽश्रुणि ॥ ४०५ ॥
 अस्त्रं चापे प्रहरणेऽप्यङ्घ्रिः पादद्रुमूलयोः ।
 अरो जिने,ऽरं चक्राङ्गे शीघ्रशीघ्रगयोरपि ॥ ४०६ ॥
 आरो नीतिः शनिर्भौम आरा चर्मप्रभेदिनी ।
 इराऽम्भोवाक्सुराभूमिष्विन्द्रः शक्रेऽन्तरात्मनि ॥ ४०७ ॥
 आदित्ये योगभेदे च स्यादिन्द्रा तु फणिज्जके ।
 उग्रः क्षत्रियतः शूद्रासूतावुत्कटरुदयोः ॥ ४०८ ॥
 उग्रा वचाछिकिकयोरुस्त्रा गवोपचित्रयोः ।
 उस्त्रो मयूखे, स्यादुष्ट्री मृद्धाण्डे करभस्त्रियाम् ॥ ४०९ ॥
 ऐन्द्रिरिन्द्रसुते काकेऽप्योद्गा जनपदान्तरे ।
 ओद्गो जने जपावृक्षे करः प्रत्यायशुण्डयोः ॥ ४१० ॥
 रश्मौ वर्षोपले पाणौ क्षरो मेघे क्षरं जले ।
 कद्रुः कनकपिङ्गे स्यात्कद्रूस्तु नागमातरि ॥ ४११ ॥
 कारो बलौ वधे यत्रे हिमाद्रौ निश्चये यतौ ।
 कारा बन्धनशालायां बन्धे दूत्यां प्रसेवके ॥ ४१२ ॥
 स्याद्धेमकारिकायां च क्षारः काचे रसे गुडे ।
 भस्मनि धूर्तलवणे कारिः शिल्पी क्रियाऽपि च ॥ ४१३ ॥

कारुस्तु कारके शिल्पे विश्वकर्मणि शिल्पिनि
 कीरः शुके जनपदे क्षीरं पानीयदुग्धयोः ॥ ४१४ ॥
 क्षुरो गोक्षुरके कोकिलाक्षे छेदनवस्तुनि ।
 क्षुद्रां दरिद्रे कृपणे निकृष्टेऽल्पनृशसंयोः ॥ ४१५ ॥
 क्षुद्रा व्याघ्रीनटीव्यङ्गाबृहतीसरघासु च ।
 चाङ्गेरिकायां हिंसायां मक्षिकामात्रवेद्ययोः ४१६ ॥
 कुरुः स्यादोदने भूपभेदे श्रीकण्ठजाङ्गले ।
 क्रूरा नृशंसधोरोष्णकठिनाः, कृच्छ्रमंहसि ॥ ४१७ ॥
 कष्टे सान्तपने, क्षेत्रं भारतादौ भगाङ्गयोः ।
 केदारे सिद्धभूपत्न्योः क्रोष्ट्री क्षीरविदारिका ॥ ४१८ ॥
 शृगालिका लाङ्गली च क्षौद्रं तु मधुनीरयोः ।
 खरो रक्षोऽन्तरे तीक्ष्णे दुःस्पर्शे रासभेऽपि च ॥ ४१९ ॥
 खरुः स्यादश्वहरयोर्दर्पदन्तसितेषु च ।
 खुरः शफे कोलदले गरस्तूपविषे विषे ॥ ४२० ॥
 रोगे, गरं स्यात्करणे गात्रमङ्गशरीरयोः ।
 गजाग्रदेशेऽथ गिरिः पूज्येऽक्षिरुजि कन्दुके ॥ ४२१ ॥
 शैले गैरेयके गीर्णावपि, गुन्द्रस्तु तेजने ।
 गुन्द्रा प्रियङ्गौ कैवर्तीमुस्तके भद्रमुस्तके ॥ ४२२ ॥
 गुरुर्महत्याङ्गिरसे पित्रादौ धर्मदेशके ।
 अलघौ दुर्जरे चापि गृध्रौ गृध्रौ खगान्तरे ॥ ४२३ ॥
 गोत्रं क्षेत्रेऽन्वये छत्रे सभां व्ये बोधवर्त्मनोः ।
 वने नाम्नि च, गोत्रोऽद्रौ, गोत्रा भुवि गवां गणे ॥ ४२४ ॥
 गौरः श्वेतेऽरुणे पीते विशुद्धे चन्द्रमस्यपि ।
 विशदं, गौरं तु श्वेतसर्पे पद्मकेसरे ॥ ४२५ ॥
 गौर्युमानशिकोर्वीषु प्रियङ्गौ वरुणस्त्रियाम् ।
 रजन्यां रोचनीनद्योर्घस्रो वासरहिंस्रयोः ॥ ४२६ ॥
 घोरो हरे दारुणे च चरः स्याज्जङ्गमे स्पशे ।

चले द्यूतप्रभेदे च चक्रे प्रहरणे गणे ॥ ४२७ ॥
 कुलालाद्युपकरणे राष्ट्रे सैन्यरथाङ्गयोः ।
 जलावर्ते छेले, चक्रः कोके, चन्द्रोऽम्बुकाम्ययोः ॥ ४२८ ॥
 स्वर्णे सुधांशौ कर्पूरे काम्पिलये मेचकेऽपि च ।
 चरुह्वयान्ने भाण्डे च चारो वन्धावसर्पयोः ॥ ४२९ ॥
 गतौ पियालवृक्षे च चित्रं खे तिलकेऽद्भुते ।
 आलेख्ये कर्बुरे, चित्रा त्वाखुपर्णीसुभद्रयोः ॥ ४३० ॥
 गोडुम्बपैसरसोर्दन्त्यां नक्षत्रोरगभेदयोः ।
 चीरं वासासि चूडायां गोस्तने सीसपत्रके ॥ ४३१ ॥
 चीरी कच्छाटिकाश्लिष्टयोश्चक्रस्त्वम्लेऽम्लवेतसे ।
 वृक्षाम्ले, चुक्री चाङ्गेर्या चैत्रो मासाद्रिभेदयोः ॥ ४३२ ॥
 चैत्रं मृतकचैत्ये च चैरो दस्युमुगन्धयोः ।
 छत्रं स्यादातपत्राणे छत्रा मधुरिकौषधौ ॥ ४३३ ॥
 धान्याके च शिलिन्ध्रे च छिद्रं विवररन्ध्रवत् ।
 गर्ते दोषे, जारस्तूपपतौ जायोषधीभिदि ॥ ४३४ ॥
 जीरस्त्वजाज्यां खड्गे च टारो लङ्गतुरङ्गयोः ।
 तन्त्रं राष्ट्रे च सिद्धान्ते परच्छन्दप्रधानयोः ॥ ४३५ ॥
 अगदे कुटुम्बकृत्ये तन्तुवाये परिच्छदे ।
 श्रुतिशास्त्रान्तरे शास्त्रे करणे व्यर्थसाधके ॥ ४३६ ॥
 इतिकर्तव्यतातन्त्रोस्तन्त्री स्याद्वल्लकीगुणे ।
 अमृतायां च नद्ध्यां च सिरायां वपुषोऽपि च ॥ ४३७ ॥
 तरिर्दशायां नौकैयां वस्त्रादीनां च पेटके ।
 तन्त्री निद्रा प्रमीला च तारो निर्मलमौक्तिके ॥ ४३८ ॥
 मुक्ताशुद्धावुच्चनादे नक्षत्रनेत्रमध्ययोः ।
 तारं रूप्ये, तारा बुद्धदेव्यां सुरगुरुस्त्रियाम् ॥ ४३९ ॥
 सुग्रीवपत्न्यां, ताम्रं तु शुल्बे शुल्बनिभेऽपि च ।

१ वले ।

२ दम्भे ।

गोडुम्बाप्तहयोः ।

४ शिलिन्ध्रे ।

५ वेडा ।

- तीव्रं कटूष्णात्यर्थेषु तीव्रा तु कटुरोहिणी ४४०
 गण्डदूर्वा सुरी, तीरो वङ्गे, तीरं पुनस्तटे ।
 तोत्रं वेणुके प्रतोदे दरः स्याद्भयगर्तयोः ॥ ४४१ ॥
 दरी तु कन्दरे, दस्रः खरे, दस्रौ रवेः सुतौ ।
 द्वारं निर्गमेऽभ्युपाये धरः कूर्माधिपे गिरौ ॥ ४४२ ॥
 कार्पासे तूलेऽथ धरा मेदोभूमिजरायुषु ।
 धारो जलधरासारवर्षणे स्याद्वर्षणेऽपि च ॥ ४४३ ॥
 धारोत्कर्षे खड्गाद्यग्रे सैन्याग्रे वाजिनां गतौ ।
 जलादिपाते सन्तत्यां धात्री भुव्युपमातरि ॥ ४४४ ॥
 आपलक्यां जनन्यां च धीरो ज्ञे धैर्यसंयुते ॥
 स्वैरे, धीरं तु घुसृणे नरो मर्त्येऽच्युतेऽर्जुने ॥ ४४५ ॥
 नरं तु रामकर्पूरे नक्रं नासाग्रदारुणोः ।
 नक्रो यादासि, नीध्रं तु बलीकवननेमिषु ॥ ४४६ ॥
 चन्द्रे च रेवतीभे च नेत्रं वस्त्रे मथोगुणे ।
 मूलाक्षिनेतृषु, परो दूरान्यश्रेष्ठशत्रुषु ॥ ४४७ ॥
 परं तु केवले, पन्नं यानं पक्षश्छदश्छुरी ।
 पारं प्रान्ते परतटे पारी पूरपरागयोः ॥ ४४८ ॥
 पाश्या कर्करिकायां च पादबन्धे च हस्तिनाम् ।
 पात्रं तु कूलयोर्मध्ये पर्णे नृपतिमन्त्रिणि ॥ ४४९ ॥
 योग्यभाजनयोर्यज्ञभाण्डे नाख्यानुकर्त्तरि ।
 पुरं शरीरे नगरेऽगृहपाटलिपुत्रयोः ॥ ४५० ॥
 पुरस्तु गुग्गुलौ, पुण्ड्रं कृमौ दैत्येक्षुभेदयोः ।
 वासन्त्यां तिलके पुण्डरीके, पुण्ड्रास्तु नीवृत्ति ॥ ४५१ ॥
 पुरुः पुरोगे प्रचुरे स्वर्लोकनृपभेदयोः ।
 पूरः स्यादम्भसां वृद्धौ व्रणसंशुद्धिखाद्ययोः ॥ ४५२ ॥
 पोत्रं वस्त्रे मुखाग्रे च सूकरस्य हलस्य च ।
 पौरं कर्तृणे पुरजे बभ्रुः पिङ्गाग्निशूलिषु ॥ ४५३ ॥

मुनौ विशाले नकुले विष्णौ, भद्रं तु मङ्गले ।

मुस्तकश्रेष्ठयोः साधौ काञ्चने करणान्तरे ॥ ४५४ ॥

भद्रो रामचरे हस्तिजातौ मेरुकदम्बके ।

गवि शम्भौ, भद्रा विष्टौ नभःसरिति कट्फलै ॥ ४५५ ॥

कृष्णानन्तारास्नासु च भरोऽतिशयभारयोः ।

भरुर्भर्तुकनकयोर्भारो दशशतीद्वये ॥ ४५६ ॥

पलानां वीवधे चापि भीरुर्योषिति कातरे ।

भूरिः स्यात्प्रचुरे स्वर्णे मन्त्रो देवादिसाधने ॥ ४५७ ॥

वेदांशे शुभवादे च मरुः पर्वतदेशयोः ।

मारोऽनङ्गे मृतौ विघ्नं मारी चण्ड्यां जनक्षये ॥ ४५८ ॥

मात्रं त्ववधृतौ स्वार्थे कास्न्ये, मात्रा परिच्छदे ।

अक्षरावयवे द्रव्ये माल्येऽल्पे कर्णभूषणे ॥ ४५९ ॥

काले वृत्ते च मित्रं तु सख्यौ, मित्रो दिवाकरे ।

यन्त्रं देवाद्यधिष्ठाने पात्रभेदे नियन्त्रणे ॥ ४६० ॥

यात्रोत्सवे गतौ वृत्तौ, राष्ट्रमुत्पातनीदितोः ।

रुरुदैत्ये मृगे, रेत्रं पीयूषपटवासयोः ॥ ४६१ ॥

रेतःसूतकयो, रोध्रो लोध्रे रोध्रद्रुमागसोः ।

रौद्रो भीष्मे रसे तीव्रे, रौद्री गौर्या, वरो वृत्तौ ॥ ४६२ ॥

विटे जामातरि श्रेष्ठे देवतादेरभीक्षिते ।

वरं तु घुसृणे किञ्चिदिष्टे, वरी शतावरी ॥ ४६३ ॥

वक्रं पुटभेदे, वक्रः कुटिले क्रूरभौमयोः ।

वक्त्रमास्ये छन्दासि च वक्त्रः प्राकाररोधसोः ॥ ४६४ ॥

क्षेत्रे ताते चये रेणौ वज्रं कुलिशहीरयोः ।

बालके वज्रा त्वमृता, वर्ध्रः सीसवरत्रयोः ॥ ४६५ ॥

व्यग्रो व्यापृताकुलयोर्वारः सूर्यादिवासरे ।

महे स्वरावसरयोर्द्वन्द्वे कुब्जाख्यपादपे ॥ ४६६ ॥

वार तु मदिरापात्रे वारि द्वे वरनीरयोः

वारिर्घट्यां सरस्वत्यां वारी घटीभवन्धिनी ॥ ४६ ॥
 व्याघ्रः करञ्जे शार्दूले रक्तैरण्डतरावपि ।
 श्रेष्ठे तूत्तरपदस्थः स्यात् व्याघ्री कण्टकारिका ॥ ४७ ॥
 वीरो जिने भटे श्रेष्ठे वीरं शृङ्ग्यां नतेऽपि च ।
 वीरा गम्भारिकारम्भातामलक्येलवालुषु ॥ ४६९ ॥
 मदिराक्षीरकाकोलीगोष्ठोदुम्बरिकासु च ।
 पतिपुत्रवतीक्षीरविदारीदुग्धिकास्वपि ॥ ४७० ॥
 धृत्रो मेघे रिपौ ध्वान्ते दानवे वासवे गिरौ ।
 वेरं घुसृणवृन्ताकशरीरेषु, शरं जले ॥ ४७१ ॥
 शरः पुनर्दधिसारे काण्डतेजनयोरपि ।
 शक्रोऽर्जुनतराविन्द्रे कुटजे, शस्त्रमायुधे ॥ ४७२ ॥
 लोहे, शस्त्री छुरिकायां, शद्विर्जिष्णौ तडित्यपि ।
 शरुः कापे शरे वज्रे शारः शबलवातयोः ॥ ४७३ ॥
 द्यूतस्य चोपकरणे शास्त्रं ग्रन्थनिदेशयोः ।
 शारिः कुञ्जरपर्याणे शकुनौ द्यूतसाधने ॥ ४७४ ॥
 शिश्रुः शोभाञ्जने शाके शीघ्रं चक्राङ्गतूर्णयोः ।
 उशीरे, शुक्रस्तु शुक्ले ज्येष्ठमासेऽग्निकाव्ययोः ॥ ४७५ ॥
 शुक्रं तु रेतोऽक्षिरुजोः शुभ्रं दीप्तेऽभ्रके सिते ।
 शूरश्चारे भटे सूर्ये सरौ दध्यग्रसायकौ ॥ ४७६ ॥
 स्वरः शब्देऽपि षड्जादौ सत्रमाच्छादने क्रतौ ।
 सदा दाने वने वापि स्वरुः स्याद्रूपखण्डके ॥ ४७७ ॥
 अध्वरे कुलिशे बाणे सारो मज्जास्थिरांशयोः ।
 बले श्रेष्ठे च सारं तु द्रविणन्यायवारिषु ॥ ४७८ ॥
 स्फारस्तु करकादीनां बुद्बुदे विपुलेऽपि च ।
 स्थिरो मोक्षे निश्चले च स्थिरा भूः शालपर्ण्यपि ॥
 सिमः स्वेदे, सिमा नद्यां, सिरा नाड्यम्बुवाहिनी
 सिरस्तु पिप्पलीमूलं सीरः स्यादंशुमालिनि ॥ ४८

लाङ्गलेऽथ सुरो देवे, सुरा चषकमद्ययोः ।
सूत्रं तु सूचनाकारिग्रन्थे तन्तुव्यवस्थयोः ॥ ४८१ ॥
स्वैरो मन्दे स्वतन्त्रे च हरो नाशकरुद्रयोः ।
वैश्वानरेऽप्यथ हरिर्दिवाकरसमीरयोः ॥ ४८२ ॥
यमवासवासिहांशुशशाङ्ककपिवाजिषु ।
पिङ्गवर्णे हरिद्वर्णे भेकोपेन्द्रशुकाहिषु ॥ ४८३ ॥
लोकान्तरे च हारस्तु मुक्तादामनि संयुगे ।
हिंस्रः स्याद्वातुके, हिंसा मांभी काकादनी वसा ॥ ४८४ ॥
हीरो वज्रे हरे सर्पे हीरा पिपीलिकौश्रियोः ।
होरा तु लग्ने राश्यर्थे शास्त्ररेखाप्रभेदयोः ॥ ४८५ ॥
इति द्विस्वररान्ताः ।

अलिः सुरापुष्पालिहोरम्लो रसेऽम्लवेतसे ।
अम्ली चाङ्गेर्यामालं स्यादनल्पहरितालयोः ॥ ४८६ ॥
आलिः सख्यावलीसेतुष्वनर्थे विशदाशये ।
आलुर्गलन्तिकायां स्यादालु भेळककन्दयोः ॥ ४८७ ॥
इलोर्वा वाग् बुधस्त्री गौः, कलं त्वजीर्णरेतसोः ।
अव्यक्तमधुरध्वाने कला स्यादंशैशिलपयोः ॥ ४८८ ॥
कलने मूलरैवृद्धौ षोडशांशे विधोरपि ।
कलिर्विभीतके शूरे विवादेऽन्ययुगे युधि ॥ ४८९ ॥
कालः पुनः कृष्णवर्णे महाकालकृतान्तयोः ।
मरणाऽनेहसोः, काली कालिकाक्षीरकीटयोः ॥ ४९० ॥
मातृभेदोमयोर्नव्यमेघौघपरिवादयोः ।
काला कृष्णत्रिवृत्तीन्यार्जुङ्ग्यां, कीलोऽग्नितेजसि ॥ ४९१ ॥
कफणिस्तम्भयोः शङ्कौ, कीला रतहतावपि ।
कुलं कुल्यगणे गेहे देहे जनपदेऽन्वये ॥ ४९२ ॥
कूलं तटे सैन्यपृष्ठे तडागस्तूपयोरपि ।

कोलो मेलक उत्सङ्गेऽङ्गपाल्यां चित्रके किरौ ॥ ४९३ ॥
 कोलं तु बदरे, कोला पिप्पल्यां च विमेषजे ।
 खलं कल्के भुवि स्थाने क्रूरे कर्णेजपेऽधमे ॥ ४९४ ॥
 खल्लो निम्ने वस्त्रभेदे चर्मचातकपक्षिणोः ।
 खल्ली तु हस्तपादावमर्दनाह्वयरुज्यपि ॥ ४९५ ॥
 गलः कण्ठे सर्जरसे गोलः स्यात्सर्ववर्तुले ।
 गोला पत्राञ्जने गोदावर्यां सख्यामलिङ्गिरे ॥ ४९६ ॥
 मण्डले च कुनम्यां च बालक्रीडनकाष्ठके ।
 चिल्लः खगे, सचुल्लश्च पिल्लवत् क्लिन्नलोचने ॥ ४९७ ॥
 क्लिन्नेऽक्षिण, चुल्ली तूदने चेलं गर्हितवस्त्रयोः ।
 चोलः कूर्पासके देशे चौलकर्मणि मुण्डने ॥ ४९८ ॥
 छलं छद्मस्खलितयोश्छल्ली सन्तानवीरुधोः ।
 वल्कले पुष्पभेदे च जलं गोकलने जडे ॥ ४९९ ॥
 द्वीवरेऽम्बुनि, जालं तु गवाक्षे क्षारके गणे ।
 दम्भानाययोश्च, जालो नीपे, जाली पटोलिका ॥ ५०० ॥
 झला पुत्र्यामातपोम्मौ झिल्ली तूदत्तनांशके ।
 वर्त्यातपरुचोश्चर्यां तलं ज्याघातवारणे ॥ ५०१ ॥
 तलश्चपेटे तालद्रौ स्वभावाधरयोः त्सरौ ।
 तल्लो जलाधारभेदे तल्ली तु तरुणस्त्रियाम् ॥ ५०२ ॥
 तालः कालक्रियामाने हस्तमानद्वुभेदयोः ।
 करास्फोटे करतले हरिताले त्सरावपि ॥ ५०३ ॥
 तुला माने पलशते सादृश्ये राशिभाण्डयोः ।
 गृहाणां दारुबन्धाय पीठ्यां, तूलं तु खे पिचौ ॥ ५०४ ॥
 ब्रह्मदारुण्यथ दलं शस्त्रीछदेऽर्धपर्णयोः ।
 उत्सेधवद्वस्तुनि च नलो राज्ञि कपौ नडे ॥ ५०५ ॥
 पितृदैवेऽथ नलं स्यात्पद्मे, नली मनःशिला ।
 नालं काण्डे मृणाले च नाली शाककदम्बयोः ॥ ५०६ ॥

नीलो वर्णे मणौ शैले निधिवानरभेदयोः ।
नीलयोषध्यां लाज्जने च पलमुन्मानमांसयोः ॥ ५०७ ॥
पालिश्च ग्रामके कुड्यां पालिर्युकाश्रिपङ्क्तिषु ।
जातश्मश्रुस्त्रियां प्रान्ते सेतौ कल्पितभोजने ॥ ५०८ ॥
प्रशंसाकर्णलतयोरुत्सङ्गे प्रस्थचिन्हयोः ।
पीलुः पुष्पे द्रुमे काण्डे परमाणौ मतङ्गजे ॥ ५०९ ॥
तालास्थिखण्डे च, पुलः पुलके विपुलेऽपि च ।
फलं हेतुकृते जातीफले फलकसस्ययोः ॥ ५१० ॥
त्रिफलायां च कक्कोले शस्त्राग्रे व्युष्टिलाभयोः ।
फली फलिन्यां, फलि तु वसने, फाल उत्प्लुतौ ॥ ५११ ॥
कुशके च, बलं रूपे स्यामनि स्थौल्यसैन्ययोः ।
बोले, बलस्तु बलिनि काके दैत्ये हलायुधे ॥ ५१२ ॥
बला त्वोषधिभेदे स्यात्, बलिर्दैत्योपहारयोः ।
करे चामरदण्डे च गृहदारुदरांशयोः ॥ ५१३ ॥
त्वक्सङ्कोचे गन्धके च बालोऽङ्गेऽङ्गेभपुच्छयोः ।
शिर्शौ ह्रीवेरकचयांर्बाला तु त्रुटियोषितोः ॥ ५१४ ॥
बाली भूषान्तरे मेधौ बिल उच्चैःश्रवोद्दये ।
बिलं रन्ध्रे गुहायां च भल्लं भल्लूकबाणयोः ॥ ५१५ ॥
भल्ली भल्लातके, भालं स्यालललाटे महस्यपि ।
भेलः प्लवे मुनिभेदे भीरौ बुद्धिविवर्जिते ॥ ५१६ ॥
मल्लः कपाले बलिनि मत्स्ये पात्रे, मलस्त्वघे ।
किष्टे कदर्ये विष्टायां मालं तु कपटे वने ॥ ५१७ ॥
मालो जने स्यान्माला तु पङ्क्तौ पुष्पादिदामनि ।
मालुः स्त्रियां पत्रवल्यां मूलं पाश्चाच्चयोरुडौ ॥ ५१८ ॥
निकुञ्जशिफयोः स्वीये शिलायां च वशीकृतौ ।
प्रतिष्ठायामथो मेला त्वज्जने मेलकेऽपि च ५१९ ॥
मौलिः किरीटे धम्मिले चूडाकङ्कोलिमूर्द्धसु ।

लीला केलिविलासश्च शृङ्गारमावजक्रिया । ५२० ।
 लोलश्चले सतृष्णे च लोला तु रसनाश्रियोः ।
 वल्ली स्यादजमोदायां लतायां कुसुमान्तरे ॥ ५२१ ॥
 व्यालो दुष्टगजे सर्पे शठे श्वापदहिंस्रयोः ।
 वेला बुधास्त्रियां काले सीमनीश्वरभोजने ॥ ५२२ ॥
 अलिष्टमरणेऽम्भोधेस्तीरनीरविकारयोः ।
 शालो हाले मत्स्यभेदे, शालौकस्तत्प्रदेशयोः ॥ ५२३ ॥
 स्कन्धशाखायां, शालिस्तु गन्धोलौ कलमादिषु ।
 शालुः कषायद्रव्ये स्याच्चोरकाश्वयौषधेऽपि च ॥ ५२४ ॥
 शिलमुञ्चं, शिला द्वाराऽथोदारु कुनटी दृषत् ।
 शिली गण्डूपदी, शीलं साधुदत्तस्वभावयोः ॥ ५२५ ॥
 शुक्लं रूप्ये, शुक्लो योगे श्वेते, शूलं रुगस्त्रयोः ।
 योगे, शूला तु पण्यस्त्री वधहेतुश्च कीलकः ॥ ५२६ ॥
 शैलो भूमृति, शैलं तु शैलेये तार्क्ष्यशैलके ।
 सालः सज्जतरो वृक्षमात्रप्राकारयोरपि ॥ ५२७ ॥
 स्थालं भाजनभेदे स्यात् स्थाली तु पाटलोखयोः ।
 स्थूलः पीने जडे, हालः शौलिवाहनपार्थिवे ॥ ५२८ ॥
 हाला सुरायां, हेला तु स्यादवज्ञाविलासयोः ।
 होलिरालिङ्गने सूर्येऽपि—

इति द्विस्वरलान्ताः ।

अविर्मूषिककम्बले ॥ ५२९ ॥

मेषे रवौ पर्वते च स्यादूर्ध्वं तु समुच्छ्रिते ।
 उपर्युन्नतयोः, कण्वो मुनौ, कण्वं तु कल्मषे ॥ ५३० ॥
 क्षवः क्षुते राजिकायां कविः काव्यस्य कर्तारि ।
 विचक्षणे दैत्यगुरौ स्यात् कवी तु खलीनके ॥ ५३१ ॥
 किण्वं पापे सुराबीजे क्लीबोऽपौरुषषण्डयोः ।
 खर्वह्रस्वौ न्यग्नामनौ ग्रीवे शिरोधितच्छिरे ॥ ५३२ ॥

छविस्तु रुचि शोभायां जवः स्याद्वेगवेगिनोः ।
 जवोण्ड्रपुष्पे, जिह्वा तु वाचि ज्वालारसज्ञयोः ॥ ५३३ ॥
 जीवः स्यात्तिदशाचार्ये द्रुमभेदे शरीरिणि ।
 जीवितेऽपि च, जीवा तु वचायां धनुषो गुणे ॥ ५३४ ॥
 शिञ्जिते क्षितिजीवन्त्योर्दत्तौ, तत्त्वं परमात्मानि ।
 वाद्यभेदे स्वरूपे च द्रवो विद्रवन्मर्मणोः ॥ ५३५ ॥
 प्रद्रावे रसगत्योश्च द्वन्द्वः से, द्वन्द्वमाहवे ।
 सहस्ये मिथुने युग्मे द्रवदावौ वनानले ॥ ५३६ ॥
 वने, दर्वी फणान्तर्द्धौ दाव्वी स्याद्देवदारुणि ।
 हरिद्राद्वितये चापि दिवं खे त्रिदिवे दिने ॥ ५३७ ॥
 देवं हृषीके, देवस्तु नृपतौ तोयदे सुरे ।
 देवी कृताभिषेकायां तेजनीपृक्कयोरपि ॥ ५३८ ॥
 ध्रुवो धूर्त्ते नरे पत्यौ द्रुमभेदेऽथ ध्रुवो वटे ।
 वसुयोगभिदोः शम्भौ शङ्खावुत्तानपादजे ॥ ५३९ ॥
 स्थिरे नित्ये निश्चिते च ध्रुवं खेऽजस्रतर्कयोः ।
 ध्रुवा मूर्वाशालिपर्ण्योः स्रग्भेदे गीतभिद्यपि ॥ ५४० ॥
 नवो नव्ये स्तुतौ, नीवी स्त्रीकटीवस्त्रबन्धने ।
 मूलद्रव्ये परिपणे, प्लवः प्लक्षे प्लुतौ कपौ ॥ ५४१ ॥
 शब्दे कारण्डवे म्लेच्छजातौ भेलकमेकयोः ।
 क्रमनिम्नमहीभागे कुलके जलवायसे ॥ ५४२ ॥
 जलान्तरे, प्लवं गन्धतृणे मुस्तकभिद्यपि ।
 पक्वं परिणते नाशाभिमुखे, पार्श्वमन्तिके ॥ ५४३ ॥
 कक्षाघोऽवयवे चक्रोपान्तपथ्युसमूहयोः ।
 प्राध्वं दूरपथे प्रह्वे बन्धे, पूर्वं तु पूर्वजे ॥ ५४४ ॥
 प्रागग्रे श्रुतिभेदे च भवः सत्ताप्तिजन्मसु ।
 रुद्रे श्रेयसि संसारे, भावोऽभिप्रायवस्तुनोः ॥ ५४५ ॥
 स्वभावजन्मसत्तात्मक्रियालीलाविभूतिषु ।
 चेष्टायोन्योर्बुधे जन्तौ शृङ्गारादेश्च कारणे ॥ ५४६ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

शब्दप्रवृत्तिहेतौ च यवो धान्ये पृथक्कृतौ ।

यावोऽलक्ते पाकमिदि रेवा मन्मथयोषिति ॥ ५४७ ॥

नील्यां मेखलकन्यायां लवः कालमिदि छिदि ।

विलासे रामजे लेशे जपाकिञ्जल्कपक्ष्मणोः ॥ ५४८ ॥

गोपुच्छलोमस्वपि च लट्वा पक्षिकुसुम्भयोः ।

लट्वा ह्रस्वविवक्षायां प्रभेदे स्पन्दनस्य च ॥ ५४९ ॥

विश्वाः सुरेषु, विश्वं तु शुण्ठ्यां भुवनकृत्स्नयोः ।

विश्वा विषायां, शिवं तु मोक्षे क्षेमे सुखे जले ॥ ५५० ॥

शिवो योगान्तरे वेदे गुग्गुलौ बालुके हरे ।

पुण्डरीकव्रमे कीले, शिवा झाटामलोमयोः ॥ ५५१ ॥

फैरौ शम्यां पश्याध्याऽयोः, शिविर्भूर्जे नृपान्तरे ।

शुलवं ताम्रे यज्ञकर्मण्याचारे जलसन्निधौ ॥ ५५२ ॥

सत्त्वं द्रव्ये गुणे चित्ते व्यवसायस्वभावयोः ।

पिशाचादावात्मभावे बले प्राणेषु जन्तुषु ॥ ५५३ ॥

सान्त्वं सामनि दाक्षिण्ये, सुवा मूर्वा सुवा सुचि ।

इवस्तु सप्ततन्तौ स्यान्निदेशाद्धानयोरपि ॥ ५५४ ॥

इति द्विस्वरचान्ताः ।

अंशो विभाजने प्रोक्त एकदेशेऽपि वस्तुनः ।

अंशुः सूत्रादिसूक्ष्मांशे किरणे चण्डदीधितौ ॥ ५५५ ॥

आशा ककुभि तृष्णायामाशु तु व्रीहिशीघ्रयोः ।

ईशः स्वामिनि रुद्रे च स्यादीशा हलदण्डके ॥ ५५६ ॥

कशा स्यादश्वताडन्यां रज्जौ मुखगणेऽपि च ।

काशस्तृणे रोगभेदे कीशो दिगम्बरे कपौ ॥ ५५७ ॥

कुशो रामसुते दर्भे पापिष्ठे योक्त्रमत्तयोः ।

कुशी लोहविकारे स्यात्, कुशा वल्गा, कुशं जले ॥ ५५८ ॥

केशः शिरसिजे पाशपाणौ ह्रीवेरदैत्ययोः ।

क्लेशो दुःखे च रागादौ कोशः कोष इवाण्डके ॥ ५५९ ॥

कुड्मले चषके दिव्येऽर्थचये योनिश्चिम्बयोः ।
जातीकोशेऽसिपिधाने दर्शः सूर्येन्दुसङ्गमे ॥ ५६० ॥
पक्षान्तेऽष्टौ दर्शने च दंशो वर्माणि मर्मणि ।
दोषे वनमक्षिकायां खण्डने भुजगक्षते ॥ ५६१ ॥
दशा वर्त्तावस्थायां दशास्तु वसनाञ्चले ।
नाशः पलायने मृत्यौ परिध्वस्तावदर्शने ॥ ५६२ ॥
निशा रात्रौ हरिद्रायां पशुच्छागे मृगादिषु ।
प्रमथेऽपि च पाशस्तु मृगपक्षादिवन्धने ॥ ५६३ ॥
कर्णान्ते शोभनार्थः स्यात्कचान्ते निकरार्थकः ।
छात्राद्यन्ते च निन्दार्थः पेशी मांस्यसिकोशयोः ॥ ५६४ ॥
मण्डभेदे पलपिण्डे सुपक्वकणिकेऽपि च ।
भूस्पृग्वैश्ये मानवे च राशिर्मेषादिपुञ्जयोः ॥ ५६५ ॥
वशो जनस्पृहोयत्तेष्वायत्तत्वप्रभुत्वयोः ।
वशा नार्थी वन्ध्यगव्यां हस्तिन्यां दुहितर्यपि ॥ ५६६ ॥
वंशः सङ्केऽन्वये वेणौ पृष्ठाद्यवयवेऽपि च ।
वेशो वेश्यागृहे गेहे नेपथ्ये च, शशः पशौ ॥ ५६७ ॥
बोलो लोभ्रे नृभेदे च स्पशो हेरिकयुद्धयोः ।
स्पर्शो वर्गाक्षरे दाने स्पर्शने स्पर्शके रुजि ॥ ५६८ ॥

इति द्विस्वरशान्ताः ।

अक्षो रथस्यावयवे व्यवहारे विभीतके ।
प्रांसके शकटे कर्षे ज्ञाने चाऽऽत्मनि रावणौ ॥ ५६९ ॥
अक्षं सौवर्चले तुत्ये हृषीके, स्यादुषा निशि ।
बाणपुत्र्यां च, ऋक्षस्तु स्यान्नक्षत्राच्छमल्लयोः ॥ ५७० ॥
महीधरविशेषे च शोणके क्षतवेधने ।
ऋषिर्वेदे मुनौ, कर्षः कर्षणे मानभिद्यपि ॥ ५७१ ॥
कक्षो वीरुधि दोर्मूले कञ्छे शुष्कवने तृणे ।
पापे, कक्षा त्विभरज्जौ काञ्च्यां गेहप्रकोष्ठके ॥ ५७२ ॥

भित्तौ साम्ये रथभागेऽन्तरीयपश्चिमाञ्चले ।
 उद्गाहिण्यां च, कर्षूस्तु तुषाग्नौ कृषिकुल्ययोः ॥ ५७३
 घोषः कांस्ये स्वने गोपघोषकाभीरपल्लिषु ।
 घोषा तु शतपुष्पायां चोक्षः सुन्दरगीतयोः ॥ ५७४
 शुचौ, झषस्तु मकरे वने मीने, झषा पुनः ।
 नागबलायां तुषस्तु धान्यत्वचि विभीतके ॥ ५७५ ॥
 दक्षः प्रजापतौ रुद्रवृषभे कुक्कुटे पटौ ।
 हुमे, दक्षा तु मेदिन्यां ध्वांक्षः काके बकेऽर्थिनि ॥ ५७६ ॥
 गृहे, ध्वांक्षी तु काकोल्यां, न्यक्षः कात्स्न्यनिकृष्टयोः
 जामदग्न्येऽपि, पक्षस्तु मासार्धे ग्रहसाध्ययोः ॥ ५७७
 चुल्लीरन्ध्रे बले पार्श्वे वर्गे केशात्परश्रये ।
 पिच्छे विरोधे देहाङ्गे सहाये राजकुञ्जरे ॥ ५७८ ॥
 प्लक्षो द्वीपे गर्दभाण्डेऽश्वत्थे जटिनि पक्षके ।
 प्रेक्षा धीरीक्षणं नृत्तं, प्रैषः प्रेषणपीडने ॥ ५७९ ॥
 पौषो मासप्रभेदे स्यात्पौषं तु महयुद्धयोः ।
 भिक्षा सेवाप्रार्थनयोर्भृतौ भिक्षितवस्तुनि ॥ ५८० ॥
 माषो माने धान्यभेदे मूर्खे त्वग्दोषभिद्यपि ।
 मिषं व्याजे स्पर्शभेदे मेषो राश्यन्तरे हुडौ ॥ ५८१ ॥
 मोक्षो निःश्रेयसे वृक्षविशेषे मोचने मृतौ ।
 यक्षः श्रीदे च गुह्ये च रक्षा रक्षणभस्मनोः ॥ ५८२ ॥
 रूक्षोऽस्निग्धपरुषयोर्लक्षं व्याजशरव्ययोः ।
 संख्यायामपि, वर्षस्तु समाद्वीपाब्दवृष्टिषु ॥ ५८३ ॥
 वर्षधरेऽपि, वर्षास्तु प्रावृष्यथ विषं जले ।
 श्वेडे, विषा त्वतिविषा, वृषो गव्याखुषर्मयोः ॥ ५८४
 पुराणिभेदयोः शृङ्गायां वासके शुक्रलेऽपि च ।
 श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थश्च वृषी तु ऋषिविष्टरे ॥ ५८५ ॥

वृषा वृषाकपिकल्वोः शुषिः शुषिरशोषयोः ।

शेषोऽनन्ते वधे सीरिण्युपयुक्तेतरेऽपि च ॥ ५८६ ॥

शेषा निर्माल्यदाने स्याच्छोषः शोषणयक्ष्मणोः ।

इति द्विस्वरणान्ताः ।

अंसं स्कन्धे विभागे स्यादसिः खड्ग नदीभिदि ॥ ५८७ ॥

अर्विर्मयूखशिखयोरदात्रे च परत्र च ।

आगः स्यादेनोवदधे मन्ता, वाशीर्हितैषिणि ॥ ५८८ ॥

उरगस्य च दंष्ट्रायामुषः सन्ध्याप्रभातयोः ।

उरो वक्षसि मुख्ये स्यादोजो दीप्तिप्रकाशयोः ॥ ५८९ ॥

अवष्टम्भे बले धातुतेजस्योकस्तु सन्ननि ।

ओकास्त्वाश्रयमात्रे स्यात् कंसस्त्वैजसमानयोः ॥ ५९० ॥

पानपात्रे दैत्यभेदे कारुः शक्त्यायुधे रुजि ।

बुद्धौ विकलवाचि स्याद् गुत्सः स्तम्बगुलच्छयोः ॥ ५९१ ॥

हारभेदे ग्रन्थिपर्णे, गोसो बोलविभातयोः ।

चास इक्षुपक्षिभिदोऽछन्दः पद्येच्छयोः श्रुतौ ॥ ५९२ ॥

ज्यायान् वृद्धे प्रशस्ये च ज्योतिर्वन्दिदिनेशयोः ।

प्रकाशे दृशि नक्षत्रे तपः कृच्छ्रादिकर्मणि ॥ ५९३ ॥

धर्मे लोकप्रभेदे च तथाः शिशिरमाघयोः ।

तमो राहौ गुणे पावे ध्वान्ते, तरो जत्रे बले ॥ ५९४ ॥

त्रासो भये मणिदोषे तेजस्त्वदूरेतसोर्बले ।

नवनीते प्रभावेऽशौ दासो धीवरभृशयोः ॥ ५९५ ॥

वृषले दानपात्रे च दासी भिद्यपि चेद्यपि ।

धनुः शरासने राशौ पियालद्रौ धनुर्धरे ॥ ५९६ ॥

नभो व्योम्नि, नभा घ्राणे विप्रतन्तौ पतद्ग्रहे ।

मावृषि श्रावणे, नासा घोणा द्वारोऽध्वदारुणोः ॥ ५९७ ॥

पयः क्षीरे च नीरे च प्रसूरश्वा जनन्यपि ।

वर्हिः कुशेऽशौ, भासस्तु भासि गृध्रशकुन्तयोः ॥ ५९८ ॥

महस्तेजस्युत्सवे च मिसिर्मास्यजमोदयोः ।

शतपुष्पामधुर्योश्च मृत्सा कांसी सुमृत्तिका ॥ ५९९
 रसः स्वादे जले वीर्ये शृङ्गारादौ विषे द्रवे ।
 चोले रोगे देहधातौ तिक्तादौ पारदेऽपि च ॥ ६००
 रसा तु रसना पाठासल्लकीक्षितिकङ्कुषु ।
 रहो गुह्ये रते तत्त्वे, रजो रेणुपरागयोः ॥ ६०१ ॥
 स्त्रीपुष्पे गुणभेदे च रासक्रीडासु गोदुहाम् ।
 भाषाशृङ्खलके, वत्सा पुत्रादिवर्षतर्णकाः ॥ ६०२ ॥
 वयस्तारुण्यवाल्यादौ स्वगे, वर्चस्तु तेजसि ।
 मूढे रूपे, वसुस्त्वग्रौ देवभेदे नृपे रूचि ॥ ६०३ ॥
 योक्त्रे शुष्के, वसु स्वर्णे रत्ने वृद्ध्यौषधौ धने ।
 वपुः शस्ताकृतौ देहे व्यासो मुनिप्रपञ्चयोः ॥ ६०४
 वासो वेश्मन्यवस्थाने वासा स्यादटलुषके ।
 विद्वान् ज्ञातृमविदोः प्राज्ञे वेधा धातृज्ञविष्णुषु ॥ ६०५
 शंसा वचसि वाञ्छायां शिरो मूर्धप्रधानयोः ।
 सेनाग्रभागे, श्रेयस्तु मङ्गले धर्मशस्तयोः ॥ ६०६ ॥
 सहो बले ज्योतिषि च सहो हेमन्तमांसयोः ।
 स्रोतः प्रवाहेन्द्रिययोर्हंसोऽर्के मत्सरेऽच्युते ॥ ६०७ ॥
 खगाश्वयोगिमन्त्रादिभेदेषु परमात्मनि ।
 निर्लोभनृपतौ प्राणवाते श्रेष्ठेऽग्रतः स्थितः ॥ ६०८
 हविः सर्पिषि होतव्ये हिंसा चौर्यादिके वधे ।
 इति द्विस्वरसान्ताः ।
 अहिः सर्पे वृते वपे स्वादीहोद्यमवाञ्छयोः ॥ ६०९ ॥
 कुहूर्नष्टेन्दुदर्शे स्यात्कणिते कोकिलस्य च ।
 ग्रहो ग्रहणानिर्वन्धानुग्रहेषु रणोद्यमे ॥ ६१० ॥
 उपरागे पूतनादावादित्यादौ विधुन्तुदे ।
 ग्राहो गृहे जलचरे, गुहः स्कन्दे, गुहा पुनः ॥ ६११ ॥

गवहरे सिंहपुच्छ्यां च गृहा दारेषु सञ्चानि ।
 प्रौढो निपुणतर्के स्याद्गजाङ्घ्रिपर्वणोरपि ॥ ६१२ ॥
 बर्हं पर्णे परीवारे कलापे, बहु भूयसि ।
 ज्यादिकासु च संख्यासु, महाबुत्सवतेजसी ॥ ६१३ ॥
 मही भुवि नदीभेदे मोहो मूर्च्छाविपर्ययोः ।
 लोहं कालायसे सर्वतैजसे जोङ्गकेऽपि च ॥ ६१४ ॥
 बहो वृषस्कन्धदेशे वायौ, बाहोऽश्वमानयोः ।
 वृषे, बाहा तु बाहौ स्याद् व्यूहो निर्माणतर्कयोः ॥ ६१५ ॥
 समूहे बलाविन्यासे सहः क्षपे बलेऽपि च ।
 सहोर्व्यां सहदेवायां कुमार्यां नैखभेषजे ॥ ६१६ ॥
 मुद्रपण्यां च सिंहस्तु राशिभेदे मृगाधिपे ।
 श्रेष्ठे स्यादुत्तरस्थश्च सिंही स्वर्भानुमातरि ॥ ६१७ ॥
 वासावृहत्योः क्षुद्रायां स्नेहः प्रेम्णि घृतादिके ।

इति द्विस्वरहान्ताः ।

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे
 द्विस्वरकाण्डो द्वितीयः ॥

अणुको निपुणेऽल्पे चाऽशोकौ कङ्कलिवञ्जुलौ ।
 निःशोकपारदौ चाप्यशोका तु कटुरोहिणी ॥ १ ॥
 अभीको निर्भये कम्प्रेऽप्यनीकं रणसैन्ययोः ।
 अलीकमप्रिये भावे वितथेऽनूकमन्वये ॥ २ ॥
 शीले,ऽनूको गतजन्मन्यंशुकं सूक्ष्मवाससि ।
 उत्तरीये वस्त्रमात्रेऽप्यलकाश्चूर्णकुन्तलाः ॥ ३ ॥
 अलका तु कुबेरस्य नगर्या,मन्तिकं पुनः ।
 पार्श्वे,ऽन्तिका तु चुल्ली स्यात्सातलारुयौषधेऽपि च ॥ ४ ॥
 नाट्योक्तौ ज्येष्ठभगिनी अत्तिका प्रोच्यतेऽपि सा ।
 अलर्को नृपे श्वेतार्के रोगोन्मादितशुन्यपि ॥ ५ ॥

बर्हः ।

२ सह ।

३ श्लक्ष्ण ।

नृपविरोधे इति पाठ

५ योग

अम्बिकामापाण्डुमात्रोर्देवताभिदि मातरि
 अन्धिका तु कैतवे स्याच्छर्वरीसिद्धयोरपि ॥ ६ ॥
 अम्लिका तिन्तिडीकाम्लोद्गारचाङ्गेरिकासु च ।
 आलोको दर्शने बन्दिभाषणोद्योतयोरपि ॥ ७ ॥
 आनकः पटहे भेर्या नैदन्मेघमृदङ्गयोः ।
 आतङ्को रुजि शङ्कायां सन्तापे मुरजध्वनौ ॥ ८ ॥
 आह्निकं स्यात्पुनरहर्निवृत्त्ये नित्यकर्मणि ।
 भोजने ग्रन्थभागे चाऽऽढकः प्रस्थचतुष्टयम् ॥ ९ ॥
 आढकी तुवरीक्ष्वाकुः कटुतुम्ब्यां नृपान्तरे ।
 स्यादुलूकः काकशत्राविन्द्रे भारतयोधिनि ॥ १० ॥
 उष्णिका मृद्गाण्डभेदे करभस्य च योषिति ।
 उदर्कस्तूत्तरकालफले मदनकण्टके ॥ ११ ॥
 उष्णको घर्म उद्युक्तातुरयोरुर्मिका पुनः ।
 उत्कण्ठायां भृङ्गनादे वस्त्रभङ्गेऽङ्गुलीयके ॥ १२ ॥
 वीच्यां च कनकं हेम्नि कनको नागकेसरे ।
 धतूरे चम्पके काञ्चनारकिंशुकयोरपि ॥ १३ ॥
 करको दाडिमे पक्षिभेदे हस्ते कमण्डलौ ।
 लट्वाकर्णैश्चयोर्मेषोपले च कटुकं कटु ॥ १४ ॥
 कटुरोहिणी व्योषं च कञ्चुकश्चोलवर्मणोः ।
 वर्द्धापकगृहीताङ्गवसने वारबाणके ॥ १५ ॥
 निर्मोके, कटकस्त्वद्रिनितम्बे बाहुभूषणे ।
 सेनायां राजधन्यां च क्रमुको भद्रमुस्तके ॥ १६ ॥
 गुवाके पट्टिकालोघ्रे कण्टकः क्षुद्रवैरिणि ।
 वेणौ वृमाङ्गे रोमाञ्चे कलङ्कोऽङ्गापवादयोः ॥ १७ ॥
 कालायसमले चापि कर्णिका कर्णभूषणे ।
 बीजकोशे सरोजस्य करमध्याङ्गुलावपि ॥ १८ ॥

कुट्टिन्यां हस्तिहस्ताग्रे कर्णिका सूक्ष्मवस्तुनि ।
 अग्निमन्धे, कामुकास्तु काम्यशोकातिमुक्तकाः ॥ १९ ॥
 कारकं कर्तृकर्माद्योः कारिका यातना नदी ।
 कृतौ विवरणश्लोके नापितादिकर्मणि ॥ २० ॥
 काटुकः कुक्कुटे कोके पीतमुण्डेऽथ कार्मुकः ।
 वंशे, कार्मुकमिध्वासे कर्मठे, क्षारको रमे ॥ २१ ॥
 कोरके पक्षादिपाशे कालिका योगिनीभिदि ।
 स्वर्णादिदोषे मेघालयां सुरागौर्यैर्नैवाम्बुदे ॥ २२ ॥
 क्रमेदयवस्तुमूल्ये कार्ण्यवृश्चिकपत्रयोः ।
 रोमालयां धूसरीमांस्योः काकीपटोलशाखयोः ॥ २३ ॥
 किम्पाको वृक्षभिद्यज्ञे कीटको निष्ठुरे कुमौ ।
 कीचको ध्वनिमद्वंशे दैत्यभेदे हुमान्तरे ॥ २४ ॥
 कुलकं पञ्चादिश्लोकसमन्वये पटोलके ।
 कुलकः कुलप्रधाने वल्मीके काकतिन्दुके ॥ २५ ॥
 कुलिकस्तु कुलश्रेष्ठे नागद्रुमविशेषयोः ।
 कुशिको मुनिभेदे स्यात्फाले सर्ज्जे विभीतके ॥ २६ ॥
 क्षुल्लकः पामरे स्वल्पे कनिष्ठे दुःखिते खले ।
 कूपको गुणवृक्षे स्यात्तैलपात्रे ककुन्दरे ॥ २७ ॥
 कूर्चिका क्षीरविकृतौ कुञ्चिकायां च कुड्मले ।
 आलेख्यकूर्चिकामूच्योः कृषकौ फालकर्षकौ ॥ २८ ॥
 कोरकं कुड्मले तु स्यात्कक्कोलकमृणालयोः ।
 कौतुकं नर्मणीच्छायामुत्सवे कुतुके मुदि ॥ २९ ॥
 पारम्पर्यागतस्थाने मङ्गलोद्वाहसूत्रयोः ।
 गीतादौ भोगकाले च कौशिकः शक्रवृकयोः ॥ ३० ॥
 कोशज्ञे गुग्गुलावाहितुण्डिके नकुले मुनौ ।
 कौशिकी चण्डिकानद्योः खनकः सन्धितस्करे ॥ ३१ ॥

मूषके भूमिवित्तज्ञे खदिको मांसविक्रयी ।

महिषीक्षीरफेनश्च खुल्लकः स्वल्पनीचयोः ॥ ३२ ॥

खोलकः पूगकोशे स्याच्छिरस्त्रे नाकुपाकयोः ।

ग्रन्थिकं पिप्पलीमूले ग्रन्थिपर्णकभेषजे ॥ ३३ ॥

ग्रन्थिको गुग्गुलौ देवज्ञे माद्रेयकरीरयोः ।

गण्डको विज्ञे विद्यायां संख्यावच्छेदखङ्गिषु ॥ ३४ ॥

गण्डकी तु सरिद्धेदे गणको ग्रहवेदिनि ।

गणिकेभ्यां यूथिकायां तर्क्यां पण्ययोषिति ॥ ३५ ॥

ग्राहको ग्रहीतरि स्याद् व्याधानां घातिपक्षिणि ।

गान्धिको लेखके गन्धवणिजे, गुण्डकं पुनः ॥ ३६ ॥

कलोक्तौ मलिने धूलौ स्नेहपात्रेऽथ गैरिकम् ।

स्वर्णे धातौ, गोलकस्तु जारतो विधवासुते ॥ ३७ ॥

अलिङ्गरे गुडे चापि गोरङ्कुर्नग्नवेदिनोः ।

खगे च, चषको मद्ये सरके मद्यभाजने ॥ ३८ ॥

चुलकः प्रसृतौ भाण्डप्रभेदे चुलुको यथा ।

चारकोऽश्वादिपाले स्याद्रन्ध्रे संचारकेऽपि च ॥ ३९ ॥

चित्रकं चित्रकमये द्रुमौषधिविशेषयोः ।

चुम्बकः कामुके धूर्ते बहुगुर्वश्मभेदयोः ॥ ४० ॥

चुल्लकी कुण्डिकाभेदे शिशुपारे कुलान्तरे ।

चूतकः कूप आम्ने च चूलिका नाटकान्तरे ॥ ४१ ॥

करिणः कर्णमूले च जनकः पितृभूपयोः ।

जम्बुको बरुणे फेरौ जतुकं हिङ्गुलाक्षयोः ॥ ४२ ॥

जतुका च चर्मचटिका जीवको वृद्धिजीविनि ।

क्षपणे प्राणके पीतसालसेवकयोर्द्रुमे ॥ ४३ ॥

व्यालग्राहे, जीविका तु जीवन्त्यां वर्तनेऽपि च ।

झिल्लीका झिल्लिकेव स्याच्चीर्या रुच्यातपस्य च ॥

विलेपनस्य च मले तक्षकस्तक्षिण पद्मगे ।
 द्रुमभेदे, तण्डकस्तु समस्तपदजातके ॥ ४५ ॥
 तरुस्कन्धे वेश्मदारुमायावहुलयोरपि ।
 फेनखञ्जनयोश्चापि तारकः कर्णधारके ॥ ४६ ॥
 दैत्ये च, तारकमुडौ नेत्रतन्मध्ययोरपि ।
 तिलकोऽश्वद्रुमभिदोः पुण्ड्रके तिलकालके ॥ ४७ ॥
 तिलकं रुचके क्लोन्नि त्रिशङ्कुः शलभे नृपे ।
 मार्जारं च तुरुष्कस्तु देशे श्रीवाससिद्धयोः ॥ ४८ ॥
 तुलिका तूलशय्या स्यादालेरव्यस्य च लेखनी ।
 दर्शको दर्शयितरि प्रतीहारप्रवीणयोः ॥ ४९ ॥
 द्रावकस्तु शिलाभेदे स्याद्धोषकविदग्धयोः ।
 दारको भेदके पुत्रे दीपकः स्यादलङ्कृतिः ॥ ५० ॥
 दीपकौ दीप्तिकुदीपौ दीप्यकं त्वजमादके ।
 मयूरशिखायवान्योर्धनिको धान्यके धवे ॥ ५१ ॥
 धनाढ्ये, धनिका वध्वां धेनुका धेनुरित्यपि ।
 धेनुकं धेनुसंहत्यां करणेऽपि च योषिताम् ॥ ५२ ॥
 नरकौ दैत्यनिरयौ नन्दकः कुलपालके ।
 हर्षके त्रिष्णुखड्गे च नर्तकः केलके नटे ॥ ५३ ॥
 द्विपे षोडशले चापि नर्तकी लामिका द्विपी ।
 नालीकोऽङ्ग शरे शल्ये नालीकं पद्मतद्वने ॥ ५४ ॥
 नायको मणिभिन्नेतृप्रधानेष्वथ नालिका ।
 नाले काले चूर्णरन्ध्रे विचरे वेणुभाजने ॥ ५५ ॥
 निपाकः पचने स्वेदासत्कर्मफलयोरपि ।
 निर्मोको व्योम्नि सन्नाहे मोक्षके सर्पकञ्चुके ॥ ५६ ॥
 नीलिका नीलिनीक्षुद्ररोगशेफालिकास्वपि ।
 पराकस्तु व्रते खड्गे प्रसेकः सेचने च्युतौ ॥ ५७ ॥

पर्यङ्गो मञ्चपर्यस्त्योः प्रतीकोऽङ्गप्रतीपयोः

पञ्चकं पञ्चकाष्टेभविन्दुजालकयोरपि ॥ ५८ ॥

पक्षकस्तु पार्श्वद्वारे पार्श्वमात्रेऽपि कथ्यते ।

पताकाङ्गध्वजे केतौ सौभाग्ये नाटकांशके ॥ ५९ ॥

पातुको जलमातङ्गे पतयालुप्रपातयोः ।

प्राणको जीवकतरौ सत्त्वजातीयबालयोः ॥ ६० ॥

पाटको रोधसि ग्रामैकदेशेऽक्षादिपातके ।

वाद्यभेदे महाकिष्कौ मूलस्यावयवेऽपि च ॥ ६१ ॥

पालकं शाकभेदे स्यात्सल्लव्यां वाजिपक्षिणि ।

पावकोऽग्नौ सदाचारे वह्निमन्थे च चित्रके ॥ ६२ ॥

भल्लातके विडङ्गे च शोधयितृनरेऽपि च ।

पिनाकः शिवकोदण्डे पांशुवृष्टिनिशूलयोः ॥ ६३ ॥

प्रियकस्तु चञ्चरीके नीपे काश्मीरजन्मनि ।

प्रियङ्गौ चित्रहरिणे पीतशालतरावपि ॥ ६४ ॥

पिटकः स्यात्तु विस्फोटे मञ्जूषायामपीष्यते ।

पिष्टको नेत्ररोगे स्याद्धान्यादिचमसेऽपि च ॥ ६५ ॥

पिण्याकः कुङ्कुमे हिङ्गौ सिङ्गके तिलचूर्णके ।

पुलको गजान्नपिण्डे रोमाञ्च मस्तरान्तरे ॥ ६६ ॥

असुराज्यां मणिदोषे गल्वर्के तालके कुम्भौ ।

पुलाको भक्तसिक्खे स्यात्संक्षेपासारधान्ययोः ॥ ६७ ॥

पुष्पकं मृत्तिकाङ्गारशकट्यां रत्नकङ्कुणे ।

काससि श्रीदविमाने नेत्ररोगे रसाञ्जने ॥ ६८ ॥

लोहकांस्ये रीतिकायां पुत्रकः शरभे शठे ।

शैवे वृक्षप्रभेदे च पुत्रिका यावत्तुलिके ॥ ६९ ॥

पाञ्चालिकादुहित्रोश्च पूर्णकः स्वर्णचूडके ।

पूर्णिका नासिकादिन्यां पृथुकश्चिपिटेऽर्भके ॥ ७० ॥

पृदाकुश्चित्रकव्याघ्रवृश्चिकेषु सरीसृपे ।

पेचकः करिलाङ्गूलमूले घूकेऽथ पेटकम् ॥ ७१ ॥
 मञ्जूषायां समूहे च बहुको जलखातके ।
 दात्यूहे कर्कटेऽर्के च बन्धूकः पीतसालके ॥ ७२ ॥
 बन्धुजीवे, बन्धकस्तु सत्यकारेऽथ बन्धकी ।
 स्त्रैरिण्यां च करिण्यां च बालिका कर्णभूषणे ॥ ७३ ॥
 पिछोलायां बालुकायां बालायां, बालकः पुनः ।
 शिशौ मूर्खेऽश्वगजयोर्वालधौ, भस्मकं रुजि ॥ ७४ ॥
 विडङ्गे कलधौते च भ्रामकः फेरुधूर्तयोः ।
 सूर्यावर्तेऽश्मभेदे च भालाङ्कः कच्छपे हरे ॥ ७५ ॥
 महालक्षणसम्पूर्णं पूरुषे करपत्रके ।
 रोहिते शाकभेदे च भूतीकं कट्फलौषधौ ॥ ७६ ॥
 यवान्यां घनसारे च भूनिम्बे भूस्तृणेऽपि च ।
 भूमिका तु रचनायां रूपान्तरपरिग्रहे ॥ ७७ ॥
 मशकः क्षुद्ररुग्जन्तुभेदयोर्मधुकं त्रपुः ।
 मधुयष्टिश्च, मधुको वन्दिश्रीवदपक्षिणोः ॥ ७८ ॥
 मण्डूकी मण्डूकपर्ण्यां मण्डूकौ भेकशोणकौ ।
 मल्लिको हंसभेदे स्यान्मल्लिका कुसुमान्तरे ॥ ७९ ॥
 मीने मृत्पात्रभेदे च मातृका करणेश्वरे ।
 मातृवर्णसमाभ्नायोपमातृष्वथ मालिका ॥ ८० ॥
 पक्षिमल्ले सरिङ्गेदे ग्रैवेये पुष्पदामनि ।
 मामकं तु मदीये स्यान्मामको मातुले स्मृतः ॥ ८१ ॥
 मेचकः श्यामले कृष्णे तिमिरे बर्हिचन्द्रके ।
 मोचको मोर्वेतृकदलीशिग्रुद्रुमविरागिषु ॥ ८२ ॥
 मोदको हर्षुके स्वाद्ये यमको यमजे व्रते ।
 यमकं वागलङ्कारे याजको राजकुञ्जरे ॥ ८३ ॥
 याज्ञिके च, युतकं तु यौतके युग्मयुक्तयोः ।
 संशये चलनाग्रे स्त्रीवस्त्रभेदे पटाञ्जले ॥ ८४ ॥

खादके । २ मोक्ष ।

रजकौ धावकौ शुक्रौ रसिका कटिसूत्रके ।

रसनायां रसालायां रल्लकः कम्बले स्मृतः ॥ ८५ ॥
तथैव कम्बलमृगे रात्रकं पञ्चगात्रके ।

रात्रकस्तु पण्यवधूगृहान्तर्वर्षवासिनि ॥ ८६ ॥

राजिका पङ्क्तौ रेखायां केदारे राजसर्षपे ।

रुचकं तु मातुलिङ्गे निष्के सौवर्चलेऽपि च ॥ ८७ ॥

रोचनायां विडङ्गे च मङ्गलद्रव्यदन्तयोः ।

अश्वस्याभरणे मालये प्रोत्कटेऽपि प्रकीर्तितः ॥ ८८ ॥

रूपकं नाटके प्रोक्तं काव्यालङ्कारधूर्तयोः ।

रेणुका तु हरेष्वां स्याज्जमदग्रेथ योषिति ॥ ८९ ॥

लम्पाको लम्पटे देशे लासकौ केकिनर्तकौ ।

लूनकस्तु पशौ भिन्ने लोचको नीलवाससि ॥ ९० ॥

कज्जले मांसपिण्डेऽक्षितारे स्त्रीभालभूषणे ।

निर्बुद्धौ कर्णिकामोचाज्याम्बुर्ध्नूश्चर्मणि ॥ ९१ ॥

वराकः शोच्यरणयोर्वर्तकोऽश्वखुरे खगे ।

वञ्चको जम्बुके गेहनकुले खलधूर्तयोः ॥ ९२ ॥

बल्मीको नाकुवालिम्वयो रोगभेदेऽथ वर्णकः ।

विलेपने मलयजे चारणे, वसुकं पुनः ॥ ९३ ॥

रोमके, वसुकस्तु स्याच्छिवमल्लयर्कपर्णयोः ।

व्यलीकं व्यङ्ग्यवैलक्ष्याभियाकार्येषु पीडने ॥ ९४ ॥

वार्षिकं त्रायमाणायां वर्षाभवेऽथ वाल्हिकः ।

देशभेदेऽश्वभेदे च वाल्हिकं हिङ्गु कुङ्कुमम् ॥ ९५ ॥

बाल्हीकवद्वार्द्धकं तु वृद्धत्वे वृद्धकर्मणि ।

वृद्धानां समवाये च बालुकं हरिबालुके ॥ ९६ ॥

बालुका तु सिकतासु वितर्कः संशयोहयोः ।

विपाकः परिणामे स्याद् दुर्गतिस्वादुनोरपि ॥ ९७ ॥

विवेकः पुनरेकान्ते जलद्रोणीविचारयो
 वृषाङ्कः साधुभल्लातशङ्करेषु महल्लके ॥ ९८ ॥
 वृश्चिकस्तु द्रुणे राशावौषधे शूककीटके ।
 वैजिकं कारणे शिशुतैले च, वैजिकोऽङ्कुरे ॥ ९९ ॥
 शङ्खकं बलये कम्बौ शङ्खकस्तु शिरोरुजि ।
 शम्पाकस्तु विपाके स्याद्याचके चतुरङ्गुले ॥ १०० ॥
 शम्बूको दैत्यविशेषे करिकुम्भान्तशङ्खयोः ।
 शलाका शारिका शल्यः श्वाविदालेख्यकूर्चिका ॥ १०१ ॥
 छत्रपञ्जरकाष्ठीषु शल्लकी श्वाविधि द्रुमे ।
 शार्ककः स्याद् दुग्धफेने शर्करायाश्च पिण्डके ॥ १०२ ॥
 शिशुकः पादपे बाले शिशुमारेऽथ शीतकः ।
 शीतकालेऽलसे स्वस्थे शूककः प्रावटे रसे ॥ १०३ ॥
 स्वस्तिको मङ्गलद्रव्ये गृहभेदचतुष्कयोः ।
 स्यमीकः पादपे नाकौ स्यात् स्यमीका तु नीलिका ॥ १०४ ॥
 सरको मदिरापात्रे मदिरापानमद्ययोः ।
 सस्यको नालिकेरान्तः सस्याकैमणिखड्गयोः ॥ १०५ ॥
 सम्पर्कः सुरते पृक्तौ सायको बाणखड्गयोः ।
 स्थासको हस्तविम्बे स्यात्कर्कशकेश्च बुधुदे ॥ १०६ ॥
 सूतकं जन्मनि रसे सूचकः शुनि दुर्जने ।
 कथके सीवनद्रव्ये मार्जारं वायसेऽपि च ॥ १०७ ॥
 सृदाकूर्वजे दावाग्रौ प्रतिसूर्ये समीरणे ।
 सेवकोऽनुगे प्रसेवे सेचकः सेवतृमेघयोः ॥ १०८ ॥
 हारको गद्यविज्ञानभिदोः कितवचौरयोः ।
 हुडुको मदमत्ते स्यादात्यूहे वाद्यभिद्यपि ॥ १०९ ॥
 हेरुकस्तु महाकालगणबुद्धविशेषयोः ।

इति त्रिस्वरकान्ताः ।

गोमुखं वाद्यभाण्डे स्याल्लेपने कुटिलौकसि ॥ ११० ॥

त्रिशिखो रक्ष,स्त्रिशिखं स्यात्किरीटत्रिशूलयोः ।

दुर्मुखो मुखरे नागराजे वाजिनि वानरे ॥ १११ ॥

प्रमुखं प्रथमे मुखे मयूखा ज्वालरुक्त्विषः ।

विशिखा खनित्रिकायां रथ्यायां, विशिखः शरे ॥ ११२ ॥

विशाखो याचके स्कन्दे विशाखा मे कठिल्लके ।

वैशाखः खजके मासे सुमुखो गरुडात्मजे ॥ ११३ ॥

पण्डिते फणिभेदे स्यात्

इति त्रिस्वरखान्ताः ।

अयोगः कठिनोद्यमे ।

विश्लेषे विधुरे कूटेऽपाङ्गो नेत्रान्तपुण्ड्रयोः ॥ ११४ ॥

अङ्गहीनेऽप्यनङ्गं खे चित्तेऽनङ्गस्तु मन्मथे ।

आभोगः परिपूर्णत्वे वरुणञ्जयत्रयोः ॥ ११५ ॥

आयोगो गन्धमाल्योपहारे व्यापृतिरोधयोः ।

आशुगोऽर्के शरे वायावुत्सर्गस्त्यागदानयोः ॥ ११६ ॥

वर्जने सामान्यविधावुद्वेगं पूगिकाफले ।

उद्वेगस्तूद्विजने स्यात्स्तिमिते शीघ्रगामिनि ॥ ११७ ॥

उद्वाहे च भयेऽपि स्यात् कलिङ्गो नीवृदन्तरे ।

पूतीकरञ्जे धूम्याटे स्यात्कलिङ्गा नितम्बिनी ॥ ११८ ॥

कलिङ्गं कौटजफले कालिङ्गस्तु भुजङ्गमे ।

द्विरदे भूमिकर्कारौ कालिङ्गी राजकर्कटी ॥ ११९ ॥

चक्राङ्गः श्वेतगरुति चक्राङ्गी कटुरोहिणी ।

जिह्वगो मन्दगे सर्पे तुरगो वाजिचित्तयोः ॥ १२० ॥

तुरगी त्वश्वगन्धायां धाराङ्गः खड्गतीर्थयोः ।

नरङ्गः श्रेफे वरण्डे नारङ्गं विटजन्मिनोः ॥ १२१ ॥

कणारसे नागरङ्गे निषङ्गस्तूणखड्गयोः ।

निसर्गः सृष्टौ स्वभावे नीलङ्गः कुमिजातिके ॥ १२२ ॥

भम्भराल्यां प्रसूने च प्लवगः कपिभेकयोः ।

अर्कसूते, पद्मगस्तु पद्मकाष्ठे भुजङ्गमे ॥ १२३ ॥
 परागश्चन्दने रेणौ गिरौ ख्यातिपरागयोः ।
 स्नानीयपुष्परजसोः पतङ्गः सूर्यपक्षिणोः ॥ १२४ ॥
 पारदे शलभे शालौ पत्राङ्गं रक्तचन्दने ।
 भूर्जपद्मकयोश्चापि प्रयागो वाजिशक्रयोः ॥ १२५ ॥
 यज्ञे तीर्थविशेषे च प्रयोगस्तु निदर्शने ।
 कर्मणे च प्रयुक्तौ च प्रियङ्गू राजसर्पे ॥ १२६ ॥
 पिपल्यां फलिनीकङ्करोः पुन्नागः पादपान्तरे ।
 जातीफले नरश्रेष्ठे भुजङ्गः सर्पविज्ञयोः ॥ १२७ ॥
 मातङ्गः श्वपचो हस्ती मृदङ्गो घोषवाद्ययोः ।
 रक्ताङ्गो भौमे, रक्ताङ्गं कम्पिल्ये विद्रुमेऽपि च ॥ १२८ ॥
 रक्ताङ्गा जीवन्तिकायां रथाङ्गः कोकपक्षिणि ।
 रथाङ्गं चक्रे, वराङ्गं योनौ शीर्षे गुडत्वचि ॥ १२९ ॥
 कुञ्जरं च विडङ्गस्तु स्यादभिज्ञकृमिघ्नयोः ।
 विसर्गो विसर्जनीये वर्चसि त्यागदानयोः ॥ १३० ॥
 सम्भोगो भोगरतयोः शुण्डायां, सर्वगं जले ।
 सर्वगस्तु विभौ रुद्रे सारङ्गो विहगान्तरे ॥ १३१ ॥
 चातके चञ्चरीके च द्विपैणशबलेषु च ।

इति त्रिस्वरगान्ताः ।

अनघः स्याद्भूतपापे मनोज्ञे निर्मलेऽपि च ॥ १३२ ॥
 अमोघः सफलेऽमोघा पुनः पथ्याविडङ्गयोः ।
 उल्लाघो निपुणे हृष्टे शुचिनीरोगयोरपि ॥ १३३ ॥
 काचिघस्तु मूषिके स्याच्छातकुम्भे छमण्डके ।
 परिघोऽस्त्रे योगभेदे परिघातेऽर्गलेऽपि च ॥ १३४ ॥
 पलघः काचकलशे घटे प्राकारमोपुरे ।
 प्रतिघौ रुद्रप्रतीघातौ महार्घौ लावकाण्डजे ॥ १३५ ॥
 महामूल्येऽपि—

इति त्रिस्वरगान्ताः ।

अवीचिस्तु तरङ्गे नरकान्तरे

कवचस्तु तनुत्राणे पटहे नन्दिपादपे ॥ १३६ ॥

क्रकचः करपत्रे स्याद्वन्थिलाख्यतरावपि ।

कणीचिः पुष्पितलतागुञ्जयोः शकटेऽपि च ॥ १३७ ॥

नमुचिर्दितिजे कामे नाराचो लोहसायके ।

जलभे, नाराच्येषण्यां प्रपञ्चो विप्रलम्बने ॥ १३८ ॥

विस्तारे सञ्चये वापि मरीचिः कृपणे घृणौ ।

ऋषिभेदे च मारीचः कललोले यौक्तिकद्विजे ॥ १३९ ॥

रक्षोभेदेऽपि—

इति त्रिस्वरचान्ताः ।

अण्डजः स्यात्कक्किडेऽहौ स्वगे द्वये ।

अण्डजा मृगनाभ्यां स्यादङ्गजो मन्मथे सुते ॥ १४० ॥

मेदे केशे सुन्दरे च कम्बोजो नीवृदन्तरे ।

शङ्खहस्तिभेदयोश्च करजो नखवृक्षयोः ॥ १४१ ॥

काम्बोजः पुनरश्वानां भेदे पुन्नागपादपे ।

बलक्षस्त्रदिरे चापि काम्बोजी माषपर्णिका ॥ १४२ ॥

कारुजः कलभे फेने बलमीके नागकेसरे ।

गैरिके शिल्पिनां चित्रे स्वयं जाततिलेऽपि च ॥ १४३ ॥

कुटजोऽगस्त्ये द्रुमेदे द्रोणे, गिरिजमभ्रके ।

शिलाजतुनि लोहे च गिरिजा मातुलङ्गयुमा ॥ १४४ ॥

जलजं कमले शङ्खे नीरजं पद्मकुष्ठयोः ।

परञ्जोऽसौ तैलयन्त्रेलुरिकाफलफेनयोः ॥ १४५ ॥

बाहुजस्तु स्वयंजाते तिले क्षत्रियकीरयोः ।

भूमिजौ नरकाङ्गारौ भूमिजा जनकात्मजा ॥ १४६ ॥

बलजं गोपुरे सस्ये क्षेत्रसङ्गरयोरपि ।

सदाकारे, बलजा तु पृथिव्यां वरयोषिति ॥ १४७ ॥

वनजो मुस्तके स्तम्बेरमे, वनजमम्बुजे ।

वनजा तु सुद्रपण्या सहजः सहसम्भवे ॥ १४८ ॥

निसर्गे च सामजस्तु सामोत्थे कुञ्जरेऽपि च ।

हिमजो मेनकापुत्रे हिमजा पार्वती शची ॥ १४९ ॥

इति त्रिस्वरजान्ताः ।

क्षेत्रज्ञावात्मनिपुणौ दोषज्ञः प्राज्ञवैद्ययोः ।

सर्वज्ञस्तु जिनेन्द्रे स्यात्सुगते शङ्करेऽपि च ॥ १५० ॥

इति त्रिस्वरजान्ताः ।

अवटः कूपखिलयोगते कुक्कजीविनि ।

अरिष्टो लशुने निम्बे फेनिले दैत्यकाकयोः ॥ १५१ ॥

अरिष्टं सूतपगारेऽन्तश्चिन्दे तत्रे शुभेऽशुभे ।

अवदुर्गर्तान्धुघाटामूतकटस्तीव्रमत्तयोः ॥ १५२ ॥

उच्चटा दम्भचर्यायां प्रभेदे लशुनस्य च ।

करटः करिगण्डे स्यात्कुसुम्भे निन्द्यजीवने ॥ १५३ ॥

काके वाद्ये दुर्दुरुढे नवश्राद्धेऽथ कर्कटः ।

कुलीरे करणे स्त्रीणां राशौ खगेऽथ कर्कटी ॥ १५४ ॥

शालमलीफलत्रालुङ्गोः कार्पटो जतुर्काऽर्थिनोः ।

कीकटः कृपणे नीचे देशभेदे तुरङ्गमे ॥ १५५ ॥

कुरण्टो झिटिकाभेदे कुरण्टी दारुपुत्रिका ।

कुक्कुटः कुक्कुभे ताम्रचूडे बन्धिकणेऽपि च ॥ १५६ ॥

निषादशुद्रयोः पुत्रे कृपीटं चोदरे जले ।

चक्राटो धूर्त्ते दीनारे विषवैद्येऽथ चर्पटः ॥ १५७ ॥

चपेटे स्फारविपुले पर्पटे, चिपिटः पुनः ।

पृथुके पिच्चटे खाद्यभेदे स्याद्विस्तृतावपि ॥ १५८ ॥

चिरण्टी तु सुवासिन्यां स्याद्वितीयवयःस्त्रियाम् ।

जकुटं वार्ताकपुष्पे जकुटो मलये शुनि ॥ १५९ ॥

व्यङ्गटं शिष्यभेदे स्याद्वौताञ्जन्यामपि स्मृतम् ।

त्रिकूटं सिन्धुलक्षणे त्रिकूटः स्यात्सुवेलके ॥ १६० ॥

त्रिपुटौ तीरसंतीनौ त्रिपुटा त्रिवृदौषधौ ।
 सूक्ष्मैलायां मल्लिकायां द्रोहाटो मृगलुब्धके ॥ १६१
 चतुष्पदीभेदे च वैडालव्रतिकेऽपि च ।
 धाराटश्चातकेऽश्वे च निर्दटो निष्प्रयोजने ॥ १६२
 निर्दयेऽन्यदोषरते निष्कुटो गृहवाटिका ।
 केदारकः, कपाटश्च पर्यटो भेषजान्तरे ॥ १६३ ॥
 पिष्टविकृतौ परीष्टिः परीक्षापरिचर्ययोः ।
 स्यात्पक्वकटी प्लक्षतरौ पूगादेर्नूतने फले ॥ १६४ ॥
 पिचटस्तु, नेत्ररोगे पिचटं त्रपुसीसयोः ।
 बर्बटी व्रीहिभिद्वेषा बर्बटः कान्तिपुञ्जके ॥ १६५ ॥
 वारुण्डे मकरे पोते भौकूटः शैलमीनयोः ।
 भार्याटः पटहाजीवे लोभात्स्वस्त्रीसमर्पके ॥ १६६ ॥
 भावटो भावके साधुनिवेशे कामुके नटे ।
 मर्कटस्तु कपावूर्णनामे स्त्रीकरणान्तरे ॥ १६७ ॥
 मर्कटी कंरञ्जभेदः शूकशिम्बी च वानरी ।
 बीजं च राजकर्कट्याः प्राचीनामलकस्य च ॥ १६८
 गवेषुकाफलं चापि चक्राङ्गीकरजान्तरम् ।
 मोरटं त्विष्टुमूले स्यादङ्कोटकुसुमेऽपि च ॥ १६९ ॥
 सप्तरात्रात्परं क्षीरे मोरटा मूर्विका मता ।
 मोचाटः कदलीगर्भे चन्दने कृष्णजीरके ॥ १७० ॥
 रेवटो दक्षिणावर्तशङ्खे जाङ्गुलिकेऽपि च ।
 रेवटो (?) सोरटे वेणौ स्याद्वातूलवराहयोः ॥ १७१ ॥
 वर्णाटो गायने चित्रकारे स्त्रीकृतजीवने ।
 वरटा हंसयोषायां गन्धोल्यां, विकटः पृथौ ॥ १७२
 कराले सुन्दरे वाटे वेकटो जातयौवने ।
 वैकटिके मणिकारे वेरटो मिश्रनीचयोः ॥ १७३ ॥
 वेरटं वदरीफले शैलाटो मृगवैरिणि ।

शुक्लकाचे किराते च देवले गिरिचारिणि ॥ १७४ ॥

संस्पृष्टं तु सङ्गते स्याच्छुद्धे च वसनादिना ।

हर्मटः कच्छपे प्रोक्तः सदस्यकिरणेऽपि च ॥ १७५ ॥

इति त्रिस्वरटान्ताः ।

अम्बष्ठो विप्रतो वैश्यातनये नीवृदन्तरे ।

अम्बष्ठो स्यादम्ललोण्यां पाठयूथिकयोरपि ॥ १७६ ॥

कनिष्ठोऽल्पेऽनुजे युनि कनिष्ठो त्वन्तिमाङ्गुलौ ।

कमठः कच्छपे दैत्यविशेषे मुनिभाजने ॥ १७७ ॥

जरठः काठिने जीर्णे नर्मठौ षिङ्गचूचुकौ ।

प्रकोष्ठः कूर्पराधस्ताद्रूपकक्षान्तरेऽपि च ॥ १७८ ॥

हस्ते च विस्तृतकरे प्रतिष्ठा गौरवे स्थितौ ।

छन्दोजातौ यागसिद्धौ मकुष्ठौ धान्यमन्थरौ ॥ १७९ ॥

लघिष्ठो भेलकेऽत्यल्पे स्याद्वरिष्ठस्तु तित्तिरौ ।

वरिष्ठं मरिचे ताम्रे वरोरुतमयोरपि ॥ १८० ॥

वैकुण्ठो वासवे विष्णौ श्रीकण्ठः कुरुजाङ्गले ।

शङ्करे चाऽथ साधिष्ठोऽत्यर्थे दृढतमेऽपि च ॥ १८१ ॥

इति त्रिस्वरटान्ताः ।

कारण्डो मनुकोशेऽसौ कारण्डं वेदलाण्डके ।

कूष्माण्डौ गणकर्कारू कूष्माण्डी त्वम्बिकौषधी ॥ १८२ ॥

फोदण्डं कामुर्के देशभेदभ्रूलतयोरपि ।

गारुडं स्यान्मरकते विषशास्त्रे विषोद्भवे ॥ १८३ ॥

तरण्डो बडिशीसूत्रवद्धस्तुनि भेलके ।

तित्तिडो दैत्यभेदे स्याद्यमदासेऽथ तित्तिडी ॥ १८४ ॥

कालदासे पादपे च तित्तिडी चुक्रचिञ्चयोः ।

द्राविडो वेधमुख्ये स्यान्नीवृदन्तरशङ्खयोः ॥ १८५ ॥

निर्गुण्डी नीलशेफाली सिन्दुवारोऽञ्जकन्दकः ।

प्रचण्डो दुर्वहे श्वेतकरवीरे प्रतापिनि ॥ १८६ ॥

प्रकाण्डो विटपे शस्ते मूलस्कन्धान्तरे तरोः ।

अनेकार्थसङ्ग्रह

पिचण्डो जठरे प्रोक्तः पञ्चोरवयवेऽपि च ॥ १८७ ॥
 पूत्यण्डः स्याद्वन्धमृगे सर्पभिद्वन्धकीटयोः ।
 भेरुण्डौ भीषणखगौ भेरुण्डा देवताभिदि ॥ १८८ ॥
 मारुण्डस्तु भुजङ्गाण्डे मार्गे गोमयमण्डले ।
 मार्तण्डस्त्वरणौ क्रोडे वरण्डो वदनव्यथा ॥ १८९ ॥
 अन्तरावेदिसङ्घौ च वरण्डा शारिका क्षुरी ।
 वार्त्ति, वारुण्डस्तु कर्णद्वज्जले सेकभाजने ॥ १९० ॥
 फणिराजद्वारपिण्डयोर्वारुण्डः खग उद्विणि (?) ।
 वितण्डा वातर्भेदे स्यात्कच्चीशाके शिलाह्वये ॥ १९१ ॥
 करवीर्यामपि प्रोक्तः शिखण्डो बर्हिचूडयोः ।
 सरण्डः स्यात्कुकलासे भूषणान्तरधूर्तयोः ॥ १९२ ॥
 सपिण्डस्तनये प्रोक्तो दायादे सदृशेऽपि च ।

इति त्रिस्वरढान्ताः ।

अध्यूढ ईश्वरे, ऽध्यूढा कृतसापत्न्ययोषिति ॥ १९३ ॥
 आषाढो व्रतिनां दण्डे मासे च मलयाचले ।
 उपोढ ऊढे निकटेऽप्युदूढः पीवरोढयोः ॥ १९४ ॥
 प्ररूढो जठरे वृद्धे प्रगाढो दृढकृच्छ्रयोः ।
 वारूढः शम्बले वस्त्राञ्चलेऽग्नौ पञ्जरेऽररे ॥ १९५ ॥
 विरूढोऽङ्कुरिते जाते विगूढो गुह्यगुप्तयोः ।
 समूढं पुञ्जिते भुग्ने सद्योजातेऽनुपप्लुवे ॥ १९६ ॥
 संरूढोऽङ्कुरिते मौढे समीढो मूत्रिते घने ।

इति त्रिस्वरढान्ताः ।

अभीक्ष्णं तु भृशे नित्येऽप्यरुणोऽनूरुसूर्ययोः ॥ १९७ ॥
 सन्ध्यारागे बुधे कुष्ठे निःशब्दाव्यक्तरागयोः ।
 व्याकुले कपिले वर्णे रक्तवर्णेऽपि वाच्यवत् ॥ १९८ ॥
 अरुणा त्रिवृताश्यामामञ्जिष्ठाऽतिविषासु च ।
 अरणिस्तु भवेदग्निमन्थे निर्मन्थ्यदारुणि ॥ १९९ ॥

इन्द्राणी तु शचीसिन्दुवारयोः करणे स्त्रियाः ।
 हरिणं तूषरे शून्येऽपीक्षणं दर्शने दृशि ॥ २०० ॥
 उषणा तु कणायां स्यादूषणं मरिचे मतम् ।
 एषणी व्रतमार्गानुसारिण्यां च तुलाभिदि ॥ २०१ ॥
 कङ्कणं करभूषायां हस्तसूत्रे च शेखरे ।
 कत्तृणं रौहिषं फङ्गा कल्याणं हेम्नि मङ्गले ॥ २०२ ॥
 करणः शूच्यां विदूषुत्रे करणं क्षेत्रगात्रयोः ।
 गीताङ्गहारसंवेशभिक्षुकायस्थसंहतौ ॥ २०३ ॥
 वर्णानां स्पष्टतादौ च योगिनामासनादिषु ।
 हृषीके साधकतमे ववादौ च कृतावपि ॥ २०४ ॥
 करुणा तु कृपायां स्यात् करुणो रसवृक्षयोः ।
 करेणुर्गजहस्तिन्योः कर्णिकारतरावपि ॥ २०५ ॥
 कारणं घातने हेतौ करणे, कारणा पुनः ।
 यातना, कर्मणं मन्त्रादियोगे कर्मकारके ॥ २०६ ॥
 काकिर्णी मानदण्डे स्यात्तुरीयांशे षणस्य च ।
 कृष्णलायां वराटे च कृपाणी कर्चरी छुरी ॥ २०७ ॥
 कृपाणोऽसौ, क्षेपणी तु नौदण्डजालभेदयोः ।
 कोङ्कणः स्याज्जनपदे कोङ्कणं त्वायुवान्तरे ॥ २०९ ॥
 ग्रहणं स्वीकृतौ बन्धां धीगुणे शब्द आदरे ।
 ग्रहोपरागे प्रत्याये ग्रहणी तु रुगन्तरम् ॥ २१० ॥
 ग्रामणीर्भोगिके पत्यौ प्रधाने क्षुरमर्दिनि ।
 ग्रामिणीः पण्ययोषा स्याद्ग्रामेयीनीलिकाऽपि च ॥ २११ ॥
 गोकर्णोऽश्वतरे सर्वे मृगभेदे गणान्तरे ।
 अङ्गुष्ठाऽनामिकोन्माने गोकर्णी मूर्ध्निकौषधौ ॥ २१२ ॥
 चरणो बहुवृत्तादौ स्यात्पादे च मूलगोत्रयोः ।
 चरणं भ्रमणे भक्षे रासभस्य ध्वनावपि ॥ २१३ ॥
 जारणो रुचके हिङ्गौ जीरके कृष्णजीरके ।
 तरुणः कुब्जपुष्पे स्यादेरण्डे युनि नूतने ॥ २१४ ॥

अनेकार्यसङ्ग्रहे

तरणिस्तरणेऽर्केऽशौ कुमार्योषधिनौकयोः ।

यष्टावद्धौ, (?) दक्षिणस्तु परच्छन्दानुवर्तिनि ॥ २१५ ॥

दक्षेऽपसव्ये सरलेऽपार्चीनेऽप्यथ दक्षिणा ।

दिक् प्रतिष्ठा यज्ञदानं द्रविणं काञ्चने धने ॥ २१६ ॥

पराक्रमे बलेऽपि स्यात् द्रुवणः पर्शुवेधसोः ।

मुद्गरेऽप्यथ दुर्वर्णं कलधौतकुवर्णयोः ॥ २१७ ॥

दौर्वर्णं मृष्टपर्णं स्याद्धरितालीरसेऽपि च ।

धरणोऽहिपत्तौ लोके स्तने धान्ये दिवाकरे ॥ २१८ ॥

धरणं धारणे मानविशेषे, धरणी भुवि ।

धारणः सलिले स्वर्गे परमेष्ठिनि, धर्मणः ॥ २१९ ॥

सर्पभेदे वृक्षभेदे धर्षिणी त्वभिसारिका ।

धर्षणं स्यात्परिभवे धारिणी नाडिकादिभिः ॥ २२० ॥

धारणा स्यात्तु योगाङ्गे धारणं ग्रहणे मतम् ।

धिषणस्त्रिदशाचार्ये धिषणा तु मनीषिका ॥ २२१ ॥

निर्याणं निर्गमे मोक्षगजापाङ्गप्रदेशयोः ।

निर्वाणं मोक्षनिवृत्त्योर्विधाते करिमज्जने ॥ २२२ ॥

निर्माणं सारनिर्मित्योः कर्मभेदे समञ्जने ।

निःश्रेणिरधिरोहिण्यां खर्जूरीपादपेऽपि च ॥ २२३ ॥

प्रघणोऽलिन्दके ताम्रकलशे लोहमुद्गरे ।

प्रवणस्तु क्षणे प्रह्वे क्रमनिम्ने चतुष्पथे ॥ २२४ ॥

आयत्ते च प्रमाणं तु मर्यादासत्यवादिनोः ।

प्रमातर्येकतेयत्तानित्येषु हेतुशास्त्रयोः ॥ २२५ ॥

पत्रोर्णं धौतकौशेयं पत्रोर्णः शोणकद्रुमे ।

पक्षिणी पूर्णिमास्त्रयोः शाकिनीरात्रिभेदयोः ॥ २२६ ॥

प्रवेणिर्वेणिकुधयोः पुराणं प्रव्रशास्त्रयोः ।

पुराणः षोडशपणे पुरणं वानतन्तुषु ॥ २२७ ॥

पूरके पिष्टभेदे च पूरणी शाल्मलिद्रुमे ।

मोक्षणं सेकत्रयोर्भरणं वेतने भृतौ ॥ २२८ ॥
 भरणी शोणके भे च भ्रमणी स्यादधीशितुः ।
 क्रीडादौ कारुण्डिकायां भीषणं सल्लकीरसे ॥ २२९ ॥
 भीषणो दारुणे गाढे मन्कुणोऽश्मश्रुपूरुषे ।
 उदंशे नालिकेरे च निर्विषाणगजेऽपि च ॥ २३० ॥
 मसृणोऽकठिने स्निग्धे मसृणा स्यादतस्यपि ।
 मार्गणं याचनेऽन्वेषे मार्गणस्तु शरेऽर्थिनि ॥ २३१ ॥
 यन्त्रणं बन्धने त्राणे नियमे, रमणं पुनः ।
 पटोलमूले जघने रमणो रासमे प्रिये ॥ २३२ ॥
 रोषणो रोषणे हेमघर्षे पारद ऊषरे ।
 रोहिणी सोमवलके भे कण्ठरोगोभयोर्गवि ॥ २३३ ॥
 लोहिताकदुरोहिण्योर्लवणो राक्षसे रसे ।
 अस्थिभेदे, लवणा त्विह, लक्षणं नामचिह्नयोः ॥ २३४ ॥
 लक्ष्मणं च लक्षणस्तु सौमित्रौ लक्ष्मणो यथा ।
 लक्ष्मणः श्रीयुते, लक्ष्मणौषधौ सारसस्त्रियाम् ॥ २३५ ॥
 वरुणोऽर्केऽप्पतौ वृक्षे वरणे वरुणद्रुमे ।
 प्राकारे, वरणं वृत्त्यां वारणः स्यान्मतङ्गजे ॥ २३६ ॥
 वारणं तु प्रनिषेधे ब्राह्मणं विप्रसंहतौ ।
 वेदे च ब्राह्मणो विप्रो ब्राह्मणी वाडवस्त्रियाम् ॥ २३७ ॥
 स्पृकायां फलिकायां च वारुणी पश्चिमा सुरा ।
 गण्डदूर्वा, विषाणं तु शृङ्गे कोलेभदन्तयोः ॥ २३८ ॥
 विषाणी मेषशृङ्गां स्याद्विपणिः पण्यद्वयोः ।
 पण्यव्रीथ्यां, श्रमणस्तु निर्ग्रन्थे निन्द्यजीविनि ॥ २३९ ॥
 श्रमणा सुलता मांसी मुण्डीरी च सुदर्शना ।
 श्रवणो नक्षत्रभेदे श्रवणं श्रवसि श्रुतौ ॥ २४० ॥
 शरणं रक्षणे गेहे बधरक्षकयोरपि ।
 श्रावणो मांसि पाखण्डे, दध्याख्यां श्रावणा मता ॥ २४० ॥
 ऽगाढे । २ रोषारक्ते क्रोधने ३ अस्थि

श्रीपर्णस्त्वग्निमन्थेऽञ्जे श्रीपर्णी शालमलौ हठे ।
 सङ्कीर्णो निचितेऽशुद्धौ सरणिः श्रेणिमार्गयोः ॥ २४० ॥
 सारणः स्यादतीसारे दशकन्धरमन्त्रिणि ।
 सारणी त्वल्पसरिति प्रसारण्योषधावपि ॥ २४१ ॥
 सिङ्घाणं तु घ्राणमलेऽयःकिट्टे काचभाजने ।
 सुषेणो विष्णुसुग्रीववैद्ययोः करमर्दके ॥ २४२ ॥
 सुवर्णं काञ्चने कर्षे सुवर्णालौ मखान्तरे ।
 कृष्णागुरुणि विस्ते च सुपर्णः कृतमालके ॥ २४३ ॥
 गरुडे स्वर्णचूडे च सुपर्णा विनताऽञ्जिनी ।
 हरणं यौतकद्रव्येऽप्यङ्गहारे भुजे हतौ ॥ २४४ ॥
 हरिणौ पाण्डुसारङ्गौ हरिणी चारुयोषिति ।
 सुवर्णप्रतिमायां च हरितावृत्तभेदयोः ॥ २४५ ॥
 हर्षणं श्राद्धदेवे च हर्षके योगरुग्भिदोः ।
 हरेणुः कुलयोषायां रेणुकायां सतीनके ॥ २४६ ॥
 हिरणं हिरण्यमिव वराटे हेम्नि रेतसि ।
 इति त्रिस्वरणान्ताः ।
 अमृतं यज्ञशेषाम्बुसुधामोक्षेष्वयाचिते ॥ २४७ ॥
 अन्नकाञ्चनयोर्जग्धौ खे स्वादुनि रसायने ।
 घृते हृद्ये गोक्षरे चाऽमृतो धन्वन्तरौ सुरे ॥ २४८ ॥
 अमृताऽऽमलकापथ्यागूडचीमाध्वीषु च ।
 अनृतं कर्षणेऽलीके चाऽक्षतः स्यादहिंसिते ॥ २४९ ॥
 षण्डे लाजेष्वर्दितं तु वातव्याधौ हतेऽर्थिते ।
 अजितस्तीर्थकृद्भेदे बुद्धे विष्णावनिर्जिते ॥ २५० ॥
 अच्युतो द्वादशस्वर्गे केशवाऽभ्रष्टयोरपि ।
 अव्यक्तं प्रकृतावात्मन्यव्यक्तोऽस्फुटमूर्खयोः ॥ २५१ ॥
 अनन्तं खे निरवधावनन्तस्तीर्थकृद्भिदि ।
 विष्णौ श्रेणेऽप्यनन्ता तु गुडूची भूर्दुरालभा ॥ २५२ ॥

विशल्या लाङ्गली दूर्वा शारिवा हैमवत्यपि ।
 अश्मन्तमशुमे क्षेत्रे चुल्यामनवधौ मृतौ ॥ २५४ ॥
 अमतिः काले चन्द्रे स्यादङ्कतिश्चिन्हवेधसोः ।
 अग्निहोत्रिण्यगस्तिर्दुमुन्योः, स्याददितिर्भुवि ॥ २५५ ॥
 देवमातरि पार्वत्यामंहतिस्त्यागरोगयोः ।
 आपातः पाते तत्कालेऽप्याहतः सादरेऽर्चिते ॥ २५६ ॥
 आख्यातं भाषिते त्यादावाघातं ग्रस्तशिङ्घिते ।
 आप्लुतः स्नातके स्नातेऽप्यावर्तः पयसां भ्रमे ॥ २५७ ॥
 आवर्तने चिन्तने चाऽनर्त्तो जनपद्रे जने ।
 समरे नृत्यशालायामाहतं तु मृषार्थके ॥ २५८ ॥
 गुणिते ताडिते चाप्याध्मातः शब्दितदग्धयोः ।
 वातरोगेऽप्यथाऽऽस्फोटः कोविदारार्कपर्णयोः ॥ २५९ ॥
 आस्फोता गिरिकर्ण्यौ तु वनमाल्यामथाऽऽचितः ।
 छादिते शकटोन्मेये पलानामयुतद्वये ॥ २६० ॥
 सङ्गृहीतेऽप्यथाऽऽयस्तः क्लिप्तिते तेजिते हते ।
 क्रुद्धे क्षिप्तेऽथाऽऽयतिः स्यात्प्रभावोत्तरकालयोः ॥ २६१ ॥
 दैर्घ्यसङ्गेऽप्याकृतिस्तु जातौ रूपे वपुष्यपि ।
 आयत्तिर्वासरे स्नेहे वाशित्वे स्थास्त्रि सीस्त्रि च ॥ २६२ ॥
 आसत्तिः सङ्गमे लाभेऽप्यापत्तिः प्राप्तिदोषयोः ।
 आपद्यपीडितं तु स्याच्चेष्टायां गमनेऽपि च ॥ २६३ ॥
 उत्तमं चञ्चले शुष्कमांससन्तप्तयोरपि ।
 उचितं विदितेऽभ्यस्ते मिते युक्तेऽप्यथोत्थितम् ॥ २६४ ॥
 वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्नेषूदितं तूदृतोक्तयोः ।
 उद्धृतं स्यादतुलिते परिभुक्तोज्झितेऽपि च ॥ २६५ ॥
 उषितं व्युषिते प्लष्टेऽप्युच्छितं तूच्चजातयोः ।
 प्रवृद्धे स्यादथोद्गन्त उद्गीर्णे निर्मदद्विपे ॥ २६६ ॥
 उदात्तो दातुमहर्ताह्वये च स्वरभिद्यपि ।

अनकार्यसङ्ग्रहे-

उन्मत्तो मुचुकुन्दे स्याद्धतूरोन्मादघुक्तयोः ॥ २६७
 उदन्तः साधौ वार्तायामुद्धातः समुपक्रमे ।
 मुद्गरेऽभ्यासयोगाय कुम्भकादित्रयेऽपि च ॥ २६८
 पादस्खलन उत्तुङ्गेऽप्युन्नतिस्ताक्ष्ययोषिति ।
 उदंग्रे च समृद्धौ चाप्येधतुर्नरि यावके ॥ २६९ ॥
 क्रन्दितो रुदिते हृतौ कलितं विदिताप्तयोः ।
 कपोतः पारावते स्यात्कवकाख्यविहङ्गमे ॥ २७० ॥
 कापोतं यामुने खज्या कपोतानाञ्च संहतौ ।
 किरातः स्यादल्पतनौ भूनिम्बम्लेच्छयोरपि ॥ २७१
 किराती कुट्टिनी गङ्गा कृतान्तोऽक्षेमकर्मणि ।
 सिद्धान्तयमदैवेषु गर्जितो मत्तकुञ्जरे ॥ २७२ ॥
 गर्जितं जलदध्वाने ग्रन्थितं हतदृढयोः ।
 आक्रान्ते च गरुत्मांस्तु विहगे पन्नगाशने ॥ २७३ ॥
 गभस्तिः स्यादिनकरे स्वाहाकिरणयोरपि ।
 गोदन्तो हरिताले स्यात्सन्नद्धे दंशितेऽपि च ॥ २७४
 गोपतिः शङ्करे षण्ढे नृपतौ विदशाधिपे ।
 सहस्रकिरणे चापि ज्वलितौ दग्धभास्करौ ॥ २७५
 जयन्तावैन्द्रिगिरिशौ जयन्त्युमापताकयोः ।
 जीवन्त्यामिन्द्रपुत्र्यां च जगती छन्दसि क्षितौ ॥ २७६
 जम्बूवप्रे जने लोके जामाता दुहितुः पतौ ।
 सूर्यावर्ते वरुलभे च जीमूतो वासवेऽम्बुदे ॥ २७७ ॥
 घोषकेऽद्रौ भृतिकरे जीवन्ती शमिवन्दयोः ।
 जीवन्त्यां च गुहूच्यां च जीवातुर्जीवनौषधे ॥ २७८
 जीविते च जृम्भितं तु प्रवृद्धे च विचेष्टिते ।
 जृम्भायां स्फुटिते चापि त्वरितं वेगतद्वतोः ॥ २७९
 तालितं स्तनिते वस्त्रे वाद्यभाण्डे गुणे स्तुतौ ।
 त्रिगर्तो गणिते देशे त्रिगर्ता कामुकस्त्रियाम् ॥ २८०

धुर्धुर्यामथ तृणता तृणत्वे कार्मुकेऽपि च ।
 दंशितो वर्मिते दष्टे स्रवन्ती च द्रवन्त्यपि ॥ २८१ ॥
 नद्यामोषधिभेदे च द्विजातिर्वाह्यणेऽण्डजे ।
 दुर्जातं व्यसनासम्पज्जातयोरथ दुर्गतिः ॥ २८२ ॥
 दारिद्र्ये नरके चापि दृष्टान्तः स्यादुदाहृतौ ।
 शास्त्रेऽथ निकृतं विप्रलब्धे विप्रकृतेऽधमे ॥ २८३ ॥
 निरस्तः प्रेरितशरे सन्त्यक्ते त्वरितोदिते ।
 निष्ठयूते प्रतिहते च निमित्तं हेतुलक्ष्मणोः ॥ २८४ ॥
 निवातो वातरहिते दृढतन्नाह आश्रये ।
 निर्मुक्तो मुक्तनिर्मोकभुजगे निष्परिग्रहे ॥ २८५ ॥
 निश्चान्तं सद्गते शान्ते प्रभातेऽप्यथ निर्वृतिः ।
 मोक्षे मृत्यौ सुखे सौस्थे निकृतिः शठशाठ्ययोः ॥ २८६ ॥
 भर्त्सनेऽभिधवे क्षेपे निर्ऋतिर्निरुपद्रवे ।
 अलक्ष्म्यां दिक्पतौ चापि नियती दैवसंयमौ ॥ २८७ ॥
 प्रभूतमुद्रते^३ प्राज्ये प्रसूतं जातपुष्पयोः ।
 प्रतीतः सादरे प्राज्ञे प्रथिते ज्ञातहृष्टयोः ॥ २८८ ॥
 प्रहतं विस्तृते क्षुण्णे पलितं पङ्कतापयोः ।
 पक्केशे शैलजाते पाण्डितः सिद्धधीमतोः ॥ २८९ ॥
 प्रणीत उपसम्पन्ने कृते क्षिप्ते प्रवेशिते ।
 संस्कृताग्रौ च पर्याप्तं शक्ते^४ तृप्तौ निवारणे ॥ २९० ॥
 यथेष्टे दोषे कुच्छ्रे च पर्याप्तिः परिरक्षणे ।
 प्राप्ते कामे, प्रसूतोऽर्द्धाञ्जलौ वेगिविनीतयोः ॥ २९१ ॥
 तते च प्रसूता जङ्घा प्रमीतं प्रोक्षिते मृते ।
 पर्यस्तं तु हते स्रस्ते प्रपातो निर्ऋरे मृगौ ॥ २९२ ॥
 अवटे पतने कञ्छे पक्षतिः प्रतिपत्तिथौ ।
 पक्षमूले, पर्वतस्तु देवर्षौ धरणीधरे ॥ २९३ ॥

नरके निःस्वतायां च । २ पुष्टौ । ३ मुद्गवे ।
 क्षु (ध्वे) ध्वे ५ पूर्णे ६ सौप्तिके ।

प्रभृतिः प्रणवोत्पत्तिपुत्रेषु दुहितृष्वपि ।

पद्मतिः पथि पङ्क्तौ च प्रकृतियोनिशिल्पिनोः ॥ २९४ ॥

पौरामास्यादिलिङ्गेषु गुणसाम्यस्वभावयोः ।

प्रत्ययात्पूर्विकायां च प्रततिर्विस्तृतिर्लता ॥ २९५ ॥

प्रवृत्तिर्वृत्तवृत्तान्तप्रवाहेषु प्रवर्तने ।

प्रचितः शकटोन्मेषे पलानामयुतद्वये ॥ २९६ ॥

प्रकृतं तु प्रस्तुतेऽपि प्रकृतः प्रकृतिस्थिते ।

प्रार्थितं शत्रुसंरुद्धे याचिते निहतेष्टयोः ॥ २९७ ॥

पार्वती शल्लुकी गौरी जीवती वृषदात्मजा ।

पिण्डितं गुणिते सान्द्रे पिशितं मांसवाचकम् ॥ २९८ ॥

पिशिता मांसिकायां स्यात् पीडितं करणे स्त्रियाः ।

वाधिते यन्त्रसंमर्दे पुटितः स्यूतपाटिते ॥ २९९ ॥

हस्तिपुटे, पृषतस्तु मृगे विन्दौ खरोहिते ।

श्चेतविन्दुयुतेऽपि स्यात् प्रेषितं प्रेरिते गते ॥ ३०० ॥

प्रोक्षितं सिक्तहतयोर्भरतः शबरे नटे ।

क्षेत्रे रामानुजे शास्त्रे दौष्यन्तावृषभात्मजे ॥ ३०१ ॥

तन्तुवाये, भारतं तु शास्त्रे द्वीपांशभिन्नयि ।

भारती र्यक्षिणीवृत्तिभिदोर्वाच्यथ भावितम् ॥ ३०२ ॥

वासिते माप्ते, भासन्तो भे सूर्ये रम्यभासयोः ।

मथितं निर्मल्ययाजे व्यालोदितनिघृष्टयोः ॥ ३०३ ॥

महती तु बृहत्यां स्याद्दीपायां नारदस्य च ।

मालती युवती काकमाच्यां जातीविशलयोः ॥ ३०४ ॥

ज्योत्स्नायां निशि नवां च मुण्डितं खण्डिते हृते ।

मुहूर्तमल्पकाले स्याद्घटिकाद्वितयेऽपि च ॥ ३०५ ॥

मूर्छितं सोच्छ्रये मूढे रजतो दन्तिदन्तयोः ।

धवले शोणिते हारे दुर्वर्णे हृदशैलयोः ॥ ३०६ ॥

रसित स्वर्णादिलिप्ते कृतस्तनितयारपि
 रमतिर्नायके स्वर्गे रमितं स्तनिने कृते ॥ ३०७ ॥
 रेवती बलभार्यायां नक्षत्रभिदि मातृषु ।
 रैवतः स्यादुज्जयन्ते सुवर्णालौ हरेऽसुरे ॥ ३०८ ॥
 रोहितो लोहिते मीने मृगे रोहितकद्रुमे ।
 रोहितं त्वजुगक्रास्त्रे धीरे, ललितमीप्सिते ॥ ३०९ ॥
 तडिते हारभेदे च लोहितो मङ्गले नदे ।
 वर्णभेदे, लोहितं तु कुङ्कुमे रक्तचन्दने ॥ ३१० ॥
 गोशीर्षे रुधिरे युद्धे वर्धितं छिन्नवर्द्धयोः ।
 प्रसृते, वनितं तु स्यात्प्रार्थिते सेवितेऽपि च ॥ ३११ ॥
 वनितोत्पादितासर्थरागनार्यपि नार्यपि ।
 वसतिः स्यादवस्थाने निशायां सद्नेऽपि च ॥ ३१२ ॥
 व्रततिस्तु प्रतानिन्यां विस्तारे, बहतुः पथि ।
 वृषभे, बहतिर्धेन्वां सचिवेऽप्यथ वापितम् ॥ ३१३ ॥
 बीजाकृते मुण्डिते च व्याघातो योगविघ्नयोः ।
 घातेऽपि, व्यायतं दीर्घे व्याहृतेऽतिशये दृढे ॥ ३१४ ॥
 वासन्तः परपुष्टे स्यात्करभेऽवहिते विटे ।
 वासन्ती माधवीयूथीपाटलास्वथ वासितम् ॥ ३१५ ॥
 वस्त्रच्छन्ने ज्ञातैमान्ने भाविते विहगारवे ।
 वासिता करिणीनार्योर्विहितं तु कृते श्रुते ॥ ३१६ ॥
 विदितं स्वीकृते ज्ञाते विवस्वान् देवसूर्ययोः ।
 विश्रुतं तु प्रतीते स्याज्ज्ञातहर्षितयोरपि ॥ ३१७ ॥
 विगतो निःप्रभे वीते विविक्तो वसुनिहनुके ।
 विविक्तं स्यादसम्पृक्ते रहःपूतविवेकिषु ॥ ३१८ ॥
 विधुतं कम्पिते त्यक्ते विकृतो रोग्यसंस्कृतः ।
 बीभत्सश्च विनीतस्तु निभृते निर्जितेन्द्रिये ॥ ३१९ ॥

पिनाकिनि । २ पूर्णयोः । ३ ज्ञान । ४ ज्ञात ।

वस्तुनिन्दके ।

वाणिज्ये साधुवाह्यश्चे विनयग्राहिते हते ।

विनतः प्रणते भुम्ने विनता पिटिकाभिदि ॥ ३२० ॥

सुपर्णायां, विहस्तस्तु विकले पण्डकेऽकरे ।

विश्वस्तः कृतविश्वासे विश्वस्ता विधवस्त्रियाप ॥ ३२१ ॥

विजातो विकृते जाते विजाता तु प्रसूतिका ।

विचर्तो नर्त्तने सङ्घेऽपावृत्तौ, विकृती रुजि ॥ ३२२ ॥

डिम्बे विकारे मद्यादौ विपत्तिर्यातनापदोः ।

विच्छित्तिः स्यादङ्गरागे हारविच्छेदयोरपि ॥ ३२३ ॥

विधाता दुहिणे कामे विनेतादेशके नृपे ।

वृत्तान्तस्तु प्रकरणे कात्स्न्ये वार्ताप्रकारयोः ॥ ३२४ ॥

बृहती क्षुद्रवार्ताक्यां छन्दोवसनभेदयोः ।

महत्यां वाचि वैदर्भ्यां वेल्लितं कुटिले ध्रुते ॥ ३२५ ॥

प्लुते, वेष्टितं लासके रुद्धे स्त्रीकरणान्तरे ।

शकुन्तो विहगे भासे श्रीपतिर्विष्णुभूपयोः ॥ ३२६ ॥

शुद्धान्तः स्याद्रहःकक्षान्तरो राज्ञोऽवरोधने ।

संख्यावान् बुधामितयोः सरस्वानुदधौ नदे ॥ ३२७ ॥

संवर्तः प्रलयेऽक्षद्रौ संहतं मिलिते दृढे ।

स्खलितं छलिते भ्रेषे संस्कृतं लक्षणान्विते ॥ ३२८ ॥

भूषिते कृत्रिमे शस्ते सङ्घातो घातसङ्घयोः ।

नरके च समाप्तिः स्यादवसाने समर्थने ॥ ३२९ ॥

संहिता वर्णसंयोगे शास्त्रवेदैकदेशयोः ।

स्थपतिः सौविदेऽधीशे बृहस्पतीष्टियज्वनि ॥ ३३० ॥

कारुके च सन्ततिस्तु तनये दुहितर्यपि ।

परम्पराभवे पङ्क्तौ गोत्रविस्तारयोरपि ॥ ३३१ ॥

सन्नतिः प्रणतिध्वन्योः सङ्गतिर्ज्ञानसङ्गयोः ।

संमतिर्वाञ्छाऽनुमत्योः समितिर्युधि सङ्गमे ॥ ३३२ ॥

साम्ये सभायां, संवित्तिः प्रतिपत्तिविवादयोः ।
 स्थापितं निश्चिते न्यस्ते स्तिमितौ क्लिन्ननिश्चलौ ॥ ३३३ ॥
 सिकताः स्युर्बालुकायां सिकता सैकते रुजि ।
 सुकृतं तु शुभे पुण्ये सुविधानेऽथ सुव्रता ॥ ३३४ ॥
 सुखदोहसौरभेय्यां सुव्रतोऽर्हति सद्गते ।
 सुनीतिर्धुवमाता स्यात्सुनया, सुरतं पुनः ॥ ३३५ ॥
 मोहने, सुरता देवभावे च सुहितः पुनः ।
 दृष्टावुक्ते सुष्टुहिते सूनृतं प्रियसत्यवाक् ॥ ३३६ ॥
 मङ्गलं च हसन्ती तु मल्लिकाऽङ्गारधानिका ।
 स्मिताङ्गाशाकिनीभेदे हर्मितं क्षिप्तदग्धयोः ॥ ३३७ ॥
 हारीतो मुनिभेदे स्यात्कैतवे विहगान्तरे ।
 हृषितं विस्मिते प्रीते प्रणते हृष्टरोमणि ॥ ३३८ ॥

इति त्रिस्वरतान्ताः ।

अश्वत्थो गर्दभाण्डे स्यात्पिप्पले संस्मृतौ जले ।
 अश्वत्थेषापौर्णमास्यामतिथिः कुशनन्दने ॥ ३३९ ॥
 कृध्यागन्ता, वव्यथस्तु व्यथाहीने च पक्ष्मे ।
 अव्यथा तु हरीतक्यामुपस्थो योनिलिङ्गयोः ॥ ३४० ॥
 उत्सङ्गगुदयोश्चापि समीपस्थितवत्यपि ।
 उन्माथो मारणे कूटयन्त्रघातकयोरपि ॥ ३४१ ॥
 उद्रथस्ताम्रचूडे स्यान्महेन्द्रमहकामुके ।
 क्षवथुः कासे छिक्कायां कायस्थोऽक्षरजीवकः ॥ ३४२ ॥
 परमात्मा च, कायस्था हरीतक्यामलक्यपि ।
 गोग्रन्थिस्तु करीषे स्याद्गोष्ठे गोजिह्विकौषधौ ॥ ३४३ ॥
 दमथो दमने दण्डे निर्ग्रन्थो भिक्षुमुख्ययोः ।
 श्रमणे च निशीथस्तु रात्रिमात्राऽर्द्धरात्रयोः ॥ ३४४ ॥
 प्रथमः शङ्करगणे मथमा तु हरीतकी ।
 मन्मथः कामचिन्तायां पुष्पचापकपित्थयोः ॥ ३४५ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

रुदथः कुक्कुटशुनोर्ववथः पिककालयोः ।

वरुथं स्यात्तनुत्राणे रथगोपनवेश्मनोः ॥ ३४६ ॥

वयस्थो मध्यमवया वयस्था शाल्मलिद्रुमे ।

ब्राह्मीगुह्वीकाकोलीसूक्ष्मैलामलकीषु च ॥ ३४७ ॥

वमथुर्वमने कासे मातङ्गकरशीकरे ।

विदथो योगिनि प्राज्ञे शमथः सचिवे शमे ॥ ३४८ ॥

शपथः कार आक्रोशे शपने च सुतादिभिः ।

शमथुः स्यादजगरे निद्रालौ मरणेऽपि च ॥ ३४९ ॥

षड्ग्रन्थः करञ्जभेदे षड्ग्रन्था तु वचा शटी ।

समर्थः शक्तिसम्पन्ने सम्बद्धार्थे हिनेऽपि च ॥ ३५० ॥

सिद्धार्थः सर्षपे शाक्यासिंहेऽन्यजिनवप्सरि ।

इति त्रिस्वरथान्ताः ।

अर्बुदः पर्वते मांसकीलके दशकोटिषु ॥ ३५१ ॥

अर्द्धेन्दुः स्यादतिप्रौढस्त्रीगुह्याङ्गुलियोजने ।

गलहस्ते नखाङ्केऽर्द्धचन्द्रेऽङ्गदस्तु वालिजे ॥ ३५२ ॥

अङ्गदं तु केयूरे स्यादङ्गदा याम्यदिग्गजी ।

आस्पदं कृत्स्नपदयोराभोदो गन्धहर्षयोः ॥ ३५३ ॥

आक्रन्दो दारुणरणे सारावरुदिते नृपे ।

क्षणदं तोये, क्षणदो गणके, क्षणदा निशि ॥ ३५४ ॥

कपर्दः पार्वतीभर्तुर्जटाजूटे वराटके ।

कर्णान्दुः स्यात्कर्णपाल्युत्सिसिका, कुमुदः कपौ ॥ ३५५ ॥

दिङ्नागनागयोर्दैत्यविशेषे च सितोत्पले ।

कुमुदा कुम्भीगम्भार्योः कुसीदं वृद्धिजीवने ॥ ३५६ ॥

वृद्ध्याजीवे, कौमुदस्तु कार्तिके, कौमुदीन्दुभा ।

गोविन्दस्तु गवाध्यक्षे वासुदेवे बृहस्पतौ ॥ ३५७ ॥

गोष्पदं गोखुरे^१ श्वभ्रे गवां च गतिगोचरे ।

जलदो मुस्तके मेघे जीवदो रिपुवैद्ययोः ॥ ३५८ ॥
 ग्रन्थपर्णे, तमोभित्तु शशिपार्तण्डवन्दिषु ।
 तोयदो मुस्तके मेघे तोयदं नवनीतजे ॥ ३५९ ॥
 दारदो विषभेदे स्यात्पारदे हिङ्गुऽलेपि च ।
 दायादौ सुतसपिण्डौ दोहदो गर्भलक्षणे ॥ ३६० ॥
 अभिलाषे तथा गर्भे धनदौ दातृगुह्यकौ ।
 नलदा मांस्यां, नलदमुशीरमकरन्दयोः ॥ ३६१ ॥
 नर्मदा रेवानर्माल्योर्निषादः स्वपचे स्वरे ।
 निर्वादस्त्यक्तवादे च प्रमदो मुदि मत्तके ॥ ३६२ ॥
 प्रमदा स्त्री प्रसादोऽनुग्रहस्वास्थ्यप्रसत्तिषु ।
 काव्यगुणे, प्रह्लादस्तु निनादे दानवान्तरे ॥ ३६३ ॥
 प्रतिपत्संविदि तिथौ प्रासादो राजमन्दिरे ।
 देवतायतने चापि मर्यादा स्थितिसीमयोः ॥ ३६४ ॥
 माकन्दः स्यात्सहकारे माकन्द्यामलकीफले ।
 मुकुन्दः पारदे रत्नविशेषे गरुडध्वजे ॥ ३६५ ॥
 मेनादः केकिनि च्छागे मार्जारि, वरदः पुनः ।
 प्रसन्ने शान्तचिन्ते च वरदा तु कुमारिका ॥ ३६६ ॥
 विशदः पाण्डुरे व्यक्ते शारदो वत्सरे नवे ।
 शरद्भवे पतीमुद्रे शालीनेऽप्यथ शारदी ॥ ३६७ ॥
 सप्तपर्णाम्बुपिप्पलयोः सम्भेदः सिन्धुसङ्गमे ।
 पुष्पादीनां विकासेऽपि स्यात्मुनन्दौ तु रोचना ॥ ३६८ ॥
 जननी बाहुबलिनोऽपि-

इति त्रिस्वरदान्ताः ।

अगार्धोऽस्ताघरन्त्रयोः ।

अवधिः स्यादवधाने कालसीसबिलेष्वपि ॥ ३६९ ॥
 आनन्दौ बद्धमुरजावाविद्धः क्षिप्तवक्रयोः ।

तमोनुद् । २ अपवाद ।

मुनन्दा रोचनाऽङ्गना ।

४ स्याग

५ आविष्ट

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

आवन्धो भूषणे प्रेम्णि बन्धेऽथोत्सेध उच्छ्रये ॥ ३७० ॥
 संहननेऽप्युपाधिस्तु धर्मध्याने विशेषणे ।
 कुटुम्बव्यापृते छद्मन्युपधिव्याजचक्रयोः ॥ ३७१ ॥
 कवन्धं सलिले रुण्डे कवन्धो राहुरक्षसोः ।
 दुर्विधो दुर्जने निःस्वे न्यग्रोधो वटपादपे ॥ ३७२ ॥
 शम्पां व्यामे, न्यग्रोधी तु मोहनाख्यापैधावपि ।
 वृषपण्यां, निषधस्तु कठिने पर्वते स्वरे ॥ ३७४ ॥
 देशतद्राजयोश्चापि निरोधो नाशरोधयोः ।
 प्रसिद्धो भूषिते ख्याते प्रणिधिर्याचने चरे ॥ ३७४ ॥
 परिधिर्यज्ञियतरोः शाखायामुपसूर्यके ।
 मागधो मगधोद्भूते युक्तजीरकबन्दिनोः ॥ ३७५ ॥
 वैश्यतः क्षत्रियापुत्रे मागधी स्यात्तु पिप्पली ।
 यूथीभाषाविशेषश्च विबुधः पण्डिते सुरे ॥ ३७६ ॥
 विश्रब्धोऽतुद्भटे शान्ते विश्वस्तात्यर्थयोरपि ।
 विवधो वीवधो भारे पर्याहाराध्वनोरपि ॥ ३७७ ॥
 सम्बाधः सङ्कटे योनौ संरोधः क्षेपरोधयोः ।
 सन्नद्धो वर्मिते व्यूढे समाधिः स्यात्समर्थने ॥ ३७८ ॥
 चित्तैकाग्र्यनियमयोर्मौने, सन्निधिरन्तिके ।
 प्रत्यक्षे चाथ संसिद्धिः सम्यक्सिद्धिस्वभावयोः ॥ ३७९ ॥
 इति त्रिस्वरधान्ताः ।

अयनं पथि गेहेऽर्कस्योदग्दक्षिणतो गतौ ।

अम्लानस्त्वमले झिण्टीभेदे,ऽर्जुनं तृणे सिते ॥ ३८० ॥

नेत्ररोगे,ऽर्जुनः पार्थे हैहये ककुभहुमे ।

मातुरेकपुत्रे चाऽर्जुन्युषा गौः कुट्टिनी सरित् ॥ ३८१ ॥

अङ्गनं प्राङ्गणे यानेऽप्यङ्गना तु नितम्बिनी ।

स्यादपानं गुदेऽपानस्तद्वायावज्जनं मसौ ॥ ३८२ ॥

रसाञ्जनेऽक्तौ सौवीरेऽथाञ्जनो दिङ्मातङ्गजे ।

अञ्जना हनुमन्मातर्यञ्जनी लेप्ययोषिति ॥ ३८३ ॥
 अवनं रक्षणप्रीत्योर्यमा पितृदैवते ।
 तरणौ सूर्यभक्तायामशनिर्वज्रविद्युतोः ॥ ३८४ ॥
 अरन्निः कूर्परे पाणौ सप्रकोष्ठतताङ्गुलौ ।
 आसनं विष्टरे हस्तिस्कन्धे याजानिवर्तने ॥ ३८५ ॥
 आसनो जीवकतरावासनी पण्यवीथिका ।
 आपन्नः सापदि मासेऽप्यादानं वाजिभूषणे ॥ ३८६ ॥
 ग्रहणेऽथोत्थानं सैन्ये पौरुषे युधि पुस्तके ।
 उग्रमोहमहर्षेषु वास्त्वन्तेऽह्नतचैत्ययोः ॥ ३८७ ॥
 मलोत्सर्गेऽप्यथोत्थानः सुप्तोन्मुखगभीरयोः ।
 उद्यानं स्यान्निःसरणे वनभेदे प्रयोजने ॥ ३८८ ॥
 उद्धानमुद्गमे चुल्यामुदानः पवनान्तरे ।
 सर्पविद्युदरावर्ते कमनोऽशोकपादपे ॥ ३८९ ॥
 कामिकामाभिरूपेषु कठिनं निष्ठुरोषयोः ।
 कठिनी तु खटिका स्यात्कठिना गुडशर्करा ॥ ३९० ॥
 कर्तनं योषितां तूलसेवने छेदनेऽपि च ।
 क्रन्दनं रोदने हाने कल्पनं क्लृप्तिकर्तने ॥ ३९१ ॥
 कल्पनेऽसज्जनायां कलापी प्लक्षकेकिनोः ।
 कञ्चुकी जाङ्गकतरौ मङ्गले पद्मगे विटे ॥ ३९२ ॥
 काञ्चनं हेम्नि किञ्चलके काञ्चनो नागकेसरे ।
 उदुम्बरे काञ्चनारे पुन्नागे चम्पक्रेऽपि च ॥ ३९३ ॥
 काञ्चनी तु हरिद्रायां कानीनः कन्यकासुते ।
 कर्णे व्यासे, काननं तु ब्रह्मास्ये विपिने गृहे ॥ ३९४ ॥
 कुहनो मूषिके सेष्ये कुहना दम्भकर्मणि ।
 कुण्डली वरुणे सर्पे मयूरे कुण्डलान्विते ॥ ३९५ ॥
 केतनं सदाने चिन्हे कृत्ये चोपनिमन्त्रणे ।
 केसर्यर्वाणि पुन्नागे नागकेसरसिंहयोः ॥ ३९६ ॥

अनेकार्यसङ्ग्रहे-

कौपीनं गुह्यदेशे स्यादकार्यं चीवरान्तरे ।
 कौलीनं जनवादे हि पशुपत्तिशुनां युधि ॥ ३९७ ॥
 कार्यगुह्ये कैलीन्ये च गहनं वनगुह्ययोः ।
 गह्वरे कलिले चापि गन्धनं तु प्रकाशने ॥ ३९८ ॥
 सूचनोत्साहहिंसासु गर्जनं स्तनिते क्रुधि ।
 गृञ्जनं विषदग्धस्य पशोर्मांसे रसोनके ॥ ३९९ ॥
 गोस्तनो हारभेदे स्याद्गोस्तनी हारहूरिका ।
 घट्टना चलनावृत्योश्चलनः पादकम्पयोः ॥ ४०० ॥
 चलनं कम्पे, चलनी चारीभिद्वस्त्रघर्षरी ।
 चन्दनो वानरभिदि श्रीखण्डे, चन्दिनी नदी ॥ ४०१ ॥
 चेतनः स्यात्सहृदयः प्राणिनोश्चेतना तु धीः ।
 चोलकी तु नागरङ्गे किष्कुपर्वकरीरयोः ॥ ४०२ ॥
 छर्दनोऽलम्बुषे निम्बे छर्दनं वमनेऽपि च ।
 छदनं पत्रगरुतोश्छेदनं कर्तने भिदि ॥ ४०३ ॥
 जयनं विजये श्वादिसन्नाहे, जघनं कटौ ।
 स्त्रियाः श्रोणिपुरोभागे जवनो वेगिवेगयोः ॥ ४०४ ॥
 वेग्यश्चे नीवृति जवन्यपद्यामोषधीभिदि ।
 जीवनस्तु पुत्रजीवे जीवनं वृत्तिवारिणोः ॥ ४०५ ॥
 स्याज्जीवना तु मेदायां जीवनी तु मधुस्रवा ।
 तलिनं विरले स्वच्छे स्तोकेऽथ तपनो रवौ ॥ ४०६ ॥
 भल्लाते नरके ग्रीष्मे तलुनो यूनि मारुते ।
 तमोग्नौ वह्निमूर्येन्दुबुद्धकेशवशम्भुषु ॥ ४०७ ॥
 तपस्वी तापसे दीने तरस्वी वेगिशूरयोः ।
 तेमनं व्यञ्जने क्लेदे तेमनी चुल्लिभिद्यपि ॥ ४०८ ॥
 तोदनं व्यथने तोत्रे दहनो दुष्टचेष्टिते ।
 भल्लाते चित्रकेऽग्नौ च दमनो द्वीपपुष्पयोः ॥ ४०९ ॥

दर्शनं दर्पणे धर्मोपलब्धगोर्बुद्धिशस्त्रयोः ।
 स्वमलोचनयोश्चापि दशनं वर्मदंशयोः ॥ ४१० ॥
 द्विजन्मा बौ रदे विप्रे दुर्नाम पुनरर्शसि ।
 दुर्नामा दीर्घकोश्यां स्याद्देवनोऽक्षेऽथ देवनम् ॥ ४११ ॥
 व्यवहारे जिगीषायां क्रीडायां, धमनोऽनले ।
 क्रूरे भस्त्राध्मायके च धमनी कन्धरा शिरा ॥ ४१२ ॥
 हरिद्रा च धावनं तु गतौ शौचेऽथ नन्दनम् ।
 इन्द्रोद्याने, नन्दनस्तु तनये हर्षकारिणि ॥ ४१३ ॥
 नलिनं नीलिकातोयाम्बुजेषु, नलिनी पुनः ।
 पद्माकरे गङ्गाब्जिन्योर्निधनं कुलनाशयोः ॥ ४१४ ॥
 निदानं कारणे शुद्धौ तपसः फलयाचने ।
 वत्सदाम्न्यवसाने च प्रधानं युधि दारणे ॥ ४१५ ॥
 प्रधानं प्रकृतौ वृद्धावुत्ताने परमात्मनि ।
 महामात्रे, प्रसूनं तु प्रसूते फलपुष्पयोः ॥ ४१६ ॥
 प्रज्ञानं बुद्धौ चित्ते च स्यात् प्रसन्नं प्रसादवत् ।
 प्रसन्ना तु मदिरायां पवनो वायुवल्लयोः ॥ ४१७ ॥
 पवनं पुनरापाके पद्मिनी योषिदन्तरे ।
 अब्जेऽब्जिन्यां सरस्यां च पावनं जलकृच्छ्रयोः ॥ ४१८ ॥
 पावनः पावके सिंहेऽध्यासे पावयितर्यपि ।
 पावनी तु हरीतक्यां पाठीनो गुग्गुलुद्रुमे ॥ ४१९ ॥
 पाठके मीनभेदे च प्रार्थना याचने स्मृता ।
 अभियाने रोधने च पिशुनः सूचके खले ॥ ४२० ॥
 कप्यास्ये, पिशुना स्पृका स्यात् पिशुनं तु कुङ्कुमम् ।
 पीतनं तु हरिताले पीतदारुणि कुङ्कुमे ॥ ४२१ ॥
 पीतनः पुनराम्राते पूतना तु हरीतकी ।
 वध्या च वासुदेवस्य पृतनाऽनीकिनी चमूः ॥ ४२२ ॥
 मेना सैन्यविशेषश्च फाल्गुनो मासपार्ययोः ।
 पचनं

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

नदीजेऽर्जुने वृक्षे च फाल्गुनी पूर्णिमाभिदि ॥ ४२
 भवनं सदेने भावे भण्डनं कवचे युधि ।
 खलीकारे, भट्टिनी तु ब्राह्मण्यां नृपयोषिति ॥ ४२
 भावना वासना व्पानं भुवनं लोकस्वाम्बुषु ।
 भूतात्मा द्रुहिणे देहे मदनः सिक्थके स्मरे ॥ ४२६
 जले वसन्ते घटूरे मलिनं कृष्णदोषयोः ।
 मलिनी रजस्वलायां मण्डनं तु प्रसाधने ॥ ४२६ ।
 मण्डनोऽलङ्कारिणौ स्यान्मार्जनो लोघ्रशास्त्रिनि ।
 मार्जनं शुद्धिकरणे मार्जना मुरजध्वनौ ॥ ४२७ ॥
 मालिन्युमायां गङ्गायां चम्पावृत्तप्रभेदयोः ।
 मालिक्यां, मिथुनो राशौ मिथुनं पुंस्त्रियोर्युगे ॥ ४२
 मुण्डनं रक्षणे क्षौरे मेहनं मूत्रशिश्नयोः ।
 मैथुनं रतसङ्गत्योर्यमनं दमबन्धयोः ॥ ४२९ ॥
 यावन्नं कालविक्षेपे निराशे वर्तनेऽपि च ।
 योजनं तु चतुःक्रोश्यां स्याद्योगपरमात्मनोः ॥ ४३०
 रसनं ध्वनिते स्वादे रसज्ञारास्नयोरपि ।
 रञ्जनं रजके रक्तचन्दनेऽप्यथ रञ्जनी ॥ ४३१ ॥
 मञ्जिष्ठारोचनानीलीगुढासु, रजनी निशि ।
 लाक्षानीलीहरिद्रासु राधनं प्राप्तितोषयोः ॥ ४३२
 साधने, रेचनी गुन्द्रा दन्ती रोचनिका त्रिवृत् ।
 रोदनं त्वश्रुणि क्रन्दे रोचनः कूटशाल्मलौ ॥ ४३३
 रोचना रक्तकहारे गोपित्ते वरयोषिति ।
 लङ्घनं भोजनत्यागे लवने क्रमणेऽपि च ॥ ४३४ ॥
 ललामवलललामाऽश्वे शृङ्गे चिन्हपताकयोः ।
 रम्येय प्रधाने भूषायां पुण्ड्रे पुच्छप्रभावयोः ॥ ४३५
 ललना स्त्री नाडिजिह्वा लाञ्छनं लक्ष्मसंज्ञयोः ।
 लाङ्गली स्याद्भक्तभद्रे नालिकेरेऽथ लेखनम् ॥ ४३६

भूर्जे छेदे लिपिन्यासे व्यसनं निष्फलोद्यमे ।
 दैवानिष्टफले सक्तौ स्त्रीपानमृगयादिषु ॥ ४३७ ॥
 पापे विपत्तावशुभे व्यञ्जनं श्मश्रुचिन्हयोः ।
 तेमनेऽवयवे कादौ वमनं छर्दनेऽर्दने ॥ ४३८ ॥
 वसनं छादने वस्त्रे वर्जनं स्थागर्हिसयोः ।
 वर्द्धनं छेदने वृद्धौ वर्द्धनी तु गलन्तिका ॥ ४३९ ॥
 वपनं मुण्डने बीजाधानेऽथ वर्तनी पथि ।
 वर्तने तर्कुपिण्डे वा वनश्वाऽभिपतारके ॥ ४४० ॥
 शार्दूले गन्धमार्जारे वामनो दिग्गजेऽच्युते ।
 खर्वेऽङ्गे ठे, वाहिनी तु मेनातद्भेदसिन्धुषु ॥ ४४१ ॥
 स्याद्वाणिनी तु नर्तक्यां छेकमत्तास्त्रियोरपि ।
 वितानं कदके यज्ञे विस्तारे क्रतुकर्मणि ॥ ४४२ ॥
 तुच्छे मन्दे वृत्तशून्ये शून्यावसथयोरपि ।
 विज्ञानं कर्मणे ज्ञाने विलग्नं मध्यलग्नयोः ॥ ४४३ ॥
 विक्लिन्नो जीर्णशीर्णाद्रिं विलीनौ लीनविद्रुतौ ।
 विषघ्नः शिरीषतरौ विषघ्ना त्रिवृता मृता ॥ ४४४ ॥
 विच्छिन्नं तु कुटिले स्यात् समालम्ब्यविभक्तयोः ।
 विमानं देवतायाने सप्तभूमिगृहेऽपि च ॥ ४४५ ॥
 विधानं हस्तिकवले ग्रेणेऽभ्यर्चने धने ।
 चैतनोपायविधिषु प्रकारे वैरकर्मणि ॥ ४४६ ॥
 विपन्नो भुजगे नष्टे विश्वप्सा वह्निचन्द्रयोः ।
 समीरणे कृतान्ते च विलासी भोगिसर्पयोः ॥ ४४७ ॥
 विषयी विषयासक्ते वैषयिकजने नृपे ।
 कामे विषयिहृषीके व्युत्थानं प्रतिरोधने ॥ ४४८ ॥
 विरोधाचरणे स्वैरवृत्तौ समाधिपारणे ।
 वृजिनः केशे, वृजिनं भुग्नेऽथे रक्तचर्मणि ॥ ४४९ ॥
 वेष्टनं मुकुटे कर्णशङ्कुल्युष्णीषयोर्वृतौ ।
 १ तर्कुपीठे २ वृत्तमेदे । ३ चेतना

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

वेदना ज्ञाने पीडायां शयनं स्वापशययोः ॥ ४५० ॥
 रते, शमनस्तु यमे शमनं शान्तिर्हिसयोः ।
 श्वसनं श्वासे, श्वसनः पवने मदनद्रुते ॥ ४५१ ॥
 शकुनं स्यादैवशंसिनिमित्ते, शकुनः खगे ।
 शकुनिः खगे करणभेदे कौरवमातुले ॥ ४५२ ॥
 शतघ्नी तु वृथिकाल्यां शस्त्रभेदकरञ्जयोः ।
 शासनं नृपदत्तोर्व्यां शास्त्राज्ञालेखशास्तिषु ॥ ४५३ ॥
 शिखरी कोटकोयष्ट्योर्दुर्मेऽपामार्गशैलयोः ।
 शिखण्डी कुक्कुटे चित्रमेखले बर्हिर्बर्हयोः ॥ ४५४ ॥
 भीष्मारौ बाणे, शृङ्गारी सुवेषे क्रमुके द्विपे ।
 श्लेष्मघ्नी स्यान्मालिकायां कम्पिल्लकफणिज्जयोः ॥ ४५५ ॥
 शोभनः सुन्दरे योगे सवनं स्नानयोगयोः ।
 सोमनिर्दलने चापि सदनं जलमञ्जनोः ॥ ४५६ ॥
 स्तननं क्रैन्दने मेघगर्जितध्वनिमात्रयोः ।
 स्पर्शनं हृषीके दाने स्पर्शे च स्पर्शनोऽनिले ॥ ४५७ ॥
 स्यन्दनं स्रवणे तोये स्यन्दनस्तिनिशे रथे ।
 संव्यानं छादने वस्त्रे समानो देहमारुते ॥ ४५८ ॥
 वर्णभित्सत्समैकेषु सन्तानोऽपत्यगोत्रयोः ।
 सन्ततौ देववृक्षे च संस्थानं त्वाकृतौ मृतौ ॥ ४५९ ॥
 चतुष्पथे सन्निवेशे सज्जनं घट्टगुल्मके ।
 सज्जनस्तु कुलीने स्यात्सज्जनाऽपि च कल्पना ॥ ४६० ॥
 सन्धानं तु सङ्घटनेऽभिषवे, सन्धिनी तु गौः ।
 वृषाक्रान्ता कालदुग्धा स्थापनं तु निवेशने ॥ ४६१ ॥
 पुंसवने समाधौ च साधने सिद्धिसैन्ययोः ।
 उपायेऽपगमे भेदे निवृत्तौ कारके वधे ॥ ४६२ ॥
 दीपने मृतसंस्कारे प्रमाणे गमने धने ।
 सूकर्मा योगभेदे स्यात्सत्किञ्च देवशिल्पिनि ॥ ४६३ ॥

सुदामा पर्वते मेघे सुधन्वा स्वधूधन्विनोः ।
 सुपर्वा पर्वणि शरे त्रिदशे वंशधूमयोः ॥ ४६४ ॥
 सूचना स्यादभिनये गन्धने व्यधने दृशि ।
 सेवनं सीवनोपास्तयोः सेनानीः सैन्यपे गुहे ॥ ४६५ ॥
 हसन्यङ्गारधान्यां स्याद्धसनं हसिते मतम् ।
 हास्तिनी नायिकाभेदे मातङ्गस्य स्त्रियामपि ॥ ४६६ ॥
 हायनोऽचित्रोर्हिर्वर्षे ह्यादिनी वज्रविद्युतोः ।
 द्विण्डनं क्रीडारतयोर्यानि-

इति त्रिस्वरनान्ताः ।

अनूपस्तु सैरिभे ॥ ४६७ ॥

जलप्रायेऽप्यथाऽऽवापः पानभेदालवालयोः ।
 मक्षेपे भाण्डपवनेऽप्याक्षेपः परिभर्त्सने ॥ ४६८ ॥
 काव्यालङ्कारणाकृष्ट्याः स्यादाकल्पः प्रसाधने ।
 कल्पने वाप्युलपस्तु गुल्मिनीतृणभेदयोः ॥ ४६९ ॥
 उडुपः प्लवशीतांश्वोः कलापो वर्हितृणयोः ।
 संहतौ भूषणं काञ्च्यां कच्छपो मल्लबन्धने ॥ ४७० ॥
 कमठे, कच्छपो वीणाकशिपुर्भोज्यवस्त्रयोः ।
 एकैकस्मिन्द्वयोश्चापि कश्यपो मुनिमीनयोः ॥ ४७१ ॥
 काश्यप्युर्व्यां, कुतपस्तु छागकम्बलदर्भयोः ।
 वैश्वानरे दिनकरे द्विजन्मन्यतिथौ गवि ॥ ४७२ ॥
 भागिनेयेऽष्टमांशेऽन्हो वाद्येऽथ कुटपो मुनौ ।
 निष्कुटे मानभेदे च कुणपः पूतिगन्धिनि ॥ ४७३ ॥
 शवे, जिह्वापस्तु शुनि व्याघ्रे द्वीपिविडालयोः ।
 प्रतापस्तेजसि स्वेदे पादपो वृक्षपीठयोः ॥ ४७४ ॥
 रक्तपो रक्षो, रक्तपा तु जलौका, विटपः पुनः ।
 पल्लवेऽपि च वृक्षेषु विस्तारे विट्गशाखयोः ॥ ४७५ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

सुरूपस्तु बुधे रम्ये प्राप्तारूपाभिरूपवत् ।

इति त्रिस्वरपान्ताः ।

कदम्बः सर्षपे नीपे कदम्बं निकुरम्बके ॥ ४७६ ॥

कलम्बो नालिकाशाके पृषत्के लीपपादपे ।

कादम्बः कलहंसेष्वोः नितम्बः कटिरोवसोः ॥ ४७७ ॥

स्त्रियाः पश्चात्कटौ सानौ प्रलम्बस्तु प्रलम्बनम् ।

दैत्यस्तालाङ्कुरः शाखा प्रालम्बस्तु पयोधरे ॥ ४७८ ॥

त्रपुषे हारभेदे च भूजम्बूस्तु विकङ्कते ।

गोधूमाह्वयधान्ये च हेरम्बः शौर्यगर्विते ॥ ४७९ ॥

महिषे विघ्नराजे वा-

इति त्रिस्वरवान्ताः ।

आरम्भस्तु वधदर्पयोः ।

त्वरायामुद्यमे वाऽप्यात्मभूर्ब्रह्माणि मन्मथे ॥ ४८० ॥

ऋषभः स्यादादिजिने वृषभे भेषजे स्वरे ।

कर्णरन्ध्रे कोलपुच्छे श्रेष्ठे चाप्युत्तरस्थितः ॥ ४८१ ॥

ऋषभी तु शूकशिम्ब्यां पुरुषाकारयोषिति ।

विधवायां शिरालायां करभो मृग उष्ट्रके ॥ ४८२ ॥

अङ्गुलेश्च कनिष्ठायां मणिवन्धस्य चान्तरे ।

ककुभो वीणाप्रसेवे रागभेदेऽर्जुनद्रुमे ॥ ४८३ ॥

कुसुम्भं तु शीतकुम्भे स्याल्लुद्धायां कमण्डलौ ।

गर्दभो रासभे गन्धे गर्दभी जन्तुरुग्निभदोः ॥ ४७४ ॥

गर्दभं कुमुदैश्वते दुर्लभः कच्छुरे प्रिये ।

दुष्प्रापे, दुन्दुभिस्तु स्याद्भेद्यां दितिसुते विषे ॥ ४८५ ॥

अक्षविन्दुत्रिकद्वन्द्वे निकुम्भः कुम्भकर्णजे ।

दन्त्यां च बल्लभोऽध्यक्षे कुलीनाश्वे प्रियेऽपि च ॥ ४८६ ॥

वर्षाभूः पुनर्नवायां स्याद्गण्डूपदमेकयोः ।

विष्कम्भो विस्तृतौ योगविशेषप्रतिबन्धयोः ॥ ४८७ ॥

योगिनां च बन्धभेदे रूपकावयवेऽपि च ।
 विस्रम्भः केलिकलहे विश्वामे प्रणये वये ॥ ४८८ ॥
 वृषभः स्यादादिजिने वृषपुङ्गवयोरपि ।
 सनाभिर्ज्ञातिसदृशोः सुरभिर्हस्ति चम्पके ॥ ४८९ ॥
 जातीफले मातृभेदे रम्ये चैत्रवसन्तयोः ।
 सुगन्धौ गवि शलुक्याम्

इति त्रिस्वरभान्ताः ।

अथमो न्यूनगर्ह्ययोः ॥ ४९० ॥

आगमं त्वागतौ शास्त्रे आश्रमो व्रतिनां मठे ।
 ब्रह्मचर्यादिचतुष्केऽप्युत्तमा दुग्धकौष्ढयोः ॥ ४९१ ॥
 उत्तमं तु प्रधाने स्यात् कलमः शालिचौरयोः ।
 कुसुमं स्त्रीरजोनेत्ररोगयोः फलपुष्पयोः ॥ ४९२ ॥
 कृत्रिमं लवणभेदे कृत्रिमः कृतसिंहयोः ।
 गोधूमो भेषजे नागरङ्गव्रीहिविशेषयोः ॥ ४९३ ॥
 गोलोमी वारयोषायां षड्ग्रन्थासितदूर्वयोः ।
 गौतमो गणभृद्भेदे शाक्यसिंहर्षिभेदयोः ॥ ४९४ ॥
 गौतम्युमायां रोचन्यां तलिमं तल्पखड्गयोः ।
 विताने कुट्टिमे चापि दाडिमः करकैलयोः ॥ ४९५ ॥
 निष्क्रमो निर्गमे बुद्धिसम्पत्तौ दुःकुलेऽपि च ।
 नियमः स्यात्प्रतिज्ञायां निश्चये यन्त्रणे व्रते ॥ ४९६ ॥
 निगमाः पूर्वणिग्भेदनिश्चयाध्ववणिकपथाः ।
 नैगमो नयपौरोपनिषद्वृत्तिषु वाणिजे ॥ ४९७ ॥
 प्रथमः स्यात्प्रधानाद्योः प्रक्रमोऽवसरे क्रमे ।
 पञ्चमः पूरणे दक्षे पञ्चानामपि पूरणे ॥ ४९८ ॥
 रागभेदे, पञ्चमी तु द्रौपद्यां, परमः परे ।
 अग्रेसरप्रधानयोरोङ्कारे, परमं पुनः ॥ ४९९ ॥

अनकार्थसङ्ग्रहे-

स्यादव्ययमनुज्ञायां प्रतिमां प्रतिरूपके ।

गजस्य दन्तबन्धे च मध्यमो मध्यजे स्वरे ॥ ५००

देहमध्ये मध्यदेशे मध्यमा कर्णिकाङ्गुलिः ।

राका रजस्वला चापि व्यायामः पौरुषे श्रमे ॥ ५

वियामे दुर्गसञ्चारे विलोममरघटके ।

विलोमो वरुणे सर्पे प्रतीपे कुक्कुरेऽपि च ॥ ५०२

विलोमी स्यादामलक्यां विक्रमः शक्तिसम्पदि ।

क्रान्तौ च विद्रुमो वृक्षे प्रवालेऽप्यथ विभ्रमः ॥ ५

शोभायां संशये हावे सत्तमः श्रेष्ठपूज्ययोः ।

साधिष्ठे, संभ्रमो भीतौ संवेगादरयोरपि ॥ ५०४

सुषीमः शिशिरे रम्ये सुषमं रुचिरे समे ।

सुषमा तु स्यात्परमशोभायां कालभिद्यपि ॥ ५०५

इति त्रिस्वरमान्ताः ।

अत्ययोऽतिक्रमे दोषे विनाशे दण्डकुच्छ्रयोः ।

अवध्यमवधार्ये स्यादनर्थकवचस्यपि ॥ ५०६ ॥

अभयमुशीराभीत्योरभया तु हरीतकी ।

अनयोऽशुभदैवे स्याद्विपद्मसनयोरपि ॥ ५०७ ॥

अश्वीयमश्वसङ्घेऽश्वहितेऽधृष्यः प्रगल्भके ।

अधृष्या निम्नगाभेदेऽहल्या गौतमयोषिति ॥ ५०

सरोभेदेऽप्यभिरुया तु शोभायां कीर्तिसंज्ञयोः ।

अहार्या हर्तुमशक्ये शैलेऽथाशय आश्रये ॥ ५०९

अभिप्रायपनसयोरादित्यस्त्रिदशार्कयोः ।

आत्रेयो मुनिरात्रेयी पुष्पवत्सां सरिद्धिदि ॥ ५१०

आतिथ्योऽतिथौ तद्योगेऽप्याम्नायः कुल आगमे ।

उपदेशे, चेन्द्रियं तु चक्षुरादिषु रेतसि ॥ ५११ ॥

उदयः पर्वतोन्नत्योरूर्णायुरविकम्बले ।

ऊर्णानाभे च मेघे चैण्यमेणीत्वगादिके ॥ ५१२ ॥

प्रतिमः

रतवन्धादिषु स्त्रीणां कषायः सुरुभौ रसे ।
 रागवस्तुनि निर्यासे क्रोधादिषु विलेपने ॥ ५१३ ॥
 वर्णे, कालेयस्तु दैत्ये कालेयं कुङ्कुमं यकृत् ।
 कुकृत्यमनुतापे स्यादयुक्तकरणेऽपि च ॥ ५१४ ॥
 कुलायः पक्षिणां स्थानगेहयोः क्षेत्रियास्त्रयः ।
 अन्यदेहचिकित्सार्हाऽसाध्यरूपारदारिकाः ॥ ५१५ ॥
 क्षेत्रियं क्षेत्रजतृणे गाङ्गेयं स्वर्णमुस्तयोः ।
 कशेरुप्यथ गाङ्गेयो गाङ्गवत्स्कन्दभीष्मयोः ॥ ५१६ ॥
 चक्षुष्यः सुभगे पुण्डरीकवृक्षे रसाञ्जने ।
 केतकेऽक्षिहिते चापि चक्षुष्या तु कुलत्थिका ॥ ५१७ ॥
 चाम्पेयो हेम्नि किञ्जल्के चम्पके नागकेमरे ।
 जघन्यं शिङ्गे गर्होऽन्त्ये जययुर्गुग्गुलौ खगे ॥ ५१८ ॥
 तपस्थः फाल्गुने मासे तपस्या नियमस्थितौ ।
 द्वितीया तिथिगेहिन्योर्द्वितीयः पूरणे द्वयोः ॥ ५१९ ॥
 नादेयी भूमिजम्बां स्यान्नारङ्गे जलवेतसे ।
 काङ्गुष्ठे च जपायां च निकायः सन्नसङ्ख्योः ॥ ५२० ॥
 परमात्मनि लक्ष्ये च निलयोऽस्तमये गृहे ।
 गोपनस्य प्रदेशेऽपि नेपथ्यं तु प्रसाधने ॥ ५२१ ॥
 रङ्गभूमौ वेषभेदे प्रणयः प्रेमयाञ्जयोः ।
 विस्त्रम्भे प्रसरे चापि प्रत्ययो ज्ञानरन्ध्रयोः ॥ ५२२ ॥
 विश्वासे शपथे हेतावाचारप्रथितत्वयोः ।
 अधीने निश्चये स्यादौ प्रणाययः कामवर्जिते ॥ ५२३ ॥
 असंमते, प्रसव्यस्तु प्रतिकूलानुकूलयोः ।
 प्रतीक्ष्यः प्रतिपाल्यै स्यात्पूज्ये च प्रलयो मृतौ ॥ ५२४ ॥
 संहारे नष्टचेष्टत्वे पर्यायोऽवमरे क्रमे ।
 निर्माणे द्रव्यधर्मे च पर्जन्यो गर्जदम्बुदे ॥ ५२५ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

वासवे मेघशब्दे च पयस्यं तु पयोभवे ।
 पयोहिते, पयस्या तु काकोली दुग्धिकाऽपि च ॥
 प्रक्रिया तूत्पादने स्यादधिकारप्रकारयोः ।
 पानीयं पेयजलयोः पारुष्यस्तु बृहस्पतौ ॥ ५२७ ॥
 पारुष्यं परुषभावे सङ्क्रन्दनवनेऽपि च ।
 पौलस्त्यो रावणे श्रीदे भ्रातृव्यो भ्रातृजे रिपौ ॥
 भुजिष्यः स्यादनधीने किङ्करे हस्तमूत्रके ।
 भुजिष्या गणिकादास्योर्भुवन्युर्वह्निभूर्ययोः ॥ ५२९ ॥
 मलयो देश आरामे शैलांशे पर्वतान्तरे ।
 मलया तृवृत्, मङ्गल्यस्त्रायमाणे ममूरके ॥ ५३० ॥
 विल्वे, मङ्गल्यं तु दक्षि मङ्गल्या रोचना शमी ।
 शतपुष्पा शुक्लवचा प्रियङ्गुः शङ्खपुष्प्यपि ॥ ५३१ ॥
 अधःपुष्पी, मृगयुस्तु फेरौ ब्रह्मणि लुब्धके ।
 रहस्यं गोपनीये च रहस्या सरिदन्तरे ॥ ५३२ ॥
 लौहित्योऽब्धौ नदे व्रीहौ ब्रह्मण्यो ब्रह्मणो हिते ।
 शनैश्चरे, व्यवायस्तु मैथुनव्यवधानयोः ॥ ५३३ ॥
 वदान्यः प्रियत्राग्दानशीलयोरुभयोरपि ।
 वक्तव्यो वाच्यवद्बर्हो वचोर्हर्हीनयोरपि ॥ ५३४ ॥
 बलयः कङ्कणं कण्ठरुग्, बालेयस्तु गर्दभे ।
 बल्यर्थे कोमलेऽङ्गारवल्ल्या, विजयो जये ॥ ५३५ ॥
 पार्थे विमाने, विजयोमातत्सख्योस्तिथावपि ।
 विषयो यस्य यो ज्ञातस्तत्र गोचरदेशयोः ॥ ५३६ ॥
 शब्दादौ जनपदे च विस्मयोऽद्भुतदर्पयोः ।
 विनयः शिक्षाप्रणत्योर्विनया तु बलौषधौ ॥ ५३७ ॥
 विशल्या लाङ्गलीदन्तीगुडूचीत्रिपुटासु च ।
 शल्येन रहितायां च प्रियायां लक्ष्मणस्य च ॥ ५३८ ॥
 श्वशुर्यो देवरे श्याले शाण्डिल्यः पावकान्तरे ।

विल्वे' मुनौ च शालेयं शतपुष्पाव्हयोषधे ॥ ५३९ ॥
 क्षेत्रे च शालिधान्यस्य शीर्षण्यं शीर्षरक्षणे ।
 शीर्षण्यो विशदकचे शैलेयं शैलसम्भवे ॥ ५४० ॥
 मिन्धूत्ये, तालपण्यं च शैलेयस्तु मधुव्रते ।
 समयः शपथे भाषासम्पदोः कालसंविदोः ॥ ४४१ ॥
 सिद्धान्ताचारसङ्केतनियमावसरेषु च ।
 क्रियाकारे च निर्देशे संस्त्यायो विस्तृतौ गृहे ॥ ५४२ ॥
 सन्निवेशे, संज्ञयस्तु समवायानुसैन्ययोः ।
 सामर्थ्ययोग्यताशक्त्योः सौकर्यं तु विना श्रमे ॥ ५४३ ॥
 सूकरस्य क्रियायां च सौरभ्यं गुणगौरवे ।
 सौगन्ध्ये चारुतायां च हिरण्यं पुनरक्षये ॥ ५४४ ॥
 प्रधानघातौ कनके मानभेदे कपर्दके ।
 द्रविणाकुप्ययोश्चापि हृच्छयो मन्मथात्मनोः ॥ ५४५ ॥
 हृदयं वक्षसि स्वान्ते बुक्कायाम्—
 शत त्रिस्वरयान्ताः ।

अमरः सुरे ।

स्तुहीवृक्षेऽस्थिसंहारेऽप्यमरा त्वमरावती ॥ ५४६ ॥
 स्थूणा दुर्वा गुडूची वाऽन्तरं रन्ध्रावकाशयोः ।
 मध्ये विनार्थे तादर्थ्ये विशेषेऽवसरेऽवधौ ॥ ५४७ ॥
 आत्मीयात्मपरिधानान्तर्धिवाह्येष्वथाऽवरम् ।
 चरमेऽवरा तु गौरीगजजङ्घान्त्यदेशयोः ॥ ५४८ ॥
 अक्षरं स्यादपामार्गे परमब्रह्मवर्णयोः ।
 गगने धर्मतपसोरध्वरे मूलकारणे ॥ ५४९ ॥
 अधरोऽनूर्ध्वहीनोष्ठे अध्वरः सावधानके ।
 वसुभेदे क्रतौ चाप्यथाऽम्बरं व्योमवस्त्रयोः ॥ ५५० ॥
 कार्पासे सुरभिद्रव्येऽररं छदकपाटयोः ।
 अङ्कुरो रोम्णि मलिले रुधिराभिनवोद्गमे ॥ ५५१ ॥

अजिरं दर्दुरे कार्ये विषये प्राङ्गणेऽनिले ।
 अशिरोऽर्के राक्षसेऽग्रावङ्गारोऽलातभौमयोः ॥ ५५२ ॥
 अण्डीरः शक्तनरयोरसुरः सूर्यदैत्ययोः ।
 अमुरा रजनीराशयोरगुरुर्जोङ्गके लघौ ॥ ५५३ ॥
 शिञ्जपाया, मवीरा तु नारी पतिमुतोऽञ्जिता ।
 रजसा संयुताऽप्युक्ताहार आवरणेऽशने ॥ ५५४ ॥
 आसारो वेगवद्वर्षे सुहृद्वलप्रसारयोः ।
 आकार इङ्गिताकृत्योराधारो जलधारणे ॥ ५५५ ॥
 आलत्रालेऽधिकरणेऽप्याकरो निकरे खनौ ।
 इतरः पामरेऽन्यस्मिन्नित्वरः क्रूरकर्मणि ॥ ५५६ ॥
 पथिके दुर्विधे नीचे स्यादित्वर्यभिसारिका ।
 ईश्वरः स्वामिनि शिवे मन्मथेऽपीश्वराऽद्रिजा ॥ ५५७ ॥
 उदरं तुन्दरणयोरुत्तरं प्रवरोर्ध्वयोः ।
 उदीच्यप्रतिवचसोरुत्तरस्तु विराट्जे ॥ ५५८ ॥
 उत्तरा दिगुदीच्यां स्यात्स्तुषायामर्जुनस्य च ।
 उद्धारः स्यादृणोदधृत्योरुद्दारो दक्षिणो महान् ॥ ५५९ ॥
 दातोर्वरा तु भूमात्रे सर्वसस्याख्यभुव्यपि ।
 ऋक्षरं वारिधारायामृक्षरः पुन ऋत्विजि ॥ ५६० ॥
 एकाग्रौ तद्वताव्यग्रावौशीरं शयनासने ।
 उशीरजे चामरे च दण्डे च, कररः खगे ॥ ५६१ ॥
 करीरे क्रकवे दीने कर्बुरं काञ्चने जले ।
 कर्बुरो राक्षसे पापे शबले, कदरोऽङ्कुशे ॥ ५६२ ॥
 विवरे च गुहायां च कर्करो मुकुरे दृढे ।
 कदरः श्वेतखदिरे क्रकचक्षुद्ररोगयोः ॥ ५६३ ॥
 कर्परस्तु कटाहे स्याच्छस्त्रभेदकपालयोः ।
 कर्चरे कुत्सिते तत्रे कटारो दासपिङ्गयोः ॥ ५६४ ॥
 कञ्जारः कुञ्जरे सूर्ये जठरे द्रुहिणे मुनौ ।

करीरः कलशे वंशाङ्कुरवृक्षविशेषयोः ॥ ५६५ ॥
 कलत्रं श्रोणौ भार्यायां दुर्गस्थाने च भूभुजाम् ।
 कटिं तु कटीवस्त्रे रशनाचर्मभेदयोः ॥ ५६६ ॥
 कच्छुरः पुंश्चले पामासहिते, कच्छुरा सटी ।
 दुस्पर्शा शूकशिम्बी च कवरं लवणाम्लयोः ॥ ५६७ ॥
 कवरी केशविन्यासशाकयोः, कन्धरोऽम्बुदे ।
 कन्धरा तु शिरोधौ स्यात् कसेरुः पृष्ठकीकसे ॥ ५६८ ॥
 तृणजातौ कन्दभेदे कणेरुस्तु गणेरुवत् ।
 वेश्येभीकर्णकारेषु कटप्रूरसदेवने ॥ ५६९ ॥
 विद्याधरेऽस्त्रपे रुद्रे कर्चुरं शटितालयोः ।
 कठोरौ पूर्णकठिनौ कान्तारं दुर्गवर्त्मनि ॥ ५७० ॥
 महारण्योपसर्गाढ्योः काननेक्षुविशेषयोः ।
 काश्मीरं पुष्करमूले टङ्कुकुङ्कुमयोरपि ॥ ५७१ ॥
 कावेरी तु हरिद्रायां वेश्यायां सरिदन्तरे ।
 किर्पीरः शबले दैत्ये किशोरी हयशावके ॥ ५७२ ॥
 सूर्ये युन्यथ किंशारुर्धान्यशूके शरेऽपि च ।
 कुहरं गह्वरे छिद्रे कुक्कुरं ग्रन्थिपर्णके ॥ ५७३ ॥
 कुक्कुरः श्वा, कुबेरस्तु धनदे नन्दिपादपे ।
 कूर्परौ जानुकफोणी कुमारोऽश्वानुवारके ॥ ५७४ ॥
 युवराजे शिशौ स्कन्दे शूके वरुणपादपे ।
 कुमारं जालकनके कुमारी त्वपराजिता ॥ ५७५ ॥
 नदीभिद्रामतरणी कन्यका नवमालयुमा ।
 जम्बूद्वीपविभागश्च कुठारं केवले रते ॥ ५७६ ॥
 कुञ्जरोऽनेकपे कोशे कुञ्जरा धातकीद्रुमे ।
 पाटलायां, कुठारुर्दुकीशयोः, कूवरः पुनः ॥ ५७७ ॥
 कुब्जे युगन्धरे रम्ये केसरो नागकेसरे ।
 तुरङ्गसिंहयोः स्कन्धकेशेषु बकुलद्रुमे ॥ ५७८ ॥

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

पुन्नागवृक्षे किञ्जल्के स्यात् केसरं तु हिङ्गुनि ।
 केदारः क्षेत्रभिद्यालवाले, शङ्करशैलयोः ॥ ५७९ ॥
 केनारः कुम्भिनरके शिरःकपालसन्धिषु ।
 कैटिरः शक्रगोपे स्यान्नकुले पाकशासने ॥ ५८० ॥
 कोटारो नागरे कूपे पुष्करिण्याश्च पाटके ।
 स्वर्परं तस्करे भिक्षापात्रे घूर्त्तकपालयोः ॥ ५८१ ॥
 स्वपुरो मुस्तके पूगेऽलसके, स्वपुरं घटे ।
 स्वर्जूरं रूप्यफलयोः स्वर्जूरः कीटवृक्षयोः ॥ ५८२ ॥
 खण्डाभ्रमभ्रावयवे स्त्रीणां दन्तक्षताक्षरे ।
 खदिरी शाके, खदिरो दन्तधावनचन्द्रयोः ॥ ५८३ ॥
 खिङ्गिरस्तु शिवाभेदे खट्वाङ्गे वारिवालके ।
 खिखीरावत् बहुत्वे च गहरं बिलदम्भयोः ॥ ५८४ ॥
 कुञ्जेऽथ गर्गरो मीने स्याद् गर्गरी तु मन्थनी ।
 गान्धारो रागसिन्दूरस्वरेषु नीवृदन्तरे ॥ ५८५ ॥
 गायत्री खदिरे छन्दविशेषे, गोपुरं पुनः ।
 मुस्तके द्वारि पृथ्वीं घर्घरस्तु नदान्तरे ॥ ५८६ ॥
 चलद्वारिध्वनौ घूके चन्दिरश्चन्द्रहस्तिनोः ।
 चत्वरं स्यात्पथां श्लेषे स्थण्डिलाजिरयोरपि ॥ ५८७ ॥
 चङ्कुरः स्यन्दने वृक्षे चतुरो नेत्रगोचरे ।
 चाटुकारे बुधे चक्रगण्डे चातुरकोऽथा ॥ ५८८ ॥
 चमरश्चाभरे दैत्ये चमरी तु मृगान्तरे ।
 चिकुरोऽहौ गृहवभ्रौ केशे चञ्जलशैलयोः ॥ ५८९ ॥
 पक्षिवृक्षभिदोश्चापि छिदिरोऽग्नौ परश्वधे ।
 करवाले च रज्जौ च छित्वरो दैत्यधूर्त्तयोः ॥ ५९० ॥
 छित्वरं छेदने द्रव्ये जठरः कुक्षिवृद्धयोः ।
 कठिने च जर्जरं तु वासवध्वजजीर्णयोः ॥ ५९१ ॥
 जम्बीरः मस्यपुष्पाख्यशाके दन्तशठद्रुमे ।

जलेन्द्रो जम्भकेऽम्भाधौ वरुणऽप्यथ श्रगरः ॥ ५९२ ॥
 वाद्ये नदे कलियुगे झल्लरीवत्तु झर्झरी ।
 वाद्यभेदे केशचक्रे टङ्कारो ज्यारवेऽद्भुते ॥ ५९३ ॥
 प्रसिद्धौ चाथ टगरष्टङ्कणे केकराक्षके ।
 टट्टरी त्वनृताख्याने लम्पापटहवाद्ययोः ॥ ५९४ ॥
 तमिस्रं तिमिरे कोपे तमिस्रा दर्शयामिनी ।
 तमस्तति, स्तिमिरं तु दृष्टिरोगान्धकारयोः ॥ ५९५ ॥
 तित्तिरिः पक्षिणि मुनौ तुषारो हिमदेशयोः ।
 शीकरे हिमभेदे च तुम्बुरी धन्याकं शुनी ॥ ५९६ ॥
 तूवरोऽश्मश्रुपुरुषेऽप्रौढाशृङ्गानडुह्यपि ।
 दहरो मूषिका ह्यल्पो भ्राता डिम्बोऽथ दन्तुरः ॥ ५९७ ॥
 उन्नतदन्ते विषमे दर्दुरो भेकमेघयोः ।
 वाद्यभेदे शैलभेदे दर्दुरं ग्रामजालके ॥ ५९८ ॥
 दर्दुरोमा, दर्दरः स्यादीषद्ग्रे गिरावपि ।
 दण्डारो वहने मत्तवारणे शरयन्त्रके ॥ ५९९ ॥
 कुम्भकारस्य यन्त्रे च द्वापरं संशये युगे ।
 दासेर उष्ट्रे चेदे च दुर्द्धरस्त्वृषभौषधौ ॥ ६०० ॥
 दुःखघार्ये, धूसरस्तु रासभे स्तोकपाण्डुरे ।
 नरेन्द्रो वार्तिके राज्ञि विषवैद्येऽथ नागरम् ॥ ६०१ ॥
 शुण्ठीमुस्तकपौरेषु निर्जरस्त्वसुरे सुरे ।
 निर्जरा तु तालपत्र्या गुडुच्या तस्वभिद्यपि ॥ ६०२ ॥
 निर्झरोऽर्काश्वे तुषाग्रौ निकरः सारसङ्घयोः ।
 न्यायदातव्यवित्ते च निर्वरं तु गतत्रये ॥ ६०३ ॥
 कठिने निर्भये सारे निकारस्तु पराभवे ।
 धान्योत्क्षेपे, नीवरस्तु वास्तव्येऽपि वणिज्यपि ॥ ६०४ ॥
 प्रवरं सन्ततौ गोत्रे श्रेष्ठे च प्रखरः पुनः ।

१ झर्झरीवत्तु झल्लरी । २ तुवरी धान्यकशुनोः ।
 ३ अनर । ४ निर्जरः । ५ विपणिस्त्वपि ।

अनेकार्थसङ्ग्रहे-

वेसरे हयसन्नाहे कुक्कुरेऽतिभृशं खरे ॥ ६०५ ॥
 प्रकरः कीर्णपुष्पादौ संहतौ, प्रकरं पुनः ।
 जोङ्गके, प्रकरी त्वर्थप्रकृतौ चत्वरऽवनौ ॥ ६०६ ॥
 प्रस्तरः प्रस्तारे ग्राणि मणौ च प्रदरः शरे ।
 भङ्गे रोगे, प्रस्तरस्तु सङ्गरे प्रणये जवे ॥ ६०७ ॥
 प्रकारः सदृशे भेदे पङ्क्तारो जलकुब्जके ।
 सोपाने शैवले सेतौ पदारः पादधूलिषु ॥ ६०८ ॥
 पादालिन्दे, पवित्रं तु मध्ये ताम्रे कुशे जले ।
 अर्घोपकरणे चापि पवित्रा तु नदीभिदि ॥ ६०९ ॥
 प्रान्तरं कोटरेऽरण्ये दूरशून्यपथेऽपि च ।
 पार्परो भस्मनि यमे जराटे नीपकेसरे ॥ ६१० ॥
 क्षयरोगे भक्तसिक्थे पामरो मूर्खनीचयोः ।
 पाटीरो मूलके वङ्गे तितऔ वान्तिकेऽम्बुदे ॥ ६११ ॥
 केदारो वेणुसारे च पाण्डुरो वर्णतद्रतोः ।
 पाण्डुरं तु वरुवके पिण्डारो भिक्षुके द्रुमे ॥ ६१२ ॥
 महिषीपालके क्षेपे पिठरं मथि मुस्तके ।
 उखायां च पिञ्जरस्तु पीते रक्तेऽश्वभिद्यपि ॥ ६१३ ॥
 पिञ्जरं शातकुम्भे स्यात् पीवरः स्थूलकूर्मयोः ।
 पुष्करं द्वीपतीर्थादिखगरौजौषधान्तरे ॥ ६१४ ॥
 तूर्यास्येऽसिफले काण्डे शुण्डाग्रे खे जलेऽम्बुजे ।
 वठरो मूर्खशैठयोः बन्धूरो रम्यनम्रयोः ॥ ६१५ ॥
 बन्धुरस्तु तयोर्हस्ते बन्धुजीवविडङ्गयोः ।
 बन्धुरा पण्ययोषायां बर्बरी नीवृदन्तरे ॥ ६१६ ॥
 बर्बरस्तु हञ्जिकायां पामरे केशचक्रले ।
 पुष्पे च बर्बरा शाके वर्करः पशुनर्मणोः ॥ ६१७ ॥
 बदरा स्यादेलापण्यां त्रिष्णुकान्तौषधावपि ।
 बदरी कोलिकार्पास्थोर्बादरं तु तयोः फले ॥ ६१८ ॥

वदरस्तु कार्पासास्थित भङ्गुरौ वक्रनक्षत्रौ ।
 भ्रामरं मधुवदोभास्करो वह्निभूर्ययोः ॥ ६१९ ॥
 भार्योरन्यस्त्रीपुत्रोत्पादके मृगशैलयोः ।
 भृङ्गारी तु चौरिकायां भृङ्गारः कनकालुका ॥ ६२० ॥
 मत्सरः परमम्पन्यक्षमायां तद्वति क्रुधि ।
 कृपणे, मत्सरा तु स्यान्माक्षिका, मकरो निर्धौ ॥ ६२१ ॥
 नक्रं राशिविशेषे च मन्दरो मन्थपर्वते ।
 स्वर्गमन्दारयोर्मन्दं बहले, मधुरं विषम् ॥ ६२२ ॥
 मधुगस्तु मिये स्वादौ रसे च रमवत्यपि ।
 मधुरा मधुगपुर्या यष्टीमोदामधूलिषु ॥ ६२३ ॥
 मधुकर्कटिकायां च मिश्रेयाशतपुष्पयोः ।
 मन्दिरौ मकरावासे मन्दिरं नगरं गृहे ॥ ६२४ ॥
 मन्थरः सूचके कांशे वक्रे मन्दे पृथौ मथि ।
 मन्थर तु कुसुम्भ्यां स्यान्मन्दारस्त्रिदशदुमे ॥ ६२५ ॥
 पारिभद्रेऽर्कपर्णे च मसूरो मसुरोऽपि च ।
 मसुरा च मसूरा च चत्वारः पण्ययोषिति ॥ ६२६ ॥
 तथा व्रीहिविशेषे च मर्मरो वमनान्तरे ।
 शुष्कपत्रध्वनौ चापि मर्मरी पीतदारुणि ॥ ६२७ ॥
 मयूरः कौकचूडाऋगोषध्यपाभार्गककिषु ।
 महेन्द्रा वासवे शैले मञ्जरी तिलकद्रुपे ॥ ६२८ ॥
 बल्लर्या स्थूलमुक्तायां माठगं व्यासविप्रयोः ।
 सूर्यानुगेऽथ माजरीः स्यात्स्वट्ठाङ्गविडालयोः ॥ ६२९ ॥
 मिहिरौऽर्केऽम्बुदे बुद्धे मुद्गरः कायकास्त्रयोः ।
 लोष्ठादभेदने वापि मुहिरौ मृत्तकामयोः ॥ ६३० ॥
 मुदिरः कामुकं मधे मुकुगे मकुरा यथा ।
 कुलालदण्डं वकुलं कोरकानर्शयोरपि ॥ ६३१ ॥
 मुमुगो मन्मथं सुयतुग्गं तुषपावके ।

रुधिरं घुसृणे रक्ते रुधिरौ धरणीमुते ॥ ६३२ ॥
 वल्लुरं कुञ्जमञ्जर्योः क्षेत्रेऽनम्भसि शादले ।
 वल्लूरं तु वनक्षेत्रे वाहनोपरयोरपि ॥ ६३३ ॥
 शुष्कमांसे कोलमांसे वरत्रा वर्त्तिकक्षयोः ।
 वशिरं किणिही सिन्धुलवणे कुम्भकेषु च ॥ ६३४ ॥
 वागरो वारके शाणे निर्णये वाढवे वृके ।
 मुमुक्षौ पाण्डिते चापि परिच्यक्तभयेऽपि व ॥ ६३५ ॥
 वासरो रागभेदेऽहि वादरं कृमिजे जले ।
 काकविज्ज्याश्च बीजे वाग्दक्षिणावर्तशङ्खयोः ॥ ६३६ ॥
 वासुरा वासिताराज्योर्मुनि, विष्टर आसने ।
 पादपे कुशमुष्टौ च विस्तरौ स्तम्बविस्तृती ॥ ६३७ ॥
 विदुरो नागरे धीरे धृतराष्ट्रानुजेऽपि च ।
 विकारो विकृतौ रोगे विहारस्तु जिनालये ॥ ६३८ ॥
 लीलायां भ्रमणे स्कन्धे विदारो युधि दारणे ।
 विदारी रोगभेदे स्याच्छालपर्णीक्षुगन्धयोः ॥ ६३९ ॥
 विधुरं स्यात्प्रविश्लेषे विकले, विधुरा पुनः ।
 रमलायां, विमरस्तु समूहे प्रसरेऽपि च ॥ ६४० ॥
 शवरो म्लेच्छभेदेऽप्यु हरेऽथां शम्बरं जले ।
 चित्रे बौद्धव्रते भेदे शम्बरो दानवान्तरे ॥ ६४१ ॥
 मत्स्यैरागिरिभेदेषु शवरी पुनरौषधौ ।
 शर्करा खण्डविकृतौ कर्परांशे रुगन्तरे ॥ ६४२ ॥
 उपलायां शर्करायुग्देशे च शकलेऽपि च ।
 शणीरं शोणमध्यस्थपुलिने दर्दरीतटे ॥ ६४३ ॥
 शर्वरी निशि नार्यौ च शर्करा सरिदन्तरे ।
 छन्दोजातौ मेखलायां शारीरं देहजे वृषे ॥ ६४४ ॥
 शर्विरं धातुके ध्वान्ते शावरो रोगप्रपापयोः ।
 अपराधे, शावरी तु शूकशिम्न्यथ शाकरम् ॥ ६४५ ॥

छन्दोमिच्छाकरस्तूसा शालार पक्षिपञ्जर
 सोपानहस्तिनखयोः शिखरं पुलकाग्रयोः ॥ ६४६ ॥
 पकदाहिमवीजाभमाणिक्यशकलेऽपि च ।
 गिरिवृक्षाग्रकक्षासु शिशिरः शीतले हिमे ॥ ६४७ ॥
 ऋतुभेदे, शिलीन्ध्रस्तु तरुमीनप्रभेदयोः ।
 शिलीन्ध्रं कदलीपुष्पे कवकत्रिपुटाख्ययोः ॥ ६४८ ॥
 शिलीन्ध्री विहगी गण्डूपदी मृदथ शीकरः ।
 वातास्तैजलेऽम्बुकणे सुषिरं वाद्यगर्तयोः ॥ ६४९ ॥
 सुषिरोऽग्नौ सरन्ध्रे च शृङ्गारो गजमण्डने ।
 सुरते रसभेदे च शृङ्गारं नागसम्भवे ॥ ६५० ॥
 चूर्णे लवङ्गपुष्पे च संस्तरः स्रस्त्रे मखे ।
 सङ्कारोऽङ्गीकृतौ युद्धे क्रियाकारे विषापदोः ॥ ७५१ ॥
 गङ्गारं तु फले शम्भाः सम्भारः सम्भृतौ गणे ।
 मंस्कारः प्रतियत्नेऽनुभवे मानसकर्मणि ॥ ६५२ ॥
 गुणभेदेऽथ सङ्कारोऽवकरेऽग्निचटस्कृतौ ।
 सङ्कारी भुक्तकन्यायां सामुद्रं लवणान्तरे ॥ ६५३ ॥
 लक्षणे च शरीरस्य सावित्रस्तु महेश्वरे ।
 सावित्री देवताभेदे सिन्दूरं नागसम्भवे ॥ ६५४ ॥
 सिन्दूरस्तु वृक्षभेदे सिन्दूरी रक्तचेलिका ।
 रोचनी धातुकी सुन्दर्यङ्गनायां द्रुमान्तरे ॥ ६५५ ॥
 सुनारस्तु शुनीस्तन्ये सर्पाण्डे चटकेऽपि च ।
 सैरन्ध्री परवेदमस्थशिल्पकृत्स्ववशस्त्रियाम् ॥ ६५६ ॥
 वर्णसङ्कारसम्भूतस्त्रीमहल्लिकयोरपि ।
 सौवीरं काञ्जिकस्रोतोऽजनयोर्बदरीफले ॥ ६५७ ॥
 इति त्रिस्वररान्ताः ।

१ वृक्षाग्रे पर्वताग्रे च । २ वात्यास्तेम्बुकणे शारे ।
 साकल्येनुभवेऽपि च । ४ देहलक्षणे-समुद्रलवे चापि ।
 सपिण्डवटके ।

स्याद्गर्गलं तु दण्डोर्मिपारिघेष्वनलोऽनिले ।
 वसुदेवे वसौ वन्हावरालः समद्विषे ॥ ६५८ ॥
 वक्रे सर्जरसे चाप्यऽवेलस्तु स्याद्रुपेद्रवे ।
 अवेला तु पूगचूर्णेऽचलस्तु गिरिकीलयाः ॥ ६५९ ॥
 अचला भुव्यञ्जलिस्तु कुडवे करसम्पुटे ।
 अङ्गुलिः करशाखायां कणिकायां गजस्य च ॥ ६६० ॥
 अमला कमलायां स्यादमलं विशदेऽभ्रके ।
 आभीलं भीषणे कृच्छ्रेऽपील्वलो मत्स्यदैत्ययोः ॥
 इल्वलास्ताकारभेदेऽप्युपलो ग्रावरत्नयोः ।
 उपला तु शर्करायामुत्पलं कुष्ठभूरुहे ॥ ६६२ ॥
 इन्दीवरे मांसशून्येऽप्युज्ज्वलस्तु विकासिनि ।
 शृङ्गारे विशदे दीप्तेऽप्युत्तालस्त्वरिते कपौ ॥ ६६३ ॥
 श्रेष्ठोत्कटकरालेषूत्फलं स्त्रीकरणान्तरे ।
 विकस्वरोत्तालयोश्च कमलं क्लोमि भेषजे ॥ ६६४ ॥
 पङ्कजे सलिले ताम्रं कमलस्तु मृगान्तरे ।
 कमला श्रीवरनार्योः कपिलो वह्निपिङ्गयोः ॥ ६६५ ॥
 कुक्कुरे मुनिभेदे च कपिला शिशपातरौ ।
 पुण्डरीककरिण्यां च रेणुकागोविशेषयोः ॥ ६६६ ॥
 कपालं कुष्ठरुग्भेदे घटादिशकले गणे ।
 शिरोस्थानि, कन्दलं तु नत्राङ्गुरे कलध्वनौ ॥ ६६७ ॥
 उपरागे मृगभेदे कपाले कदलीद्रुमे ।
 करालो रौद्रतुङ्गोरुधूणतैलेषु दन्तुरे ॥ ६६८ ॥
 करालं तु कुठरे स्यात् कम्बलः कृमिसास्ययोः ।
 नागप्रभेदे प्रावारवैकक्ष्ये, कम्बलं जलं ॥ ६६९ ॥
 कल्लोलोऽरौ हर्षवीच्योः कदली हरिणान्तरे ।
 रम्भायां वैजयन्त्यां च कामलः कामिरोगयोः ॥ ६७० ॥
 मरुदेशे वसन्ते च काकोलो मौष्कुलौ विषे ।

कुलाले, कादलं तु स्याद् भृशे सन्त्यक्तवाचि च ॥ ६७१ ॥
 शुष्कं च वाद्यभेदे च कादली तरुणस्त्रियाम् ।
 किट्टालस्तु लोहगूथे ताम्रस्य कलशेऽपि च ॥ ६७२ ॥
 कीलालं रुधिरं नीरे कुशलं क्षेमपुण्ययोः ।
 पर्याप्तौ, कुशलोऽभिज्ञे कुबलं वदरीफले ॥ ६८३ ॥
 मुक्ताफलोत्पलयोश्च कुम्भिलो मीनमूषयोः ।
 श्लोकच्छायाहरे श्याले कुदालो भूमिदारुणे ॥ ६७४ ॥
 युगपत्रेऽथ कुटिलं भङ्गुरे, कुटिला नदी ।
 कुण्डलं बलये पाशे ताटङ्गे कुण्डली पुनः ॥ ६७५ ॥
 काञ्चनादौ गूढव्यां च कुन्तलो यैवकेशयोः ।
 कुन्तलाः स्युर्जनपदे कुकूलं तु तुषानले ॥ ६७६ ॥
 शङ्कुमयुक्तगर्णे च कुलालो घूकपाक्षिणि ।
 कुक्कुभे कुम्भकारे च कुचेलः स्यात्कुवामसि ॥ ६७७ ॥
 कुचेलो स्याद्रिद्धकर्ण्यो कवलं त्वेककृत्स्नयोः ।
 निर्णीते कुहने ज्ञाने केवली ग्रन्थभिद्यपि ॥ ६७८ ॥
 कोमलं मृदुलं तोये कोदला मुनिमद्ययोः ।
 ग्रन्थिलो ग्रन्थसहिते विकङ्कतकरीरयोः ॥ ७७९ ॥
 गरलं पन्नगविषे तृणपूलकमानयोः ।
 गन्धोली वरटाशुण्ड्योर्मद्रायामथ गोकिलः ॥ ६८० ॥
 मुसले लाङ्गले चापि गोपालो नृपगोपयोः ।
 स्याद्द्वारिलस्तु सिद्धार्थे लोहचूर्णेऽथ चन्द्रिलः ॥ ६८१ ॥
 नापिते वास्तुके रुद्रे चञ्चलोऽनिलकामिनोः ।
 चञ्चला तु तडिलक्ष्म्योश्चपलश्चोरके चले ॥ ६८२ ॥
 क्षणिके चिकुरे शीघ्रे पारदे मस्तरान्तरे ।
 मीनेऽपि चपला तु स्यात्पिप्पल्यां विद्युति श्रियाम् ॥ ६८३ ॥
 पुंश्चल्यामथ चात्वालो यज्ञकुण्डकगर्भयोः ।
 चूडालश्चूडया युक्तं चूडालापि च वक्रला ॥ ६८४ ॥

छगलश्छाग, छगली वृद्धदारकभषज
 छगलं तु नीलवस्त्रे जगलो मर्दनद्रुमे ॥ ६८५ ॥
 मेदकं कितवे पिष्टमद्यऽथ जटिलो जटी ।
 जटिला तु मांसिकायां जम्बूलः क्रकचच्छदे ॥ ६८६ ॥
 जम्बूद्रुमेऽथ जम्बूलं कर्दमे शैवलेऽपि च ।
 जङ्गलो निर्जले देशे पिशितेऽप्यथ जम्भलः ॥ ६८७ ॥
 जम्बीरे देवताभेदे जाङ्गलः स्यात्कपिञ्जले ।
 जाङ्गली तु शूकशिम्ब्यां जाङ्गुलं जालिनीफले ॥ ६८८ ॥
 जाङ्गुली विषविद्यायां तरलो भास्वरे चले ।
 हारमध्यमणौ पिङ्गे तरलं मद्यमुष्णिगा ॥ ६८९ ॥
 तमालो वरुणे पुण्ड्रेऽमौ तापिच्छंऽथ तण्डुला ।
 विडङ्गे धान्यसारे च ताम्बूलं क्रमुकं फले ॥ ६९० ॥
 ताम्बूली नागवर्यां स्यात्तुमुलं रणसङ्कुले ।
 तुमुलो विभीतकद्रौ तैनिलं करणान्तरे ॥ ६९१ ॥
 तैतिलो गण्डकपशौ दुकूलं सूक्ष्मवाससि ।
 क्षौमवस्त्रेऽथ धवलो महोक्षे सुन्दरे सिते ॥ ६९२ ॥
 धवली गौर्नकुलस्तु पाण्डवप्राणिभेदयोः ।
 नकुली कुक्कुटीमांस्योर्नाभीलं तूतमस्त्रियाः ॥ ६९३ ॥
 वक्षणे नाभिगर्भाण्डे नाकुली चव्यरासनयोः ।
 कुक्कुटीकन्दे, निचुलस्त्रिज्जलद्रौ निचोलके ॥ ६९४ ॥
 निस्तलं चैले वृत्ते स्यान्निर्मले विमलेऽभ्रके ।
 निर्माल्ये च निष्कलस्तु नष्टबीजे कलोज्झिते ॥ ६९५ ॥
 नेपाली मनःशिला स्यात्सुवैरा नवमाल्यपि ।
 पटोलस्तु समारूपातः फलवस्त्रविशेषयोः ॥ ६९६ ॥
 प्रवालो विद्रुमे वीणादण्डेऽभिनवपल्लवे ।
 प्रतलः पातालभेदे तलाङ्गुलिकरेऽपि च ॥ ६९७ ॥

१ कनके । २ तण्डुलः । ३ क्रमुकोफले ।

४ वले । ५ सुवहा

पटल तिलके नेत्ररागे छ दिशि सञ्चये
 पिटके परिवारे च पञ्चाला नीवृदन्तरे ॥ ६९८ ॥
 पाञ्चाली पुत्रिकागीयोः पल्लं पङ्कमांसयोः ।
 तिलचूर्णे, पल्लस्तु राक्षसे, पांचलाऽनले ॥ ६९९ ॥
 अनिलं राधनद्रव्ये पाकलो द्विरदञ्चले ।
 पाकलं कुष्ठभैषज्ये पातालं बडवानले ॥ ७०० ॥
 रसातले, पाटलं तु कुसुमश्वेतरं कयोः ।
 पाटलः स्यादायुर्व्रीहौ पाटला पाटलिद्रुमे ॥ ७०१ ॥
 पांशुलो हस्वद्रवाङ्गं पुंश्चले, पांशुला भुवि ।
 पाटली मृत्तिकापात्रे नारीवागुरयोरपि ॥ ७०२ ॥
 पिप्पलं सालले वस्त्रच्छदभेदेऽथ पिप्पलः ।
 निरंशुले वृक्षपक्षिभेदयोः, पिप्पली कणा ॥ ७०३ ॥
 पिङ्गलः कपिले चण्डौ रुद्रेऽर्कपरिपार्श्वके ।
 कपौ मुनौ निधेर्भेदे पिङ्गला कुमुदस्त्रियाम् ॥ ७०४ ॥
 कारायिकायां वेश्यायां नाडीभेदेऽथ पित्तलम् ।
 पित्तवत्यारकूटे च पित्तला तोयपिप्पली ॥ ७०५ ॥
 पिचुलो निचुले तोयवायसे कामुकद्रुमे ।
 पिञ्जलं स्यात्कुशपत्रे हरिद्राभेऽथ पिच्छिलः ॥ ७०६ ॥
 विजिले, पिच्छिला पीतकिकायां सरिदन्तरे ।
 शालमलौ शिंशपायां च पिण्डलो गणनाभेदे ॥ ७०७ ॥
 स्थूलजङ्घे, पुष्कलस्तु पूर्णे श्रेष्ठेऽथ पुद्गलः ।
 काये रूपादिमद्द्रव्ये सुन्दराकार आत्मनि ॥ ७०८ ॥
 पेशलः कुशले रम्ये फेनिलोऽरिष्टपादपे ।
 फेनिलं मदनफले बदरे फेनवत्यपि ॥ ७०९ ॥
 बहुलं भूरिवियतोर्बहुलः पावके शितौ ।
 कृष्णपक्षे, बहुला तु सुरभ्यां नीलकैलयोः ॥ ७१० ॥

पाकल । २ पाटली । ३ निरंशुले ।
 शालुकद्रुमे । ५ विजिले । ६ गणनापटौ ।

बहुलास्तु कृत्तिकासु विहालो वृषदशके ।

पक्षिभेदेऽक्षिगोले च मण्डला विम्बदशयोः ॥ ७११ ॥

भुगङ्गभेदे परिधौ शुनि द्वादशराजके ।

सङ्घाते कुष्ठभेदे च मञ्जुलं तु जलाञ्चले ॥ ७१२ ॥

रम्ये कुञ्जे, मञ्जुलस्तु दात्युहे, मङ्गलं पुनः ।

कल्याणे, मङ्गलो भौमे मङ्गला श्वेतदूर्विका ॥ ७१३ ॥

महिलाऽङ्गनायां गुण्डायां मातुलो मदनद्रुमे ।

धत्तूरेऽहित्रीहिभिदोः पितुः श्यालेऽथ माचलः ॥ ७१४ ॥

बन्दिचौरे रुजि ग्राहे मुसलं स्यादयोग्रके ।

मुशली तालमूल्याखुर्णिका गृहगोधिका ॥ ७१५ ॥

मेखलाऽद्रिनितम्बे स्याद्रमनाखड्गबन्धयोः ।

रसाल इक्षौ चूते च रसालं चोलसिंहयोः ॥ ७१६ ॥

रसाला दूर्वात्रिदार्योर्जिह्वामार्जितयोरपि ।

रमिलो रमणे कामे लाङ्गूलं शिश्रपुच्छयोः ॥ ७१७ ॥

लाङ्गलं तालहलयोः पुष्पभिदुगृहदारुणोः ।

लाङ्गली जलपिप्पल्यां लोहलोऽस्फुटवादिनि ॥ ७१८ ॥

शृङ्खलाधार्ये, वञ्जुलस्त्वशोके तिनिशद्रुमे ।

वानीरे चाथ वण्टालः शूरयुन्नोऽखनित्रयोः ॥ ७१९ ॥

वातूले वातले वातसमूहे मारुतासहे ।

वामिलो दाम्भिके वामे विपुलः पृथ्वगाधयोः ॥ ७२० ॥

विपुलाऽऽर्याभिदि क्षोण्यां विमलोऽर्हति निर्मले ।

वृषलस्तुरगे शूद्रे शकलं रागवस्तुनि ॥ ७२१ ॥

बल्कले त्वचि खण्डे च शवलं मत्सरे तटे ।

पाथेये च श्यालुस्तु निद्रालौ वाहसे शुनि ॥ ७२२ ॥

श्यामलः पिप्पले श्यामे शार्दूलो राक्षसान्तरे ।

व्याघ्रे च पशुभेदे च सत्तमे तूत्तरस्थितः ॥ ७२३ ॥

शालमलिः पादपे द्वीपे शीतलः शीतलेऽर्हति ।

नार्यी ।

श्रीखण्डे पुष्पकासीसासनपर्णोः शिलोद्भवे ॥ ७२४ ॥
 शृगालो दानवे फेरौ शृगाली स्यादुपप्लवे ।
 शृङ्खलं पुंस्कटीकाञ्च्यां लोहरज्जौ च बन्धने ॥ ७२५ ॥
 शौष्कलः शुष्कमांसस्य पणिकं पिशिताशिनि ।
 षण्डाली सरसीतैलमानयोः कामुकस्त्रियाम् ॥ ७२६ ॥
 सङ्कुलोऽस्पष्टवचने व्याप्ते च सरलस्त्वृजौ ।
 उदारे पूतिकाष्ठे च सप्तला नवपालिका ॥ ७२७ ॥
 सातला पाटला गुञ्जा सन्धिलौकःसुरुङ्गयोः ।
 नद्यां, सिध्मलः किलामी सिध्मला मत्तचूर्णके ॥ ७२८ ॥
 सुतलोऽट्टालिकाबन्धे पातालभुवनान्तरे ।
 सुबेलप्रणते शान्ते गिरिभेदेऽथ हेमलः ॥ ७२९ ॥
 कलादे सरटे ग्रावभिदि-

इति त्रिस्वरलान्ताः ।

अभावः पुनर्मृतौ ।

असत्तायामथाऽक्षीवं वशिरे मदवर्जिते ॥ ७३० ॥
 आहवः समरे यज्ञेऽप्याश्रवो वचनस्थिते ।
 प्रतिज्ञायां च क्लेशे च स्यादार्तवमृतूद्भवे ॥ ७३१ ॥
 नारीरजसि पुष्पे चोद्भवः केशवमातुले ।
 उत्सवे क्रतुवह्नौ चोत्सवोऽमर्षे महेऽपि च ॥ ७३२ ॥
 इच्छाप्रसर उत्सेके कारवी कृष्णजीरके ।
 दीप्ये मधुरात्वक्पत्रयोः कितवः कनकाह्वये ॥ ७३३ ॥
 मत्ते च वञ्चके चापि केशवः केशसंयुते ।
 पुन्नागे वासुदेवे च कैतवं द्यूतदम्भयोः ॥ ७३४ ॥
 कैरवः कितवे शत्रौ कैरवं सितपङ्कजे ।
 कैरवी तु चन्द्रिकायां गन्धर्वस्तु नभश्चरे ॥ ७३५ ॥
 पुंस्कोकिले गायने च मृगभेदे तुरङ्गमे ।
 अन्तराभवदेहे च गालवो मुनिलोभ्रयोः ॥ ७३६ ॥
 गाण्डीवगाण्डिवौ चापमात्रे पार्यवनुष्यपि

ताण्डव तृणभिन्नाख्ययदयोस्त्रिदिव तु ख ७३७
 स्वर्गे च त्रिदिवा नद्यां द्विजिह्वः खलमर्पयोः ।
 निह्वदः स्यादविश्वासे प्रलापे निकृतावपि ॥ ७३८
 निष्पावः पवने सूर्पपवने निर्विकल्पके ।
 बल्ले कडङ्गरे शिम्ब्यां प्रभवो जन्मकारणे ॥ ७३९ ॥
 आद्योपलम्भनस्थानेऽपां मूले मुनिभिद्यपि ।
 प्रसवः पुष्पफलयोरपत्ये गर्भमोचने ॥ ७४० ॥
 उत्पादे च प्रसेवस्तु वीणाङ्गस्यूतयोर्दत्तौ ।
 प्रभावस्तेजसि शक्तौ पल्लवः कियले वेटे ॥ ७४१
 विटपे विस्तरेऽलक्तरागे शृङ्गारविह्वयोः ।
 पञ्चत्वं भावे पञ्चानां प्राणानामत्ययेऽपि च ॥ ७४२
 पार्थिवो नृपतौ भूमिविकारे, पार्थिवी तु का ।
 पुङ्गवो गवि भैषज्ये प्रधाने चोत्तरस्थितः ॥ ७४३
 फेरवो राक्षसे फेरौ बन्धवो बन्धुमित्रयोः ।
 भार्गवः परशुरामे सुधन्वनि मतङ्गजे ॥ ७४४ ॥
 दैत्याचार्ये, भार्गवी तु कृष्णदूर्वोमयोः श्रियाम् ।
 भैरवो भीषणे रुद्रे रागभेदेऽथ माधवः ॥ ७४५ ॥
 विष्णौ वसन्ते वैशाखे माधवी मधुशर्करा ।
 वासन्ती कुट्टिनी हाला राघवोऽब्धेर्हृषान्तरे ॥ ७४६
 रघुजेऽप्यथ राजीवा मीनसारङ्गभेदयोः ।
 राजीवमब्जे रौरवो भीषणे नरकान्तरे ॥ ७४७ ॥
 बल्लवः स्यात्सूपकारे गोदोग्धरि वृकोदरे ।
 बडवाऽश्वायां स्त्रीभेदे कुम्भदास्यां द्विजस्त्रियाम् ॥ ७४८
 बाडवं करणे स्त्रीणां बाडवौघे रसातले ।
 बाडवो विप्र और्वे च विद्रवो धीः पलायनम् ॥ ७४९
 विभावः स्यात्परिचये रत्यादीनां च कारणे ।
 विशवा धननिर्वृतयोः शात्रवं शत्रुमम्भवे ॥ ७५० ॥

अश्रुत्वे, शात्रवः शत्रौ पाण्डवो रसभावयोः ।

सम्भवो जनने हेतौ मेलके चारुजन्मनि ॥ ७५१ ॥

आधेयस्याधारानतिरिक्तत्वे समयेऽपि च ।

अचिवो भृत्यकेऽमात्ये सुखवी कृष्णजीरके ॥ ७५२ ॥

कारवेष्टे च जीरे च सुग्रीवो वानराधिपे ।

चारुग्रीवे, सैन्धवस्तु सिन्धुदेशोद्भवे हय ॥ ७५३ ॥

मणिमन्थेऽपि—

इति त्रिस्वरचान्ताः ।

अथादर्शष्टीकायां प्रतिपुस्तके ।

दर्पणे, चाप्यथोद्गीशश्चण्डीगे शास्त्रभिद्यपि ॥ ७५४ ॥

उपांशुर्जपभेदे स्यादुपांशुर्विजनेऽव्ययम् ।

कर्कशो निर्दये क्रूरे कम्पिल्लककृपाणयोः ॥ ७५५ ॥

इक्ष्वासाहसिके काममर्दके परुषे दृढ ।

कपिशौ सिंहकश्यावौ कपिशा माधवी सुरा ॥ ७५६ ॥

कीनाशः क्षुद्रयमयोः कर्षकोपांशुघातिनोः ।

कुलिशो मत्स्यभिद्रज्जो गिरीशो वाक्पतौ हरे ॥ ७५७ ॥

अद्रिराजेऽथ तुङ्गीशः शशाङ्के शशिशेखरे ।

दुःस्पर्शस्तु स्वरस्पर्शे कण्टकार्या यवासके ॥ ७५८ ॥

निखिंशो निर्घृणे खड्गे निर्देशः कथनाज्ञयोः ।

निवेशः स्यादुपभागे मूर्छने व्रतनेऽपि च ॥ ७५९ ॥

निवेशः नैन्यावेन्यासे न्यासे द्रङ्गविवाहयोः ।

निदेशः स्यादुपकण्ठशासने परिभाषणे ॥ ७६० ॥

नीकाशो निश्चये तुल्ये प्रकाशः स्फुटहासयोः ।

उद्योतेऽतिप्रसिद्धे च प्रदेशो देशमात्रके ॥ ७६१ ॥

भित्तौ मानविशेषे च पलाशः किशुकः शटी ।

रिद्रर्णे राक्षसे च पलाशं छेदने स्मृतम् ॥ ७६२ ॥

पक्षीशो गरुडे विष्णौ पिङ्गाशं जात्यकाञ्चने ।

जिने ।

२ किशुकखये ।

पिङ्गाशौ मत्स्यपल्लीशौ पिङ्गाशी नीलिका मता ॥ ७६३ ॥
 वालिशस्तु शिशौ मूर्खे भूकेशः शैवले नटे ।
 भूकेशी वल्बजेषु स्यात् लोमशो लोमसंयुते ॥ ७६४ ॥
 मुनिभेदे च मेषे च लोमशा शाकिनीभिदि ।
 महामेदाकाकजङ्घाशृगालीजटिलासु च ॥ ७६५ ॥
 काशीशेऽतिवलाशूकशिम्बीमर्कटिकासु च ।
 विवशः स्यादवश्यात्मानिष्टदुष्टमतिस्तथा ॥ ७६६ ॥
 विकाशो रहसि व्यक्ते विपाशः पाशवर्जिते ।
 विपाशा तु सरिद्धेदे सदेशोऽन्तिकदेशयोः ॥ ७६७ ॥
 सदृशं तूचिते तुल्ये सङ्काचे सदृशेऽन्तिके ।
 संवशः शयने पीठे सुखाशस्तु प्रचेतसि ॥ ७६८ ॥
 शुभासे राजतिनिशे इताशो निष्कृपे खले ।
 नष्टवाञ्छे, हुताशस्तु पावके बहुभोजिनि ॥ ७६९ ॥

इति त्रिस्वरशान्ताः ।

अध्यक्षोऽधिकृतेऽन्वक्षेऽभीषुः प्रग्रहरोचिषोः ।
 आरक्षो रक्षके हस्तिकुम्भाधश्चापिषं पले ॥ ७७० ॥
 सुन्दराकाररूपादौ सम्भोगे लोभलज्जयोः ।
 आकर्षः पाशके धन्वाभ्यासाङ्गे शून इन्द्रिये ॥ ७७१ ॥
 आकृष्टे शारिफलकेऽप्युष्णीषं लक्षणान्तरे ।
 शिरोवेष्टे किरीटे स्यादुत्प्रेक्षाऽनवधानके ॥ ७७२ ॥
 काव्यालङ्कारे वापि कलुषं त्वाविलांऽहसोः ।
 कुलमाषौ राक्षसे कृष्णे शबलेऽप्यथ किं त्विषम् ॥ ७७३ ॥
 पापे रोगेऽपराधे च कुलमाषं स्यात्तु काञ्चिके ।
 कुलमाषोऽर्द्धस्त्रिन्नयान्ये यावके चणकेऽपि च ॥ ७७४ ॥
 गवाक्षौ त्विन्द्रवारुण्या गवाक्षौ जालके कपौ ।
 गण्डूषो मुखपूतौ स्याद् गजहस्ताङ्गुलावपि ॥ ७७५ ॥
 प्रसृत्या प्रमितेऽपि स्याद् गोरक्षां धेनुगोप्सरि ।

मतिष्ठ य-

नारङ्गे च, जिगीषा तु विजयेच्छाप्रकर्षयोः ॥ ७७६ ॥
 व्यवसाये, तरीषस्तु शोभनाकारभेलयोः ।
 समुद्रे व्यवसाये च तारिषोऽब्धिसुवर्णयोः ॥ ७७७ ॥
 स्वर्गे च नहुषो राजविशेषे नागभिद्यपि ।
 निकषः शाणपापाणे निकषा यातुमातरि ॥ ७७८ ॥
 निरेषानिषौ नेत्रमीलने कालभिद्यपि ।
 मत्स्येषः स्याद्वसौ प्रातः प्रदोषः कालदोषयोः ॥ ७७९ ॥
 परुषं कर्बुरे रूक्षे स्यान्निष्ठुरवचस्यपि ।
 पीयूषममृते नव्यसुतधेनुपयस्यपि ॥ ७८० ॥
 पुरुषस्त्वात्मानि नरे पुन्नागे चाथ पौरुषम् ।
 ऊर्ध्वविस्तृतदोःपाणिपुरुषोन्मानतेजसोः ॥ ७८१ ॥
 पुंसः कर्मणि भावे च महिषी नृपयोषिति ।
 सैरभ्यामौषधीभेदे मारिषस्त्वार्यशाकयोः ॥ ७८२ ॥
 मारिषा दक्षजननी मृगाक्षी मृगलोचना ।
 त्रियामेन्द्रवारुणी च रक्ताक्षी रक्तलोचने ॥ ७८३ ॥
 चकोरे महिषे क्रूरे पारावतंऽथ रोहिषः ।
 मृगकृत्तृणमत्स्येषु विश्लेषस्तु वियोजने ॥ ७८४ ॥
 विधुरे च विशेषस्तु व्यक्ताववयवेऽपि च ।
 आधिक्ये चाथ शुश्रूषोपासनाश्रवणेद्धयोः ॥ ७८५ ॥
 शैलूषः स्यान्नटे विल्वे संहर्षः पवने मुदि ।
 स्पर्द्धायां च समीक्षा तु ग्रन्थभेदे समीक्षणे ॥ ७८६ ॥
 इति त्रिस्वरषान्ताः ।
 अलसो द्रुमभेदे स्यात्पादरोगे क्रियाजडे ।
 अलसा तु हंसपद्यां नगौक्रोवदगौकसः ॥ ७८७ ॥
 विहङ्गसिंहरभा आश्वासः स्यात्तु निर्वृतौ ।
 आरुयायिका परिच्छेदेऽपीष्वासो धन्वधन्विनोः ॥ ७८८ ॥
 उद्वासः प्राणने श्वासे गद्यबन्धान्तरेऽपि च ।
 कठिने

उत्तंसः शेषरे कर्णपूरे चाप्यवतंसवत् ॥ ७८९ ॥
 उदर्चिरुत्प्रभे बहौ कनीयाननुजेऽल्पके ।
 अतियूनि, कीकसस्तु क्रमौ, कीकसमस्थिति ॥ ७९० ॥
 तामसः सर्पस्वलयोस्तामसी स्यान्निशोमयोः ।
 त्रिस्तोता जान्हवीसिन्धुभिदोरथ दिवौकमौ ॥ ७९१ ॥
 चातकस्त्रिदशश्चापि दीर्घाधुर्जीवके द्विके ।
 मार्कण्डे शाल्मलितरौ नभसस्तु नदीपतौ ॥ ७९२ ॥
 गगने ऋतुभेदे च पनसः कपिरुग्भिदोः ।
 कण्टके कण्टकिफले प्रचेता वरुणे मुनौ ॥ ७९३ ॥
 हृष्टे, पायसः श्रीवासे पायसं परमाज्ञके ।
 बीभत्से विकृते क्रूरे रसे पार्थे घृणात्मनि ॥ ७९४ ॥
 पुक्कसी कालिकानील्योः पुक्कसः श्वपचेऽधमे ।
 मानसं स्वान्तसरसोः रभसो वेगहर्षयोः ॥ ७९५ ॥
 राक्षसी कोणपी दंष्ट्रा रोद इव तु रोदसी ।
 दिवि भुव्युभयोश्चापि लालसो लोलयाञ्जयोः ॥ ७९६ ॥
 तृष्णातिरेक औत्सुक्ये वरीयान् श्रेष्ठयोगिनोः ।
 अतियूनि च विस्तीर्णे वायसस्त्वगुरौ द्विके ॥ ७९७ ॥
 श्रीवासे, वायसी काकोदुम्बरी काकमाच्यपि ।
 बाहसः स्यादजगरेऽम्बुनिर्याणनिषण्णयोः ॥ ७९८ ॥
 विलासो हावे लीलायां विहायो व्योमपक्षिणोः ।
 श्रीवासो वृकधूपे स्यात्कमले मधुसूदने ॥ ७९९ ॥
 श्रेयसी गजपिप्पल्यामभयारास्त्रयोरपि ।
 समासः स्यादेकपथे संक्षेपे च समर्थने ॥ ८०० ॥
 समार्चिः क्रूरनेत्रेऽग्नौ साधीयानतिशोभने ।
 अतिवादे, साहसं तु दमे दुष्करकर्मणि ॥ ८०१ ॥
 अविमृश्य कृतौ धाष्ट्ये सारसं सरसीरुहे ।
 सारसः पुष्कराख्येन्द्रोः सुमनाः प्राज्ञदेवयोः ॥ ८०२ ॥
 ज त्या पुष्पे सुमन्नास्तु ज्योतिष्मत्या विदुष्यपि

सुरसः स्यात् सुमधुरं सुरमा त्वौषधीभिदि ॥ ८०३ ॥
 इति त्रिस्वरसान्ताः ।
 अत्यूहस्तु मयूरे स्यादत्यूहा नीलिकौषधौ ।
 आग्रहोऽनुग्रहासक्तिग्रहेष्वाक्रमणेऽपि च ॥ ८०४ ॥
 आरोहो दैर्घ्यं उच्छ्राये स्त्रीकट्यां मानभिद्यपि ।
 आरोहणे गजारोहेऽप्युत्साहः सूत्र उद्यमे ॥ ८०५ ॥
 कलहो मण्डले खड्गकोशे युद्धैवराटयोः ।
 कटाहः स्यात्कूर्मपृष्ठे कर्परे महिषीशिशौ ॥ ८०६ ॥
 नैलादिपाकपात्रे च दात्यूहः कालकण्टके ।
 चातकेऽपि नवाहस्तु प्रतिपत्तिथिघस्रयोः ॥ ८०७ ॥
 निर्यूहो द्वारि निर्यासे शिखरे नागदन्तके ।
 निरूहो निश्चिते तर्के वस्तिभेदेऽथ निग्रहः ॥ ८०८ ॥
 बन्धके भर्त्सने मीम्नि प्रग्रहः किरणे भुजे ।
 तुलामूत्रेऽश्वादिरश्मौ सुवर्णे हरिपौदपे ॥ ८०९ ॥
 बन्धे वन्धां, प्रवाहस्तु व्यवहाराम्बुवेगयोः ।
 प्रवहो वायुभेदे स्याद्वायुपात्रे बहिर्गतौ ॥ ८१० ॥
 प्रग्राहः स्यात्तुलामूत्रे वृषादीनां च बन्धने ।
 पटहो वाद्य आरम्भे वाराहो नाणके किटौ ॥ ८११ ॥
 मेघे मुस्तौ गिरौ विष्णौ वाराही गृष्टिभेषजे ।
 मातर्यपि, विदेहस्तु निर्देहे मैथिलेऽपि च ॥ ८१२ ॥
 विग्रहो युधि विस्तारे प्रविभागशरीरयोः ।
 वैदेही पिप्पलीर्मातारोचनासु वणिक्स्त्रियाम् ॥ ८१३ ॥
 सङ्ग्रहो बृहदुद्ग्रे मुष्टिमक्षेपयोरपि ।
 सुवहस्तु सम्यग्बहे सुवहा सल्लकीडुमे ॥ ८१४ ॥
 रास्नाशेफालिकागोधापद्यैलापर्णिकासु च ।
 इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे
 त्रिस्वरकाण्डः समाप्तः ।

अङ्गारकस्तूत्मुकांशे महीपुत्रे कुरुष्टके ।

अङ्गारिका त्विक्षुकाण्डे किंशुकस्य च कोरके ॥ १ ॥

अलिपिकः पिके भृङ्गेऽलिमकः पत्रकेसरे ।

मधूके कोकिले भेकेऽश्मन्तकं मल्लिकाच्छदे ॥ २ ॥

चुल्यां चाऽऽक्षेपको व्याधे निन्दके वातरुज्यपि ।

आकल्पकस्तमोमोहग्रन्थावुत्कलिकामुद्राः ॥ ३ ॥

आखानिकस्वाखुरिव किरावुन्दुरुचौरयोः ।

उत्कलिका तु हेलयां तरङ्गोत्कण्ठयोरपि ॥ ४ ॥

एडमूकोऽनेडमूक इवावाक्श्रुतिके शठे ।

काठिलकस्तु वर्षाभ्वां पर्णासे कारवेल्लके ॥ ५ ॥

कर्कोटकोऽहौ विल्वे च कनीनिकाऽक्षितारके ।

स्यात्कनिष्ठाङ्गुलिरपि काकरुको दिगम्बरे ॥ ६ ॥

उलूके स्त्रीजिते दम्भे भीरुके निर्दनेऽपि च ।

कुरुवकः शोणाम्लानेऽरुणा पीता च झिण्टिका ॥

कुकवाकुस्ताम्रचूडे मयूरकुकलासयोः ।

कोशातकः कचे, कोशातकी ज्योत्स्नी पटोलिका

घोषकेऽथ कौलेयकः सारमेयकुलीनयोः ।

कौक्कुटिको दाम्भिके स्याददूररितलोचने ॥ ७ ॥

गुणानिका तु शून्याङ्के नर्तने पाठनिश्चये ।

गोमेदकं पीतरत्ने काकोल पत्रकेऽपि च ॥ १० ॥

गोकण्टको गोक्षुरके गोखुरे स्थपुटीकृते ।

गोकुलिकः केकरे स्यात्पङ्कस्थगव्युपेक्षके ॥ ११ ॥

घर्घरिकः भ्रष्टधान्ये किङ्किण्यां सरिदन्तरे ।

वादित्रस्य च दण्डेऽपि चाण्डालिकौषधीभिदि ॥

किन्नरायामुमायां च जर्जरीकं जरातुरे ।

बहुच्छिद्रेऽप्यथ जैवातृकः स्याद्रजनीकरे ॥ १३ ॥

कुशायुष्मद्भेषजेषु तर्तरीकं वहित्रके ।
 पारगे, त्रिवर्णकस्तु गोक्षुरेऽथ त्रिवर्णकम् ॥ १४ ॥
 त्र्युषणं त्रिफला, तिक्तशाकस्तु पथि सुन्दरे ।
 बरुणे खदिरे, दन्दशूकस्तु फणिरक्षसोः ॥ १५ ॥
 दलाढकोऽरण्यातिले गैरिके नागकेसरे ।
 कुन्दे महत्तरे फेने करिकर्णशिरीषयोः ॥ १६ ॥
 वात्यायां स्वातके पृश्न्यां दासेरकस्तु धीवरे ।
 दासीपुत्रे च करभे नियामको नियन्तरि ॥ १७ ॥
 पातवाहे कर्णधारे निश्चारकः समीरणे ।
 पुरीषस्य क्षये स्वैरे प्रचलाको भुजङ्गमे ॥ १८ ॥
 शराघाते शिखण्डे च प्रकीर्णकं तुरङ्गमे ।
 चामरे विस्तरे ग्रन्थभेदे पिप्पलकं पुनः ॥ १९ ॥
 चूचुके सीवनसूत्रे पिण्डीतकः फणिज्जके ।
 तगरे मदनेऽद्रौ च पुण्डरीकं सिताम्बुजे ॥ २० ॥
 सितच्छत्रे भेषजे च पुण्डरीकोऽग्निदिग्भजे ।
 सहकारे गणधरे राजिलाहौ गजज्वरे ॥ २१ ॥
 कोषकारान्तरे व्याघ्रे पुष्कलकस्तु कीलके ।
 क्षपणे गन्धहरिणे स्यात्पूर्णानकमानके ॥ २२ ॥
 पात्रे च पूर्णपात्रे च फर्फरीकं तु मार्दवे ।
 फर्फरीकश्चपेटायां बलाहकोऽम्बुदे गिरौ ॥ २३ ॥
 दैत्ये नागे, वर्वरीकः केशविन्यासकर्मणि ।
 शाकभेदे महाकाले वकेरुका बलाकिका ॥ २४ ॥
 वार्तावर्जितशाखा च भ्रमरको मधुव्रते ।
 गिरिके चूर्णकेशे च भयानकः सैभीषणे ॥ २५ ॥
 व्याघ्रे राहौ रसे, भट्टारको राज्ञि मुनौ सुरे ।
 भार्याटिको मृगभेदे भार्यया च विनिर्जिते ॥ २६ ॥

मरुवकः पुष्पभेदे मदनद्रौ फणिज्जके ।
 मयूरकस्त्वपामार्गे मयूरकं तु तुत्थके ॥ २७ ॥
 मण्डोदकं तु चित्तस्य राग आतर्पणेऽपि च ।
 माणवकः कुपुंसि स्याद्बालहारमिदोरपि ॥ २८ ॥
 मृष्टेरुकः स्यान्मिष्टाशे दानशौण्डेऽतिथिद्विषि ।
 रतर्जिकं तु दिवसे सुखस्नानेऽष्टमङ्गले ॥ २९ ॥
 राधरङ्गः सुनासीरे शीकरे जलदोपले ।
 लालाटिकः स्यादाश्लेषभेदे कार्याक्षमेऽपि च ।
 प्रभोर्भालदर्शिनि च लेखनिकस्तु तत्र यः ।
 स्वहस्तपरहस्तेन लिखितेषु विलेखयेत् ॥ ३१ ॥
 लेखहारं, वर्त्तरुकः काकनीडे जलावटे ।
 वराटकः पद्मवज्रकोशे रज्जौ कपर्दके ॥ ३२ ॥
 वरण्डकस्तु मातङ्गवेद्यां यौवनकण्टके ।
 संवर्तुले कचे भित्तौ विनायके गणाधिपे ॥ ३३ ॥
 बुद्धे ताक्ष्ये गुरौ विघ्ने वितुन्नकं तु धान्यके ।
 झाटामलौपथौ चापि विदूषकेऽन्यनिन्दके ॥ ३४ ॥
 क्रीडानायकपात्रे च विशेषकस्तु पुण्ड्रके ।
 विशंपाधायके वापि वृन्दारको मनोरमे ॥ ३५ ॥
 सुरे श्रेष्ठे, बृहतिका स्यादूरुवस्त्रभेदयोः ।
 वैतानिकः खड्गताले मङ्गलपाठकेऽपि च ॥ ३६ ॥
 वैनाशिकः स्यात्क्षणिके परायत्तोर्णनाभयोः ।
 वैदेहको वणिजके वैश्यापुत्रे च शूद्रतः ॥ ३७ ॥
 शतानीको मुनौ वृद्धे शालावृको बलीमुखे ।
 मारमेये शृङ्गाले च शिलाटकः शिलाद्वयोः ॥ ३८ ॥
 शृङ्गाटकं पथां श्लेपे पानीयकण्टकेऽपि च ।
 शृंगालिका शिवायां स्यान्नासादपि पलायने ।

सङ्घाटिका तु कुट्टिन्यां घ्राणे युग्मेऽम्बुकण्टके ।
 मन्तानिका क्षीरसारे मर्कटस्य च जालके ॥ ४० ॥
 सुप्रतीकः स्यादीशानदिग्गजे शोभनाङ्गके ।
 सैकतिकं पुनर्मातृयात्रामङ्गलसूत्रयोः ॥ ४१ ॥
 सैकतिकः क्षपणके संन्यस्ते भ्रान्तिजीविनि ।
 सोमवलकः कट्फले स्याद्वलक्षखदिरद्रुमे ॥ ४२ ॥
 सौगन्धिको गन्धवणिक् सौगन्धिकं तु कच्छणे ।
 गन्धोपले पञ्चरागे कङ्कारे-

इति चतुःस्वरकान्ताः ।

अग्निमुखो द्विजे ॥ ४३ ॥

भल्लाते चित्रके देवेऽप्यग्निशिखं तु कुङ्कुमे ।
 अग्निशिखा लाङ्गलिक्यामिन्दुलेखेन्दुखण्डके ॥ ४४ ॥
 गुडूचीसोमलतयोः पञ्चनखस्तु कच्छपे ।
 गजे, बद्धशिखो वाले बद्धशिखोर्चटौषधौ ॥ ४५ ॥
 महाशङ्खो निधिभेदे संख्याभेदे नरास्थिनि ।
 व्याघ्रनखस्तु कन्दे स्याद्वन्धद्रव्यान्तरेऽपि च ॥ ४६ ॥
 शिलीमुखो वृत्तभेदे बाकूचीचन्द्रलेखयोः ।
 शिलीमुखोऽलौ बाणे च-

इति चतुःस्वरकान्ताः ।

अपवर्गः स्त्यागमोक्षयोः ॥ ४७ ॥

क्रियावसानसाफल्येऽप्यभिपङ्गः पराभवे ।
 आक्रोशे शपथे चेहासृगः स्याद्रूपकान्तरे ॥ ४८ ॥
 वृके जन्तौ, चोपरागो राहुग्रस्तार्कचन्द्रयोः ।
 विगौने दुर्नये राहावुपसर्ग उपद्रवे ॥ ४९ ॥
 प्रादौ रोगप्रभेदे च कटभङ्गो नृपात्यये ।
 हस्तच्छेदे च सस्यानां छत्रभङ्गो नृपक्षये ॥ ५० ॥
 स्वातन्त्र्ये विश्ववत्त्वे च दीर्घाध्वगः क्रमेलके ।

लेखहारे, मल्लनागो वात्स्यायनसुरेभयोः ॥ ५१
 समायोगस्तु संयोगे समवाये प्रयोजने ।
 सम्प्रयोगो निधुवने सम्बन्धे कर्मणेऽपि च ॥ ५२
 इति चतुःस्वरगान्ताः ।
 जलमूचिः शिशुमारे त्रोटिमत्स्ये जलौकसि ।
 कङ्कशृङ्गाटयोश्चापि दलिम्लुचस्तु तस्करे ॥ ५३ ।
 वाते-

इति चतुःस्वरचान्ताः ।
 काश्मीरजं कुष्टे कुङ्कुमं पुष्करेऽपि च ।
 काश्मीरजाऽतिविषायां क्षीराब्धिजं तु मौक्तिके ॥
 वशिरे, क्षीराब्धिजस्तु चन्द्रे, क्षीराब्धिजा श्रियाम्
 ग्रहराजः शशिन्यर्के जघन्यजोऽनुजन्मनि ॥ ५५
 शूद्रे च द्विजराजस्तु शेषे ताक्ष्ये निशाकरे ।
 धर्मराजस्तु सुगते श्राद्धदेवे युधिष्ठिरे ॥ ५६ ॥
 भरद्वाजः पक्षिभेदे बृहस्पतिमुतेऽपि च ।
 भारद्वाजो मुनौ, भारद्वाजी वनपिचुद्रुमे ॥ ५७ ॥
 भृङ्गराजो मधुकरे मार्कवे विहगान्तरे ।
 राजराजो नृपेशेन्द्रोः कुबेरेऽथ सकृत्प्रजः ॥ ५८
 द्विके सिंहे-

इति चतुःस्वरजान्ताः ।
 अथोच्चिङ्गटः कोपने मीनभिद्यपि ।
 करहाटः पञ्चकन्दे पुष्पद्रुमविशेषयोः ॥ ५९ ॥
 कार्यपुटोऽनर्थकरे कृपणोन्मत्तयोरपि ।
 कामकूटौ वेश्याविभ्रमेष्ठावथ कुटन्नटः ॥ ६० ॥
 शोणके कैवर्तीमुस्ते कुण्डकीटस्तु जारतः ।
 विप्रापुत्रेऽर्ध्वै(?)दास्याश्चार्वाकोक्तिविशारदे ॥ ६१
 खञ्जरीटस्तु फलकेऽसिधाराव्रतचारिणि ।

गन्धकुटी मंदिरायां बुद्धाद्यायतनेऽपि च ॥ ६२ ॥
 गाढमुष्टिस्तु कृपणे कृपाणप्रभृतावपि ।
 चक्रवाटस्तु पर्यन्ते क्रियारोहे शिखातरौ ॥ ६३ ॥
 चतुःषष्टिश्चतुःषष्टिकलासु च हवेऽपि च ।
 तुलाकोटिर्मानभेदेऽर्बुदे स्यान्नूपुरेऽपि च ॥ ६४ ॥
 नारकीटः स्वदत्ताशाविहन्तर्यश्मकीटके ।
 प्रतिकृष्टं तु गुह्यं स्याद्विरोधव्या च कर्षिते ॥ ६५ ॥
 प्रतिसृष्टः पुनः प्रत्याख्याते च प्रेषितेऽपि च ।
 परपुष्टः कलकण्ठे परपुष्टा पणाङ्गना ॥ ६६ ॥
 वर्कराटस्तु तरुणादिसरोचिःकटाक्षयोः ।
 स्त्रीणां पयोधरोत्सेधकान्तदत्तनखेऽपि च ॥ ६७ ॥
 शिपिविष्टस्तु खलवाटे दुश्चर्मणि पिनाकिनि ।
 श्रुतिकटः प्राञ्चलोहे प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः ॥ ६८ ॥

इति चतुःस्वरटान्ताः ।

कलकण्ठः पिके पारावते हंसे कलध्वनौ ।
 कालकण्ठनीलकण्ठौ पीतसारे मेहश्चरे ॥ ६९ ॥
 दात्यूहे ग्रामचटके खञ्जरीटे शिखाबले ।
 कालपृष्ठं तु कोदण्डमात्रके कर्णधन्वनि ॥ ७० ॥
 कालपृष्ठो मृगभेदे कङ्के, दन्तशठः पुनः ।
 जम्बीरे नागरङ्गे च कर्मकौरकपित्तयोः ॥ ७१ ॥
 पूतिकाष्ठं तु सरले देवदारुद्रमेऽपि च ।
 सूत्रकण्ठः खञ्जरीटे द्विजन्मनि कपोतके ॥ ७२ ॥
 हारिकण्ठो हारयुक्तकण्ठे परभृतेऽपि च ।

इति चतुःस्वरटान्ताः ।

अयोगण्डोऽतिभीरौ स्याच्छिशुके विकलाङ्गके ॥ ७३ ॥
 चक्रवाटं गणे, चक्रवाटोऽद्रौ चक्रवालवत् ।
 जलरुद्धैः पयोरेणौ जलावर्त्ते भुजङ्गमे ॥ ७४ ॥

देवताहो घोषकेऽग्नौ राहौ, वातखुडा पुनः ।
वात्पायां पिच्छिले स्फोटे वामायां वातशोणिते ॥

इति चतुःस्वरहान्ताः ।

अध्यादहः समारूढेऽप्यधिकेऽप्यभिधेयवत् ।

इति चतुःस्वरहान्ताः ।

अङ्गारिणी हसन्त्यां स्याद्भास्करत्यक्तदिश्यपि ॥ ६

आथर्वणोऽथर्वविदि ब्राह्मणे च पुरोधसि ।

आरोहणं समारोहे सोपाने च प्ररोहणे ॥ ७७ ॥

आतर्पणं तु सौहित्ये विद्यादालिम्पनेऽपि च ।

उत्क्षेपणा तु व्यजने धान्यमर्दनवस्तुनि ॥ ७८ ॥

उदञ्चने चोद्धरणं स्यादुन्मूलन उन्नये ।

वान्ताञ्जे च कामगुणो विषयाभोगयो रतौ ॥ ७९ ॥

कार्षापणः कार्षिके स्यात् पणे षोडशकेऽपि च ।

चीर्णपर्णस्तु निम्बे स्यात् खर्जुरीभूरुहेऽपि च ॥ ८० ॥

चूडामणिः काकचिश्चाफले मूर्द्धमणावपि ।

जुहुवाणोऽध्वर्युवन्धोस्तण्डुरीणस्तु बर्बरे ॥ ८१ ॥

तण्डुलाम्बुनि कीटे च तैलपर्णी तु लिङ्गके ।

श्रीवासे चन्दने दाक्षायण्युमायां च भेषु च ॥ ८२ ॥

रोहिण्यां च देवमणिर्विष्णुवक्षोमर्णौ हरी ।

अश्वस्य कण्ठावर्त्ते च नारायणस्तु केशवे ॥ ८३ ॥

नारायणी शतावर्ज्युमा श्रीनिःसरणं धृतौ ।

उपाये गेहादिमुखे निर्वाणे निमेषेऽपि च ॥ ८४ ॥

निस्तरणं तु निस्तारे तरणोपाययोरपि ।

निरूपणं विचारे स्यादालोके च निदर्शने ॥ ८५ ॥

निगरणं भोजने स्यात् निगरणः पुनर्मले ।

प्रवारणं काम्यदाने निषेधेऽथ परीरणः ॥ ८६ ॥

दण्डे कूर्मे पट्टशटे पर्परीणं तु पर्वणि ।

हो

पर्णवृन्तरसे पर्णशिरायां द्यूतकम्बले ॥ ८७ ॥
 परायणं स्यादभीष्टे तत्पराश्रययोरपि ।
 परवाणिर्धर्माध्यक्षे वर्षे, पारायणं पुनः ॥ ८८ ॥
 कात्स्न्ये पारगतौ सङ्गे पीलुपर्णौषधीभिदि ।
 मूर्वायां विम्बिकायां च पुष्करिणी जलाश्रये ॥ ८९ ॥
 हस्तिन्यां कमलिन्यां च मीनाम्नीणस्तु खञ्जने ।
 दर्दुराश्रे, रक्तरणुः पलाशकलिकोद्गमे ॥ ९० ॥
 सिन्दूरे, रागचूर्णस्तु खदिरे मकरध्वजे ।
 रेरिहाणोऽम्बरे रुद्रे लम्बकर्णः पुनश्छगे ॥ ९१ ॥
 अङ्गोदे, वारवाणस्तु कूर्पासे कवचेऽपि च ।
 विदारणं भेदने स्यात्सम्परायविडम्बने ॥ ९२ ॥
 वैतरणी श्वेतनद्यां जनन्यामपि रक्षसाम् ।
 शरवाणिः शरमुखे पदातौ शरजीविनि ॥ ९३ ॥
 शिखरिणी वृत्तभेदे रोमालीपेयभेदयोः ।
 स्त्रीरत्ने मल्लिकायां च समीरणः फणिज्जके ॥ ९४ ॥
 पान्थे वायौ, संसरणं त्वसम्बाधचर्मगतौ ।
 संसारे समरारम्भे नगरस्योपनिर्गमे ॥ ९५ ॥
 हस्तिकर्णः स्यादेरण्डे पलाशगणभेदयोः ।

इति चतुःस्वरणान्ताः ।

अवदातं तु विषले मनोज्ञे सितपीतयोः ॥ ९६ ॥
 अपावृतोऽपरायत्ते पिहिते,ऽवसितं गतौ ।
 वद्धे ज्ञातेऽवसाने चाप्यऽवगीतं विगर्हिते ॥ ९७ ॥
 मुहुर्दृष्टेऽपवादे वाऽत्याहितं तु महाभये ।
 जीवनिरपक्षकर्मण्यभिजातः कुलोद्भवे ॥ ९८ ॥
 न्याये प्राज्ञेऽभिनीतस्तु न्यायेऽमर्षिणि संस्कृते ।
 अभियुक्तः परिरुद्धे तत्परेऽन्तर्गतं पुनः ॥ ९९ ॥

अनेकाथसङ्ग्रह

मध्यमाप्तविस्मृतयोरङ्गारितं तु भस्मिते ।
 पलाशकलिकोद्भेदे चातिमुक्तः सुनिष्कले ॥ १०० ॥
 वासनितिकायां तिनिशेऽप्यवध्वस्तोऽवचूर्णिते ।
 त्यक्तनिद्रितयोश्चाऽधिसिप्तौ निहितभर्त्सितौ ॥ १०१ ॥
 अपचितिवर्षये हानौ पूजायां निष्कृतावपि ।
 अनुमतिः स्वादनुज्ञापूर्णमासीविशेषयोः ॥ १०२ ॥
 अभिशस्तिः पुनर्लोकापवादे प्रार्थितेऽपि च ।
 उदास्थितश्चरे द्वाःस्थेऽध्यक्षे चोपाहितः पुनः ॥ १०३ ॥
 आरोपितेऽनलोत्पातेऽप्युपाकृत उपद्रुते ।
 मंत्रेण प्रोक्षतपशाबुलिलखितं तनूकृते ॥ १०४ ॥
 उत्कीर्णे, चोपरक्तस्तु स्वर्भानौ व्यसनातुरे ।
 राहुग्रस्तार्कशशिनोरुपाचितः समाहिते ॥ १०५ ॥
 ऋद्धे दिग्धेऽथोज्जृम्भितमुत्फुल्ले चेष्टितेऽपि च ।
 उद्गाहितमुपन्यस्ते वद्धग्राहितयोरपि ॥ १०६ ॥
 उपसत्तिः सङ्गमात्रे प्रतिपादनसेवयोः ।
 ऋष्यप्रोक्ता शूकशिम्ब्यां शतावर्या वलाभिदि ॥
 ऐरावतोऽहौ नारङ्गे लकुचे त्रिदशद्विपे ।
 ऐरावतं तु शक्रस्य ऋजुदीर्घशरासने ॥ १०८ ॥
 ऐरावती सरिद्विद्युद्भिदोः शतहृदा यथा ।
 कलधौतं रुप्यहेम्नोः कलधौतः कलध्वनौ ॥ १०९ ॥
 कुहरितं तु रटिते पिकालापे रतस्वने ।
 कुमुद्रती कैरविण्यां दायितायां कुशस्य च ॥ ११० ॥
 कृष्णवृन्ता माषपर्ण्या पाटलाख्यद्रुमेऽपि च ।
 गन्धवती सुरापुर्योः पृथ्वीयोजनगन्धयोः ॥ १११ ॥
 गृहपतिर्गृही सत्री चन्द्रकान्तं तु कैरवे ।
 चन्द्रकान्तो रत्नभेदे चर्मण्वती नदीभिदि ॥ ११२ ॥

कदल्यां, चित्रगुप्तस्तु कृतान्ते तस्य लेखके ।

दिवाभीतः काकरिपौ कुम्भिले कुमुदाकरे ॥ ११३ ॥

दिवाकीर्तिर्नापिते स्यादुलूकेऽन्त्यावसायिनि ।

धूमकेतू वह्नयुत्पातौ नन्द्यावर्तो गृहान्तरे ॥ ११४ ॥

तगरेऽथ नदीकान्तो निर्गुण्डीनिचुलाब्धिषु ।

नदीकान्ता लताजम्बवोः काकजङ्घौषधेऽपि च ॥ ११५ ॥

नागदन्तो हस्तिदन्ते गृहान्निःसृतदारुणि ।

नागदन्ती श्रीहस्तिन्यां कुम्भाख्यभेषजेऽपि च ॥ ११६ ॥

निस्तुपितं वर्जिते स्याद्गतत्वचि लघूकृते ।

निराकृतिरस्वाध्याये निराकारनिषेधयोः ॥ ११७ ॥

प्रतिहतस्तु विद्विष्टे प्रतिस्खलितरुद्धयोः ।

प्रणिहितं तु सम्प्राप्तनिहितयोः समाहिते ॥ ११८ ॥

प्रतिक्षिप्तं प्रतिहते निषिद्धे प्रेषितेऽपि च ।

प्रधूमिता क्लेशितायां रविगन्तव्यदिश्यपि ॥ ११९ ॥

प्रव्रजिता तु मुण्डीयां तापस्थां मासिकौषधौ ।

प्रजापतिर्ब्रह्मराज्ञोर्जाभातरि दिवाकरे ॥ १२० ॥

बह्वौ त्वष्टरि दक्षादौ प्रतिकृतिस्तु पूजने ।

प्रतिमायां प्रतीकारे प्रतिपत्तिस्तु गौरवे ॥ १२१ ॥

प्राप्तौ प्रवृत्तौ प्रागल्भ्ये बोधे, परिगतं गते ।

प्राप्तवेष्टितयोर्ज्ञाते पल्लवितं सपल्लवे ॥ १२२ ॥

लाक्षारक्ते तते पञ्चगुप्तश्चार्वाकदर्शने ।

कमठे, परिवर्तस्तु कूर्मराजे पलायने ॥ १२३ ॥

युगान्ते विनिमये च परिघातस्तु घातने ।

अस्त्रान्तरे, पशुपतिः पिनाकिनि हुताशने ॥ १२४ ॥

पाशुपतः शिवमल्लयां पशुपत्यभिदैवते ।

पारिजातस्तु मन्दारे पारिभद्रे सुरद्रुमे ॥ १२५ ॥

पारावतः कलरवे गिरौ भकटतिन्दुके ।
 पारावती तु लवलीफलगोपालगीतयोः ॥ १२६ ॥
 पुष्पदन्तस्तु दिङ्नागे जिनभेदे गणान्तरे ।
 पुष्पवन्तौ च चन्द्रार्कविकोक्त्याऽथ पुरस्कृतम् ॥ १२७ ॥
 पूजिते स्वीकृते सिक्तेऽभिशक्तेऽपकृतेऽपि च ।
 योगवती च सर्पाणां नगरे सरिदन्तरे ॥ १२८ ॥
 रङ्गमाता जतुचेद्योर्लक्ष्मीपतिर्जनादने ।
 पूगे लवङ्गवृक्षे च व्यतीपात उपद्रवे ॥ १२९ ॥
 योगभेदेऽपयाने च वनस्पतिर्द्रुपात्रके ।
 विनापुष्पफलिद्रौ च विनिपातस्तु दैवतः ॥ १३० ॥
 व्यसने चावपाते च वैजयन्ती गुहे ध्वजे ।
 इन्द्रालये, वैजयन्ती त्वग्निपन्थपताकयोः ॥ १३१ ॥
 जयन्त्यां च शुभ्रदन्ती पुष्पदन्तगजस्त्रियाम् ।
 सुदत्यां च समाघातस्त्वाहवे यातनेऽपि च ॥ १३२ ॥
 समाहितः समाधिस्थे संश्रुतेऽथ समुद्धतः ।
 अविनीते समुद्रीर्णे समुद्रान्ता दुरालभा ॥ १३३ ॥
 कर्पासिका च स्रक्का च सदागतिः सदीश्वरे ।
 निर्वाणे पवमाने च सरस्वती सरिज्जिदि ॥ १३४ ॥
 वाच्यापगायां स्त्रीरत्ने गोवाग्देवतयोरपि ।
 सूर्यभक्तो बन्धुजीवे भास्करस्य च पूजके ॥ १३५ ॥
 सेनापतिर्गुहेऽध्यक्षे हिमारातिः स्वगेऽनले ।
 हैमवत्यद्रिजा स्वर्णक्षीरी शुक्लवचाऽभया ॥ १३६ ॥

इति चतुःस्वरतान्ताः ।

अनीकस्थो रक्षिवर्गे युत्त्वले वीरमर्दले ।
 चिन्हे गजशिक्षके चेतिकथा व्यर्थभाषणे ॥ १३७ ॥
 अश्रद्धये नष्टधर्मेऽप्युदारयिर्वियन्मणौ ।

अब्धौ, चित्ररथो विद्याधरे गन्धर्वसूर्ययोः ॥ १३८ ॥
चतुष्पथश्चतुर्मार्गसङ्गमे ब्राह्मणेऽपि च ।
दशमीस्थोऽतिवृद्धे स्यात्क्षीणरागे मृताशने ॥ १३९ ॥
वानप्रस्थो मधुकद्रौ किंशुकाश्रमभेदयोः ।

इति चतुःस्वरथान्ताः ।

अष्टापदश्चन्द्रमालयां लूतायां शरभे गिरौ ॥ १४० ॥
कनके शारिफलकेऽभिषर्दो मन्थयुद्धयोः ।
स्यादभिष्यन्द आश्रावनेत्ररोगातिवृद्धिषु ॥ १४१ ॥
अपवादस्तु निर्देशे निन्दाविसम्भयोरपि ।
उपनिषत्तु वेदान्ते रहस्यधर्मयोरपि ॥ १४२ ॥
एकपदं तु तत्काले स्यादेकपदी तु वर्तमानि ।
कटुकन्दः शृङ्गवरे शोभाञ्जनरसोनयोः ॥ १४३ ॥
कुहविन्दः पद्मरागे मुकुरव्रीहिभेदयोः ।
कुल्माषे हिङ्गुले मुस्ते कोकनदं तु रक्तयोः ॥ १४४ ॥
अम्भोजन्मकुमुदयोश्चतुष्पदं गवादिषु ।
स्त्रीणां करणभेदे च रक्तपादो(?) मतङ्गजे ॥ १४५ ॥
स्यन्दने च जनपदः स्यात्पुनर्जनदेशयोः ।
परिवादस्तु निन्दायां वीणावादनवस्तुनि ॥ १४६ ॥
प्रियंवदः प्रियवादिनभश्चरविशेषयोः ।
पीठमर्दोऽतिघृष्टे स्यान्नाट्योक्त्या नायकप्रिये ॥ १४७ ॥
पुटभेदस्तु नगरातोद्ययोस्तटिनीमुखे ।
महानादो वैष्णवाब्दे महाध्वाने शृङ्गानके ॥ १४८ ॥
गजे च मुचुकुन्दस्तु द्रुभेदे मुनिदैत्ययोः ।
मेघनादोऽम्बुदध्वाने बरुणे रावणात्मजे ॥ १४९ ॥
विशारदो बुधे घृष्टे विष्णुपदं नभोजयोः ।
विष्णुपदस्तु क्षीरोदे विष्णुपदी सुरापगा ॥ १५० ॥

सङ्क्रान्तिर्द्वारका चापि शतहृदा तु विद्युति ।

वज्रेऽपि च समर्यादा मर्यादासहितेऽन्तिके ॥ १५१ ॥

इति चतुःस्वरदान्ताः ।

अनुबन्धोऽप्रयोगे स्याच्छिञ्शौ मुख्यानुयायिनि ।

प्रकृतस्यानुवर्ते च दोषस्यापादनेऽपि च ॥ १५२ ॥

अनुबन्धी तृषा हिवकाऽवरोधस्तु नृपौकसि ।

शुद्धान्ते च तिरोधाने गर्तादौ रोधनेऽपि च १५३ ।

अवष्टब्धमदूरे स्यात्समाक्रान्तेऽवलम्बिनि ।

अनिरुद्धश्चरे पुष्पायुधसूनावनर्गले ॥ १५४ ॥

आशाबन्धः समाश्वासे मर्कटस्य च जालके ।

इष्टगन्धः सुगन्धि स्यादिष्टगन्धं तु बालुके ॥ १५५ ॥

इक्षुगन्धा काशक्रोष्ट्रीकोकिलाक्षेषु गोक्षुरे ।

उग्रगन्धा वचाक्षेत्रयवान्योश्छिक्किकौषधौ ॥ १५६ ॥

उपलब्धिर्मतौ प्राप्तौ कालस्कन्धस्तु तिन्दुके ।

तमाले जीवकद्रौ च तीक्ष्णगन्धा वचौषधे ॥ १५७ ॥

शोभाञ्जने राजिकायां परिव्याधौ द्रुमोत्पले ।

वेतसे, महौषधं तु विषाशुण्ठ्योः रसोनके ॥ १५८ ॥

ब्रह्मबन्धुर्निन्द्यविप्रे ब्राह्मणस्य च बान्धवे ।

समुन्नद्धस्तूर्द्ध्ववद्धे पण्डितं मन्यद्दत्तयोः ॥ १५९ ॥

इति चतुःस्वरधान्ताः ।

अपाचीनं विपर्यस्ते पापर्येऽभिजनः कुले ।

कुलध्वजे जन्मभूम्यामभिमानस्त्वहङ्कृतौ ॥ १६० ॥

हिंसायां प्रणये ज्ञानेऽवलग्नौ मध्यलग्नयोः ।

अवदानमतिवृत्ते खण्डने शुद्धकर्मणि ॥ १६१ ॥

अधिष्ठानं प्रभावेऽध्यासने नगरचक्रयोः ।

अनूचानः साङ्गनेदकोविदे विनयान्विते ॥ १६२ ॥

अन्वासनं स्नेहवस्तौ सेवायामनुशोचने ।

अग्रजन्माऽग्रज विप्रऽन्तेवासी पुनरन्त्यजे ॥ १६३ ॥
 शिष्यप्रान्तगयोश्चाप्यायोधनं समरे वधे ।
 आराधनं पाकप्राप्त्योः साधने तोषणेऽपि च ॥ १६४ ॥
 आच्छादनं तु वासेन संपिधानेऽपवारणे ।
 आकालनं परिसंख्याकांक्षयोर्बन्धनेऽपि च ॥ १६५ ॥
 आतश्चनं स्याज्जवेन प्रीणनप्रतिवापयोः ।
 आवेशनं भूतावेशे प्रवेशे शिल्पवेश्मनि ॥ १६६ ॥
 आस्कन्दनं तिरस्कारे संशोषणसमीकयोः ।
 आत्माधीनः सुते प्राणाधारे श्याले विदूषके ॥ १६७ ॥
 आत्मयोनिः स्मरे वेधस्युद्वर्तनं विलेपने ।
 अपावृत्तावुत्पतने स्यादुपासनमासने ॥ १६८ ॥
 शुश्रूषायां शराभ्यासेऽप्युपधानं तु गेन्दुके ।
 व्रते विशेषे प्रणये स्यादुत्पतनमुत्प्लुतौ ॥ १६९ ॥
 उत्पत्तावुदयनस्तु वत्सराजे घटोद्भवे ।
 उत्सादनं समुल्लेखोद्वर्तनोद्वाहनेषु च ॥ १७० ॥
 उद्वाहनं द्विसीत्ये स्यादुद्वाहनी वराटके ।
 कपीतना गर्दभाण्डशिरीषाम्नातपिप्पलाः ॥ १७१ ॥
 कलध्वनिः परभृते पारावतकलापिनोः ।
 कात्यायनो वररुचौ कात्यायनी तु पार्वती ॥ १७२ ॥
 काषायवस्त्रविधवाऽर्द्धवृद्धा महिलाऽपि च ।
 कामचारी कलविद्धे स्वेच्छाजारिणि कामुके ॥ १७३ ॥
 कारन्धमी धातुवादनिरते कांस्यकारिणि ।
 किष्कुपर्वा पोटगले स्यादिक्षुत्वचिसारयोः ॥ १७४ ॥
 कुचन्दनं वृक्षभेदे पत्राङ्गे रक्तचन्दने ।
 कुम्भयोनिर्द्रोणेऽगस्त्ये कृष्णवर्त्मा विधुन्तुदे ॥ १७५ ॥
 दुराचारे हुताशे च गवादनीन्द्रवारुणी ।

घासम्य नं गवादीना गदयितुं शरासने १७६
 जलपाके पुष्पचापे च घनाघनो निरन्तरे ।
 वासवे घातुके मत्तगजे वर्षुकवारिदे ॥ १७७ ॥
 घोषयितुः पिके विप्रे चिरजीवी तु वायसे ।
 अजे च चित्रभानुस्तु हुताशनदिनेशयोः ॥ १७८ ॥
 जलाटनः कङ्कखगे जलाटनी जलौकसि ।
 तपोधना तु मुण्डीर्या तपोधनस्तपस्विनि ॥ १७९ ॥
 तपास्विनी पुनर्मासी कटुरोहिणिकापि च ।
 तिक्तपर्वा हिलमोची गुडूची मधुयष्टिका ॥ १८० ॥
 देवसेनेन्द्रकन्यायां सैन्ये दिविषदामपि ।
 नागाङ्गना नागयष्टौ द्विरदस्य च मुद्गरे ॥ १८१ ॥
 निर्यातनं वैरशुद्धौ दाने न्याससमर्पणे ।
 निधुवनं रते कम्पे निर्वासनं तु पारणे ॥ १८२ ॥
 पुरादेश्च बहिष्कारे निरसनं निषूदने ।
 निष्ठीवने निरासे च निशमनं निशापनम् ॥ १८३ ॥
 निरीक्षणश्रवणयोर्निर्भत्सनमलक्तके ।
 खलीकारे, प्रजननं प्रगमे योनिजन्मनोः ॥ १८४ ॥
 प्रणिधानमभियोगे समाधानप्रवेशयोः ।
 प्रयोजनं कार्यहेत्वोः स्यात् प्रवचनमागमे ॥ १८५ ॥
 प्रकृष्टवचने, प्रस्फोटनं शूर्पे प्रकाशने ।
 ताडने, प्रतिपन्नस्तु विज्ञातेऽङ्गीकृतेऽपि च ॥ १८६ ॥
 प्रतियत्नः संस्कारे स्यादुपग्रहणालिप्सयोः ।
 प्रहसनं च प्रहासाक्षेपयोः रूपकान्तरे ॥ १८७ ॥
 प्रतिमानं प्रतिबिम्बे गजदन्तद्वयान्तरे ।
 प्रसाधनी कङ्कतिकासिद्धयोः, प्रसाधनं पुनः ॥ १८८ ॥
 वेषे, प्रचलाकी सर्पे मयूरेऽथ पयस्विनी ।
 विभावर्या गोघेन्वा च पुण्यजनस्तु सज्जने ॥ १८९ ॥
 गुप्तके यातुधाने च पृथग्जनोऽधमे जडे

पृष्ठमृद्धी भिमसेने षण्डसैरिमयोरपि । १९०

महाधनं महामूल्ये सिद्धके चारुवासासि ।

महासेनो महासैन्ये स्कन्देऽप्यथ महामुनिः ॥ १९१ ॥

अगस्तिकुस्तुम्बुरुणोर्मालुधानी लताभिदि ।

मातुधानौ मातुलाहौ मातुलानी पुनः शणे ॥ १९२ ॥

कलापे मातुलपत्न्या रसायनो विहङ्गमे ।

पक्षीन्द्रे, रसायनं तु जराव्याधिजिदौषधे ॥ १९३ ॥

राजादनः पियालद्रौ क्षीरिकायां त्रिपत्रके ।

रोचमानो दीप्यमाने कण्ठावर्त्ते च वाजिनः ॥ १९४ ॥

वर्द्धमानो वीरजिने स्वस्तिकैरण्डविष्णुषु ।

प्रश्नभेदे शरावे च विरोचनेऽग्निसूर्ययोः ॥ १९५ ॥

मलहादनन्दने चन्द्रे विहेठनं विडम्बने ।

हिंसायां मर्दने विस्मापना स्यात्कुहके स्मरे ॥ १९६ ॥

गन्धर्वनगरे चापि विष्वक्सेनो जनार्दने ।

विष्वक्सेना तु फलिनी विश्राणनं विहापिते ॥ १९७ ॥

संप्रेषणो परित्यागे विहननं तु पिञ्जने ।

वधेऽथ विश्वकर्माके मुनिभिर्देवशिल्पिनोः ॥ १९८ ॥

विघ्नकारी विघातस्य कारके घोरदर्शने ।

विलेपनी स्याद्यवाग्वां चारुवेषस्त्रियामपि ॥ १९९ ॥

वृक्षादनो मधुच्छत्रे चलपत्रकुठारयोः ।

वृक्षादनी तु वन्दायां विदारी गन्धिकौषधे ॥ २०० ॥

वृषपर्वा तु शृङ्गारिहरदैत्यकसेरुषु ।

वैरोचनो रविमुते मुगते बलिदानवे ॥ २०१ ॥

श्वेतधामा घनसारे कलानाथाब्धिफेनयोः ।

श्लेष्मघना तु केतक्यां मलयामथ समापनम् ॥ २०२ ॥

परिच्छेदे समाधाने समाप्तिवधयोरपि ।

सम्पूर्त्तनमभिव्याप्तौ मोहे, सनातनोऽच्युते ॥ २०३ ॥

पितृणामतिथौ रुद्रवेधसोः शाश्वते स्थिरे ।

सदादानो गन्धगजे हेरम्बेऽभ्रमतङ्गजे ॥ २०४ ॥
 संयमनं व्रते बन्धे संयमनी यमस्य पूः ।
 समापन्नं समीचीनग्रहणे नित्यकर्माणि ॥ २०५ ॥
 समापन्नं बधे क्लिष्टे समाप्तप्राप्तयोरपि ।
 संवर्दनं च संवादे समालोचे वशीकृतौ ॥ २०६ ॥
 समुत्थानं निदानेऽभियोगे, संवाहनं पुनः ।
 बाहनेऽङ्गमर्दने च संप्रयोगी तु कामुके ॥ २०७ ॥
 कलाकेलौ सुप्रयोगे सरोजिनी सरोरुहे ।
 सरोरुहिण्यां कासारे स्तनयित्तुः पयोमुचि ॥ २०८ ॥
 मृत्यौ स्तनिते रोगे च सारसनमुरश्छदे ।
 काञ्च्यां च सामयोनिस्तु सामोत्थे द्रुहिणे गजे ॥ २०९ ॥
 सामिधेनी समिद्वचोः सुधामुनो जनार्दने ।
 प्रासादे वत्सराजेऽद्रिभेदे वाऽथ सुदर्शनम् ॥ २१० ॥
 विष्णोश्चक्रे, सुदर्शन्यमरवत्यां, सुदर्शना ।
 आज्ञायामौषधीभेदे मरुजन्धवां(?)पुंरीभिदि ॥ २११ ॥
 सौदामिनी तडिद्धेदतडितोरप्सरोभिदि ।
 हर्षहित्तुः सुते स्वर्णे-

इति चतुःस्वरनान्ताः ।

अवलेपो गर्वलेपयोः ॥ २१२ ॥

दूषणेऽप्यपलापस्तु प्रेमापन्हवयोरपि ।

उपतापो गदे तापे जलकूप्यन्धुगर्भके ॥ २१३ ॥

सरस्यां, जीवपुष्पं तु दमनके फणिज्जके ।

नागपुष्पस्तु पुन्नागे चम्पके नागकेसरे ॥ २१४ ॥

परित्रापो जलस्थाने पर्युप्तिपरिवारयोः ।

परिकम्पो भये कम्पे प्राप्तुरूपोऽङ्गरम्ययोः ॥ २१५ ॥

पिण्डपुष्पं जवायां स्यादशोके सरसीरुहे ।

बहुरूपः स्मरे विष्णौ सरटे धूणके शिवे ॥ २१६ ॥

मेघपुष्प तु नादेये पिण्ड भ्र सलिलेऽपि च ।

विप्रलापो विरुद्धोक्तावनर्थकवचस्यपि ॥ २१७ ॥

वृक्षधूपो वृक्षधूपे सिद्धकेऽथ वृषाकपिः ।

वासुदेवे शिवेऽग्नौ च हेमपुष्पं तु चम्पके ॥ २१८ ॥

अशोकद्रौ जपापुष्पे-

इति चतुःस्वरपान्ताः ।

राजजम्बुस्तु जम्बुभित् ।

पिण्डखर्जूरवृक्षश्चाऽपि-

इति चतुःस्वरवान्ताः ।

अवष्टम्भस्तु काञ्चने ॥ २१९ ॥

सरम्भारम्भयोः स्तम्भे शातकुम्भोऽश्वमारके ।

शातकुम्भं तु कनके-

इति चतुःस्वरमान्ताः ।

अभ्यागमः समरेऽन्तिके ॥ २२० ॥

घाते रोधेऽभ्युपगमेऽनुपमस्तु मनोरमे ।

अनुपमा सुप्रतीकस्त्रियामुपगमः पुनः ॥ २२१ ॥

अङ्गीकारेऽन्तिकगतावुपक्रमस्तु विक्रमे ।

उपधायां तदाद्याचिरुयासाचिकित्सयोरपि ॥ २२२ ॥

आरम्भेऽथ जलगुल्मो जलावर्तेऽम्बुचत्वरे ।

कमठे, दण्डयामस्तु दिवसे कुम्भजे यमे ॥ २२३ ॥

रैलवङ्गमः कपौ भेके पराक्रमस्तु विक्रमे ।

सामर्थ्ये चाऽभियोगे च महापद्मः पुनर्निधौ ॥ २२४ ॥

नागसंख्याभिदोर्यातयामो भुक्तसमुज्झिते ।

जीर्णे च सार्वभौमस्तु दिग्गजे चक्रवर्तिनि ॥ २२५ ॥

इति चतुःस्वरमान्ताः ।

अनुशयः पश्चात्तापे दीर्घद्वेषानुबन्धयोः ;

अन्वाहार्यममावास्याश्राद्धमिष्टेश्च दक्षिणा ॥ २२६ ॥

अवसायोपयुक्तान्ये(?) समाप्तौ निश्चयऽपि च ।
 अवश्यायो हिमे दर्पेऽप्यपसव्यं तु दक्षिणे ॥ २२७
 प्रतिकूलेऽन्तश्चया भूशय्या पितृवनं मृतिः ।
 उपकार्या राजगेहमुपकारोचितापि च ॥ २२८ ॥
 चन्द्रोदयौ शश्युदयोऽष्टौ चन्द्रोदयौषधौ ।
 जलाशयमुशीरे स्याज्जलाशयो जलाश्रये ॥ २२९
 तण्डुलीयः शाकभेदे विडङ्गतस्तप्ययोः ।
 तृणशून्यं मल्लिकायां केतकीशाखिनः फले ॥ २३०
 धनञ्जयो नागभेदे ककुभे देहमारुते ।
 पार्थेऽग्नौ, निरामयस्तु स्यादिडिके गतामये ॥ २३१
 प्रतिभये भये भीष्मे प्रतिश्रयः समौकसोः ।
 परिधायः परिकरे जलस्थाननितम्बयोः ॥ २३२ ॥
 पाञ्चजन्यः पोटगले शङ्खे दामोदरस्य च ।
 पौरुषेयं पुरुषेण कर्तुंऽप्यवहिते वधे ॥ २३३ ॥
 समूहे च विकारे च फलोदयो शुलाभयोः ।
 विलेशयो मूषिकेऽहौ भागधेयः पुनः करे ॥ २३४
 दायादे, भागधेयं तु भाग्ये, महालयः पुनः ।
 तीर्थे विहारपरमात्मनो,र्महोदयं पुरे ॥ २३५ ॥
 महोदयः स्वाम्यमुक्तयोर्महामूल्यं महार्यके ।
 पद्मरागमणौ, मार्जालीयः शूद्रविडालयोः ॥ २३६
 शरीरशोधने, रौहिणेयो वत्से बुधे बले ।
 धैनतेयस्तु गरुडे स्याच्चण्डांशोश्च सारथौ ॥ २३७
 समुच्छ्रयो वैरोन्नत्योः समुदायो गणे रणे ।
 समुदयस्तुद्गमेऽपि सम्परायस्तु संयुगे ॥ २३८ ॥
 आपद्युत्तरकाले च स्यात्समाह्वय आहवे ।
 पशुभिः पक्षिभिर्धूते स्थूलोच्चयो वरण्डके ॥ २३९
 गजानां मध्यमगते गण्डाश्चाकात्स्न्ययोरपि

हिरण्यो लोकधातौ सौवर्णे-

इति चतुःस्वरयान्ताः ।

अधिमरो वधे ॥ २४० ॥

स्वबलात्साधवसे युद्धेऽवसरो वत्सरे क्षणे ।

अरुष्करं व्रणकरे भल्लातकफलेऽपि च ॥ २४१ ॥

अश्वतरो नागभेदे वसरेऽनुत्तरः पुनः ।

निरुत्तरे च श्रेष्ठे चाऽवस्करो गूथगुह्ययोः ॥ २४२ ॥

अभिहारः संनहने चौरिकोद्यमयोरपि ।

अवहारस्तु युद्धादिविश्रान्तौ ग्राहचौरयोः ॥ २४३ ॥

निमन्त्रणोपनेतव्येऽलङ्कारः कङ्कणादिषु ।

उपमादावकूपारः कूर्मराजसमुद्रयोः ॥ २४४ ॥

अवतारस्तु नद्यादितीर्थेऽवतरणेऽपि च ।

अग्निहोत्रोऽनले हव्येऽसिपत्रो नरकान्तरे ॥ २४५ ॥

कोशकारेऽर्धचन्द्रस्तु गलहस्तेन्दुखण्डयोः ।

चन्द्रके बाणभेदे चाऽर्धचन्द्रा त्रिवृताभिदि ॥ २४६ ॥

आत्मवीरो बलवति श्यालपुत्रे विदूषके ।

आडम्बरः क्षमारम्भे बृंहिते तूर्यनिस्वने ॥ २४७ ॥

इन्दीवरं नीलोत्पलमिन्दीवरी शतावरी ।

उपकारस्तूपकृती विकीर्णकुसुमादिषु ॥ २४८ ॥

उपचारस्तु लज्जायां व्यवहारोपचर्ययोः ।

उदुम्बरः कुष्ठभेदे देहल्यां पण्डके तरौ ॥ २४९ ॥

उदुम्बरं ताम्रं, उपहरं रहसि सन्निधौ ।

उदन्तुरः कराले स्यादुत्तुङ्गोत्कटदन्तयोः ॥ २५० ॥

औदुम्बरो यमे रोगभेदे, कर्मकरोऽन्तके ।

भृतिजीविनि भृत्ये च कर्मकरी तु बिम्बिका ॥ २५१ ॥

मूर्वा च कार्णिकारस्तु कृतमाले द्रुमोत्पले ।

करवीरो हयमारे कृपाणे दैत्यभिद्यपि ॥ २५२ ॥

करवीरी पुत्रवत्यां सद्भव्यामादितावपि ।
 कलिकारस्तु धूम्याटे पीतमुण्डकरञ्जयोः ॥ २५३
 कर्णपूरः स्याच्छिरीषे नीलोत्पलवतंसयोः ।
 कटम्भरा प्रसारण्यां गोलायां गजयोषिति ॥ २५४
 कलम्बिकायां रोहिण्यां वर्षाभूमूर्खयोरपि ।
 कालञ्जरो भैरवाद्योर्योगिचक्रस्य मेलके ॥ २५५
 कादम्बरं दधिसारे सीधुमद्यप्रभेदयोः ।
 कादम्बरी कोकिलायां वाणीशरिकयोरपि ॥ २५६
 कुम्भकारः कुलाले स्यात्कुम्भकारी कुलत्थिका ।
 कृष्णसारः शिंशपायां मृगभेदे स्नुहीतरौ ॥ २५७
 गिरिसारः पुनर्लोहे लिङ्गे मलयपर्वते ।
 घनसारस्तु कर्पूरे दाक्षिणावर्तपारदे ॥ २५८ ॥
 चर्मकारः पादूकृति चर्मकार्योषधीभिदि ।
 चक्रधरो विष्णुसर्पचक्रिषु ग्रामजालिनि ॥ २५९ ॥
 चराचरं जङ्गमे स्यादिङ्गविष्टपयोरपि ।
 चित्राटीरो घण्टाकर्णवलिच्छागास्त्रविन्दुभिः ॥ २६०
 अङ्कितभाले चन्द्रे च तालपत्रं तु कुण्डले ।
 स्यात्तालपत्री रण्डायां तुङ्गभद्रो मदोत्कटे ॥ २६१
 तुङ्गभद्रा नदीभेदे तुलाधारस्तुलागुणे ।
 वाणिजे, तुण्डिकेरी तु कार्पासी विम्बिकाऽपि च ।
 तोयधारो जलधरे सुनिषण्णारुयभेषजे ।
 दशपुरं पत्तने स्यान्मुस्तायां नीवृदन्तरे ॥ २६३ ॥
 दण्डधारो यमे रात्रि दण्डयात्रा तु दिग्जये ।
 संयाने वरयात्रायां दिगम्बरस्तु शङ्करे ॥ २६४ ॥
 अन्धकारे क्षपणके स्याद्वस्त्ररहितेऽपि च ।
 दुरोदरः पुनर्द्यूते द्यूतकारे पणेऽपि च ॥ २६५ ॥
 देहयात्रा यमपुरीगमने भोजनेऽपि च ।
 द्वैपातुरो जरासन्धे हेरम्बेऽथ घराघरः ॥ २६६

कृष्णेऽद्रौ, धाराधरस्तु पयोदकरबालयोः ।
 धाराङ्कुरः शीकरे स्यान्नासीरे जलदोपले ॥ २६७ ॥
 धार्तराष्ट्रः कौरवेऽहौ कृष्णास्याङ्घ्रिसितच्छदे ।
 दुन्धुमारो गृहधूमे नृपभेदेन्द्रगोपयोः ॥ २६८ ॥
 पदालिकोऽप्यथ धूरन्धरो धूर्ये धवद्रुमे ।
 धृतराष्ट्रः स्वगे सर्पे सुराङ्घ्रि क्षत्रियान्तरे ॥ २६९ ॥
 धृतराष्ट्री हंसपद्यां नभश्चरः स्वगेऽम्बुदे ।
 विद्याधरे समीरे च निशाचरस्तु राक्षसे ॥ २७० ॥
 सर्पे द्रुके शृगाले च निशाचरी तु पांसुला ।
 निषद्वरः स्मरे पङ्के निषद्वरी पुनर्निशि ॥ २७१ ॥
 नीलाम्बरो बलभद्रे राक्षसे क्रूरलोचने ।
 प्रतीहारो द्वारि द्वास्थे प्रतिकारः समे भटे ॥ २७२ ॥
 भतिसरश्चमूपृष्ठे नियोज्यकरसूत्रयोः ।
 मन्त्रभेदे व्रणशुद्धावारक्षे मण्डने स्रजि ॥ २७३ ॥
 कङ्कणेऽथ परिकरः पर्यङ्कपरिवारयोः ।
 भगाढगात्रिकाबन्धे विवेकारम्भयोगर्णे ॥ २७४ ॥
 परिवारः परिजनेऽसिकोशेऽथ परम्परः ।
 मृगभेदे प्रपौत्रादौ परम्पराऽन्वये वधे ॥ २७५ ॥
 परिपाठ्यां, परिसरः प्रान्तभूदैवयोर्मृतौ ।
 पक्षचरो यूथभ्रष्टपृथक्चरिगजे विधौ ॥ २७६ ॥
 पयोधरः कुचे मेघे कोशकारे कशेरुणि ।
 नालिकेरे, पात्रटीरस्त्वपव्यापारमन्त्रिणि ॥ २७७ ॥
 लोहकांस्ये जरत्पात्रे पिङ्गाणकहुताशयोः ।
 पारावारः पयोराशौ पारावारं तटद्वये ॥ २७८ ॥
 पारिभद्रस्तु मन्दारे निम्बे, पीताम्बरोऽच्युते ।
 नटे च पूर्णपात्रं तु गोमेदकमणौ स्मृतः ॥ २७९ ॥

मलयजे, पूर्णपात्रं जलादिपूर्णभाजने ।

वर्धापके, बलभद्रस्त्वनन्ते बलशालिनि ॥ २८० ॥

बलभद्रा कुमार्या स्यात्त्रायमाणौषधावपि ।

ब्रह्मपुत्रो नदाभिदि क्षेत्रसङ्गरयोरपि ॥ २८१ ॥

वार्वटीरस्त्रपुण्याम्रास्थ्यङ्कुरे गणिकासुते ।

वारकीरो भारग्राहिण्याराधिततुरङ्गमे ॥ २८२ ॥

यूकायां वेणिवेधिन्यां भूत्रयीमुखयोरपि ।

बिन्दुतन्त्रं पुनः शारिफलके च तुरङ्गके ॥ २८३ ॥

महावीरोऽन्तिमजिने परपुष्टे जराटके ।

ताक्ष्ये कर्के पर्वौ शूरे सिंहे मखहुताशने ॥ २८४ ॥

महामात्रः प्रधाने स्यादारोहकसमृद्धयोः ।

मणिच्छिद्रा तु मेदायामृषभारुयौषधावपि ॥ २८५ ॥

रथकारस्तक्षिणि स्यान्महिष्यात्करणीसुते ।

रागसूत्रं पट्टसूत्रे तुलासूत्रेऽपि च कचित् ॥ २८६ ॥

लम्बोदरः स्यादुद्धमाने प्रमथानां च नायके ।

लक्ष्मीपुत्रो हये कामे व्यवहारः स्थितौ पणे ॥ २८७ ॥

तुभेदेऽथ व्यतिकरो व्यसनव्यतिषङ्गयोः ।

वक्रनक्रौ खलशुक्रौ विश्वम्भरोऽच्युतेन्द्रयोः ॥ २८८ ॥

विश्वम्भरा तु मेदिन्यां विभाकरोऽग्निसूर्ययोः ।

विश्वकटुस्तु मृगयाकुक्कुरे पिशुने ध्वनौ ॥ २८९ ॥

वीरभद्रो वीरणेऽश्वमेधाश्वे वीरसत्तमे ।

वीरतरो वीरश्रेष्ठे शरे, वीरतरं पुनः ॥ २९० ॥

वीरणे, वीतिदोत्रस्तु दिवाकरहुताशयोः ।

शतपत्रो दार्वाघाटे राजकीरमयूरयोः ॥ २९१ ॥

शतपत्रं तु राजीवे सम्प्रहारो गतौ रणे ।

सहचरः पुनर्क्षिप्यां वयस्ये प्रतिवन्धके ॥ २९२ ॥

समाहारस्तु सक्षेप एकप्रकरणेऽपि च ।

समुद्रारुर्ग्राहभेदे सेतुबन्धे तिमिङ्गिले ॥ २९३ ॥

सालसारस्तरौ हिङ्गौ सुकुमारस्तु कोमले ।

पुण्ड्रैक्षौ, सुप्रधारस्तु शिल्पिभेदे नटेन्द्रयोः ॥ २९४ ॥

स्थिरद्रंष्ट्रो भुजङ्गे च वराहाकृतिशार्ङ्गिणि ।

इति चतुःस्वररान्ताः ।

अतिबलः स्यात्प्रबलेऽतिबला तु बलाभिदि ॥ २९४ ॥

अक्षमाला त्वक्षसूत्रे वसिष्ठस्य च योषिति ।

अङ्कपाली परीरम्भे स्यात्कोट्यामुपमातरि ॥ २९६ ॥

उलूखलं गुग्गुलुद्रौ सन्धिभेदे च कण्डने ।

उलूखली दन्तच्छिद्रमेकाष्टीलोऽम्बुकौषधे ॥ २९७ ॥

एकाष्टीला तु पाठार्या भवेत् कलकलः पुनः ।

कोलाहले सर्जरसे कन्दरालो जटिद्रुपे ॥ २९८ ॥

गर्दभाण्डेऽप्यथ कमण्डलू पर्कटिकुण्डिके ।

कूतूहलं शैस्तेऽद्भुते खतमालो बलाहके ॥ २९९ ॥

धूमेऽथ गण्डशैलोऽद्रिच्युतस्थूलाश्मभालयोः ।

गन्धफली प्रियङ्गौ स्यात् चम्पकस्य च कोरके ॥ ३०० ॥

जलाञ्जलं तु शैवाले स्वतश्च जलनिर्गमे ।

चक्रवालेऽद्रिभेदे स्याच्चक्रवालं तु मण्डले ॥ ३०१ ॥

दलामलं दमनके तथा मरुवकेऽपि च ।

ध्वनिलाला तु वल्लभ्यां वेणुकाहलयोरपि ॥ ३०२ ॥

परिमलो विमर्दोत्थहृद्यगन्धे विमर्दने ।

पुष्पफलः पुनर्ग्राम्यकर्कट्यां च कपित्थके ॥ ३०३ ॥

पोटगलो नले काशे श्लेष्, बहुफलः पुनः ।

नीपे, बहुफला फल्गौ भस्मतूलं पुनर्हिमे ॥ ३०४ ॥

ग्रामकूटे पांशुवर्षे भद्रकालयोषधीभिदि ।

गन्धोल्यां हरपत्न्यां च महाकालो महेश्वरः ॥ ३०५ ॥
 किम्पाके गणभेदे च मदकलो मदद्विपे ।
 मदेनाऽव्यक्तवचने महानीलो मणेर्भिदि ॥ ३०६ ॥
 नागभेदे भृङ्गराजे महाबलो बलीयसि ।
 वायौ, महाबलं सीसे महाबला बलाभिदि ॥ ३०७ ॥
 मणिमाला स्त्रिया हारे दशनक्षतभिद्यपि ।
 मुक्ताफलं धनसारे मौक्तिके लवलीफले ॥ ३०८ ॥
 मृत्युफला महाकाले मृत्युफली कदल्यपि ।
 यवफलो मांसिकायां कुटजत्वचिसारयोः ॥ ३०९ ॥
 रजस्वला पुष्पवत्यां रजस्वलस्तु सैरिभे ।
 वायुफलं तु जलदोपले शक्रशरासने ॥ ३१० ॥
 वातकेलिः कलालापे पिङ्गानां दन्तलेखने ।
 विचकिलो दमनके मल्लामथ बृहन्नलः ॥ ३११ ॥
 महापोटगले पार्थे सदाफल उदुम्बरे ।
 नालिकेरे स्कन्धफले सौवर्चलं सुवर्चिके ॥ ३१२ ॥
 शूलरुङ्गनाशके चाथ हस्तिमल्लः सुरद्विपे ।
 विघ्नेशे, हलाहलस्तु हयलालोरगे विषे ॥ ३१३ ॥
 जेष्ठ्यां च हरिताली तु दूवोगगनरेखयोः ।
 कृपाणलतिकायां च हरितालं तु तालके ॥ ३१४ ॥
 इति चतुःस्वरलान्ताः ।
 अनुभावः प्रभावे स्यान्निश्चये भावमूचने ।
 अपहवः पुनः स्नेहेऽपलापे चौरकर्मणि ॥ ३१५ ॥
 अभिषवः क्रतौ मद्यसन्धानस्नानयोरपि ।
 आदीनवः पुनर्दोषे परिक्लिष्टदुरन्तयोः ॥ ३१६ ॥
 उपप्लवौ राहूत्पातौ कुशीलवस्तु चारणे ।
 आचेतसे याचके च जलविल्वस्तु कर्कटे ॥ ३१७ ॥
 जलचत्वरे पञ्चाङ्गे जीवञ्जीव' स्वगान्तरे ।
 द्रुमभेदे चकोरे च धामार्गवस्तु घोषके ॥ ३१८ ॥

अपामर्गेऽप्यथपरिपुवावाकुलचञ्चलौ
 पराभवस्तिरस्कारे नाशे, पराशवोऽयमि ॥ ३१९ ॥
 शूद्रायां विप्रतनये तनये च परस्त्रियाः ।
 पुटग्रीवस्तु गर्गर्या ताम्रस्य कलशेऽपि च ॥ ३२० ॥
 बलदेवस्तु कालिन्दीकर्षणे मातरिश्वनि ।
 बलदेवा त्रायमाणा रोहिताश्वो हुताशने ॥ ३२१ ॥
 हरिश्चन्द्रनृपसुते सहदेवस्तु पाण्डवे ।
 सहदेवा बलादण्डोत्पलयोः शारिवौषधे ॥ ३२२ ॥
 सहदेवी तु सर्पाक्ष्याम्—

इति चतुःस्वरवान्ताः ।

अपदेशस्तु कारणे ।

व्याजे लक्ष्येऽप्यपभ्रंशो भाषाभेदाऽप्यशब्दयोः ॥ ३२३ ॥
 पतने चाश्रयाशस्तु बह्वात्राश्रयनाशके ।
 उपदंशो विदंशे स्थान्मेढरोगेऽपि कीर्तितः ॥ ३२४ ॥
 उपस्पर्शस्त्वाचमनस्नानयोः स्पर्शमात्रके ।
 खण्डपथुः शिवे राहौ भार्गवे चूर्णलेपिनि ॥ ३२५ ॥
 खण्डामलकमैषज्ये जीवितेशः प्रिये यमे ।
 जीवितस्वामिजीवात्त्रोर्नागपाशस्तु योषिताम् ॥ ३२६ ॥
 करणे वरुणास्त्रे च पारिवेशस्तु वेष्टने ।
 भानोः सविधविम्बे च प्रतिष्कशः पुरोगमे ॥ ३२७ ॥
 वार्ताहरे सहाये च पञ्चदशी तु पूर्णिमा ।
 दर्शश्च पादपाशी तु खट्विकेयामुदाहृता ॥ ३२८ ॥
 शृङ्खलाकटके वापि पुरोडाशो हविर्भिदि ।
 हुतशेषे सोमरसे चमस्यां पिष्टकस्य च ॥ ३२९ ॥

इति चतुःस्वरशान्ताः ।

अम्बरीषो नृपे सूर्ये युधि भ्राष्ट्रकिशोरयोः ।
 आम्राते खण्डपरशावनुकर्षोऽनुकर्षणे ॥ ३३० ॥

रथस्याघोदारुणि चाऽनिमिषः सुरमत्स्वयाः

अनुतर्षोऽभिलाषे स्यात्तृष्णाचषकयोरपि ॥ ३३१ ॥

अलम्बुषश्छर्दनेऽलम्बुषा स्वःपण्ययोषिति ।

गण्डीर्घा, किम्पुरुषस्तु किंनरे लोकभिद्यपि ॥ ३३२ ॥

देववृक्षो मन्दारादौ गुग्गुलौ विषमच्छदे ।

नन्दिघोषो वन्दिघोषे स्यन्दने च किरीटिनः ॥ ३३३ ॥

पारिवेषः परिवृतौ परिधौ परिवेषणे ।

परिघोषः स्यादवाक्ये निनादे जलदध्वनौ ॥ ३३४ ॥

पलङ्कषो यातुधाने पलङ्कषा तु किंशुके ।

गोक्षुरे गुग्गुलौ लाक्षारस्नामुण्डीरिकासु च ॥ ३३५ ॥

भूतवृक्षस्तु शाखोटे स्योनाककलिवृक्षयोः ।

महाघोषो महाशब्दे स्यान्महाघोषमापणे ॥ ३३६ ॥

महाघोषा शृङ्गयोषध्यां राजवृक्षः पियालके ।

सुवर्णालुतरौ, वातरुपः शक्रशरासने ॥ ३३७ ॥

वातूलोत्कोचयोश्चापि विशालाक्षो महेश्वरे ।

ताक्ष्ये विशालनेत्रे च वीरवृक्षोऽर्जुनद्रुमे ॥ ३३८ ॥

भल्लाते, सकटाक्षस्तु कटाक्षिणि धवद्रुमे ।

इति चतुःस्वरषान्ताः ।

अधिवासः स्यान्निवासे संस्कारे धूपनादिभिः ॥ ३३९ ॥

अवध्वंसस्तु निन्दायां पारित्यागेऽवचूर्णने ।

कलहंसो राजहंसे कादम्बे नृपसत्तमे ॥ ३४० ॥

कुम्भीनसस्त्वहौ, कुम्भीनसी लवणमातरि ।

घनरसोऽप्सु कर्पूरे सान्द्रे सिद्धरसे द्रवे ॥ ३४१ ॥

मोरटे पीलुपर्ण्या च चन्द्रहासोऽसिमात्रके ।

दशग्रीवकृपाणे च तामरसं तु पङ्कजे ॥ ३४२ ॥

ताम्रकाञ्चनयोर्दिव्यचक्षुस्त्वन्धे सुलोचने ।

सुगन्धभेदे च निःश्रेयसं कल्याणमोक्षयोः ॥ ३४३ ॥

नीलञ्जसा नदीभेदेऽप्सरामेद तदित्यपि

पुनर्वसुः स्यान्नक्षत्रे कात्यायनमुनावपि ॥ ३४४ ॥
 पौर्णमासो यागभेदे पौर्णमासी तु पूर्णिमा ।
 मलीमसं पुनः पुष्पकासीसे मलिनायसोः ॥ ३४५ ॥
 महारसः पुनरिक्षौ खर्जूरद्रौ कशेरुणि ।
 मधुरसा तु मूर्वायां द्राक्षादुग्धिकयोरपि ॥ ३४६ ॥
 यमस्वसा तु कालिन्ध्यां कपादिनः स्त्रियामपि ।
 राजहंसस्तु कादम्बे कलहंसे नृपोत्तमे ॥ ३४७ ॥
 रासेरसो रससिद्धिवलौ शृङ्गारहासयोः ।
 षष्ठीजागरके रासे गोष्ठ्यां, विश्वावसुः पुनः ॥ ३४८ ॥
 निशि गन्धर्वभेदे च विभावसुस्तु भास्करे ।
 हुताशने हारभेदे चन्द्रे, श्वःश्रेयसं सुखे ॥ ३४९ ॥
 परानन्दे च भद्रे च सर्वरसस्तु धूणके ।
 वाद्यभाण्डे च देशे च षड्रसान्वितवस्तुनि ॥ ३५० ॥
 इति चतुःस्वरसान्ताः ।

अवग्रहो ज्ञानभेदे ह्रस्वातन्त्र्ये गजालिके ।
 प्रतिबन्धे वृष्टिरोधेऽप्यभिग्रहस्तु गौरवे ॥ ३५१ ॥
 अभियोगेऽभिग्रहणेऽवरोहस्तु लतोद्गमे ।
 तरोरङ्गेऽवतरणेऽप्यश्वारोहोऽश्ववारके ॥ ३५२ ॥
 अश्वारोहाऽश्वगन्धायामुपग्रहोऽनुकूलने ।
 बन्धुपयोगयोश्चोपनाहो वीणानिवन्धने ॥ ३५३ ॥
 व्रणालेपनपिण्डे च गन्धवहो मृगेऽनिले ।
 गन्धवहा तु नासायां तमोपहो जिने रत्रौ ॥ ३५४ ॥
 चन्द्रेऽग्नौ, तनूरुहस्तु पुत्रे गरुति लोम्नि च ।
 प्रतिग्रहः सैन्यपृष्ठे ग्रहभेदे पतद्ग्रहे ॥ ३५५ ॥
 क्रियाकारे दानद्रव्ये तद्ग्रहे स्वीकृतावपि ।
 परिग्रहः परिजने पत्न्यां स्वीकारमूलयोः ॥ ३५६ ॥
 श्रापेऽथ परिवाहोऽम्बूच्छ्वासे राजार्हवस्तुनि ।
 परिवर्हः परीव रे पार्थिवे चितवस्तुनि ॥ ३५७ ॥

पितामहः पद्मयोनी जनके जनकस्य च ।
 महासहा स्यादम्लानकुसुमं माषपर्णपि ॥ ३५८
 वरारोहो गजारोहे वरारोहा कटावपि ।
 सर्वसहः सहिष्णो स्यात्सर्वसहा पुनः क्षितौ ॥ ३६

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे
 चतुःस्वरकाण्डश्चतुर्थः ।

स्यादाच्छुरितकं हासनखयातविशेषयोः ।
 उपकारिका पिष्टभेदोपकारेश्वेषमसु ॥ १ ॥
 कक्षवेक्षकः सुद्धान्तपालकोद्यानपालयोः ।
 द्वाःस्थे पिङ्गे कवौ रङ्गाजीवेऽथ कटखादकः ॥
 खादके काचकलशे शृगालबलिपुष्टयोः ।
 कृमिकण्टकं चित्रायामुदुम्बरविडङ्गयोः ॥ ३ ॥
 स्याद्गोजागरिकं भक्ष्यकारके मङ्गलेऽपि च ।
 चिलमीलिका खद्योते कण्ठीभेदे तडित्पि ॥ ४ ॥
 जलकरङ्कः स्यान्मेघे नालिकेरतरोः फले ।
 शङ्खे जललतायाश्च जलनायको मत्स्यके ॥ ५ ॥
 काकोच्यां राजशफरे नवफलिका नूतने ।
 नवजातरजोनार्यामप्यथो नागवारिकः ॥ ६ ॥
 गणिस्थराजे गरुडे राजकुञ्जरहस्तिपे ।
 चित्रमेखलके प्रोक्तः स्यादथो व्यवहारिका ॥ ७ ॥
 लोकयात्रेज्जुदीवर्धनीष्वथ व्रीहिराजिकः ।
 चीनाज्ञे कामलिकायामप्यथो शतपर्विका ॥ ८ ॥
 स्याद्वचादूर्वयोः शीतचम्पकौ दीपतर्पणे ।
 सुवसन्तक इत्येष वासन्त्यां मदनोत्सवे ॥ ९ ॥
 हेमपुष्पकश्चम्पके हेमपुष्पिका यूथिका ।

इति पञ्चस्वरकान्ता ।

मलिनमुखस्तु गोलाङ्गले प्रेतेऽनले खले ॥ १० ॥

शीतमयूखः कर्पूरे चन्द्रेऽथ सर्वतोमुखः ।

विधावत्पनि रुद्रे च सर्वतोमुखमम्बु खम् ॥ ११ ॥

इति पञ्चस्वरखान्ताः ।

कथाप्रसङ्गो वातूले विषस्य च चिकित्सके ।

नाडीतरङ्गः काकोले द्विण्डके रतद्विण्डके ॥ १२ ॥

इति पञ्चस्वरगान्ताः ।

रतनारीचो मन्मथे शुनि स्त्रीणां च सीत्कृतौ ।

इति पञ्चस्वरचान्ताः ।

ऋषभध्वजः प्रथमजिनेन्द्रे शशिशेखरे ॥ १३ ॥

शुनिभेषजं त्वगास्तिपथ्यायां लङ्घनेऽपि च ।

इति पञ्चस्वरजान्ताः ।

दशनोच्छिष्टो निःश्वासे चुम्बने दन्तवाससि ॥ १४ ॥

इति पञ्चस्वरदान्ताः ।

अवग्रहणं रीढायां रोधनेऽथाऽवतारणम् ।

वस्त्राञ्चलार्चने भूतावेशेऽथ प्रविदारणम् ॥ १५ ॥

दारणे युधि च परिभाषणं तु मजल्पने ।

नियमे निन्दोपालम्भोक्तौ चाथो मत्तवारणः ॥ १६ ॥

प्रासादवीथीवरण्डे मत्तहस्तिन्यपाश्रये ।

मण्डूकपर्णो रलुकशोणकयोः कपीतने ॥ १७ ॥

मण्डूकपर्णी मञ्जिष्ठात्रीहोगोर्जिद्विकौषधौ ।

स्याद्रोमहर्षणारुया तु रोमोद्गमे विभीतके ॥ १८ ॥

वातरायण उन्मत्ते निष्प्रयोजनपूरुषे ।

काण्डे च करपत्रे च कूटे च शरसङ्क्रमे ॥ १९ ॥

समुद्धरणं वान्ताच्चे जलस्योद्धरणे महे ।

इति पञ्चस्वरणान्ताः ।

अवलोकितस्तु बुद्धेऽप्यवलोकितमीक्षिते ॥ २० ॥

स्यादपराजितो विष्णौ श्रीकण्ठे

अपराजिता तु दुर्गाश्वेतावपि जयन्तिका ॥ २१ ॥

उपधूपित आसन्नमरणे धूपितेऽपि च ।

स्याद्गणाधिपतिर्विघ्ननायके पार्वतीपतौ ॥ २२ ॥

पृथ्वीपतिस्तु भूषे कृतान्त ऋषयौषधौ ।

सूर्याधिपिक्तो भूपाले प्रधाने सत्रियेऽपि च ॥ २३ ॥

यादसांपतिरम्भोधौ प्रतीचीदिवपतावपि ।

वसन्तदूतश्चूते स्यात्पिकपञ्चमरागयोः ॥ २४ ॥

वसन्तदूती पाटल्यामतिमुक्तकभूरुहि ।

इति पञ्चस्वरतान्ताः ।

सहस्रपादः कारण्डे भास्करे यज्ञपूरुषे ॥ २५ ॥

इति पञ्चस्वरदान्ताः ।

योजनगन्धा कसूर्या सीतायां व्यामसातरि ।

इति पञ्चस्वरधान्ताः ।

अपवर्जनं निर्वाणे परित्यागे विहायिते ॥ २६ ॥

अभिनिष्ठानस्तु वर्णे विसर्गेऽथोऽनुवासनम् ।

स्नेहने धूपने चाऽन्तावसायी श्वपचे मुनौ ॥ २७ ॥

अपसर्जनं तु दाने परित्यागेऽतिसर्जनम् ।

विश्राणने च हिंसायामादेशे सेवकस्य च ॥ २८ ॥

स्यादुपस्पर्शनं स्नाने स्पर्शाचमनयोरपि ।

उपसंपन्नं पर्याप्ते संस्कृतप्राप्तयोर्मते ॥ २९ ॥

कलानुनादी चटके चञ्चरीके कपिजले ।

गन्धमादनः कण्ठद्विभिदोरलिनि गन्धके ॥ ३० ॥

गन्धमादनी सुरायामथ जायानुजीविनः ।

नटाश्विन्नवकदुःस्थाः स्याद् धूमकेतनोऽनले ॥ ३१ ॥

ग्रहभेदे च प्रतिपादनं बोधनदानयोः ।

पद्मलाञ्छनो धनदे लोकेशे रविवेधमोः ॥ ३२ ॥

पद्मलाञ्छना तारायां सरस्वत्यां श्रियामपि ।
 पीतचन्दनं स्याद्धरिद्रायां काशपरिजन्मनि ॥ ३३ ॥
 महारजनं कुसुम्भे स्वर्णेऽथ मधुसूदनः ।
 भ्रमरे केशवे, मृत्युवञ्चनः श्रीफले हरे ॥ ३४ ॥
 द्रोणकाकेऽप्यथ वरचन्दनं देवदारुणि ।
 कालेये, वरवर्णिन्यङ्गनालाक्षाप्रियङ्गुषु ॥ ३५ ॥
 रोचनायां हरिद्रायामथ स्याच्छकुलादनी ।
 कद्वां, मांसीपिचुलिकाजलपिप्पलिकासु च ॥ ३६ ॥
 शालङ्कायनशब्दः स्याद्दृषिभेदेऽपि नन्दिनि ।
 शिवकीर्तिनशब्दस्तु मृङ्गिरीटेऽमुरद्विषि ॥ ३७ ॥
 श्वेतवाहन इत्याख्या शशाङ्के च धनञ्जये ।
 स्यात्षष्टिहायनो धान्याविशेषे च मतङ्गजे ॥ ३८ ॥
 सहस्रवेधी चुक्रे स्यात् सहस्रवेधि रामटे ।
 हरिचन्दनमाख्यातं गोशीर्षे देवपादपे ॥ ३९ ॥
 हरिवाहन इत्युक्तो भास्करामरनाथयोः ।

इति पञ्चस्वरनान्ताः ।

भवेच्चांमरपुष्पस्तु केतके चूतकाशयोः ॥ ४० ॥

इति पञ्चस्वरपान्ताः ।

गोरक्षजम्बूगोधूमधान्ये गोरक्षतण्डुले ।
 धूलीकदम्बस्तिनिमे नीपे वरुणपादपे ॥ ४१ ॥
 शृगालजम्बूगोडुम्बे फले च बदरीतरोः ।

इति पञ्चस्वरबान्ताः ।

अभ्युपगमः समीपागमने स्वीकृतावपि ॥ ४२ ॥
 नक्षत्रनेमिः शीतांशुरेवत्यौत्तानपादिषु ।

इति पञ्चस्वरमान्ताः ।

कालानुसार्यं शैलेये कालीये शिशपातरौ ॥ ४३ ॥
 अथ स्याद् दुग्धतालीयं दुग्धाग्रदुग्धफेनयोः ।

भवेत्प्रवचनीयाख्या प्रवाच्ये च प्रवक्तारि ॥ ४४ ॥
वृषाकपायी जीवन्त्यां शतावयुमयोः श्रियाम् ।

इति पञ्चस्वरयान्ताः ।

उत्पलपत्रमुत्पलदले स्त्रीणां नखक्षते ॥ ४४ ॥
कपिलधारा त्रिदशापगायां तीर्थभिद्यपि ।
तमालपत्रं तिलके तापिच्छे पत्रकेऽपि च ॥ ४५ ॥
तालीसपत्रं तु तामलक्यां तालीसके क्वचित् ।
पादचत्वरः करके परदोषैकभाषिणि ॥ ४६ ॥
सैकते छगलेऽथ्वत्यद्रुमेऽथ पांशुनामरः ।
वर्धापके मशसायां दुर्वाञ्चिततटीभुवि ॥ ४७ ॥
पुरोटोभ्रूलिशुच्छे पीतकावेरं तु कुङ्कुमे ।
पित्तले, वस्त्रौकसारा त्विन्द्रस्य वनदस्य च ॥ ४८ ॥
पुरीनलिन्यौ विप्रतिसारस्त्वनुशये कृधि ।
कौकृत्ये, सर्वतोभद्रस्त्वोकोभित्काव्यचित्रयोः ४'
निम्बेऽथ सर्वतोभद्रा गम्भायां नटयोषिति ।
समभिहारो भृशार्थे पानः पुन्येऽपि कथ्यते ॥ ५० ॥

इति पञ्चस्वरयान्ताः ।

आसुतीवलशब्दस्तु यज्ञकर्तारि शौण्डिके ।
भवेदुद्दण्डपालस्तु मत्स्यसर्पभेदयोः ॥ ५१ ॥
एककुण्डल इत्येष बलभद्रे वनाधिपे ।
कृपीटपालशब्दस्तु केनिपाते पयोनिधौ ॥ ५२ ॥
कूटपाले गजपित्तज्वरे कुलालमारुते (?) ।
स्यात्पाण्डुकम्बलः श्वेतकम्बलग्रावभेदयोः ॥ ५३ ॥
मन्त्रचूर्णलमिच्छन्ति वशीकरणवादिनि ।
डाकिनीदोषमन्त्रज्ञे कुशाम्बुप्रोणनेऽपि च ॥ ५४ ॥
भवेत्सुरतताली तु दूतिकायां शिरःस्रजि ।

इति पञ्चस्वरयान्ताः ।

आशितम्भवमन्नादावाशितम्भवस्तु सर्पणे ५५ ।

स्यादाषाठभयो भौमे नवीनजलदेऽपि च ।

इति पञ्चस्वरचान्ताः ।

स्यान्नभश्चमसश्चन्द्रे चित्रयूपेन्द्रजालयोः ॥ ५६ ॥

हिङ्गुनिर्यास इत्येष निम्बे हिङ्गुरसेऽपि च ।

हिरण्यरेता ज्वलने सहस्रकिरणेऽपि च ॥ ५७ ॥

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

पञ्चस्वरकाण्डः पञ्चमः ।

ग्रामपद्गुरिका शृङ्गां ग्रामयुद्धेऽपि कीर्त्यते ।

स्यान्मदनशलाका तु सार्या कामोदयौषधौ ॥ १ ॥

मातुलपुत्रको धतूरफलं मातुलात्मजे ।

लूनामर्कटकः पुत्रीनवमालिकयोः कपौ ॥ २ ॥

वर्णबिलोढकः काव्यच्छायाहृत्सन्धिवरयोः ।

स्नानाचिकित्सकश्चातुर्मास्यव्रतकरे नरे ॥ ३ ॥

स्नानाचिकित्सकं प्रोक्तं नागीपुष्पतपस्ययोः ।

सिन्दूरतिलको हस्ती सिन्दूरतिलकाऽङ्गना ॥ ४ ॥

इति षट्स्वरचान्ताः ।

दोहदलक्षणं गर्भे स्यात्सन्धौ यौवनस्य च ।

यौवनलक्षणं वक्षोरुहे च लवणिम्नि च ॥ ५ ॥

इति षट्स्वरचान्ताः ।

अर्धपारावतश्चित्रकण्ठे स्यात्तिनिरावपि ।

इति षट्स्वरचान्ताः ।

प्रत्युद्गमनीयमुपस्थेये धौतायुक्द्वये ॥ ६ ॥

विष्वक्सेनमिया लक्ष्म्यां त्रायमाणौषधावपि ।

समुद्रनवनीते स्यात्पीयूषे च सुधाकरे ॥ ७ ॥

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्थसङ्ग्रहे

षट्स्वरादिकाण्डः षष्ठः ।

अथाऽव्ययानि वक्ष्यन्ते प्राग्बोधे स्वस्वरक्रमात् ।
 अ स्यादभावे स्वल्पार्थे विष्णावेष त्वनव्ययम् ॥ १ ॥
 आङ्गीषदर्थेऽभिव्याप्तौ क्रियायोगेऽवधावपि ।
 आं स्याद्वाक्येऽवस्मरणे स्यादा वेधस्यनव्ययम् ॥ २ ॥
 आ स्यादवधृतिस्मृत्योराः सन्तापप्रकोपयोः ।
 इ स्यात्स्वेदे प्रकोपोक्तौ कामदंवे त्वनव्ययम् ॥ ३ ॥
 ई दुःखभावने क्रोध ईर्लक्ष्म्यां तु च नानव्ययम् ।
 उ सम्बुद्धौ रुषोक्तौ च शिववाची त्वनव्ययम् ॥ ४ ॥
 उत् प्राधान्ये प्रकाशे च भावल्यास्वास्थ्यशक्तिषु ।
 विभागे बन्धने मोक्षे भावे लाभोर्ध्वकर्मणोः ॥ ५ ॥
 उं मन्त्रेऽङ्गीकृतौ रोषेऽप्युं मन्त्रे रोषवाचि च ।
 ऊ रक्षणे रक्षके च सूच्यां स्यूतावनव्ययम् ॥ ६ ॥
 ऋ कुत्सायां च वाक्ये च देवमातर्यनव्ययम् ।
 ॠ वाक्यकुत्सयोदैत्यजनन्यामप्यनव्ययम् ॥ ७ ॥
 लृ कुत्सायां विस्मये च लृशब्दोऽपि तदर्थकः ।
 देवमातरि वाराह्यां क्रमात्तावप्यनव्ययौ ॥ ८ ॥
 ऐशब्दौ तु होहैव स्मृत्यामन्त्रणहृतिषु ।
 क्रमाच्चतुर्भुजे शम्भावेऽशब्दावनव्ययौ ॥ ९ ॥
 ओमित्यनुमतौ प्रोक्तं मणवे चाप्युपक्रमे ।
 ओऔशब्दौ तु होहौव सम्बुद्ध्याद्धानयोर्मतौ ॥ १० ॥
 विधातरि क्रमाद्विष्णावोऔशब्दावनव्ययौ ।
 कु पापीयसि निन्दायामीषदर्थे निवारणे ॥ ११ ॥
 कं सुखे वारिशिरसोः किं मन्त्रे कुत्सनेऽपि च ।
 चाऽन्वोन्यार्थसमाहारान्वाचयेषु समुच्चये ॥ १२ ॥
 हेतौ पक्षान्तरे तुल्ययोगिताविनियोगयोः ।
 पादपूरणेऽवधृतौ तु विशेषेऽवधारणे ॥ १३ ॥

समुच्चये पादपूर्तौ धिक् निर्भर्त्सननिन्दयोः ।
 नि स्यात्क्षेपे भृशार्थे च नित्यार्थे दानकर्मणि ॥ १४ ॥
 संनिधानोपरमयोः संशयाश्रयराशिषु ।
 मोक्षेऽन्तभावेऽधोभावे बन्धने कौशलेऽपि च ॥ १५ ॥
 नु प्रश्नेऽनुनयेऽतीतार्थे विकल्पवितर्कयोः ।
 नवीषदर्थे सादृश्ये तद्विरुद्धतदन्ययोः ॥ १६ ॥
 व्यतिक्रमे स्वरूपार्थे निषेधाभावयोरपि ।
 निर्निश्चये क्रान्ताद्यर्थे निःशेषप्रतिषेधयोः ॥ १७ ॥
 प्राक् पूर्वस्मिन् प्रभाते दिग्देशकालेष्वनन्तरे ।
 अतीतेऽग्रेऽप्यथ प्र स्याद्भूताद्यर्थप्रकर्षयोः ॥ १८ ॥
 वा समुच्चय एवार्थ उपमानविकल्पयोः ।
 वितर्के पादपूर्तौ च विश्रम्भातीतयोरपि ॥ १९ ॥
 वि श्रेष्ठेऽतीते नानार्थे पक्षिवाचि त्वनव्ययम् ।
 वै पादपूरणे हैतौ सम्बुद्ध्यनुनयेऽपि च ॥ २० ॥
 शं कल्याणे सुखेऽथ स्वित्पारप्रश्नवितर्कयोः ।
 सं सङ्गार्थे प्रकृष्टार्थे शोभनार्थसमार्थयोः ॥ २१ ॥
 सु पूजायां भृशार्थानुमतिकृच्छ्रसमृद्धिषु ।
 स्माऽतीते पादपूर्तौ, इ सम्बुद्धौ पादपूरणे ॥ २२ ॥
 हा शुग्दुःखविषादेषु हि हेताववधारणे ।
 विशेषे पादपूर्तौ च ही विस्मयविषादयोः ॥ २३ ॥
 दुःखहेतौ च हं रोषभाषणेऽनुनयेऽपि च ।
 हुं वितर्के परिप्रश्ने हुं लज्जायां निवारणे ॥ २४ ॥
 भयादौ भर्त्सने कोपेऽप्यनिच्छायां च कुत्सने ।

इत्येकस्वराऽव्ययानि ।

मनागल्पे च मन्दे चाऽङ्ग सम्बोधनहर्षयोः ॥ २५ ॥
 पुनरर्थे चाऽथ किञ्च साकल्यारम्भयोर्मतम् ।
 तिर्यक् तिरोऽर्थे वक्रे च विहगादौ त्वनव्ययम् ॥ २६ ॥
 हिरुक् मध्ये विनार्थेऽति प्रकर्षे लङ्घने भृशे ।

स्तुतावसम्प्रति क्षपेऽप्यस्तु पीठानिवेषयोः ॥ २
 अमूयायामनुज्ञायामाराद् दूरसमीपयोः ।
 इति स्वरूपे सांनिध्ये विवक्षानिर्यमेऽपि च ॥ २
 हेतौ प्रकारप्रत्यक्षप्रकाशेष्ववधारणे ।
 एवमर्थे समाप्तौ स्यादुत प्रश्नवितर्कयोः ॥ २९ ॥
 समुच्चये विकल्पे च तावद्यात्रदिवाऽन्वयौ ।
 कात्स्न्येऽवधारणे माने प्रतीत्यभूतभागयोः ॥ ३० ॥
 प्रतिदाने प्रतिनिधौ वीप्सालक्षणयोरपि ।
 पश्चात्प्रतीच्यां चरमे वताऽऽमन्त्रणखेदयोः ॥ ३१ ॥
 धृत्याश्चर्यानुकम्पासु यद्वत् प्रश्नवितर्कयोः ।
 शश्वत् सह पुनर्नित्ये सकृत्सहैकवारयोः ॥ ३२ ॥
 स्वस्त्याशीःक्षेमपुण्यादौ साक्षात् प्रत्यक्षतुल्ययोः
 हन्त दानेऽनुकम्पायां वाक्यारम्भविषादयोः ॥ ३३ ॥
 निश्चये च प्रमोदे चाप्यथो अथ समुच्चये ।
 मङ्गले संशयारम्भाधिकारानन्तरेषु च ॥ ३४ ॥
 अन्वादेशे प्रतिज्ञायां प्रश्नसाकल्ययोरपि ।
 तथा स्यान्निश्चये पृष्ठप्रतिवाक्ये समुच्चये ॥ ३५ ॥
 यथा निदर्शने द्वौ तूद्देशे निर्देशसाम्ययोः ।
 हेतूपत्तौ च वृथा त्वपिधौ स्यादनर्थके ॥ ३६ ॥
 अनु लक्षणवीप्सेत्यभूतभागेषु संनिधौ ।
 सादृश्यायामहीनेषु पश्चादर्थसहार्थयोः ॥ ३७ ॥
 नन्वाक्षेपे परिप्रश्ने प्रत्युक्तावधारणे ।
 वाक्यारम्भेऽप्यनुनयामन्त्रणानुज्ञयोरपि ॥ ३८ ॥
 नाना विनोभयानेकार्थेषु स्थाने तु कारणे ।
 युक्ते साम्येऽप्यवस्तेष्वेऽप कृष्टे वर्जने मृदि ॥ ३९ ॥
 विपर्यये वियोगे च निर्देशे विकृतावपि ।

अपि संभावनाशङ्कागर्हणासु समुच्चये ॥ ४० ॥
 प्रश्ने युक्तपदार्थेषु कावचारक्रियासु च ।
 उपाऽऽसन्नेऽधिके हीने सादृश्यप्रतिपत्तयोः ॥ ४१ ॥
 उद्योगव्याप्तिपूजासु शक्तावारम्भदानयोः ।
 दाक्षिण्याचार्यकरणदोषारूयानात्ययेषु च ॥ ४२ ॥
 अभि बीष्मालक्षणयोरित्यभ्यूताभिमुख्ययोः ।
 स्यादमा संनिधानार्थे सहार्थेऽलं निरर्थके ॥ ४३ ॥
 अलङ्करणसामर्थ्यपर्याप्तिषु च वारणे ।
 एवं प्रकारोपपयोरङ्गीकारेऽवधारणे ॥ ४४ ॥
 कथं प्रश्ने प्रकारार्थे सम्भ्रमे सम्भवेऽपि च ।
 कामं प्रकामेऽनुयतावसूयानुगमेऽपि च ॥ ४५ ॥
 किमु संभावनायां च भैशे, जोषं सुखे स्तुतौ ।
 मौनलङ्घनयोश्चापि नाम प्राकाशपकुत्सयोः ॥ ४६ ॥
 सम्भाव्याभ्युपगमयोरलीके विस्मये क्रुधि ।
 नूनं तर्के निश्चिते च प्राध्वं नर्मानुकूलयोः ॥ ४७ ॥
 भृशं प्रकर्षेऽत्यर्थे च सापि त्वर्थे जुगुप्सिते ।
 आधि प्रक्षानुनययोरये क्रोधविषादयोः ॥ ४८ ॥
 सम्भ्रमे स्मरणे चान्तरन्ते स्वीकारमध्ययोः ।
 ऊर्युरी चोररी च विस्तारेऽङ्गीकृतावपि ॥ ४९ ॥
 पराभिमुख्ये प्राधान्ये विमोक्षप्रतिलोम्भयोः ।
 गतिर्हर्षणहिंसासु भृशार्थे विक्रमेऽपि च ॥ ५० ॥
 परिव्याधानुपरमे वर्जने लक्षणादिषु ।
 आलिङ्गने च शोके च पूजायां दोषकीर्तने ॥ ५१ ॥
 भूषणे सर्वतोभावे व्याप्तौ निवसनेऽपि च ।
 पुरा भविष्यदासन्ने चिरातीतप्रबन्धयोः ॥ ५२ ॥
 पुनरप्रथमे भेदे किल सम्भाव्यवार्तयोः ।

हेत्वरुच्योरलीके च खलु वीप्सानिवेषयोः ५३
 जिज्ञासायामनुनये वाक्यालङ्कारणऽपि च ।
 अवाऽऽलम्बनविज्ञानवियोगव्याप्तिशुद्धिषु ॥ ५४ ॥
 एवौपम्ये परिभव ईषदर्थेऽवधारणे ।
 उषा रात्रौ तदन्ते च दोषा निशि निशासुरे ॥ ५५ ॥
 मङ्गलु शीघ्रे भृशे तत्त्वे ऽतो हेतोरपदेशवत् ।
 निर्देशे पञ्चम्यर्थे चेतो यतश्च विभागवत् ॥ ५६ ॥
 पञ्चम्यर्थे नियमे च तत आदौ कथान्तरे ।
 पञ्चम्यर्थे परिप्रश्ने तिरोऽन्तर्धौ तिरश्चि च ॥ ५७ ॥
 नीचैः स्वैराल्पनीचेषु प्रादुर्नामप्रकाशयोः ।
 पुरोऽग्रे प्रथमे च स्यात् मिथोऽन्योन्यं रहस्यपि ॥ ५८ ॥
 क्षनैः क्षनैश्चरे स्वैरे सहस्राहसतेजसोः ।
 अहो धिगर्थे शोके च करुणार्थविषादयोः ॥ ५९ ॥
 अह क्षेपे नियोगे चाप्याहो प्रश्नविचारयोः ।
 सह सम्बन्धसादृश्ययौगपद्यसमृद्धिषु ॥ ६० ॥
 साकल्ये विद्यमाने च हीही विस्मयहोस्ययोः ।

इति द्विस्वराव्ययानि ।

ननुच प्रश्ने दुष्टोक्तौ सम्यग्वादे स्तुतावपि ॥ ६१ ॥
 अपण्टु चारौ निर्दोषे किमुत प्रश्नवादयोः ।
 विकल्पेऽतिशये चापि पुरस्तात्प्रथमेऽग्रतः ॥ ६२ ॥
 पूर्वस्यां च पुरार्ये चाऽभीक्ष्णं शीघ्रप्रकर्षयोः ।
 पौनःपुन्ये सन्तते चाऽवश्यं निश्चयनित्ययोः ॥ ६३ ॥
 इदानीं साम्प्रतं वाक्यालङ्कारे, तद्दिनं पुनः ।
 दिनमध्ये प्रतिदिने साम्प्रतं तूचितेऽधुना ॥ ६४ ॥
 समयानिकषे चान्तर्निकटे चान्तरा पुनः ।
 विनार्ये संनिधौ मध्येऽभितोऽभिमुखकात्स्नयोः ॥ ६५ ॥

क्षणीपोभयतःशीघ्रेष्वग्रतः प्रथमाग्रयोः ।

अन्ततोऽवयवोत्प्रेक्षापञ्चम्यर्थेषु शासने ॥ ६६ ॥

पुरतोऽग्राद्ययोः पूर्वेषुः पूर्वाक्षप्रभातयोः ।

अद्वेष्ट्यदुभुते खेदे-

इति त्रिस्वराव्ययानि ।

अन्तरेणाऽन्तर्विनार्थयोः ॥ ६७ ॥

अद्वेष्टताऽनुकम्पायां खेदामन्त्रणयोरपि ।

इति चतुःस्वराव्ययानि ।

अनपयति प्रभाते क्षणंक्षणं क्षणार्धके ॥ ६८ ॥

इति पञ्चस्वराव्ययानि ।

इत्याचार्यहेमचन्द्रविरचितेऽनेकार्धसङ्गहे

एकादिपञ्चस्वराव्ययाऽभिधः परिशिष्टः काण्डः ।

समाप्तश्चाऽयं ग्रन्थः ।

अनेकार्थसंग्रहस्य श्लोकसंख्या

प्रथमकाण्डे	१७
द्वितीयकाण्डे	६०८ $\frac{३}{४}$
तृतीयकाण्डे	८१४ $\frac{३}{४}$
चतुर्थकाण्डे	३५९
पञ्चमकाण्डे	५७
षष्ठकाण्डे	७
परिशिष्ट(अव्यय)काण्डे	६८
समस्तश्लोकसंख्या	१४३१

अनेकार्थसङ्ग्रहस्य - अकाराद्यनुक्रमणिका ।

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
अ	अ		अङ्गज	६०	१४०	अतः	१५०	५६
अ	१४६	१	अङ्गद	७६	३५२	अति	१४७	२७
अंश	४४	५५५	अङ्गदा	७६	३५३	अतिथि	७५	३३९
अंशु	४४	५५५	अङ्गन	७८	३८२	अतिबल	१३५	२९५
अंशुक	४९	३	अङ्गना	७८	३८२	अतिबला	१३५	२९५
अस	४७	५८७	अङ्गा	४	३०	अतिमुक्त	१२०	१००
अद्वि	६९	२५६	अङ्गार	९२	५५२	अतिसर्जन	१४२	२८
अक	२	१	अङ्गारक	११२	१	असिका	४९	५
अकूषार	१३१	२४४	अङ्गारिका	११२	१	अत्यय	८८	५०६
अक्ष	४५	५६९	अङ्गारित	१२०	१००	अत्याहित	११९	९८
		५७०	अङ्गारिणी	११८	७६	अत्यूह	१११	८०४
अक्षत	६८	२५०	अङ्गुली	१००	६६०	अत्यूहा	१११	८०४
अक्षमाला	१३५	२९६	अङ्गुलि	३३	४०६	अथ	१४८	३४
अक्षर	९१	५४९	अचल	१००	६५९	अथो	१४८	३४
अक्षीव	१०५	७३०	अचला	१००	६६०	अदसु	४७	५८८
अभ	४	२९	अच्छ	७	६२	अदिति	६९	२९५
अगस्ति	६९	२५५	अच्युत	६८	२५२	अद्रि	३३	४०४
अगाध	७७	३६९	अज	७	६६	अधम	८७	४९०
अगुरु	९२	५५३	अजित	६८	२५१	अधर	९१	५५०
अगौकम्	१०९	७८७	अजिर	९२	५५२	अधिक्षिप्त	१२०	१०१
अग्निमुख	११५	४३	अज्जन	७८	३८२	अधिवास	१३८	३३९
अग्निशिख	११५	४४			३८३	अधिष्ठान	१२४	१६२
अग्निशिखा	११५	४४	अज्जना	७९	३८३	अधृष्य	८८	५०८
अग्निहोत्र	१३१	२४५	अज्जनी	७९	३८३	अधृष्या	८८	५०८
अग्र	३३	४०३	अज्जलि	१००	६६०	अध्यक्ष	१०८	७७०
अग्रजन्मन्	१२५	१६३	अष्ट	८	८१	अध्याखुड	११८	७६
अग्रजसु	१५०	६२	अणि	१२	१३४	अध्युड	६४	१९३
अघ	६	५३	अणु	१२	१३४	अध्युडा	६४	१९३
अङ्ग			अणुक	४९	१	अध्वन्	२२	२६०
अङ्गति	६९	२५५	अण्ड	११	१११	अध्वर	९१	५५०
अङ्गपाली	१३५	२९६	अण्डज	६०	१४०	अनघ	५९	१३२
अङ्कुर	९१	५५१	अण्डजा	६०	१४०	अनङ्ग	५८	११५
अङ्ग	४	२९	अण्डीर	९२	५५३	अनन्त	६८	२५३
	१४७	२५				अनन्ता	६८	२५३

अनेकाथसङ्ग्रहस्य-

दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०	सम्भा
पयति	१५१	६८	अप	१४८	३९	अभिध्यन्द
पय	८८	५०७	अपचिति	१२०	१०२	अभिहार
पल	१००	६५८	अपदेश	१३७	३२३	अभीक
नेमिष	१३८	३३१	अपभ्रंश	१३७	३२३	अभंक्षण
नेरुद्ध	१२४	१५४	अपराजित	१४१	२१	अभक्षणम्
नीक	४९	२	अपराजिता	१४२	२१	अभीषु
नीकस्थ	१२२	१३७	अपलाप	१२८	२१३	अभ्यागम
नु	१४८	३७	अपवर्ग	११५	४७	अभ्युपगम
नुकर्ष	१३७	३३०	अपवर्जन	१४२	२६	अभ्र
नुतर्ष	१३८	३३१	अपवाद	१२३	१४२	अमति
नुत्तर	१३१	२४२	अपष्टु	१५०	६२	अमर
नुपम	१२९	२२१	अपसर्जन	१४२	२८	अमरा
नुपमा	१२९	२२१	अपसव्य	१३०	२२७	अमल
नुबन्ध	१२४	१५२	अपन्हव	१३६	३१५	अमला
नुबन्धी	१२४	१५३	अपाङ्ग	५८	११४	अमा
नुभाव	१३६	३१५	अपाचीन	१२४	१६०	अमृत
नुमति	१२०	१०२	अपान	७८	३८२	अमृता
नुवासन	१४२	२७	अपावृत	११९	९७	अमोघ
नुशय	१२९	२२६	अपि	१४९	४०	अमोघा
नूक	४९	२, ३	अपोगण्ड	११७	७३	अम्बर
नूचान	१२४	१६२	अञ्ज	७	६६	अम्बरीष
नूप	८५	४६७	अब्द	२०	२२६	अम्बष्ठ
नूत	६८	२५०	अब्धि	२१	२४१	अम्बष्ठा
निडमूक	११२	५	अभय	८८	५०७	अम्बिका
न्ति	१४	१५९	अभया	८८	५०७	अम्बल
न्तितः	१५१	६६	अभाव	१०५	७३०	अम्बलान
न्तिर्	९१	५४७	अभि	१४९	४३	अम्बिका
न्तरा	१५०	६५	अभित्या	८८	५०९	अम्बि
न्तरेण	१५१	६७	अभिग्रह	१३९	३५१	अम्बिन
न्तिर्	१५०	६५	अभिजन	१२४	१६०	अम्बि
न्तिगत	११९	९९	अभिजात	११९	९८	अम्बि
न्तिशय्या	१३०	२२८	अभितः	१५०	६५	अम्बि
न्तिक	४९	४	अभिनिष्ठान	१४२	२७	अम्बि
न्तिका	४९	४	अभिनीत	११९	९९	अम्बि
न्त्य	२९	३४८	अभिमर	१३१	२४०	अम्बि
न्दू	२०	२२६	अभिमर्द	१२३	१४१	अम्बि
न्ध	२१	२४१	अभिमान	१२४	१६०	अम्बि
न्धिका	५०	६	अभियुक्त	११९	९९	अम्बि
प्रभ	२२	२६०	अभिरूप	८६	४७६	अम्बि
प्रन्य	२९	३४८	अभिशास्ति	१२०	१०३	अम्बि
प्रन्वासन	१२४	१६३	अभिषङ्ग	११५	४८	अम्बि
प्रन्वाहार्य	१२९	२२६	अभिषव	१३६	३१६	अम्बि

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
अक्षर	१३१	२४१	अवग्रहण	१४१	१५	अश्वत्थ	७५	३३९
अर्क	२	१	अवट	६१	१५१	अश्वत्था	७५	३३९
अर्गल	१००	६५८	अवट्ट	६१	१५२	अश्वतर	१३१	२४२
अर्थ	६	५३	अवतंस	११०	७८९	अश्वारोह	१३९	३५२
अर्थ्य	२९	३४८	अवतार	१३१	२४५	अश्वारोहा	१३९	३५३
अर्चा	६	५६	अवतारण	१४१	१५	अश्वीय	८६	५०८
अर्चिस्	४७	५८८	अवदात	११९	९६	अष्टापद	१२३	१४०
अर्जुन	७८	३८०	अवदान	१२४	१६३	असि	४७	५८७
		३८१	अवाधि	७७	३६९	असिपत्र	१३१	२४५
अर्जुनी	७८	३८१	अवध्य	८८	५०६	असुर	९२	५५३
अर्ति	१४	१६०	अवध्वंस	१३८	३४०	असुरा	९२	५५३
अर्थ	१९	२१५	अवध्वस्त	१२०	१०१	अस्त	१४	१६०
अर्थिन्	२२	२६०	अवन	७९	३८४	अस्तु	१४८	२७
अर्थ्य	२९	३४७	अवर	९१	५४८	अस्त्र	३३	४०६
अर्दित	६८	२५१	अवरा	९१	५४८	अस्त्र	३३	४०५
अर्थ	२१	२४१	अवरोध	१२४	१५३	अहल्या	८८	५०८
अर्धचन्द्र	१३१	२४६	अवरोह	१३९	३५२	अहह	१५१	६७
अर्धचन्द्रा	१३१	२४६	अवलम्ब	१२४	१६१	अहार्य	८८	५०९
अर्धपारावत	१४५	६	अवलेप	१२८	२१२	अहि	४८	६०९
अर्धेन्दु	७६	३५२	अवलोकित	१४१	२०	अहो	१५०	५९
अर्जुद	७६	३५१	अवशाय	१३०	२२७	अहोबत	१५१	६८
अर्थ	२९	३४७	अवश्य	१५०	६३	आ		
अर्थमन्	७९	३८४	अवशय	१३०	२२७	आ	१४६	३
अर्वन्	२२	२६०	अवष्टब्ध	१२४	१५४	आ	१४६	२
अर्हत	१४	१५९	अवष्टम्भ	१२९	२१९	आः	१४६	३
अलक	४९	३	अवसर	१३१	२४१	आकर	९२	५५६
अलका	४९	४	अवसित	११९	९७	आकर्ष	१०८	७७१
अलङ्कार	१३१	२४४	अवस्कर	१३१	२४२	आकलन	१२५	१६५
अलम्	१४९	४३	आव	४२	५२९	आकल्प	८५	४६९
अलम्बुष	१३८	३३२	अर्वाधि	६०	१३६	आकल्पक	११२	३
अलम्बुषा	१३८	३३२	अवीरा	९२	५५४	आकार	९२	५५५
अलर्क	४९	५	अवेल	१००	६५९	आकृति	६९	२६२
अलस	१०९	७८७	अवेला	१००	६५९	आकन्द	७६	३५४
अलसा	१०९	७८७	अव्यक्त	६८	२५२	आक्षेप	८५	४६८
अलि	३९	४८६	अव्यथ	७५	३४०	अक्षेपक	११२	३
अलिपक	११२	२	अव्यथा	७५	३४०	आखनिक	११२	४
अलिपिक	११२	२	अशनि	७९	३८४	आखु	११२	४
अलिमक	११२	२	अशिर	९२	५५२	आख्यात	६९	२५७
अलीक	४९	२	अशोक	४९	१	आगम	८७	४६१
अव	१५०	५४	अशोका	४९	१	आगस्	४७	५८८
अवगीत	११९	९७	अशमन्त	६९	२५४	आग्रह	१११	८०४
अवग्रह	१३९	३५१	अशमन्तक	११२	२	आघात	६९	२५७

शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०
आङ्	१४६	२	आयात्	६९	२२२	आस्पद	७६	३५३
आचित	६९	२६०	आयस्त	६९	२६१	आस्फात	६९	२५९
आच्छादन	१२५	१६५	आयोग	५९	११६	आस्फाता	६९	२६०
आच्छुरितक	१४०	१	आयोधन	१२५	१६४	आस्य	२९	३४८
आजि	७	६७	आर	३३	४०७	आस्या	२९	३४९
आडम्बर	१३१	२४७	आरम्भ	८६	४८०	आह	१५०	६०
आढक	५०	९	आरक्ष	१०८	७७०	आहृत	६९	२५८
आढकी	५०	१०	आरा	३३	४०७	आहव	१०५	७३१
आणि	१२	१३४	आरात्	१४८	२८	आहार	९२	५५४
आतङ्क	५०	८	आराधन	१२५	१६४	आहो	१५०	६०
आतिशय	१२५	१६६	आरोह	१११	८०५	आहिक	५०	९
आतर्पण	११८	७८	आरोहण	११८	७७			
आतिथ्य	८८	५११	आर्तव	१०५	७३१	इ	१४६	३
आत्मन्	२२	२६१	आर्य	२९	३४९	इष्टगन्धा	१२४	१५६
आत्मयोगि	१२५	१६८	आर्या	२९	३४९	इक्ष्वाकु	५०	१०
आत्मवीर	१३१	२४७	आरि	३९	४८७	इक्ष	४	३०
आत्माधीन	१२५	१६७	आलु	३९	४८७	इक्षित	६९	२६३
आत्रेय	८८	५१०	आलोक	५०	७	इज्या	२९	३४९
आत्रेयी	८८	५१०	आबन्ध	७८	३७०	इडा	११	११२
आयर्षण	११८	७७४	आवर्त	६९	२५७	इतः	१५०	५६
आदर्श	१०७	७५	आवाप	८५	४६८	इतर	९२	५५६
आदान	७९	३८६	आविद्ध	७७	३७०	इति	१४८	२८
आदित्य	८८	५१०	आवेकन	१२५	१६६	इतिकथा	१२२	१३७
आदीनव	१३६	३१६	आशय	८८	५०	इत्वर	९२	५५६
आदृत	६९	२५६	आशा	४४	५५६	इत्वरी	९२	५५७
आधार	९२	५५५	आशाबन्ध	१२४	१५५	इदानीम्	१५	६४
आधि	२१	२४२	आशितम्भव	१४५	५५	इधम	२७	३१८
आध्मात	६९	२५९	आशिस्	४७	५८८	इन	२२	२६२
आनद्ध	७७	३७०	आलु	४४	५५६	इन्दीवर	१३१	२४८
आनर्त	६९	२५८	आलुग	५८	११६	इन्दीवरी	१३१	२४८
आपत्ति	६९	२६३	आश्रय	८७	४९१	इन्दुलेखा	११५	४४
आपन्न	७९	३८६	आश्रयाश	१३७	३२४	इन्द्र	३३	४०९
आप्त	१४	१६०	अश्रव	१०५	७३५	इन्द्रा	३३	४०८
आप्ति	१४	१६०	आश्वस	१०९	७८८	इन्द्राणी	६५	२००
आण्डत	६९	२५७	आपादम्भव	१४५	५६	इन्द्रिय	८८	५११
आभील	१००	६६१	आसक्ति	६९	२६३	इभ्य	२९	३५०
आभोग	५८	११५	आसन	७९	३८६	इभ्या	२९	३५०
आम	२७	३१८	आसनी	७९	३८६	इरा	३३	४०७
आमिष	१०८	७७०	आसार	९२	५५५	इरिज	६५	२००
आमोद	७६	३५३	आलुनीबल	१४४	५१	इला	११	११३
आम्नाय	८८	५११	आस्कन्दन	१२५	१६७	इला	३९	४८८
आयति	६९	२६१	आस्था	१९	२१६	इल्ल	१००	६६१

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
त्वला	१००	६६२	उत्तान	७९	३८८	उद्धान्त	६९	२६६
उ	८	८१	उत्ताल	१००	६६३	उद्वाहन	१२५	१७१
ग्रन्थ	१२४	१५५	उत्थान	७९	३८७	उद्वाहनी	१२५	१७१
ष्टि	८	८१	उत्थित	६९	२६४	उद्देग	५८	११७
ध्वास	१०९	७८८	उत्पतन	१२५	१६९	उद्य	२२	२६२
हृ			उत्पल	१००	६६२	उद्यति	७०	२६९
	१४६	४	उत्पलपत्र	१४४	४४	उन्मत्त	७०	२६७
	१४६	४	उत्प्रेक्षा	१०८	७७२	उप	१४९	४१
क्षण	६५	२००	उत्फुल्ल	१००	६६४	उपकार	१३१	२४८
ति	१४	१६१	उत्सर्ग	५८	११६	उपकारिका	१४०	१
श	४४	५५६	उत्सव	१०५	७३२	उपकार्या	१३०	२२८
शा	४४	५५६	उत्सादन	१२५	१७०	उपक्रम	१२९	२२२
श्वर	९२	५५७	उत्साह	१११	८०५	उपगम	१२९	२२१
श्वरा	९२	५५७	उत्सेध	७८	३७०	उपग्रह	१३९	३५३
हा	४८	६०९	उदन्त	७०	२६८	उपचार	१३१	२४९
हामृग	११५	४८	उदय	८८	५१२	उपचित	१२०	१०५
उ			उदयन	१२५	१७०	उपताप	१२८	२१३
	१४६	४	उदर	९२	५५८	उपदंश	१३७	३२४
मू	१४६	६	उदरधि	१२२	१३८	उपधि	७८	३७१
म	३३	४०८	उदर्क	५०	११	उपधूपित	१४२	२२
ग्रगन्था	१२४	१५६	उदर्चिस्	११०	७९०	उपनाह	१३९	३५३
ग्रा	३३	४०९	उदात्त	६९	२६७	उपनिषद्	१२३	१४२
गचित	६९	२६४	उदान	७९	३८९	उपप्लव	१३६	३१७
जटा	६१	१५३	उदार	९२	५५९	उपरक्त	१२०	१०५
जिह्वा	११६	५९	उदास्थित	१२०	१०३	उपराग	११५	४९
जिह्वित	६९	२६६	उदित	६९	२६५	उपल	१००	६६२
जिह्वास	१०९	७८९	उदुम्बर	१३१	२४९	उपलब्धि	१२४	१५७
जजृम्भित	१२४	१०६			२५०	उपला	१००	६६२
जज्वल	१००	६६३	उदूढ	६४	१९४	उपसति	१२०	१०७
जुप	८५	४७०	उद्दतुर	१३१	२५०	उपसम्पन्न	१४२	२९
जुश	१०७	७५४	उद्वाहित	१२०	१०६	उपसर्ग	११५	४९
जत	१४८	२९	उद्ग	६	५३	उपस्थ	७५	३४०
जत	१४६	५	उद्गात	७७	२६८	उपस्पर्श	१३७	३२५
जकट	६१	१५२	उद्गण्डपाल	१४४	५१	उपस्पर्शन	१४२	२९
जकलिका	११२	४	उद्भव	१०५	७३२	उपहर	१३१	२५०
जक्षेपणा	११८	७८	उद्भरण	११८	७९	उपाशु	१०७	७५५
जत्तस	११०	७८९	उद्धान	७९	३८९	उपाकृत	१२०	१०४
जत्तस	६९	२६४	उद्धार	९२	५५९	उपाधि	७८	३७१
जम	८७	४९२	उद्धृत	६९	२६५	उपासन	१२५	१६८
जसभा	८७	४९१	उद्यान	७९	३८८	उपाहित	१२०	१०३
जस्तर	९२	५५८	उद्ग्रथ	७५	३४२	उपोढ	६४	१९४
जस्तरा	९०	५५९	उद्घर्तन	१२५	१६८	उम	२७	३१९

सम्पदा	५०	४९
उभा	२७	३१९
उररी	१४९	४९
उरस्	४७	५८९
उरी	१४९	४९
उर्वरा	९९	५६०
उलप	८५	४६९
उल्लू	५०	१०
उल्लूखल	१३५	२९७
उल्लूखली	१३५	२९७
उल्लाघ	५९	१३३
उल्लिखित	१२०	१०४
उषण	६५	२०१
उषणा	६५	२०१
उषस्	४७	५८९
उषा	४५	१७०
उषित	६९	२६६
उष्नी	३३	४०९
उष्ण	१२	१३४
उष्णक	५०	१२
उष्णिक्	५०	११
उष्णीष	११८	७७२
उष	३३	४०९
उसा	३३	४०९

ऊ

ऊ	१४६	६
ऊति	१४	१६१
ऊम्	१४६	६
ऊर्ध्व	१४९	४९
ऊर्ध्व	१४९	४९
ऊर्ध्व	७	६७
ऊर्ण	१२	१३५
ऊर्णायु	८८	५१२
ऊर्ध्व	४२	५३०
ऊर्ध्व	२७	३२०
ऊर्ध्विका	५०	१२
ऊर्ध्वन्	२२	२६२

अ

क	१४६	७
कक्ष	४७	५७०
कक्षर	९२	५६
कक्ष	१२	१३५
कक्ष	१४	१६१

सम्पदा	५	४९
क्रात	१५	१६२
क्रतु	१५	१६२
क्रद्ध	२१	२४२
क्रषभ	८६	४८१
क्रषभध्वज	१८१	१३
क्रषभी	८६	४८२
क्रपि	४५	५७१
क्रप्यप्रोक्ता	१२०	१०७

कृ

कृ	१४६	७
ल	१४६	८
ल	१४६	८
ल	१४६	८

ए

ए	१४६	९
एक	२	२
एककुण्डल	१४४	५०
एकपद	१२३	१४३
एकपदी	१२३	१४३
एकाम्र	९२	५६१
एकाष्टील	१३७	२९७
एकाष्टीला	१३७	२९८
एडमूक	११२	५
एत	१५	१६२
एधतु	७०	२६९
एनम्	८७	५८८
एव	१५०	५५
एवम्	१५०	१४
एषणी	६७	२०१

इ

इ	१४६	१
इण्य	८८	५१२
इन्द्रि	३३	११०
इरावत	१२०	१०८
इरावती	१२०	१०९

ओ

ओ	१४६	१०
ओकस्	४७	५९०
ओष	९	५४
ओजस	४७	५८९
ओह	३३	४१०

सम्पदा	५	४९
आशु	३३	४१०
ओम्	१६६	१०
औ	१४६	१०
औदुम्बर	१३१	२५१
और्ध्व	९२	५६१

क

क	१	५
कंस	४७	५९०
ककुद्	२०	२२६
ककुद्	२०	२२६
ककुभ	८६	४८३
कक्ष	४७	५७०
कक्षा	४५	५७२
कक्षावेक्षक	१४०	२
कक्ष्या	३०	३५२
कक्ष	२	३
कक्षुण	६५	२०२
कच	६	५६
कचा	६	५७
कक्षर	९२	५६४
कच्छ	६	६३
कच्छप	८७	४७०
कच्छपी	८५	१७१
कच्छा	६	६३
कच्छुर	९३	५६७
कच्छुरा	५३	५६७
कच्छुक	५०	१६
कच्छुविन्	७९	३९२
कञ्ज	७	६७
कञ्जार	१२	५६५
कट	८	८२
कटक	५०	१६
कटखादक	१४	७
कटपु	९३	५६५
कटभक्ष	११५	५०
कटभरा	१३२	२५४
कटाह	१११	८०६
कटित्र	९३	५६६
कटु	९	८४
कटुक	०	१४
कटुकद	१२३	१४३

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कठ	१०	१०४	कपिशा	१०७	७५६	कर्णान्दु	७६	३५५
कठिन	७९	३९०	कपिशा	१०७	७५६	कर्णिका	५०	१८
कठिना	७९	३९०	कपीतना	१२५	१७१	कर्णिकार	१३१	२५२
कठिनी	७९	३९०	कपोत	७०	२७०	कर्तन	७९	३९१
कठिलक	११२	५	कबन्ध	७८	३७२	कर्पर	९२	५६४
कठोर	९३	५७०	कबर	९३	५६७	कबुर	९२	५६२
कटार	९२	५६५	कबरी	९३	५६७	कर्म	२२	२६३
कण	१२	१३५	कम्	१४६	१२	कर्मकर	१३१	२५१
कणा	१३	१३६	कमठ	६३	१७७	कर्मकरी	१३१	२५१
कणिका	५१	१९	कमण्डलु	१३५	२९९	कर्प	४५	५७१
कणीचि	६०	१३७	कमन	७९	३८९	कर्षू	४६	५७३
कणेरु	९३	५६९	कमल	१००	६६४	कल	३९	४८८
कण्टक	५०	१७	कमल	१००	६६५	कलकण्ठ	११७	६९
कण्ठ	१०	१०४	कमला	१००	६६५	कलकल	१३५	२९८
कण्व	४२	५३०	कम्बल	१००	६६९	कलङ्क	५०	१७
कतृण	६५	२०२	कम्बि	२६	३०७	कलत्र	९३	५६६
कथम्	१४९	४५	कम्बु	२६	३०७	कलधौत	१२०	१०९
कथाप्रसङ्ग	१४१	१२	कम्बोज	६०	१४१	कलध्वनि	१२५	१७२
कदम्ब	८६	४७६	कर	३३	४१०	कलम्ब	८६	४७७
कदर	९२	५६३	करक	५०	१४	कलम	८७	४९२
कदली	१००	६७०	करज	६०	१४१	कलहंस	१३८	३४०
कदु	३३	४११	करट	६१	१५३	कलह	१११	८०६
कदू	३३	४११	करण	६५	२०३	कला	३९	४८८
कनक	५०	१३	करणह	४३	१८२	कलानुमादिन्	१४२	३०
कनिष्ठ	६३	१७७	करभ	८६	४८२	कलाप	८५	४७०
कनिष्ठा	६३	१७७	करर	९२	५६१	कलापिन्	७९	३९२
कनीनिका	११२	६	करवीर	१३१	२५२	कलि	३९	४८९
कनीयस्	११०	७९०	करवीरी	१३२	२५३	कलिकार	१३२	२५३
कन्तु	१५	१६३	करहाट	१३६	५९	कलिङ्ग	५८	११८
कन्धा	१९	२१६	कराल	१००	६६	कलिङ्ग	५८	११९
कन्द	२०	२२७	करीर	९३	५६५	कलिङ्गा	५८	११८
कन्दर	९२	५६२	करुण	६५	२०५	कलित	७०	२७०
कन्दराल	१३५	२९८	करुणा	६५	२०५	कलुष	१०८	७७३
कन्दल	१००	६६७	करेणु	६५	२०५	कल्क	२	८
कन्धर	९३	५६८	कर्क	२	३	कल्प	२५	२९६
कन्धरा	९३	५६८	कर्कट	६१	१५४	कल्पन	७९	३९१
कन्था	३०	३५२	कर्कटी	६१	१५४	कल्पना	७९	३९२
कपर्द	७६	३५५	कर्कर	९२	५६३	कल्माष	१०८	७७३
कपाल	१००	६६७	कर्कोटक	११२	६	कल्य	२९	३५०
कपिल	१००	६६५	कर्चूर	९३	५७०	कल्या	२९	३५१
कपिलधरा	१४४	४५	कर्ण	१३	१३६	कल्याण	६५	२०२
कपिला	१००	६६६	कणरुर	१३२	५४	कल्योल	१००	६७०

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कवच	६०	१३६	कामिन्	२२	२६३	काष्ठक	५१	२१
कवि	४२	५३१	कामुक	५१	१९	काश	४४	५५७
कवी	४२	५३१	काम्बोज	६०	१४२	काश्मीर	९३	५७१
कशा	४४	५५७	काम्बोजी	६०	१४२	काश्मीरज	११६	५४
कशिपु	८५	४७१	काय	३०	३५३	काश्मीरजा	११६	५४
कश्य	२९	३५१	काय	३५४		काश्यपा	८५	४७२
कश्यप	८५	४७१	कायस्थ	७५	३४२	काष्ठ	१०	१०५
कषाय	८९	५१३	कायस्था	७५	३४३	काष्ठा	१०	१०५
कष्ट	९	८३	कार	३३	४१२	कासू	४७	५९१
कसेरु	९३	५६८	कारक	५१	२७	काहल	१०१	६७१
कांस्य	३०	३५४	कारण	६५	२०६	काहली	१०१	६७०
काक	२	४	कारणा	६५	२०६	किशोर	९३	५७३
	३	५	कारवी	१०५	७३३	किञ्च	१४७	२६
काकरुक	११२	६	कारन्धमिन्	१२५	१७४	किञ्चल	१०१	६७२
काका	२	५	कारा	३३	४१२	किष्क	४२	५३२
काकिणी	६५	२०७	कारि	३३	४१३	कितव	१०५	७३३
काकोल	१००	६७१	कारिका	५१	२०	किम्	२	११
काच	६	५७	कारु	३४	४१४		१४६	१२
काचिष	५९	१३४	कारुस्	४७	५९१	किमु	१४९	४६
काञ्चन	७९	३९३	कारुज	६०	५४३	किमुत	१५०	६६
काञ्चनी	७९	३९४	कार्पट	६१	१५५	किष्पाक	५१	२४
काञ्ची	६	५७	कामेण	६५	२०६	किम्पुरुष	१३८	३३२
काण्ड	५१	११२	कामुक	५१	२१	किरात	७०	२७१
कात्यायन	१२५	१७२	काय	३०	३५३	किराती	७०	२७२
कात्यायनी	१२५	१७२	कायपुट	११६	६०	किर्मीर	९३	५७६
कादम्ब	८६	४७७	कार्पापण	११८	८०	किस्त्वष	१०८	७१३
कादम्बर	१३२	२५६	काल	३९	४९०	किशोर	९३	५७२
कादम्बरी	१३२	२५६	कालकण्ठ	११७	६९	किष्कु	३	६
कानन	७९	३९४	कालक्षर	१३६	२५५	किष्कुपर्वन्	१२५	१७४
कानीन	७९	३९४	कालक्षर	११७	७०	कीकट	६१	१५५
कान्त	१५	१६४	कालपृष्ठ	७१		कीकस	११०	७९०
कान्ता	१५	१६४	कालस्कन्ध	१२५	१५७	कीचक	५१	२४
कान्तार	९३	५७०	काला	३९	८९१	कीटक	५१	२४
कान्ति	१५	१६४	कालानुसाय	१४३	४३	कीनाश	१०७	७५७
कापोत	७०	२७१	कालिका	५१	२२	कीर	३४	३१०
काम	२७	३२१	कालिङ्ग	५८	११९	कीर्ण	१३	१३७
	३२२		कालिङ्गी	५८	११९	कीर्ति	१५	१६५
कामकूट	११६	६०	काली	३९	८९०	कील	३९	४९१
कामगुण	११८	७९	कालेय	८९	५१४	कीला	३९	४९२
कामचारिन्	१२५	१७३	कावेरी	९३	५७२	कीलाल	१०१	६७३
कामम्	१४९	४५	काव्य	३०	३५४	कीश	४४	५५७
कामल	१००	६७०	काव्या	३०	३५४	कु	१४६	११

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
कुक्कूल	१०१	६७६	कुमार	९३	५७४	कुहरित	१२०	११०
कुक्कुट	६१	१५६	कुमारी	९३	५७५	कुहू	४८	६१०
कुक्कुर	९३	५७३	कुमुद	७६	३५५	कूट	९	८५
		५७४	कुमुदा	७६	३५६	कूप	२५	२९६
कुक्कृत्य	८९	५१४	कुमुद्रता	१२०	११०	कूपक	५१	२७
कुचन्दन	१२५	१७५	कुम्भ	२६	३१०	कूबर	९३	५७७
कुचेल	१०१	६७७	कुम्भकार	१३२	२५७	कूर्व	६	५७
कुचैला	१०१	६७८	कुम्भकारी	१३२	२५७	कूर्चिका	५१	२८
कुज	७	६८	कुम्भयोनि	१२५	१७५	कूर्पर	९३	५७४
कुञ्ज	७	६८	कुम्भिल	१०१	६७४	कूल	३९	४९३
कुञ्जर	९३	५७७	कुम्भी	२६	३११	कूष्माण्ड	६३	१८२
कुञ्जरा	९३	५७७	कुम्भीनस	१३८	३४१	कूष्माण्डी	६३	१८२
कुट	९	८५	कुम्भीनसी	१३८	३४१	कूकवाकू	११२	८
कुटञ्ज	६०	१४४	कुरण्ट	६१	१५६	कूच्छू	३४	४१७
कुटन्नट	११६	६०	कुरण्टा	६१	१५६	कृत	१५	१६६
कुटप	८५	४७३	कुर	३४	४१७	कुनान्त	७०	२७२
कुटिल	१०१	६७५	कुरबक	११२	७	कृतिन्	२३	२६४
कुटिला	१०१	६७५	कुराबन्द	१२३	१४४	कृत्तम्	१५	१६७
कुटी	९	८५	कुल	३९	४९२	कृत्रिम	८७	४९३
कुठार	९३	५७६	कुलक	५१	२५	कृत्य	३०	३५७
कुठार	९३	५७७	कुलाय	८९	५१५	कृत्या	३०	३५७
कुणप	८५	४७३	कुलाल	१०१	६७७	कृपाण	६५	२०९
कुणि	१३	१३७	कुलिक	५१	२६	कृपाणी	६५	२०७
कुण्ड	१०	१०६	कुलिश	१०७	७५७	कृपीट	६१	१५७
कुण्ड	११	११२	कुलमाष	१०८	७७४	कृपीटपाल	१४४	५२
कुण्डकीट	११६	६१	कुल्य	३०	३५६	कृमि	२७	३२२
कुण्डल	१०१	६७५	कुल्या	३०	३५६	कृमिकण्टक	१४०	३
कुण्डलिन	७९	३९५	कुवल	१०१	६७३	कृषक	५१	२८
कुण्डली	१०१	६७५	कुवा	४४	५५८	कृष्टि	९	८६
कुण्डी	१०	१०३	कुसल	१०१	६७३	कृष्ण	१३	१३८
कुतप	८५	४७२	कुसा	४४	५५८			१३९
कुतूहल	१३५	२९९	कुशिक	५१	२६	कृष्णवर्त्मन्	१२५	१७५
कुथ	१९	२१७	कुशी	४४	५५८	कृष्णवृन्ता	१२०	१११
कुहाल	१०१	६७४	कुशीलव	१३६	३१७	कृष्णसार	१३२	२५७
कुन्त	१५	१६५	कुष्ठ	१०	१०६	कृष्णा	१३	१३८
कुन्तल	१०१	६७६	कुसीद	७६	३५६	कृतन	७९	३९६
कुन्तलाः	१०१	६७६	कुसुम	८७	४९२	केतु	१५	१६७
कुन्ती	१५	१६६	कुसुम्भ	८६	४८४	केदार	९४	५७९
कुन्द	२०	२२७	कुहन	७९	३९५	केनार	९४	५८०
कुबेर	९३	५७४	कुहना	७९	३९५	केवल	१०१	६७८
कुब्ज	७	६८	कुहर	९३	७३	केवली	१०१	६७८
						केश	४४	५५१

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
गोमुख	५७	११०	घ			चण्डा	११	११९
गोमेदक	११२	१०	घट	९	८९	चण्डिल	१०१	६८१
गोरक्ष	१०८	७७६	घटना	८०	४००	चण्डी	११	११९
गोरक्षजम्बु	१४३	४१	घटा	९	८९	चतुःपष्टि	११७	६४
गोरङ्क	५२	३८	घन	२३	२६५	चतुर	५४	५८८
गोल	४०	४९६	घनरत्न	१३८	३४१	चतुष्पथ	१२३	१३५
गोलक	५२	३७	घनसार	१३२	२५८	चतुष्पद	१२३	१४५
गोला	४०	४९६	घनाघन	१२६	१७७	चत्वर	९४	१८७
गोलामी	८७	४९४	घर्ष	९४	१८६	चन्दन	८०	८०१
गोविन्द	७६	३५७	घर्षारिका	११०	१२	चन्दनी	८०	८०१
गोष्ठ	१०	१०७	घर्म	२७	३२६	चन्द्र	३५	४६८
गोष्ठी	१०	१०७	घस्त्र	३३	४२६	चन्द्रकान्त	१२८	११२
गोष्पद	७६	३५८	घृणा	१३	१४२	चन्द्रहास	१३८	३४०
गोस	४७	५९२	घृणि	१३	१४२	चन्द्रिल	१०१	६८१
गोस्तन	८०	४००	घृत	१५	१७०	चन्द्रोदय	१३०	२२९
गोस्तनी	८०	४००	घृष्टि	९	९०	चन्द्रोदया	१३०	२२९
गौतम	८७	४९४	घोण्टा	९	९०	चपल	१०१	६८३
गौतमी	८७	४९५	घोर	३४	४२७	चपला	१०१	६८३
गौर	३४	४२५	घोष	४६	५७४	चमर	५४	५८९
गौरिल	१०१	६८१	घोषायितु	१२६	१७८	चमरी	५४	५८९
गौरी	३४	४२६	घोषा	४६	५७४	चय	३०	३६०
ग्रन्थ	१९	२१८	घ्राण	१३	१४१	चर	३४	४२७
ग्रन्थि	१९	२१८	च			चरण	५५	२५३
ग्रन्थिक	५२	३४	च	१४६	१२	चराचर	१३०	२६०
ग्रन्थित	७०	२७३	चक्र	३५	४२८	चरु	३५	४२९
ग्रन्थिल	१०१	६७९	चक्रधर	१२२	२५९	चर्मा	७	१८८
ग्रस्त	१५	१६८	चक्रवाट	११७	६३	चर्पट	८१	१५७
ग्रह	४८	६१०	चक्रवाड	११७	७४	चर्मकार	१३२	५५९
ग्रहण	६५	२१०	चक्रवाल	११७	७८	चर्मकारी	१३२	५५९
ग्रहराज	११६	५५	चक्राक्ष	५८	१२०	चर्मप्वती	१२०	११२
ग्रहिक	५२	३६	चक्राक्षी	५८	१२०	चर्मन्	२३	२६६
ग्रहिणी	६५	२१०	चक्राट	६१	१५७	चर्मिन्	२३	२६६
ग्राम	२७	३२४	चक्रिन्	२०	२६६	चलन	८०	४००
ग्रामिणी	६५	२१	चक्षुष्य	८९	४१७	चलनी	८०	४०१
ग्राममद्गुरिका	१४५	१	चक्षुष्या	८९	४१७	चक्ष्वा	३०	३६१
ग्रामिणी	६५	२१०	चक्षुर	९८	५८८	चक्षक	५२	३८
ग्राम्य	३०	३५८	चक्षल	१०१	६८२	चाण्डालिका	११२	१२
ग्रामन्	२३	२६४	चक्षला	१०१	६८२	चातुरक	५४	५८८
ग्रह	४८	६११	नञ्चु	७	५९	चात्वाळ	१०१	६८८
ग्रहिक	५२	३६	चटु	९	९०	चामरपुष्प	१४३	४०
ग्रिव	४२	५३२	चण्ड	११	११८	चाम्मेय	८९	५१८

शब्दः	पृ०	श्लो०	शब्दः	पृ०	श्लो०	शब्दः	पृ०	श्लो०
चार	३५	४२९	चेतना	८०	४०२	जगल	१०२	६८५
चारक	५२	३९	चेल	४०	४९८	जघन	८०	४०४
चास	४७	५९२	चैत्य	३०	३६२	जघन्य	८९	५१८
चिकुर	९४	५८९	चैत्र	३५	४३२	जघन्यज	११६	५५
चिता	१५	१७०			४३३	जङ्गल	१०२	६८७
चिति	१५	१७०	चोक्ष	४६	५७४	जटा	९	९१
चित्य	३०	३६१	चोड	११	१२०	जटायु	८९	५१८
चित्या	३०	३६१	चोद्य	३०	३६२	जटिल	१०२	६८६
चित्र	३५	४३०	चोल	४०	४९८	जटिला	१०२	६८६
चित्रक	५२	४०	चोलकिन्	८०	४०२	जठर	९४	५९१
चित्रगुप्त	१२१	११३	चौर	३५	४३३	जड	११	१२०
चित्रमानु	१२६	१७८	चौल	४०	४९८	जडा	११	१२०
चित्ररथ	१२३	१३८				जतुक	५२	४२
चित्रा	३५	४३०	छगल	१०२	६८५	जतुका	५२	४३
चित्राटीर	१३२	२६०	छगली	१०२	६८५	जन	२३	२६८
चिपिट	६१	१५८	छत्र	३५	४३३	जनक	५२	४२
चिरजीविन्	१२६	१७८	छत्रभङ्ग	११५	५०	जनपद	१२३	१४६
चिरण्डी	६१	१५९	छत्रा	३५	४३३	जनी	२३	२६९
चिलमीलिका	१४०	४	छद	५०	२२९	जन्य	३०	३६४
चिल्ल	४०	४९७	छदन	८०	४०३		३१	३६५
चिह्न	२३	२६७	छन्नन्	२३	२६७	जन्या	३१	३६५
चोन	२३	२६७	छन्द	२०	२२९	जन्मु	३१	३६६
चौर	३५	४३१	छान्दस्	४७	५९२	जम्बाल	१०२	६८७
चोरी	३५	४३२	छन्न	०३	२६८	जम्बीर	९४	५९२
चोर्णपर्ण	११८	८०	छर्दन	८०	४०३	जम्बुक	५२	४२
चुक	३५	४३२	छल	४०	४९९	जम्बू	०६	२०८
चुर्का	३५	४३२	छल्ली	४०	४९९	जम्बूल	१०२	६८६
चुम्बक	५२	४०	छवि	४३	५३३	जम्भ	२६	३१२
चुलक	५२	३९	छाया	३०	३६३	जम्भल	१०२	६८७
चुलुक	५२	३९				जय	३०	३६४
चुल्ल	४०	४९७	छित्तर	९४	५९०	जयन	८०	४०४
चुल्लकी	५२	४१				जयन्त	७०	२७६
चुल्ली	४०	४९८	छिदिर	९४	५९०	जयन्ती	७०	२७६
चूडा	११	११९	छिद्र	३५	४३४	जया	३०	३६४
चूडामणि	११८	८१	छिन्न	२३	२६८	जरठ	१७८	१७८
चूडाल	१०१	६८४	छिन्ना	२३	२६८	जर्जर	९४	५९१
चूडाला	१०१	६८४	छेक	३	७	जर्जरीक	११२	१३
चूतक	५२	४१	छेदन	८०	४०३	जर्ण	१३	१४३
चूर्ण	१३	१४३				जल	४०	४९९
चूर्णा	१३	१४२	ज	१	८	जलकरङ्क	१४०	५
चूलिका	५२	४१	जकुट	६१	१५९	जलकूपी	१२८	२१३
चर्तन	८०	४०२	जगत	१५	१७१	जलमुलम	१२९	२२३
			जगती	७०	२७६			

शब्दा	पृ	अ०	शब्दा	पृ	अ०	शब्दा	पृ	अ०
जलज	६०	१४५	जीवज्जीव	१३६	३१८	उद्धार	९५	५९३
जलनायक	१४०	५	जीवद	७७	३५८	उद्ग	५	३३
जलद	७७	३५८	जीवन	८०	४०५	उग	९५	५९४
जलबिल्व	१३६	३१७	जीवना	८०	४०६	उद्दी	९७	५९४
जलसूयि	११६	५३	जीवनी	८०	४०६	उर	३५	४३५
जलरण्ड	११७	७४	जीवन्ती	७०	२७८	उ		
जलरुण्ड			जीवपुष्प	१२८	२१४	डिम्ब	२६	३०८
जलाञ्जल	१३५	३०१	जीवा	४३	५३४	डिम्ब	२६	३१३
जलाटन	१२६	१७९	जीवातु	७०	२७८	न		
जलाटनी	१२६	१७९	जीविका	५२	४४	तक्षक	५३	८५
जलाशय	१३०	२२९	जीवितेश	१३७	३२६	तण्डक	५३	४५
जलेन्द्र	९५	५९३	जहुवाण	११८	८१	तण्डुरीण	११८	८१
जव	४३	५३३	जू	१	८	तण्डुल	१०२	६९०
जवन	८०	४०४	जृम्भा	२६	३१३	तण्डुला	१०२	६९०
जवनी	८०	४०५	जृम्भित	७०	२७९	तण्डुलीय	१३०	२३०
जवा	४३	५३३	जैवातुक	११२	१३	तत	५५	१७३
जाङ्गल	१०२	६८८	जोषम्	१०९	४६	ततस्	१५०	५७
जाङ्गली	१०२	६८८	झ	१	९	तत्त्व	४३	५३५
जाङ्गुल	१०२	६८८	झाति	१५	१७१	तथा	१४८	३५
जाङ्गुली	१०२	६८९	ज्या	२	११	तद्दिनम्	१५०	६४
जात	१५	१७१	ज्यायस्	४७	५९३	तनु	२३	२७०
जाति	१५	१७१	ज्येष्ठ	१०	१०७	तनुरुह	१३९	३५५
जामातु	७०	२७७	ज्येष्ठा	१०	१०८	तन्त्र	३५	४३५
जामि	२८	३२७	ज्योतिस्	४५	५९३	तन्त्री	३५	४३७
जायानुजाविन	१४२	३१	ज्योत्स्ना	२३	२६९	तन्त्री	३५	४३८
जार	३५	४३४	ज्योत्स्नी	२३	२६९	तपन	८०	४०६
जारणा	६५	२१४	ज्वलित	७०	२७५	तपस्	४७	५९३
जारी	३५	४३४	झ			तपस्क	८९	५१९
जाल	४०	५००	झर्झर	१५	५९२	तपस्या	८९	५१९
जाली	४०	५००	झर्झरी	१५	५९३	तपस्विन्	८०	४०८
जाल्म	२७	३२६	झलरी	१५	५९३	तपस्विनी	१२६	१८०
जिगाषा	१०९	७७६	झलरी	१५	५९३	तपाम्	४७	५९४
जिन	२३	२६९	झला	४०	५०१	तपोधन	१२६	१७९
जिष्णु	१३	१४३	झप	४३	५७५	तपोधना	१२६	१७९
जिह्वा	२८	३२७	झपा	४३	५७५	तमम्	४७	५९४
जिह्वाग	५८	१२०	झाट	९	९१	तमाल	१०२	६९०
जिह्वा	४३	५३३	झिल्लिका	५२	४४	तमालपत्र	१४८	४५
जिह्वाप	८५	४७४	झिल्ली	४०	५०१	तमिष	९५	५९५
जीमूत	७०	२७७	झिल्लीका	५२	४४	तमिषा	९५	५९५
जीर	३५	४३५	झणि	१३	१४४	तमोघ्न	८०	४०७
जीव	४३	५३४	ड			तमोजुद्	७७	३५६
जीवक	५२	४३	टङ्क	३	८	तमोपट	१३९	३५४

शब्दा	पृ०	श्ल०	शब्दा	पृ०	श्ल०	शब्दा	पृ०	श्ल०
तमोमिद्	७७	३५९	तालीसपत्र	१४४	४२	तुषार	९५	५९६
तरणि	६६	२१५	तावत्	१४८	३०	तुर्णा	१३	१४५
तरण्ड	६३	१८४	तिक्	१५	१७३	तुल	४०	५०४
तरल	१०२	६८९	तिक्	१५	१७४	तुलिका	५३	४९
तरला	१०२	६८९	तिक्पर्वन्	१२६	१८०	तुवर	९५	५९७
तरस्	४७	५९४	तिक्शाक	११३	१५	तुद्	२	१६
तरस्विन्	८०	४०८	तिक्का	१५	१७४	तुष्	२	१६
तरि	३५	४३८	तित्तिड	६३	१८४	तुणता	७१	२८१
तरीष	१०९	७७७	तित्तिडा	६३	१८४	तुणभूय	१३०	२३०
तदण	६५	२१४	तित्तिरि	९५	५९६	तेजस्	४७	५९५
तर्क	३	९	तिन्तिडी	६३	१८५	तेमन	८०	४०८
तर्तरीक	११३	१४	तिमिर	९५	५९५	तेमनी	८०	४०८
तल	४०	५०१	तिरस्	१५०	५७	तैतिल	१०२	६९२
तलिन	८०	४०६	तिर्यक्	१४७	२६	तैलपर्णा	११८	८२
तलिम	८७	४९५	तिलक	५३	४८	तोक	३	१०
तलुन	८०	४०७	तिष्य	३१	३६८	तोकम	२८	३२८
तल्म	२५	२९८	तिष्या	३१	३६८	तोत्र	३६	४४१
तल्ल	४०	५०२	नीक्षण	१३	१४९	तोदन	८०	४०९
तल्ली	४०	५०२	तीक्ष्णगन्धा	१२४	१५७	तोयद	७७	३५९
ताड	११	१२१	तीर	३६	४४१	तोयधार	१३२	२६३
ताडी	११	१२१	तीर्थ	१९	२१९	त्याग	५	३२
ताण्डव	१०६	७३७	तीव्र	३६	४४०	त्रपा	२५	२९९
तात	१५	१७३	तीव्रा	३६	४४०	त्रपु	२५	२९९
तानित	७०	२८०	तु	१४६	१३	त्रथी	३१	३६६
ताप	२५	२९९	तुङ्ग	५	३३	त्राण	१३	१४४
तापी	२५	२९९	तुङ्गभद्र	१३२	२६१	त्रास	४७	५९५
तामरस	१३८	३४२	तुङ्गभद्रा	१३२	२६२	त्रिक	३	९
तामस	११०	७९१	तुङ्गी	५	३३	त्रिका	३	९
तामसी	११०	७९१	तुङ्गीश	१०७	७५८	त्रिकूट	६१	१६०
ताम्बूल	१०२	६९०	तुण्डिकेरी	१३२	२६२	त्रिगर्त	७०	२८०
नाम्बूली	१०२	६९०	तुथ	१९	२२०	त्रिगर्ता	७०	२८०
ताम्र	३५	४४०	तुथ्या	१९	२२१	त्रिदिव	१०६	७३७
तार	३५	४३८	तुमुल	१०२	६९१	त्रिदिवा	१०६	७३८
तारक	५३	४७	तुम्बुरी	९५	५९६	त्रिपुट	६२	१६१
तारा	३५	४३९	तुरग	५८	१२०	त्रिपुटा	६२	१६१
तारिष	१०९	७७७	तुरगी	५८	१२१	त्रिवर्णक	११३	१४
तार्क्य	३१	३६७	तुम्क	५३	४८	त्रिशङ्क	४३	४८
ताल	४०	५०३	तुला	४०	५०४	त्रिशिख	५८	१११
तालपत्र	१३२	२६१	तुलाकोटी	११७	६४	त्रिस्रोतस्	११०	७९१
तालपत्री	१३२	२६२	तुलाधार	१३२	२६२	त्रुटि	९	९२
			तुवरी	९५	५९६	त्रेता	१५	१७४
			तुष	४५	५७५	त्रोटि	९	९२

शब्दा	प्र०	श्लो	शब्दा	पृ	श्लो	शब्दा	प्र	श्लो
यज्ञः	१	१०	दलामल	१		दधयुम	११	
त्वग्	१	७	दव	४३	२२	दुःस्थ	१	७
त्वरित	७०	२७९	दशपुर	१३२	२६३	दुःस्थ	१०	२२१
त्वष्टृ	९	९२	दशमीस्थ	१२३	१३९	दुकल	१०२	६५२
त्वित् (पू)	२	१७	दशा	४५	५६२	दुग्ध	२१	२४७
द			दस्यु	३१	३६९	दुग्धतालीय	१६३	१६
दंश	४५	५६१	दमनोच्छिष्ट	१४१	१४	दुन्दुभि	८६	१८५
दंशान	८१	४१०	दस्म	२८	३२९	दुरादर	१३२	२६५
दंशित	७१	२८१	दस्म	३६	४४२	दुग्	५	३४
दक्ष	४६	५७६	दहन	८०	१०२	दुर्गति	७१	२८२
दक्षा	४६	५७६	दहर	९५	७९७	दुर्गा	५	३४
दक्षिण	६६	२१५	दाक्षायणी	११८	८२	दुर्जात	७१	२८२
दक्षिणा	६६	२१६	दाडिम	८७	४९५	दुर्द्धर	४५	६००
दण्ड	११	१२१	दाढा	१२	१३१	दुर्नामन्	८१	४११
दण्डधार	१३२	२६४	दानवृह	१११	८०७	दुर्मुख	५८	१११
दण्डयात्रा	१३२	२६४	दान	२३	२५१	दुर्लभ	८६	१८५
दण्डयाम	१२९	२२३	दाय	३१	३६९	दुर्बर्ण	६६	२१७
दण्डार	९५	५९९	दायाद	७७	३६०	दुर्बिध	७८	३७२
दण्डिन्	२३	२७०	दारक	५३	५०	दूय	३१	३७०
दधि	२१	२४४	दारद	५७	३६०	दुट	१२	१३१
दन्त	१५	१७४	दावी	४३	५३७	दुग	२	१६
दन्तशठ	११७	७१	दाव	४३	५३६	दुग्ध	२७	३१४
दन्ति	१६	१७५	दाम	४७	५९५	दुपद्	२०	२५५
दन्तुर	९५	५९७	दामी	४७	५९६	दुपान्त	५१	२०३
दन्दशूक	११३	१५	दामर	९५	६००	दृष्टि	९	९३
दम	२८	३२८	दामरक	११३	१७	देव	४३	५३८
दमथ	७५	३४४	दिग्म्बर	१३२	२६४	देवताठ	११८	७५
दमन	८०	४०९	दिग्ध	२१	२४४	देवशृङ्ग	१३८	३३३
दम्भ	२६	३१३	दिति	१६	१७५	देवत	८१	१११
दर	३६	४४१	दिव	४३	५३७	देवसाणि	११८	८३
दरी	३६	४४२	दिवाकीर्ति	१२१	११८	देवसेना	१२६	१८१
दर्दर	९५	५९५	दिवाभीत	१२१	११३	देवी	४३	५३८
दर्दुर	९५	५९८	दिवौकस	११०	७९१	देणु	१३	१०६
ददुरा	९५	५९९	दिव्य	३१	३७०	देहयात्रा	१३२	२६६
दध	२५	३००	दिव्यचक्षुः	१३८	३४३	दैत्य	३१	३७१
दर्भ	२६	३१३	दिव्या	३१	३७०	दैत्या	३१	३७१
दर्वी	४३	५३७	दिष्ट	९	९३	दोग्ध	२१	२४५
दर्श	४५	५६०	दिष्टि	९	९३	दोपक्ष	६१	१५०
दर्शक	५३	४९	दीपक	५३	५५	दोषा	१५०	५५
दर्शन	८१	४१०	दीप्त	१६	१७५	दोहद	७७	३६०
दल	४०	५०५	दीप्यक	५	५१	दोहकलक्षण	१४५	५
दलाहक	११३	१६	दीपाध्वग	११७	५१	दीर्घाणि	६६	११८

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
पुः (पू)	२	१२	धन्वन्	२३	२७२	धिष्ण्य	३१	३७२
पुति	१६	१७६	धन्विन्	२३	२७२	धीदा	२०	२३०
पुत्र	२३	२७०	धमन	८१	४१२	धीर	२६	४४५
पौः	२	१२	धमनी	८१	४१२	धुन	१६	१७७
इव	४३	५३५	धर	३६	४४२	धुन्धुमार	१३३	२६८
इवन्ती	७१	२८१	धरण	६६	२१८	धुरन्धर	१३३	२६९
इषिण	२३	२७१	धरणी	६६	२१९	धू	२	१३
इव्य	३१	३६८	धरा	३६	४४३	धूत	१६	१७७
द्रावक	५३	५०	धराधर	१३२	२६६	धूमकेतन	१४२	३१
द्राविड	६३	१८५	धरुण	६६	२१९	धूमकेतु	१२१	११४
दुघण	६६	२१७	धर्म	२८	३३०	धूत	१६	१७८
दुण	१३	१४६	धर्म	२८	३३१	धूलीकदम्ब	१४३	४१
दुणी	१३	१४६	धर्मण	६६	२१९	धृतराष्ट्र	१३३	२६९
दुत	१६	१७५	धर्मराज	११६	५३	धृतराष्ट्रा	१३३	२७०
दुम	२८	३२९	धर्षण	६६	२२०	धृति	१६	१७८
दू	२	१३	धर्षणी	६६	२२०	धेन	२३	२७४
द्राण	१३	१४७	धव	४३	५३९	धेनी	२३	२७४
द्रोणी	१३	१४७	धवल	१०२	६९२	धेनु	२३	२७५
द्रोहाट	६२	१६१	धवला	१०२	६९३	धेनुका	५३	५२
द्वन्द्व	४३	५३६	धातु	१६	१७६	धैनुक	५३	५२
द्वोपर	९५	६००	धातृ	१६	१७६	धुव	४३	५३९
द्वार	३६	४४२	धात्री	३६	४४४	धुवा	४३	५४०
द्विक	३	१०	धाना	२३	२७४	ध्वज	८	७१
द्विज	८	७१	धान्य	३१	३७२	ध्वनिलाला	१३५	३०२
द्विजन्मन्	८१	४११	धामन्	१३	२७३	ध्वाक्ष	४६	५७६
द्विजराज	११६	५६	धामार्गव	१३६	२७३	ध्वाक्षी	४६	५७७
द्विजा	८	७१	धार	३६	४४३	न		
द्विजाति	७१	२८२	धारण	६६	२२१	नकुल	१०२	६९३
द्विजिह्व	१०६	७३८	धारणा	६६	२२१	नकुली	१०२	६९३
द्वितीय	८९	५१९	धारा	३६	४४४	नक्र	३६	४४६
द्वितीया	८९	५१९	धाराङ्कुर	१३३	२६७	नक्षत्रनेमि	१४३	४३
द्वैमातुर	१३२	२६६	धाराङ्ग	५८	१२१	नख	४	२२
ध			धाराट	६२	१६२	नग	४	२९
धन	२३	२७२	धाराधर	१३३	२६७	नगौकस्	१०९	७८७
धनञ्जय	१३०	२३१	धारिणी	६६	२२०	नम्र	२३	२७५
धनद	७७	३६१	धार्तराष्ट्र	१३६	२६८	नज्	१४७	१६
धनिक	५३	५१	धावन	८१	४२३	नत	१६	१७१
धनिका	५३	५२	धिक्	१४७	१४	नद	२०	२३०
धनु	२३	२७३	धिषण	६६	२२१	नदीकान्त	१२१	११५
धनुस्	४७	५९६	धिषणा	६६	२२१	नदीकान्ता	१२१	११५
धन्य	३१	३७१				ननु	१४८	२८
धन्या	३१	३७१						

शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०
पयाधर	१३३	२७७	पण	१४	१४९	पाटली	}	१०३ ७०२
पर	}	३६ ४४७	परपरीण	११८	८७	पातली		
			पर्यङ्क	५४	५८	पाताल	१०३	७००
परज	६०	१४५	पर्यस्त	७१	२९२	पानुक	५४	६०
परपुष्ट	११७	६६	पर्याप्त	७३	२९०	पात्र	३६	१४९
परपुष्टा	११७	६६	पर्याप्ति	७३	२९१	पात्रटीर	१३३	७७७
परम	८७	४९९	पर्वत	७१	२९३	पाद	२०	२३३
परमम्	८७	४९९	पर्वन्	२३	२७६	पादचत्वर	१४४	४६
परम्पर	१३३	२७५	पल	४१	५०७	पादप	८५	४७४
परम्परा	१३३	२७५	पलघ	५९	१३५	पादपाशी	१३७	३२८
परवाणि	११९	८८	पलङ्क	१३८	३३५	पानीय	९०	५७७
परा	१४९	५०	पलङ्कपा	१३८	३३५	पामर	९६	६११
पराक	५३	५७	पलल	१०३	६९९	पायस	११०	७९४
पराक्रम	१२९	२२४	पलाश	१०७	७६२	पार	३६	४४८
पराग	५९	१२४	पलित	७१	२८९	पारशव	१३७	३१९
पराभव	१३७	३१९	पल्लव	१०६	७४१	पारायण	११९	८८
परायण	११९	८८	परलवित	१२१	१२२	पारावत	१२२	१२६
परि	१४९	५१	परली	४१	५०८	पारावती	१२२	१२६
परिकम्प	१२८	२१५	पवन	}	८१ ४१८	पारावार	१३३	२७८
परिकरं	१३३	२७४	पचन			पारिजात	१२१	१२५
परिगत	१२१	१२२	पवित्र	९६	६०९	पारिभद्र	१३३	२७९
परिग्रह	१३९	३५६	पवित्रा	९६	६०९	पारी	३६	४४८
परिव	५९	१३४	पशु	४५	५६३	पारुथ्य	}	९० ५२७
परिवोष	१३८	३३४	पशुपति	१२१	१२४			
परिघात	१२१	१२४	पश्चात्	१४८	३१	पार्थिव	१०६	७४३
परिधाय	१३०	२३२	पांशुचामर	१४४	४७	पार्थिवी	१०६	७४३
परिधि	७८	३७५	पांशुल	१०३	७०२	पार्पर	९६	६१०
परिह्व	१३७	३१९	पांशुला	१०३	७०२	पार्वती	७२	२९८
परिभाषण	१४१	१६	पाक	३	१२	पार्श्व	४३	५४३
परिवर्ह	१३९	३५७	पाकल	}	१०३ ६९९	पार्णि	१४	१४०
परिमल	१३५	३०३				पालङ्क	५४	६२
परिवर्त	१२१	१२३	पाचल	१०३	६९९	पालि	४१	५०८
परिवाद	१२३	१४६	पाच्यजन्य	१३०	२३३	पाचक	५४	६२
परिवाय	१२८	२१५	पाचाली	१०३	६९९	पाचन	८१	४१९
परिवाह	१३९	३५७	पाटक	५४	६१	पाचनी	८१	४१९
परिवेश	१३७	३२७	पाटल	१०३	७०१	पाश	४५	५६३
परिवेष	१३८	३३४	पाटला	१०३	७०१	पाशुपत	१२१	१२५
परिव्याध	१२४	१५८	पाटीर	९६	६११	पिङ्ग	५	३७
परिसर	१३३	२७६	पाटीन	८१	४१९	पिङ्गल	१०३	७०४
परीरण	११८	८६	पाण्डु	१२	१२४	पिङ्गला	१०३	७०४
परीष्ट	६२	१६४	पाण्डुकम्बल	१४४	५३	पिङ्गा	५	३६
परेत	१६	१८४	पाण्डुर	९०	६१२	पिङ्गाश	१०८	७६३

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पिङ्गाशी	१०८	७६३
पिङ्गी	५	३६
पिचण्ड	६४	१८७
पिचुल	१०३	७०६
पिचट	६२	१६५
पिच्छ	७	६४
पिच्छा	७	६४
पिच्छिल	१०३	७०६
पिच्छिला	१०३	७०७
पिञ्ज	८	७४
पिञ्जर	९६	६१३
		६१४
पिञ्जल	१०३	७०६
पिञ्जा	८	७३
पिटक	५४	६५
पिठर	९६	६१३
पिण्ड	१२	१२४
		१
पिण्डपुष्प	१२८	२१६
पिण्डार	९६	६१२
पिण्डित	७२	२९८
पिण्डिल	१०३	७०७
पिण्डी	१२	१२५
पिण्डीतक	११३	२०
पिण्याक	५४	६६
पितामह	१४०	३५८
पित्तल	१०३	७०५
पित्तला	१०३	७०५
पित्सत्	१६	१८१
पिनाक	५४	६३
पिपतिषत्	१६	१८१
पिप्पल	१०३	७०३
पिप्पलक	११३	१९
पिप्पली	१०३	७०३
पिहल	४०	४९७
पिशित	७२	२९८
पिशिता	७२	२९९
पिशुन	८१	४२०
		४२१
पिशुना	८१	४२१
पिष्टक	५४	६५
पाठमर्द	१००	१४७

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पीडा	१२	१२६
पीडित	७२	२९९
पीत	१६	१८१
पीतकावेर	१४४	४८
पीतचन्दन	१४३	३३
पीतन	८१	४२१
		४२२
पीतसार	१३३	२७९
पीता	१६	१८२
पीताम्बर	१३३	२७९
पीति	१६	१८२
पीथ	१९	२२१
पीयूष	१०९	७८०
पीलु	४१	१०९
पीलुपर्णी	११९	८९
पीवर	९६	६१४
पुक्कस	११०	७९५
पुक्कसी	११०	७९५
पुङ्ग	४	२३
पुङ्गव	१०६	७४३
पुटग्रीव	१३७	३२०
पुटमेद	१२३	०४८
पुटित	७२	२९९
पुण्डरीक	११३	२०
		२१
पुण्डू	३६	४५१
पुण्डू	३६	४५१
पुण्य	३१	३७५
पुण्यजन	१२६	१८९
पुत्रक	५४	६९
पुत्रिका	५४	६९
पुद्गल	१०३	७०८
पुनर्	१४९	५३
पुनर्वसु	१३९	३४४
पुन्नाग	५९	१२७
पुर	३६	४५०
		४५१
पुरण	६६	२६७
पुरतम्	१५१	६७
पुरस्	१५०	५८
पुरस्कृत	१२२	१२७
पुरस्तात	१५०	६२

शब्दाः	पृ०	श्लो०
पुरा	१४९	५२
पुराण	६६	२२७
पुरु	३६	४५२
पुरुष	१०९	७८१
पुरोडाश	१३७	३२९
पुल	४१	५०१
पुलक	५४	६६
पुलाक	५४	६७
पुष्कर	९६	६१६
पुष्करिणी	११९	८९
पुष्कल	१०३	७०८
पुष्कलक	११३	२२
पुष्टि	९	९६
पुष्प	२५	३००
पुष्पक	५४	६८
पुष्पदन्त	१२२	१२७
पुष्पफल	१३५	३०३
पुष्प	३१	३६८
पुस्त	१६	१८२
पूग	५	३७
पूज्य	३१	३७५
पूतना	८१	७२२
पूतिकाष्ट	११७	७२
पूत्यण्ड	६४	१८८
पूर	२	१३
पूर	३६	४५२
पूरणी	६६	२२८
पूर्ण	१४	१५०
पूर्णक	५४४	७०
पूर्णपात्र	१३३	२८०
पूर्णानक	११	२२
पूर्णिका	५४	७०
पूत	१६	१८३
पूव	४३	५४४
पूर्वमुस्	१५१	६७
पूतना	८१	४२२
पृथग्जन	१२६	१९०
पृथिवीपति	१४२	२३
पृथु	१९	२२२
पृथुक	५४	७०
पृदाक	५४	७१
पृषत्	१६	१८

अनेकायसङ्ग्रहस्य

शब्दा	पृ०	श्लो	शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०
पृषत	१३	१८३	प्रजनने	१२३	१८४	प्रत्यूष	१०९	७७९
पृष्टशिञ्जिन्	१२७	१९०	प्रजा	८	७३	प्रथम	८७	१९८
पृष्ट	१०	१०९	प्रजापति	१२१	१२०	प्रदर	९६	६०७
पेचक	५५	७१	प्रज्ञ	८	७९	प्रदेश	१०७	७६१
पेटक	५५	७१	प्रज्ञा	८	७९	प्रदोष	१०९	७७९
पेय	३१	३७६	प्रज्ञान	८१	४१७	प्रधन	८१	४१५
पेया	३१	३७६	प्रणय	८९	५२२	प्रधान	८१	४१६
पेशल	१०३	७०९	प्रणय्य	८९	५२३	प्रधुषिता	१२१	११९
पेशी	४५	५६४	प्रणिधान	१२६	१८५	प्रपञ्च	६०	१३८
पोटगल	१३५	३०४	प्रणिधि	७८	३७४	प्रपात	७१	२९२
पोत	१६	१८४	प्रणिहित	१२१	११८	प्रभव	१०६	७३९
पोत्र	३६	४५३	प्रणीत	७१	२९०	प्रभाव	१०६	७३१
पौर	३६	४५३	प्रतति	७२	२९५	प्रभूत	७१	२८८
पौरुष	१०९	७८१	प्रतल	१०२	६९७	प्रमथ	७५	३४५
पौरुषेय	१३०	२३३	प्रताप	८५	४७४	प्रमथा	७५	३४५
पौर्णमास	१३९	३४५	प्रति	१४८	३०	प्रमद	७७	३६२
पौर्णमासी	१३९	३४५	प्रतिकृति	१२१	१२१	प्रमदा	७७	३६२
पौलस्त्य	९०	५२८	प्रतिकृष्ट	११७	६५	प्रमाण	६६	२९५
पौष	४६	५८०	प्रतिक्षिप्त	१२१	११९	प्रमात	७१	२९२
सा	१	९	प्रतिग्रह	१३९	३५५	प्रमुख	५८	११२
प्रकर	९६	६०६	प्रतिघ	५९	१३५	प्रयाग	५९	१२५
प्रकरी	९६	६०६	प्रतिपत्ति	१२१	१२१	प्रयोग	५९	१२६
प्रकाण्ड	६३	१८७	प्रतिपद्	७७	३६४	प्रयोजन	१२६	१८५
प्रकार	९६	६०८	प्रतिपक्ष	१२६	१८६	प्रहृष्ट	६४	१०५
प्रकाश	१०७	७६१	प्रतिपादन	१४२	३२	प्रलय	८९	५२४
प्रकीर्णक	११३	१९	प्रतिभय	१३०	२३२	प्रलम्ब	८६	४७८
प्रकृत	७२	२९७	प्रतिम	८८	५००	प्रवचन	१२६	१८५
प्रकृति	७२	२९४	प्रतिमा	८८	५००	प्रवचनीय	१४४	४४
प्रकोष्ठ	६३	१७८	प्रतिमान	१२६	१८८	प्रवण	६६	२२४
प्रक्रम	८७	४९८	प्रतिगन्ध	१२६	१८७	प्रवह	१११	८१०
प्रक्रिया	९०	५२७	प्रतिश्रय	१३०	२३२	प्रवारण	११८	८६
प्रखर	९५	६०५	प्रतिस्तर	१३३	२७३	प्रवाल	१०२	६९७
प्रगाढ	६४	१९५	प्रतिस्मृष्ट	११७	६६	प्रवाह	१११	८१०
प्रग्रह	१११	८०८	प्रतिष्कश	१३७	३२७	प्रविदारण	१४१	१५
प्रग्राह	१११	८११	प्रतिष्ठा	६३	१७९	प्रवृत्ति	७२	२९६
प्रधण	६६	२२४	प्रतीक	५४	५८	प्रवेणी	६६	२२७
प्रचण्ड	६३	१८६	प्रतीकार	१३३	२७२	प्रवजिता	१२१	१२०
प्रचित	७२	२९३	प्रतीक्ष्य	८९	५२४	प्रष्ट	१०	१०९
प्रचेतस्	११०	७९३	प्रतीत	७१	२८८	प्रष्टा	१०	१०९
प्रचल्यक	११३	१८	प्रतीहार	१३३	२७२	प्रसन्न	८१	४१७
प्रचलाकिन्	१२६	१८९	प्रत्यय	८९	५२२	प्रसन्ना	८१	४१७
			प्रत्युद्गमनीय	१४५	६	प्रसर	९६	६०७

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
रसव	१०६	७४०	श्रमन्	२४	२७८	बन्धुर	९६	६१६
रसव्य	८९	५२४	श्रेय	४६	५७९	बन्धुरा	९६	६१६
प्रसाद	७७	३६३	प्रोक्षण	६७	२२८	बन्धूक	५५	७२
प्रसाधन	१२६	१८८	प्रोक्षित	७२	३०१	बन्धूर	९६	६१५
प्रसाधनी	१२६	१८८	प्रोत	१६	१८४	बध्नु	३६	४५३
प्रसिद्ध	७८	३७४	प्रोथ	१९	२२२	वकर	९६	६१७
प्रसू	४७	५९८	प्रोषित	७२	३००	वर्कराट	११७	६७
प्रसूत	७१	२८८	प्रौह	४९	६१२	वर्बटी	६२	१६५
प्रसूति	७२	२९४	प्लक्ष	४६	६७९	वर्बर	९६	६१७
प्रसून	८१	४१६	प्लव	} ४३	५४१	वर्वरा	९६	६१७
प्रसृत	७१	२९१			५४३	वर्वरी	९६	६१६
प्रसृता	७१	२९२	प्लवग	५८	१२३	वर्वरीक	११३	२४
प्रसेक	५३	५७	प्लवङ्गम	१२९	२२४	वर्ह	४९	६१३
प्रसेव	१०६	७४१	प्लुत	१६	१८३	वर्हिस्	४७	५९८
प्रस्तर	९६	६०७	फ			बल	४१	५१२
प्रस्थ	१९	२२१				बलदेव	१३७	३२१
प्रस्फोटन	१२६	१८६	फटा	९	९६	बलदेवा	१३७	३२१
प्रह्लाद	७७	३६३	फर्फीक	११३	२३	बलभद्र	१३४	२८०
प्रहत	७१	२८९	फल	४१	५१०	बलभद्रा	१३४	२८१
प्रहसन	१२६	१८७	फलि	४१	५११	बला	४१	५१३
प्राक्	१४७	१८	फली	४१	५११	बलाहक	११३	२३
प्राण	१४	१४९	फलोदय	१३०	२३४	बलि	४१	५१३
प्राणक	५४	६०	फलगु	५	३७	बल्लव	१०६	७४८
प्रादुस्	१५०	५८	फाणि	१४	१५०	बल्य	३१	३७६
प्राध्व	४३	५४४	फाल	४१	५११	बहु	४९	६१३
प्राध्वम्	१४९	४७	फाल्गुन	८१	४२१	बहुक	५५	७२
प्रान्तर	९६	६१०	फाल्गुनी	८२	४२१	बहुफल	१३५	३०४
प्रासरूप	१२८	२१५	फेमिल	१०३	७०९	बहुफला	१३५	३०४
प्राप्ति	१६	१८१	फेरव	१०६	७४४	बहुरूप	१२८	२१६
प्रायः	३१	३७४	ब			बहुल	१०३	७१०
प्रार्थना	८१	४२०				बहुला	१०३	७१०
प्रार्थित	७२	२९७	वक	३	१२	बाढ	१२	१३१
प्रालम्ब	८६	४७८	वक्केका	११३	२४	बाण	१४	१५१
प्रासाद	७७	३६४	वठर	९६	६१५	बादर	९६	६१८
प्रिय	३१	३७५	वत	१४८	३१	बाषा	२१	२४६
प्रियक	५४	६४	वदर	९७	६१९	बान्धव	१०६	७४४
प्रियङ्गु	५९	१२६	वदरा	९६	६१८	बारकीर	१३४	२८२
प्रियंवद	१२३	१४७	वदरी	९६	६१८	बार्वट	६२	१६५
प्रीति	१६	१८२	बद्धशिखा	११५	४५	बार्वटीर	१३४	२८२
प्रेक्षा	४६	५७९	बद्धशिखा	११५	४५	बाल	४१	५१४
प्रेक्षा	४	२४	बन्ध	२१	२४५	बालक	५५	७४
प्रत	१६	१८६	बन्धक	५५	७३	बाला	४१	५१४
			बन्धकी	५५	७३			
			बधु	२१	४६			

शब्दा	पृ०	श्लो	शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०
बालिका	५५	७३	भद्रा	३७	४५५	माल	४१	५१६
बालिश	१०८	७६३	भन्द	२०	२३३	मालाङ्क	५२	७५
बाली	४१	५१५	भय	३१	३७६	माव	४३	५२५
बाप	२५	३०१	भयातक	११३	२५	भावना	८२	४२५
बाहुज	६०	१४६	भर	३७	४५६	सावाट	६२	१६७
बिडाल	१०४	७११	भरत	७२	३०१	सावित	७२	३०२
बिन्दु	२०	२३७	भरण	६७	२२८	सास	४७	५१८
बिन्दुतन्त्र	१३४	२८३	भरणी	६७	२२९	सासन्त	७२	३०३
बिम्ब	२६	३०९	भरद्वाज	११६	५७	सास्कर	९७	६१९
बिल	४१	५१५	भरु	३७	४५६	सास्वत्	१६	१८६
बिलेशय	१३०	२३४	भर्तृ	१६	१८५	भिक्षा	४६	५८०
बीज	८	७४	भर्मन्	२४	२८०	भित्त	१६	१८६
बीभत्स	११०	७१४	भल्ल	४१	५१५	भित्त	२६	२८०
बुद्ध	२१	२४६	भल्ली	४१	५१६	भीत	१६	१८६
बुध	२१	२४६	भव	४३	५४५	भीति	१६	१८६
बुध्न	२४	२७९	भवन	८२	४२४	भीम	२८	३३४
बृहत्तिका	११४	३६	भव्य	३१	३७७	भीरु	३७	४५७
बृहती	७४	३२५	भव्या	३१	३७८	भीषण	६७	५२९
बोध	२१	२४७	भसद्	२०	२३३	भीष्म	२८	३३५
ब्रह्मन्	२४	२७९	भस्मक	५५	७४	भुज	८	७५
ब्रह्मण्य	९०	५३३	भस्मतूल	१३५	३०४	भुजङ्ग	५९	१२७
ब्रह्मपुत्र	१३४	२८१	भा	२	१०	भुजिथ	९०	५२९
ब्रह्मवन्धु	१२४	१५९	भाः	३	१७	भुजिथ्या	९०	५२९
ब्राह्मण	६७	२३६	भाकृत	६२	१६६	भुवन	८२	४२५
ब्राह्मणी	६७	२३६	भाकृत	५	४०	भुवन्धु	९०	५२९
ब्राह्मी	२८	३३२	भाग	१३०	२३४	भू	२	१०
भ	२	१०	भागधेय	२३५		भूक	३	१३
भक्त	१६	१८५	भाग्य	३१	३७८	भूकेश	१०८	७६४
भक्ति	१६	१८५	भाण्ट	१२	१२६	भूकेशी	१०८	७६४
भग	५	३८	भातु	२४	२८०	भूजम्बू	८६	४७९
भङ्ग	५	३९	भाम	२८	३३४	भूत	१६	१८६
भङ्गा	५	३९	भार	३७	४५६	भूतवृक्ष	१३८	३३६
भङ्गि	५	३९	भारत	७२	३०२	भूतात्मन्	८२	४२५
भङ्गुर	९७	६१९	भारती	७२	३०२	भूति	१७	१८७
भट	९	९६	भारद्वाज	११६	५७	भूतीक	५५	७६
भट्टारक	११३	२६	भारद्वाजी	११६	५७	भूषण	४५	५६५
भट्टिनी	८२	४२४	भार्यव	१०६	७४४	भूयुत	१७	१८७
भण्डन	८२	४२४	भागवी	१०६	७४५	भूमि	२	१०
भद्र	३७	४५४	भार्याट	६२	१६६	भूमिका	५५	७७
भद्रकाली	१३५	३०५	मायाटिक	११०	२६	भूमिज	६०	१४६

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
लालस	१११	७९६	वर्वथ	७६	२४६	वराटक	११४	३२
लालाटिक	११४	३०	वञ्चथ	१०	९८	वरारोह	१४०	३५९
लासक	५६	९०	वट	१०६	७८८	वरारोहा	१११	८११
लिङ्ग	१७	१९५	वडवा	८	७७	वरिष्ठ	६३	१८०
लिप्त	४२	५२०	वणिज्	१०	११०	वरी	३७	४६३
लुब्ध	२१	२५०	वण्टाल	४८	६०२	वरीयस्	११०	७९७
लूता	५६	९०	वण्ठ	९०	५३४	वरुण	६७	२३५
लूनक	४	२५	वत्स	२१	२५०	वरुथ	४८	६०३
लेख	८२	४३६	वदान्ध	२२	२५१	वर्चस्	८३	४३९
लेखन	११४	३१	वध	६०	१४८	वर्जन	५६	९३
लेखनिक	६१	१४८	वधू	८३	४४०	वर्णविलोडक	१४५	३
लेखा	१२२	१३०	वन	७३	३११	वर्णाट	२४	२८७
लेप	७३	३११	वनज	७३	३१२	वर्णिन्	५६	९२
लोक	८३	४४०	वनजा	८३	४४०	वर्तक	८३	४४०
लोचक	१०८	७६४	वनस्पति	२६	३०३	वर्तनी	११४	३२
लोमश	४८	६०४	वनित	३७	४६४	वर्ति	१७	१९६
लोमशा	७६	९२	वनिता	३७	४६४	वर्त्मन्	२४	२८७
लोल	७६	९२	वपन	७६	३४८	वर्धन	८३	४३९
लोला	८३	४३८	वपा	८३	४३८	वर्धनी	१२७	१९५
लोह	७३	३१०	वपुस्	७३	३११	वर्धित	७३	३११
लोहल	३७	४६३	वप्र	४६	३४८	वर्ग	४६	५८३
लोहित	१०४	७१८	वमथु	४६	३४८	वर्ष	४६	५८४
लौहित्य	८३	४३८	वमन	८३	४३८	वर्षा	८६	४८७
	९०	५३३	वमि	२४	२४०	वर्षाभू	२४	२८६
व			वथस्	६७	२३५	वलज	६०	१४७
व	२	१५	वथस्थ	६४	१८९	वलजा	९०	५३५
वंश	४५	५६७	वयस्थ	११४	३३	वलक	३	१६
वक्तव्य	२७	४६४	वयस्था	६४	१९०	वल्यु	६	४९
वक्र	२७	४६४	वर	९८	६३४	वल्मीक	५६	९३
वक्रनक	२७	४६४	वरचन्दन	७७	३६६	वल्लभ	८६	४८३
वक्त्र	३	१७	वरटा	१४३	३५	वल्लर	९८	६३३
वङ्ग	६	४८	वरण	५६	३४८	वल्ली	४२	५२१
वङ्ग	४९		वरण्ड	५६	३४८	वल्कर	९८	६३३
वङ्गा	४९		वरण्डक	५६	३४८	वश	४५	५६६
वन्ध	७	६०	वरण्डा	११४	३३			
वन्धा	७	६०	वरण्डा	११४	३३			
वञ्ज	३७	४६३	वरत्रा	११४	३३			
वञ्जा	३७	४६३	वरद	११४	३३			
वञ्जक	५६	९२	वरदा	११४	३३			
वञ्जुल	१०४	७१९	वरवर्णिनी	५६	३४८			
			वराक	५६	३४८			
			वराज	५६	३४८			

शब्दा	पृ०	श्री	शब्दा	पृ०	श्री०	शब्दा	पृ०	श्री
विधु	२२	२५३	विलोभी	८८	५०३	विष्णुपद	१२३	१५०
विधुत	७३	३१९	विदध	७८	३७७	विष्णुपदी	१२३	१५०
विधुर	९८	६४०	विदत्त	७४	३२२	विध्वक्सेन	१२७	१९७
विधुरा	९८	६४०	विदश	१०८	७६६	विध्वक्सेन	} १४५ ७	
विदत्त	७४	३२८	विदस्वत्	७३	३१७	प्रिया		
विदत्ता	७४	३२०	विदित	७३	३१८	विध्वक्सेना	१२७	१९७
विदय	९०	५३७	विद्वेक	५७	९८	विसर	९८	६४०
विदया	९०	५३७	विदश	७७	३६७	विसर्ग	५९	१३०
विनायक	११४	३३०	विदश्या	९०	५३८	विस्तर	९८	६३७
विनिपात	१२२	१३०	विशाख	५८	११३	विस्मय	९०	५३७
विनीत	७३	३१९	विशाखा	५८	११३	विस्मापना	१२७	१९६
विनेतृ	७४	३२४	विशारद	१०३	१५०	विस्मम	८७	४८८
विन्ध्य	३२	३८४	विशालाक्ष	१३८	३३८	विहस्त	७४	३२१
विन्ध्या	३२	३८५	विशिख	५८	११२	विहनन	१२७	१९८
विन्न	२४	२८९	विशिखा	५८	११२	विहायस्	११०	७९९
विपणि	६७	२३८	विशेष	१०९	७८५	विहार	९८	६३८
विपत्ति	७४	३२३	विशेषक	११४	३५	विहित	७३	३१६
विपन्न	८३	४४७	विश्रब्ध	७८	३७७	विहेठन	१२७	१९६
विपाक	५६	९७	विश्राणन	१२७	१९७	वीक्ष्य	} ३२ ३८५	
विपाश	१०८	७६७	विश्रुत	७३	३१७	वीङ्गा		४ २६
विपाशा	१०८	७६७	विश्लेष	१०९	७८४	वीचि	७	६०
विपुल	१०४	७२०	विश्व	४४	५५०	वीणा	१४	१५५
विपुला	१०४	७२१	विश्वकटु	१३४	२८९	वीत	१७	२००
विप्रतिहार	१४४	४९	विश्वकर्मन्	१२७	१९८	वीति	१८	२००
विप्रलाप	१२९	२१७	विश्वप्सन्	८३	४४७	वीतिहोत्र	१३४	२९१
विबुध	७८	३७६	विश्वम्भर	१३४	२८८	वीथी	१९	२२४
विभव	१०६	७५०	विश्वम्भरा	१३४	२८९	वीर	३८	४६९
विभाकर	१३४	२८९	विश्वस्त	७४	३२१	वीरभद्र	१३४	२९०
विभाव	१०६	७५०	विश्वस्तां	७४	३२१	वीरतर	१३४	२९०
विभावसु	१३९	३४९	विश्व	४४	५५०	वीरवृक्ष	१३८	३३८
विभु	२७	३१५	विश्ववसु	१३९	३४८	वीरा	३८	४६९
विभ्रम	८८	५०३	विष	४६	५८४	वीरुष	२२	२५३
विमल	१०४	७२१	विषध्व	८३	४४४	वीर्य	३२	३८५
विमान	८३	४४३	विषध्वा	८३	४४४	वीवध	७८	३७७
विरुद्ध	६४	१९६	विषय	९०	५३६	वृकधूप	१२९	२१८
विरोचन	१२७	१९५	विषयिन्	८३	४४८	वृक्षादन	१२७	२००
विलग्न	८३	४४३	विषा	४६	५८४	वृक्षादनी	१२७	२००
विलास	११०	७९९	विषाण	६७	२३७	वृजिन	८३	४४९
विलासिन्	८३	४४७	विषाणी	६७	२३८	वृत्ति	१८	२०२
विलीन	८३	४४४	विष्कम्भ	८६	४८७	वृत्त	१८	२०१
विलेपनी	१२७	१९९	विष्टर	९८	६३७	वृत्तान्त	७४	३२४
विलोम	८८	५०३	विष्ट	१०	१०१			

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
वृत्ति	१८	२०२	वैतरणी	१११	१३	शक	३	११
वृत्र	३८	४७१	वैतामिक	१११	३६	शक्तल	१०४	७३१
वृथा	१४८	३६	वैदेहिक	१११	३७	शकुन	८४	४५२
वृद्ध	२२	२५४	वैदेशी	१११	८१३	शकुन	८४	४५२
वृद्धि	२२	२५४	वैनेतेय	११०	३७८	शकुन्त	८४	४५२
वृत्त	१८	२०२	वैनासिक	१११	३७	शकुलदर्मी	१०२	३६
वृन्दारक	११४	३५	वैराचन	१११	३७	शक्ति	१८	२०३
वृथिक	५७	१९	वैशाख	५८	११३	शक्त	३८	४५२
वृष	८६	५८५	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषन्	२४	२८९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषपर्व	१२७	२०९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषभ	८७	८८९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषल	१०४	७२९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषा	४७	५८६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषाकपायी	१४४	४४	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषाकपि	१२९	२१८	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषाङ्ग	५७	१८	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषी	४६	५८५	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषिप	१४	१५६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्टल	१३६	३११	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	६२	१७३	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषा	६	४९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृषी	१४	१५६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	१४	१५६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्टना	८४	४५०	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्टि	२०	२३७	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्टम्	४८	६०५	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	३८	४७१	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	६२	१७३	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	१७४	१७४	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	४२	५२२	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्टिलत	७४	३०५	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	४५	५६७	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	३७	३८६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	३२	३८६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	८३	४५०	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	७४	३२६	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	१४७	२०	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	६३	१८१	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	१२२	१३१	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	१२२	१३१	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३
वृष्ट	५७	१९	वैश्व	१११	१३	शक्ति	१८	२०३

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
शयन	८४	४५०	शारदी	७७	३६७	शिव	४४	५५१
शय्या	१०४	७३२	शारि	३८	४७६	शिवकीर्तन	१४३	३७
शय्या	३२	३८७	शारीर	१८	६४६	शिवा	४४	५५१
शय	३८	४७१	शार्क	५७	१०२	शिवि	४४	५५२
शय	३८	४७२	शार्ङ्ग	१८	५०	शिवि	४४	५५२
शरण	६७	२४०	शार्ङ्ग	१८	५०३	शिवार	१९	६४७
शरद्	२१	२३८	शार्ङ्ग	१८	५०३	शिशुक	५७	१०३
शरबाणि	११९	९३	शार्ङ्ग	१८	५०३	शिप	२६	३०४
शर	३८	४७३	शार्ङ्ग	१८	५०३	शिकर	१९	६४९
शरक	१८	६४२	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीघ्र	३८	४७५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१८	२०५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीतक	५७	१०३
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीतचम्पक	१४०	९
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीतमयूख	१४१	११
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीतल	१०४	७२४
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	२५	२९१
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१९	५४०
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४२	५२५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४	१९
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१८	२०६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१८	२०६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	३८	४७५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४४	४७६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४२	५२६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	६	५०
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	७	६१
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१२	१२९
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१२	१२९
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	२२	२५५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	७४	३२७
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	२७	३१६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	२७	३१६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	३८	४७६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१२२	१३२
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४	२०
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४४	५५२
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	१०९	७८५
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	४७	५८६
शरकरी	१८	६४४	शार्ङ्ग	१८	५०३	शीत	२९	३४८

शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०	शब्दा	पृ०	श्लो०
शूक	४	२०	श्रमणा	६७	२३९	पद्मा	११	१११
शूकक	५७	१०३	श्रवण	६७	२३९	घाण्डव	१०७	७५१
शूका	४	२१	श्राण	१४	१५८	स		
शून्य	३२	३८७	श्राणा	१४	१५८	संज्ञा	८	८०
शून्या	३२	३८८	श्राद्ध	२०	२५५	संयमन	१२८	२०५
शूर	३८	४७६	श्राम	२१	३४३	संयमनी	१२८	२०५
शूल	४२	५२६	श्रावण	६७	२४०	सरूढ	६४	१९७
शूला	४२	५२६	श्रावणा	६७	२४०	संरोध	७८	३७८
शृगाल	१०५	७२५	श्री	२	१३	संवदन	१२८	२०६
शृगालजम्बू	१४३	४४२	श्रीकण्ठ	६३	१८१	संवनन		
शृगालिका	११४	३९	श्रीपति	७४	३२६	संचर्त	७४	३२८
शृगाली	१०५	७२५	श्रीपण	६८	२४१	संवाहन	१२८	२०७
शृङ्गल	१०५	७२५	श्रीपर्णा	६८	२४१	संविर्त	७५	३३३
शृङ्ग	६	५०	श्रीमन्	१८	२०५	संविद्	२१	२३९
		५१	श्रीवास	११०	७९९	संवेश	१०८	७६८
शृङ्गाटक	११४	३९	श्रुत	१८	२०७	संव्यान	८१	४५८
शृङ्गार	९९	६५०	श्रुति	१८	२०७	मंसरण	११९	९५
शृङ्गारिन्	८४	४५५	श्रुतिकट	११७	६८	संसिद्धि	७८	३७९
शृङ्गी	६	५१	श्रुणी	१८	१५७	संसृष्ट	६३	१७५
शेष	४७	५८६	श्रयस्	४८	६०६	संस्कार	९९	६५२
शेषा	४७	५८७	श्रयसी	११०	८००	संस्कृत	७५	३७८
शैल	४२	५२७	श्रेष्ठ	११	१११	संस्तर	५९	६८१
शैलाट	६२	१७४	श्लाघा	६	५६	संस्त्याय	९१	५४२
शैलप	१०९	७८६	श्लष्मघना	१२७	२०२	संस्था	१९	२२५
शैलय	९१	५४०	श्लष्मघ्नी	८४	४५५	संस्थान	८१	४५५
		५८१	श्लष्मघ्ना			संहत	७४	३२८
शोण	१४	१५७	श्लोक	८	२१	संहर्ष	१०९	७८६
शोफ	२६	३०६	श्वशुर्य	९०	५३९	संहिता	७४	३३०
शोभन	८४	४५६	श्वःश्रयस	१३९	३४९	सकटाक्ष	१३८	३३९
शोष	४७	५८७	श्वसन	८४	४५१	सकृत्	१०८	३२
शोक	४	२१	श्वेत	१८	२०८	सकृत्प्रज	११६	५८
शौण्ड	१२	१३०	श्वेतवासन्	१२७	२०२	सखि	४	२८
शौण्डी	१२	१३०	श्वेतवाहन	१४३	३८	सङ्कार	९५	६५३
शौर्य	३२	३८८	श्वेता	१८	२०९	सङ्कारी	९९	६५३
शौक्ल	१०५	७२६				सङ्कार्ण	६८	२४१
श्याम	२९	३४१	षट्	१२	१३०	सङ्कल	१०५	७२७
		३४२	षट्प्रन्थ	७६	३५०	सङ्क्षय	३२	३८९
श्यामल	१०४	५२३	षट्प्रन्था	७६	३५०	सङ्क्षया	३२	३९९
श्यामा	२९	३४२	षण्ड	१२	१३०	सङ्क्षयावत्	७४	३२७
श्येन	२५	२९१	षण्डाली	१०५	७२६	सङ्गति	७४	३३२
श्रद्धा	२२	२५५	षण्ड	१२	१३३	सङ्गर	९९	६५२
श्रमण	६७	२३८	षष्ठिहायन	१४३	३८	सङ्गह	१११	८१४

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
सङ्घाटिका	१५०	४०	समय	९१	४४१	सम्मति	७४	३३२
सङ्घात	७४	३२९	समया	१५०	६५	सम्मूर्च्छन	१२७	२०३
सञ्चिव	१०७	७५२	समर्थ	७६	३५०	सर	३८	४७६
सञ्ज	८	७८	समयादा	१२४	१५१	सरक	५७	१०५
सञ्जन	८४	४६०	समाघात	१२२	१३२	सरणि	६८	२४१
सञ्जना	८४	४६०	समादान	१२८	२०५	सरण्ड	६४	१९२
सञ्ज	८	७९	समाधि	७८	३७८	सरल	१०५	७२७
मटा	१०	१०१	समान	८४	४५८	सरस्वत्	७४	३२७
सत्	२	१०	समापन	१२७	२०२	सरस्वती	१२२	१३४
सती	१८	२०९	समापन्न	१२८	२०६	सरोजिनी	१२८	२०८
सत्तम	८८	५०४	समाप्ति	७४	३२९	सर्ग	६	५२
सत्य	३२	३८९	समायोग	११६	५२	सर्ज	८	७९
सत्त्व	४४	५५३	समास	११०	८००	सर्वग	५९	१३१
सत्र	३८	४७७	समाहार	१३५	२९३	सर्वज्ञ	६१	१५०
सदन	८४	४५६	समाहित	१२२	१३३	सर्वतोभद्र	१४४	४९
सदागति	१२२	१३४	समाह्वय	१३०	२३९	सर्वतोभद्रा	१४४	५०
सदादान	१२८	२०४	सामेति	७४	३३२	सर्वतोमुख	१४१	११
सदाफल	१३६	३१२	समीक्षा	१०९	७८६	सर्वरस	१३९	३५०
सदृश	१०८	७६८	समीढ	६४	१९७	सर्वसह	१४०	३५९
सदेश	१०८	७६७	समीरण	११९	९४	सर्वसहा	१४०	३५९
सनातन	१२७	२०३	समुच्छ्रय	१३०	२३८	सवन	८४	४५६
सनाभि	८७	४८९	समुत्थान	१२८	२०७	सव्य	३२	३८८
सन्तति	७८	३३१	समुदय	१३०	२३८	सस्यक	५७	१०५
सन्तान	८४	४५९	समुदाय	१३०	२३८	सह	४९	६१६
सन्तानिका	११५	४०	समुद्रनवनीत	१४५	७		१५०	६०
सन्धा	२२	२५६	समुद्रारु	१३५	२९३	सहचर	१३४	२९२
सन्धान	८४	४६१	समुद्धत	१२२	१३३	सहज	६१	१४
सन्धि	२२	२५७	समुन्नद्ध	१२४	१५९	सहदेव	१३७	३२२
सन्धिनी	८४	४६१	समुद्धरण	१४१	२०	सहदेवा	१३७	३२२
सन्धिला	१०५	७२८	समूढ	६४	१९६	सहदेवी	१३७	३२३
सन्ध्या	३२	३९९	सम्पद्	२१	२४०	सहस्र	४८	६०७
सन्नति	७४	३३२	सम्पराय	१३०	२३८		१५०	५९
सन्नद्ध	७८	३७८	सम्पर्क	५७	१०६	सहस्रपाद	१४२	२५
सन्नय	९१	५४३	सम्प्रयोग	११६	५२	सहस्रवेधिन	१४३	३९
सन्निधि	७८	३७९	सम्प्रयोगिन्	१२८	२०७	सहास्र	४९	६१६
सपिण्ड	६४	१९३	सम्प्रहार	१३४	२९२	सहा	३२	३८८
सप्तला	१०५	७२७	सम्बाध	७८	३७८	साक्षात्	१४८	३३
सप्तार्धिसू	११०	८०१	सम्भव	१०७	७५१	साति	१८	२०९
सभा	२७	३१७	सम्भार	९९	६५२	सादिन्	२५	२९३
सम्	१४७	२१	सम्मोद	७७	३६८	साधन	८४	४६२
सम	२९	३४४	सम्मोग	५९	१३१	साधिष्ठ	६३	१८१
समभिहार	१४४	५०	सम्प्रभ	८८	५०४	स ध दस	११०	८०१

शब्दार्थः	पृ०	श्लो०	शब्दार्थः	पृ०	श्लो०	शब्दार्थः	पृ०	श्लो०
साधु	२२	२५७	सिन्दूरतिलक	१४५	४	सुरत	७५	३३५
साध्य	३२	४००	सिन्दुरा	९९	६५५	सुरतताली	१०४	५५५
सान्ध	४४	५५४	सिन्धु	३८	२५९	सुरता	७५	३३६
सामर्थ	६१	१४९	सिन्धु	३८	१८०	सुरय	१११	८०३
सामर्थ्य	९१	५४३	सिन्धु	३८	१८०	सुरमा	१११	८०३
सामर्थ्योनि	१२८	२०९	सिर	३८	१८०	सुरा	३५	८८१
सामि	१४०	४८	सिरा	३८	१८०	सुरूप	८६	४०६
सामिधेनी	१९०	२१०	सिता	१८	२११	सुवर्ण	६८	२४६
सामुद्र	९६	६५३	सोमा	२९	३४१	सुवसन्तक	१६०	९४
साम्प्रतम्	१५०	६४	सौर	३८	६८०	सुवह	१११	८१४
साय	३२	४००	सु	१०७	२२	सुवहा	१११	८१४
सायक	७७	१०६	सुकर्मन्	८१	८६३	सुवह	१०७	७००
सार	३८	४७८	सुकुमार	१३५	२९४	सुवत	७५	३३५
सारङ्ग	५९	१३१	सुकृत	७५	३३६	सुवता	७५	३३६
सारण	६८	२४२	सुख	४	२८	सुवत	८८	५०५
सारणी	६८	२४२	सुखा	४	२९	सुवमा	८८	५०५
सारस	११०	८०२	सुखाश	१०८	५६८	सुवर्षा	१०७	७७२
सारसन	१०८	२०९	सुप्रीव	१०७	५५१	सुपार्य	८८	५०५
सार्य	११९	२२५	सुपुन	१८	२५१	सुपण	६८	२४३
सार्वभौम	१२९	२२५	सुतल	१०५	७२९	सुहित	७५	३३६
माल	४२	५२७	सुवर्षान	१०८	२१०	सुद्रम	३५	३४६
सालमारा	१३५	२९४	सुवर्षाना	१०८	२११	सुद्रक	५७	१०७
सालित्र	९९	६५४	सुवर्षाना	१०८	२११	सुवर्षा	८५	८५५
सावित्री	९९	६५४	सुदामन्	८५	८६६	सुवी	१८	२१०
साहस	११०	८०१	सुवर्षान्	८५	८६६	सुत	५५	१०७
सिद्ध	४९	६१७	सुगुण	७७	३५८	सुत्र	३८	८८१
सिद्धि	४९	६१७	सुगुण	७७	३५८	सुत्रकण्ठ	१११	४२
सिद्धता	७५	३३४	सुगुण	७७	३५८	सुत्रधार	१३५	२९९
सिद्धताम्	७५	३३४	सुगुण	७७	३५८	सुद्र	२१	२४०
सिक्थ	२०	२२५	सुगुण	७७	३५८	सुन	२५	२८६
सिद्धाण	६८	२४३	सुगुण	७७	३५८	सुना	२५	२९४
सित	१८	२१०	सुगुण	७७	३५८	सुनु	२५	२९४
सिता	१८	२१०	सुगुण	७७	३५८	सुनुत	७५	३३६
सिद्ध	२२	२५८	सुगुण	७७	३५८	सुप	२१	२४०
सिद्धार्थ	७६	३५१	सुगुण	७७	३५८	सुवर्षमक	१२२	१३५
सिद्धि	२२	२५८	सुगुण	७७	३५८	सुका	४	२०
सिद्धल	१०५	७२८	सुगुण	७७	३५८	सुति	१८	२१२
सिद्धला	१०५	७२८	सुगुण	७७	३५८	सुदाक	५७	१०८
सिद्ध	९९	६५४	सुगुण	७७	३५८	सुष्ट	१०	१०८
सिद्ध	९९	६५४	सुगुण	७७	३५८	सुष्टि	१०	१०८
सिद्ध	९९	६५४	सुगुण	७७	३५८	सुचक	५७	१०८

शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०	शब्दाः	पृ०	श्लो०
सेतुः	१९	२१३	स्थिति	१८	२१०	स्वैरः	३९	४८२
सेनानी	८५	४६५	स्थिर	३८	४७९	ह	१४७	२२
सेनापति	१३२	३३६	स्थाप्रष्ट	१३५	२९५	हंस	४८	६०७
सेवक	५७	१०८	स्थिरा	३८	४७९	हम्	१४७	२४
सेवन	८५	४६५	स्थूणा	१४	१५८	हठ	१११	१११
सेव्य	३२	४०१	स्थूल	४२	५२८	हतसा	१०८	७६९
सैकतिक }	११५	४१	स्थूलोज्ज्वल	१३०	२३९	हस्त	२५	२९५
		४२	स्थंय	३२	४००	हुत	१४८	३३
सैन्य	१०७	७५३	स्नान	२५	२९२	हर	३९	४८२
सैन्य	३२	४०१	स्नानवि-	१४५	२१	हरण	६८	२४५
सौरन्द्री	९९	६५६	किराटक }	४		हारिचन्दन	१४३	४८२
साधु	१२	१३३	स्नेह	४९	६१८	हरिण	६८	२४६
साम	१९	३४५	स्पर्श	४५	५६८	हरिताल	१३६	३१४
सामवलक	११५	४१	स्पर्शन	८४	४२७	हरिताली	१३६	३१४
सौकर्य	११	५४३	स्पष्ट	४५	५६८	हरिवाहन	१४३	४०
सांगानिक	११५	६३	स्फार	३८	४७९	हरिण	६८	२४६
सौदार्ढ्यानी	१२८	२१२	स्फुरट	१०	१०१	हरित	१३६	३१४
सौम्य	३३	४०१	स्फुटि	१०	१०२	हरिताली	१३६	३१४
सौम्य	३३	४०२	स्म	१४७	२२	हरिवाहन	१४३	४०
सौरभ्य	११	५४४	स्मृति	१०	२१३	हरिण	६८	२४६
सौवर्षेल	१३६	३१२	स्मन्सन	८४	४५८	हर्मत	६३	१७५
सौवीर	९९	६५७	स्ममीका	५७	१०४	हर्मिन	७५	३३७
स्कन्ध	२२	२५६	स्वामीका	५७	१०४	हर्षण	६८	२४६
स्त्वत्थान	७४	३२८	स्वन्ती	७१	२८१	हर्षयिल	१२८	२१२
स्तनन	८४	४५७	क्षुब	४८	५५४	हलाहल	१३६	३१३
स्तनयिल	१२८	२०८	खुबा	४४	५५४	हलिन्	२५	२९५
स्तम्ब	२६	३०९	खू	२	१४	हल	५५४	५५४
स्तम्भ	२७	३१७	खातस्	४८	६०७	हाविस	४८	६०९
स्तामित	७५	३३३	स्व	२	१५	हसन	८५	४६६
स्तोक	४	२३	स्वज	८	७९	हसनी	८५	४६६
स्तोत्र	२०	३१८	स्वप्न	२५	२९२	हसन्ती	७५	३३७
स्थान	२५	२८३	स्वभू	२७	३१७	हस्त	१९	२१३
स्थपति	७४	३३०	स्वर	२	१५	हास्तिकण	११९	९६
स्थाण	१४	१५८	स्वर	३८	४७७	हास्तिनी	८५	४६६
स्थान	२५	२९२	स्वर	३८	४७७	हास्तिमल्ल	१३६	३१३
स्थान	१४८	३९	स्वास्त	१४८	३३	हा	१४७	२३
स्थापन	८४	४६१	स्वास्तिक	५७	१०४	हायन	८५	४६७
स्थापित	७४	३३३	स्थाडु	२१	२४०	हार	३९	४८४
स्थाल	४२	५२८	स्वाप	२६	३०४	हारक	५७	१०९
स्थाल	४२	५२८	स्वामिन्	२५	२९४	हारिकण	११७	७३
स्थासक	५७	१०६	स्विन्	१४७	२१	हारीत	७५	३३८
स्थित	१८	२१०	स्वेद	२१	२९१	दायै	३३	४०२

शब्दः	पृ०	श्लो०	शब्दः	पृ०	श्लो०	शब्दः	पृ०	श्लो०
हाल	४२	५२८	ह्रिक्	१४७	२७	हेति	१९	२१५
हाला	४२	५२९	ही	१४७	२३	हेमपुष्प	१२९	२१८
हि	१४७	२३	हीही	१५०	६१	हेमपुष्पक	१४०	१०
हिसा	४८	६०९	हीन	२३	२७६	हेमपुष्पिका	१४०	१०
हिंस	३९	४८४	हीर	३९	४८५	हेमल	१०५	७२९
हिंसा	३९	४८४	हीरा	३९	४८५	हेरम्ब	८६	४८९
हिङ्गुनिर्वास	१४५	५७	हुङ्कुक्	५७	१०९	हेरुक	५७	११०
हिङ्गन	८५	४६७	हुतशि	१०८	७६९	हेला	४२	५२९
हित	१९	२१४	हुम्	१४७	२४	हेलि	४२	५२९
हिम	२९	३४६	हुच्छय	९१	५४५	है	१४६	९
हिमज	६१	१४९	हृदय	९१	५४६	हैमवती	१२२	१३६
हिमजा	६१	१४९	हृथ	३३	४०२	हा	१४६	१०
हिमाराति	१२२	१३६	हृथ	३३	४०३	होम	२९	३४७
हिरण	६८	२४८	हृथा	३३	४०३	होमि	२९	३४७
हिरण्मय	१३१	२४०	हृपित	१०	१०३	होरा	३९	४८५
हिरण्य	६८	२४८	हृष्ट	७५	३३८	हौ	१४६	१०
हिरण्यरेतस्	९१	५४४	हृष्ट	१०	१०३	ह्रस्व	४२	५३२
	१४५	५७	हृ	१४६	९	ह्रादिनी	८५	४६९

सर्वविधपुस्तकप्राप्तिस्थानम्--

जयकृष्णदास हरिदास गुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरिज आफिस,

विद्याविलास प्रेस, गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक, बनारस सिटी ।

। श्री
अनेकार्थसङ्ग्रहस्य शुद्धिपत्रकम् ।

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
ध्यात्वाऽर्हतः	ध्यात्वाऽर्हतः	१	१
किट्टे	किट्टे	२	३
शुक्लं	शुक्लं	४	२०
शोके भिषव	शोकेऽभिषव	४	२०
दुर्गो	दुर्गः	४	३४
याच्चायां	याच्चायां	५	४३
यागो	योगो	५	४४
पूजाविधा	पूजाविधौ	६	५३
श्लाघोऽपास्ती०	श्लाघोपास्ती०	६	५६
गुच्छं	गुच्छे	७	६४
खटस्तृणे	खटस्तृणे	९	८७
चटुश्चाटु	चटुश्चाटु	९	९०
ज्येष्ठा भे	ज्येष्ठा भे	१०	१०८
कर्णामयेऽध्वनौ	कर्णामये ध्वनौ	११	११४
स्तगिरे	स्तगरे	१२	१२५
जलेर्मा	जलेर्मा	१२	१२९
कीर्णक्षिप्ते	कीर्णः क्षिप्ते	१३	१३७
प्रथम	प्रमथ	१३	१३९
हुणाः	हुणः	१३	१४६
त्रेतायुगे	त्रेता युगे	१५	१७४
समतेऽर्चिते	संमतेऽर्चिते	१७	१९९
शान्तोदान्ते	शान्तो दान्ते	१८	२०३
योर्मुक्तास्फो०	योर्मुक्तास्फो०	१८	२०७
न्हिषुं	न्हिषु	२०	२३३
स्वेदो धर्मे	स्वेदो धर्मे	२१	२४१
स्याद्वावस्तल्लिप्सयोः	गाधः स्यात्स्ताघलिप्सयोः	२१	२४३
मेघः क्रतौ	मेघः क्रतौ	२१	२४९
गोपीवेद्यविशेषयोः	गोपीवेद्यविशेषयोः	२१	२५०
चधा	यधो	२१	२५०

अगुदम्	शुद्धम्	४७	१२४
दव १. न.	दवयानौ	२	२१८
उष्माणस्तु	ऊष्माणस्तु	२२	२६२
सङ्गतः	सङ्गतः	२४	२८०
पुत्रे तुजे	पुत्रेऽनुजे	२५	२९४
खपुसीसक	खपु सीसक	२५	२९९
कुम्भ्यु०	कुम्भ्यु०	२६	३११
ग्रावपवरके	ऽग्रावपवरके	२६	३१२
वेध्मसमि०	वेध्मं समि०	२७	३१८
कृमिः कृमि	कृमिः क्रिमि	२७	३२२
वांन्तेनले	वांन्तेऽनले	२९	३४०
तु सारे	तुषारे	२९	३४६
स्यामि	स्वामि	२९	३४७
सम्प्रार्थे	शालिनि (पाठभेदः)	२९	३४७
करण्वां	करेण्वां	२९	३५०
दोसर	दासर	३०	३६०
द्युभवं	द्युभवे	३१	३७०
स्यान्नैयमादिषु	स्यान्नैगमादिषु	३१	३७२
याम्या याच्यां	याम्याऽवाच्यां	३२	३९१
शूद्राऽनानुक्तद	शूद्राऽनानुक्तद	३३	४०८
मृद्ग्राण्डे	मृद्ग्राण्डे	३३	४०९
चक्रस्त्वम्ले	चक्रस्त्वम्ले	३५	४३२
श्रुति	श्रुति	३५	४३६
हरित	हस्ति	३६	४५१
विघ्न	विघ्ने	३७	४५८
महे स्वरा	महेश्वरा	३७	४६६
कृष्णत्रिवृत्तीन्यो	कृष्णत्रिवृत्तीन्यो	३९	४९१
च विभेषजे	चव्यभेषजे, चधिभेषजे	४०	४९४
गोकलने	गोकलले	४०	४९९
पल्लिश्च	पल्ली च	४१	५०८
फलि तु	फालं तु	४१	५११
मल्लं	मल्लो	४१	५१५
तेजनीपृक्कयोरपि	तेजनीस्पृक्कयोरपि	४३	५३८
प्रहे	प्रहे	४३	५४८

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
पुण्डरीकद्रुमे	पुण्डरीकद्रुमे	४४	५५१
सुवा सुवि	सुवः सुवि (पाठान्तरम्)	४४	५५४
जनस्पृहोयते	जनस्पृहायते	४५	५६६
बोले लोघ्रे	बोले लोघ्रे	४५	५६८
प्रेषः	प्रेषः	४६	५७९
रदात्रे	रदोऽत्र	४७	५८८
कारुः	कासूः	४७	५९१
स्तम्बगुलच्छयोः	स्तम्बगुलुच्छयोः	४७	५९१
मिद्यपि चैद्यपि	क्षिप्यपि चैव्यपि	४७	५९६
रासक्रीडासु	रासः क्रीडासु	४८	६०२
सहा हेमन्तमासयोः	सहा हेमन्तमासयोः	४८	६०७
गह्वरे	गह्वरे	४९	६१२
कर्णिका	कर्णिका	५१	१९
यातना नदी	यातना नटी	५१	२०
कमेदय	कमदेय	५१	२३
ककुन्दरे	कुकुन्दरे	५१	२७
देवज्ञे	दैवज्ञे	५२	३४
जारतो	जारजो (इत्यपि पाठः)	५२	३७
लेख्यस्य	लेख्यस्य	५३	४९
बालयोः	बालयोः	५४	६०
पालकः	पालकः	५४	६२
अश्रुराज्यां	अश्रुराज्यां	५४	६७
सत्यकारेऽथ	सत्यद्वारेऽथ	५५	७३
शिग्र	शिग्रु	५५	८२
हर्षुके	हर्षुले	५५	८३
धावकौ शुक्रौ	धावकशुक्रौ	५६	८५
ज्याम्बुभ्रूश्चय	ज्यासु भ्रूश्चय	५६	९१
काष्ठीषु	काष्ठीषुः	५७	१०२
स्वस्थे	सुस्थे	५७	१०३
सस्याक	सस्याम	५७	१०५
सदाकुर्वञ्जे	सदाकुर्वञ्जे	५७	१०८
तृणखड्गयोः	तृणसङ्गयोः	५८	१२२
ख्यातिपरागयोः	ख्यात्युपरागयोः	५९	१२४

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
कुञ्जरं	कुञ्जरे	५९	१३०
कल्लोले	कवकोले	६०	१३९
कविकण्डेऽहौ	कविकण्डेऽहौ	६०	१४०
मदे केशे	मदे केशे	६०	१४१
तैलयन्त्रेक्षुरिका	तैलयन्त्रे क्षुरिका	६०	१४५
शची	शटी	६१	१४९
बन्धिकणेऽपि	बहिकणेऽपि	६१	१५६
मलये	यमले	६१	१५९
भावटो	भावाटो	६२	१६७
वसनादिना	वमनादिना	६३	१७५
पाठयूथिकथोरपि	पाठयूथिकथोरपि	६३	१७६
कारण्डो मनुकोशे	करण्डो मधुकोशे	६३	१८२
कारण्डं वेदलाण्डके	कारण्डवे दलाढके	६३	१८२
गणिराज	गणिराज	६४	१९१
स्यादूषणं	स्यादुषणं	६५	२०१
मिश्रुकायस्थ	मित्सु कायस्थ	६५	२०३
बहुवृत्तादौ	बहुवृत्तादौ	६५	२१३
सरलेऽप्राचीने	सरलेऽप्राचीने	६६	२१६
धारणः	धरणः	६६	२१९
कण्ठरोगोमयोर्गवि	कण्ठरोगोमयोर्गवि	६७	२३३
वरणे	वरणो	६७	२३५
चाऽनर्तो	चाऽऽनर्तो	६९	२५८
वाशित्वे	वाशित्वे	६९	२६३
आपद्यधीङ्गितं	आपद्यधीङ्गितं	६९	२६३
खज्या	सज्या	७०	२७१
तालितं	तानितं	७०	२८०
प्रेषितं	प्रोषितं	७२	३००
वसुनिहके	वसुनन्दके	७३	३१८
क्षुद्रवार्ताक्या	क्षुद्रवार्ताक्या	७४	३२५
कक्षान्तरो	कक्षान्तरे	७४	३२७
प्रथमः	प्रसथः	७५	३४५
प्रथमा	प्रमथा	७५	३४५
समयु	सयम	७६	३४६

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोक
सम्बद्धार्थे	सम्बद्धार्थे	७६	३५०
कालसीसबिलेष्वपि	कालसीसबिलेष्वपि, कालसीम्नि		
	बिलेऽपि च	७७	३६९
ककुभट्टमे	ककुभट्टमे	७८	३८१
जाङ्गकतरौ	जाङ्गकतरौ	७९	३९२
कैलीन्ये	कौलीन्ये	८०	३९८
जवन्यपद्यामोषधी	जवन्यपद्यामोषधी	८०	४०५
दशनं	दशनं	८१	४१०
जले	राढे	८२	४२६
नीलीगुडासु	नीलीगुडासु	८२	४३२
रम्येय	रम्ये	८२	४३५
वनश्वाऽभिप्रतारके	वनश्वा विप्रतारके	८३	४४०
जीर्णशीर्णाद्रिं	जीर्णशीर्णाद्रिं	८३	४४३
विषयिहृषीके	विषयि हृषीके	८३	४४८
मदनद्रुमे	मदनद्रुमे	८४	४५३
स्नानयोगयोः	स्नानयागयोः	८४	४५६
त्वष्ट्र	त्वष्टृ	८५	४६४
अनूप	ऽनूप	८५	४६७
हायनोऽचि	हायनोऽचि	८५	४६७
वीणाकशिपु	वीणा कशिपु	८५	४७१
ऽन्हो	ऽहो	८५	४७३
शीतकुम्भे	शीतकुम्भे	८६	४८४
निषद्वतिषु	निषद्वतिषु	८७	४९७
अहार्मा	अहार्यौ	८८	५०९
जटायु	जटायु	८९	५१८
भूमिजम्बां	भूमिजम्बां	८९	५२०
वालेयस्तु	वालेयस्तु	९०	५३५
सन्नयस्तु	सन्नयस्तु	९१	५४३
सामर्थ्ययोग्य०	सामर्थ्य योग्य०	९१	५४३
आवरणेऽशने	आवरणेऽशने	९२	५५४
ककचे	ककचे	९२	५६२
कन्दरोऽकुशे	कन्दरोऽकुशे	९२	५६२
सटी	सटी, शटी	९३	५६७

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठ	श्लोके
किशोरी	किशोरी	९३	५७३
छन्दविशेषे	छन्दोविशेषे	९४	५८६
था	यथा	९४	५८८
ख्याने लम्पापटह	ख्यानलम्पापटह	९५	५९४
तमिन्ना	तमिन्ना	९५	५९५
धान्याकं	धान्यकं	९५	५९६
गुहृच्यां	गुहृच्यां	९५	६०२
तितऔ वान्तिकेऽम्बुदे	तितऔ वातिकेऽम्बुदे	९६	६११
वरुवके	मरुवके	९६	६१२
वल्खुरं कुञ्जमञ्जर्योः	वल्खुरं कुञ्जमञ्जर्योः	९८	६३३
नागरे	नार्गरे	९८	६३८
विहारस्तु	विहारस्तु	९८	६३८
रसलायां	रसालायां	९८	६४०
समूह	समूहे	९८	६४०
बौद्धव्रतेभेदे	बौद्धव्रतभेदे	९८	६४१
मत्स्यैरागिरि	मत्स्यैरागिरि	९८	६४२
शबरी	शम्बरी	९८	६४२
बन्हावरालः	बहावरालः	१००	६५८
स्याद्रुपद्रवे	स्याद्रुपद्रवे	१००	६५९
चकला	चकला	१०१	६६४
तरले	तरला	१०२	६६९
निर्मले	निर्मल्य	१०२	६९५
नेपाली	नैपाली	१०२	६९६
तलाङ्गलि	तलाङ्गलि	१०२	६९७
अनिल	अनिले	१०३	७००
द्विरदज्वले	द्विरदज्वरे	१०३	७००
बन्हौ	बहौ	१०३	७०४
पीतकिक्कायां	पीतकिक्कायां	१०३	७०७
रमिले	रामिले	१०४	७१७
शबलं	शम्बलं	१०४	७२२
सुबेलप्रणते	सुबेलः प्रणते	१०५	७२९
किसले	किसले	१०६	७४१
वाढवीषे	वरुवीषे	१०६	७४५

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	श्लोके
विभवा	विभवो	१०६	७५०
सुखर्वा	सुषवी	१०७	७५२
स्यादुपांशुर्विजने	स्यादुपांशु विजने	१०७	७५५
शटी	शटी	१०७	७६२
गरुडं	गरुडे	१०७	७६३
सदेशोऽन्तिक	सदेशोऽन्तिक	१०८	७६७
गोरक्षा	गोरक्षो	१०८	७७६
रक्ताक्षी	रक्ताक्षो	१०९	७८३
श्रवणेद्वयोः	श्रवणेच्छयोः	१०९	७८५
उद्वासः	उच्छ्वासः	१०९	७०९
बीभत्से	बीभत्सो	११०	७९४
निर्व्यूहो	निर्व्यूहो	१११	८०८
वाराहो	वराहो	१११	८११
मुस्तौ	मुस्तो	१११	८१२
पद्मबीजकोशे	पद्मबीजकोशे	११४	३२
विनायके	विनायको	११४	३३
विदूषके	विदूषको	११४	३४
अभिमुखो	ऽभिमुखो	११५	४३
शिलीमुखो	शशिलेखा	११५	४३
अपवर्गः स्त्याग	अपवर्गस्त्याग	११५	४७
अयोचिह्नट	ऽयोचिह्नट	११६	५९
ऽघवे(?)दास्या	घवे दास्या	११६	६५
देवदारुद्रुमेऽपि	देवदारुद्रुमेऽपि	११७	७२
अध्याह्नः	अध्याह्नः	११८	७६
पीलुपर्णौषधी	पीलुपर्णौषधी	११९	८९
जीवनिरपक्ष	जीवनिरपेक्ष	११९	९८
मन्त्रेण प्रोक्षत	मन्त्रेण प्रोक्षित	१२०	१०४
प्रधूमिता	प्रधूपिता	१२१	११९
मर्कट	मर्कट	१२२	१२६
वैजयन्ती गुहे	वैजयन्तो गुहे	१२२	११३
आकालनं	आकालनं	१२५	१६५
स्वेच्छाचारिणि	स्वेच्छाचारिणि	१२५	१७३
नागाक्षना	नागाक्षना	१२६	१८६
न्याससमर्पणे	न्यासार्पणेऽपि च (पाठान्तरम्)	१२६	१८२

अशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठ	२० +
मातुधाना	म लु शाना	१२७	१९२
विरोचने	विरोचनो	१२७	१९५
संप्रेषणो	संप्रेषणे	१२७	१९८
विदारी गन्धिकौ	विदारीगन्धिकौ	१२७	२००
समापन्नं	समादानं	१२८	२०५
मरुजन्धवां [१]	मेरुजन्धवां	१२८	२११
दुर्षहितुः	दुर्षयितुः	१२८	२१२
अवलेपो	ऽवलेपो	१२८	२१३
अभ्यागमः	ऽभ्यागमः	१२९	२२०
अभिमरो	ऽभिमरो	१३१	२४०
वाणीशारिकयोरपि	वाणीशारिकयोरपि	१३२	२५६
धुरन्धरो धुर्ये	धुरन्धरो धुर्ये	१३३	२६९
प्रतिकार	प्रतीकार	१३३	१७२
पूर्णापात्रं तु	पीतसारस्तु	१३३	२७९
महिष्यात्करण्यां	माहिष्यात्करिण्यां	१३४	२८६
चक्रवाले	चक्रवालो	१३५	३०१
मृत्युफला	मृत्युफलो	१३६	३०९
ऽप्यथ परि०	ऽप्यथ परि०	१३७	३१९
पराशवो	पारशवो	१३७	३१९
पारिवेशस्तु	परिवेशस्तु	१३७	३२७
रथस्याधो दासणि	रथस्याधो दासणि	१३८	३३१
पारिवेषः	परिवेषः	१३८	३३४
वातरूपः	वातरूपः	१३८	३३७
विधावात्मनि	विधावात्मनि	१४१	११
काश्मीरजन्मनि	काश्मीरजन्मनि	१४३	३३
क्षत्येष	इत्येष	१४५	५७
गालुपुत्रको	मातुलपुत्रको	१४५	२
गतामर्कटकः	लतामर्कटकः	१४५	२
र्णबिलोडकः	वर्णबिलोडकः	१४५	३
मोक्षेऽन्तऽभावे	मोक्षेऽन्तर्भावे	१४७	१५
स्वित्पारप्रश्न	स्वित्परिप्रश्न	१४७	२१
परिव्याधानु०	परि व्याधानु०	१४९	५१
अन्तरेणा०	ऽन्तरेणा०	१५१	६७

चित

स्य सविशेषनि

वराजस्य व्याख्येयम् । तथा—

- श्रुतिसिद्धान्तमञ्जरी । (द्वैताद्वैतदर्शन) । श्रीव्रजेश्वरप्रसादकृता ।
श्रीनिम्बार्काचार्यकृतस्य सविशेषनिर्विशेषकृष्णस्तवराजस्य
व्याख्येयम् । (नं० १३५, १३६, १४१) मूल्यम् रु० ४—८—
- चतुर्विंशतिमतसंग्रहः (धर्मशास्त्र) श्रीभट्टोजिदीक्षितकृतः । (नं०
१३७, १३९) खण्डे २ मूल्यम् रु० ३—०—०
- श्रीविद्वन्मण्डनम् । (शुद्धाद्वैतसम्प्रदाय) श्रीविठ्ठलनाथदीक्षित-
कृतः । गोस्वामिश्रीपुरुषोत्तमजीमहाराजकृतसुवर्णसूत्राख्य-
व्याख्यासहितम् (नं० १४३, १४४) खण्डे २½ मूल्यम् रु० ३—८—०
- सांख्यायनगृह्यसङ्ग्रहः । (कर्मकाण्ड) श्रीपण्डितवासुदेवकृतः । तथा—
कौपीतकिगृह्यसूत्राणि (कर्मकाण्ड) (नं० १४५) मूल्यम् रु० १—८—०
- महासिद्धान्तः । (ज्यौतिष) श्रीआर्यभट्टकृतः । म० म० पण्डित
श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतटीकासहितः । (नं० १४८, १४९, १५०)
खण्डानि ३ मूल्यम् रु० ३—६—
- न्यायलीलावती । (वैशेषिक) श्रीन्यायाचार्यवल्लभकृता । (नं०
१५१) मूल्यम् रु० ०—८—
- ज्यौतिषसिद्धान्तसङ्ग्रहः । (ज्यौतिष) यत्र सोमसिद्धान्तः ब्रह्म-
सिद्धान्तः पितामहसिद्धान्तः वृद्धवशिष्टसिद्धान्तश्च (नं० १५२,
१५४) खण्डे २ मूल्यम् रु० २—४—
- लीलावती । (ज्यौतिष) श्रीभास्कराचार्यविरचिता । म० म० पं०
श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतटिप्पणीसहिता (नं० १५३) मूल्यम् रु० १—८—
- बीजगणितमध्यक्तगणितं वा । (ज्यौतिष) श्रीभास्कराचार्यविर-
चितम् । म० म० पं० श्रीसुधाकरद्विवेदिकृतोपपत्तिटिप्पणीस-
हितम् । म० म० पं० श्रीमुरलीधरशर्म विरचितलघूपपत्तिविशिष्ट-
टिप्पणीनवीनाव्यक्तगणितोपयोगिप्रक्षिप्तविषयोपेतम् । (नं०
१५९) मूल्यम् रु० २—०—

जयकृष्णदास, हरिदास गुप्तः—

चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस विद्याविलास प्रेस,

गोपालमन्दिर के उत्तर फाटक

सिटी

काशीसंस्कृतसौरीज- १

इयं काशा-संस्कृतप्रथमाला वभागश प्रकृतिशत भवति । एतस्या प्राचीना नवानां
दुलभा मूलभाष्यअनुपयुक्ता संस्कृतप्रथम काशिकर काशिसंस्कृतपाठशालाय
पण्डितरन्यराप विद्वद्भिः सञ्चालिताः कर्मण समुद्रता भवान्ते । अस्यां
प्रकाश्यमाणानां ग्रन्थानां मूल्यं सूचीपत्रे प्रकाशितं वर्तते ।

- १ नलपाकः नलविरचितः । संपूर्णः (पाकशास्त्रम् १) रु० १-८
- २ संक्षेपशारीरकम् । रामतीर्थस्वामिकृतान्वयार्थबोधिनीटीका-
साहितम् । (वेदान्त १) रु० ८-०
- ३ वैशेषिकदर्शनम् । पं० श्रीदुण्ढिराजशास्त्रिकृतविवरणोपेताभ्यां
प्रशस्तपादभाष्योपस्काराभ्यां समन्वितम् (वैशेषिक १) रु० २-०
- ४ श्रीसूक्तम् । विद्यारण्यपृथ्वीधरश्रीकण्ठाचार्यकृतभाष्यत्रयेण
टिप्पण्या च समलङ्कृतम् । (वैदिक १) रु० ०-६
- ५ लघुशब्देन्दुशेखरः (भैरवी) चन्द्रकलाटीकासहितः-प्रथम
भाग अव्ययीभावान्तः । (व्याकरण १) रु० ५-०
- ५ लघुशब्देन्दुशेखरः (भैरवी) चन्द्रकलाटीकासहितः तत्पुरुषादि-
समाप्तिपर्यन्तः । द्वितीय भाग (व्याकरण १) रु० ८-०
- ६ कारिकावली मुक्ता० दिन० राम० शब्दखण्डसहिता तथा "गुण-
निरूपणदिनकरीय" महामहोपाध्याय पं० श्रीलक्ष्मणशास्त्रि-
कृतव्याख्यासहिता । (न्याय १) रु० ६-०
- ७ पञ्चीकरणम् । वार्तिकाभरणालङ्कृतवार्तिकटीकया-तन्वचन्द्रि-
कासमवेतविवरणेन च समन्वितम् । (वेदान्त २) रु० ०-८
- ८ अलङ्कारप्रदीपः । श्रीविद्वेश्वरपाण्डेयनिर्मितः । (काव्य १) रु० ०-८
- ९ अतङ्गरङ्गः । महाकविकल्याणमल्लविरचितः । (कामशास्त्रं १) रु० ०-१२
- १० जातकपारिजातः । श्रीवैद्यनाथदर्शना विरचितः । (ज्योति १) रु० २-०
- ११ पारस्करगृह्यसूत्रम् । कान्यायनसूत्रीयश्राद्ध-शौच-ज्ञान-भोजन-
कल्पसहितम् । (कर्मकाण्डम् १) रु० ०-८
- १२ पुरुषसूक्तम् । सायणभाष्य-महीधरभाष्य-मंगलभाष्य-नि-
स्वार्कमतभाष्यचतुष्टयसहितम् । (वैदिक २) रु० १-४
- १३ श्रीमत्सन्सुजातीयम्-श्रीमच्छङ्करभगवत्पादविरचितभाष्येण
नीलकण्ठीव्याख्याया च संवलितम् । (वेदान्त ३) रु० १-४
- १४ कुमारसंभवं महाकाव्यम् । महाकवि श्रीकालिदासवि० सञ्जीवनी
शिशुहितैपिणी-टीकाद्वयोपेतम् संपूर्णम् । (काव्य २) रु० १-८
- १५ श्रुतबोधद्वन्द्वोपग्रन्थः । आनन्दवार्द्धिनीतात्पर्यप्रकाशाख्यसंस्कृत-
भाषाटीकासहितः । (छन्दः १) रु० ०-६
- १६ कारिकावली । मुक्तावली-न्यायचन्द्रिकाटीकाद्वयसहिता सटि-
प्पण्या (न्याय २) रु० १

काशीसंस्कृतसीरीज ।

- १७ पारस्करगृह्यसूत्रम् । काण्डद्वये हरिहर-गदाधर० तृतीयकाण्डे ह-
रिहर-जयराम-प्रणीतभाष्येण समलङ्कृतम् । हरिहरभाष्यस-
हितस्नानत्रिकाण्डिकासूत्र—गदाधरभाष्यसहितश्राद्धनवक-
ण्डिकासूत्रैः यमलजननशान्ति-पृष्ठोदिवि-शौच-भोजन—
कामदेवकृतभाष्यसहितोत्सर्गपरिशिष्टसूत्रैः परिष्कृतं-टिप्प-
ण्यादिभिः सहितं च । (कर्मकाण्डं २) रु० ३—
- १८ संक्षेपशारीरकम् । मधुसूदनीटीकासहितम् संपूर्णं (वेदान्तं४) रु० ८—
- १९ लघुजूटिका—अर्थात् अभिनवा परिभाषेन्दुशेखरपरिष्कृतिनि-
र्मितिः । (व्याकरणं २) रु० ०—
- २० कातीयेष्टिदीपकः । (दर्शपौर्णमासपद्धतिः) महामहोपाध्याय-
पं० श्रीनित्यानन्दपन्तपर्वतीयविरचितः । (कर्मकाण्डं) रु० १—
- २१ सप्तपाठि श्रीशिवमाहिम्नस्तोत्रम् । श्रीगन्धर्वराज पुष्पदन्ताचार्य-
विरचितम् । हरिहरपक्षीय-मधुसूदनीटीकया (संस्कृतटी-
का-संस्कृतपद्यानुवाद-भाषाटीका-भाषापद्यानुवाद-भाषा-
बिम्ब) पञ्चमुखीनाम्न्या टीकया-शक्तिमहिम्नस्तोत्रेण च
समन्वितम् । (स्तोत्रवि० १) रु० १—
- २२ बौद्धाऽऽचार्यश्रीधर्मकीर्तिप्रणीतः सटीकन्यायविन्दुः । भाषाटीका-
सहितः । (बौद्धन्याय वि० १) रु० १—
- २३ सपरिष्कृत-दर्पणसहितवैयाकरणभूषणसारः । (व्याकरणं ३) रु० ४—
- २४ न्यायवार्तिकतात्पर्यटीका । श्रीवाचस्पतिमिश्रविरचिता । सम्पूर्ण
(न्यायविभाग ३) रु० ६—
- २५ मीमांसान्यायप्रकाशः । (आपदेवीयः) श्रीचित्रस्वामिशशिखरकृतया
सारविवेचिन्या व्याख्यया सहितः । (मीमांसा १) रु० २—
- २६ पौरोहित्यकर्मसारः । (टिप्पणीसमलङ्कृतः) प्रथमो भागः श्रीरमा-
कान्तशर्मणा संगृहीतः । (कर्मकाण्डवि० ३) रु० ०—
- २७ लघुशब्देन्दुशेखरः । म० म० श्रीनागेशभट्टविरचितः अव्ययी-
भावान्तो भागः, म०म० पण्डित श्रीनित्यानन्दपन्त-पर्वतीय-
कृतशेखरदीपकाख्येन टिप्पणेन समुज्ज्वलितः । (व्या० ४) रु० ४—
- २८ रघुवंशमहाकाव्यम् । श्रीकालिदासविरचितम् पञ्चसर्गात्मकम् ।
म० म० श्रीमल्लिनाथसूरिकृतसञ्जीविनीटीकया पं० श्रीकनक-
लाल ठक्कुरकृताऽर्थप्रकाशिकाटीकया च समलङ्कृतम् ।
(काव्य ३) रु० ०—
- २९ कामसूत्रम् । श्रीवात्स्यायनमुनिप्रणीतं बहुयत्नरासादितया पूर्णया-
जयमङ्गलरचितया टीकया समेतम् । बहुखण्डितपाठान् परिष्क-
र्य, सूत्राङ्गान् संयोज्य, परिष्कृत्य संशोधितम् । (काम० २) यन्त्रस-

- ३० न्यायकुसुमाञ्जली न्यायाचार्यपत्राङ्कितश्रीमत्पट्टनाचायविरचितः । म० म० रुचिदत्तकृतमकरन्दान्नासित म० म० वद्धमा नोपाध्यायप्रणीतप्रकाशसहितः । (न्यायं ४) रु० ६—
- ३१ परिभाषेन्दुशेखरः । म० म० श्रीनागेशभट्टरचितः । म० म० भैरव- मिश्रविरचितया भैरवीत्यगराख्यया परिभाषाविवृत्या-तत्त्व- प्रकाशिकया टीकया च सहितः । (व्याकरणं ५) यन्त्रसूत्र-
- ३२ अर्थसंग्रहः । पूर्वमीमांसासारसंग्रहरूपः । श्रीलौगाक्षिभास्करविरचि- तः । श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामेश्वरशिवयोगिमिश्र- विरचितमीमांसार्थकौमुद्याख्यव्याख्यासहितः । (मीमांसा ०२, रु० १—
- ३३ न्यायवास्तिकम् न्यायदर्शनवात्स्यायनभाष्योपबृंहणम् । परमर्षि- भारद्वाजाद्योतकरविरचितम् । महर्षि-गोतमादिचरितसम्ब- लितबृहत्भूमिकासहितम् । (न्यायं वि० ५) रु० ६—
- ३४ शुक्लयजुर्वेदसंहिता । चाजसनेयिमाध्यन्दिनशास्त्रीया । श्रीमदुच्च- टाचार्यविरचितमन्त्रभाष्येण श्रीमन्महीधराचार्यविरचितवेद- दीपेन च सहिता । (भाग १-२-३-४) (वैदिकं ३) रु० ८—
- ३५ शुक्लयजुर्वेदकाण्वसंहिता । श्रीसायणाचार्यविरचितभाष्यसंहिता । १ अध्यायादारभ्य २० अध्यायपर्यन्ता । (वैदिकं ४) रु० ६—
- ३६ सिद्धान्तलेशसंग्रहः । श्रीमदप्पयदीक्षितविरचितः । श्रीमत्परमहंस- परिव्राजकाचार्यकृष्णानन्दतीर्थविरचितया कृष्णालङ्काराख्य- या व्याख्यया समलंकृतः । (वेदान्तं ४) रु० ६—
- ३७ काशिका । श्रीपाणिनिमुनिविरचितव्याकरणसूत्राणां वृत्तिः वि- ङ्गहर-वामन-जयादिन्यविनिर्मिता । (व्याकरणं ६) रु० ६—
- ३८ प्राकृतप्रकाशः । भामहकृतः । श्रीमद्वररुचिप्रणीतप्राकृतसूत्रसहि- तः । टिप्पण्या च संयोजितः । (व्याकरणं ७) रु० १—
- ३९ जीवन्मुक्तिविवेकः श्रीमद्विद्यारण्यस्वामिविरचितः । भाषानुवा- दसमेतः । (वेदान्तं ६) रु० २—
- ४० श्रीनारदीयसंहिता । ब्रह्मणोपदिष्टो नारदमहामुनिप्रोक्तो ज्योतिष- ग्रन्थः । (ज्योतिषं २) रु० ०—
- ४१ मेदिनीकोशः । मेदिनीकारविरचितः । (काशं १) रु० १—
- ४२ मीमांसादर्शनम् । श्रीशबरस्वामिविरचितभाष्यसहितम् । सपूर्णम् । (भाग १—२) (मीमांसा ३) रु० १०—
- ४३ न्यायदर्शनम् । श्रीगोतममुनीप्रणीतम् । श्रीवात्स्यायनमुनीप्रणीत- भाष्यसहितम् । श्रीविश्वनाथन्यायप्रज्ञाननभट्टाचार्यविरचि- तन्यायसूत्रवृत्त्यनुगतम् । टिप्पण्यादिसहितम् । (न्यायं ६) रु० ३—
- ४४ दानमयूखः । विद्गहरश्रीनीलकण्ठभट्टविरचितः । (धर्मशास्त्रं २) रु० १—
- ४५ कालमाधवः । विद्गहरश्रीमाधवाचार्यविरचितः । (धर्मशास्त्रं २) रु० १—

- मास्वती । श्रीमच्छतानन्दविरचिता । श्रीमातृप्रसाद (दैवजभू-
पण) पाण्डेयेन कृताभ्यां छात्रबोधिनीनाम संस्कृतसोदाहरण
भाषाटीकाभ्यां सहिता । (ज्योतिषं ३) रु० २—०
- फक्किकाप्रकाशः । उपाध्यायोपाह्वयैयाकरणकेसरीबिरुदाङ्कितमथि-
लेन्द्रदत्तशर्मविरचितः । पं० सीतारामशर्मकृतटिप्पण्या
विभूषितः । (व्याकरणं ८) रु० १—४
- मिताक्षरा । श्रीगौडपादाचार्यकृतमाण्डूक्यकारिकाव्याख्या-श्रीम-
त्परमहंसपरिव्राजकाचायस्वयम्प्रकाशानन्दसरस्वतीस्वामि-
कृता । शंकरानन्दकृतमाण्डूक्योपनिषद्दीपिका च । (वेदा० ७) रु० १—४
- काव्यप्रकाशः । श्रीमम्मटाचार्यविरचितः । पं० श्रीहरिशङ्करशर्मणा
मैथिलेन संगृहीतया नागेश्वरीटीकयाऽलङ्कृतः । (काव्यं ४) रु० ४—०
- अधिकरणकामुदी । श्रीदेवनाथठकुरकृता । (मीमां० ४) रु० १—०
- रघुवंशमहाकाव्यम् । श्रीकालिदासविरचितम् म. म. श्रीमल्लिनाथ-
कृतसञ्जीविनीटीकयोपेतम् पं० श्रीकनकलालठकुरेण कृता
भावबोधिनीटिप्पण्या समलङ्कृतः संपूर्णम् । (काव्यं ५) रु० १—४
- काथबोधः । साजनीकृत टीकोपेतः । दत्तात्रेय सम्प्रदायाऽनुगतः । रु०—८
- रसचन्द्रिका । श्रीविश्वेश्वरपाण्डेय निमिता । (काव्यं ६) रु० १—०
- अलङ्कारमुक्तावली । श्रीविश्वेश्वरपाण्डेयनिर्मिता । (काव्यं ७) रु०—१२—०
- वृत्तरत्नाकरः-भट्टकेदारप्रणीतः । नारायणभट्टीयव्याख्यासहितः ।
सम्पादकनिर्मितविषमस्थलटिप्पणोपेतः । श्रुतबोधच्छन्दो-
मञ्जरीसुवृत्तनिलकैश्च समेतः । (छंद वि० १) १—८
- अलङ्कारशंखरः । केशवमिश्रकृतः । साहित्योपाध्याय श्री अनन्तराम-
शास्त्रिणा भूमिकादिभिः संभूष्य संशोधितः । (अलं० वि० १) रु० १—४
- शक्तिवादः । श्रीगदाधरभट्टाचार्यप्रणीतः । टीकात्रयोपेतः । कृष्ण-
भट्टकृतया मञ्जूषया-माधवभट्टाचार्यनिमतया विवृतया
श्रीमन्माध्वसंप्रदायाचार्य्यदार्शनिकसावभामसाहित्यदर्शना-
द्याचार्यतर्करत्नन्यायरत्न गोस्वामिदामोदरशास्त्रिरचितया
विनोदिन्या च समेतः । (न्या० वि० ७) रु० २—०
- प्रौढमनोरमा । म. म. श्रीभट्टोजीदीक्षितविरचिता तत्पौत्र म. म.
श्रीहरिदीक्षितविरचितलघुशब्दरत्नाख्यव्याख्यया समेता । म.
म. पण्डितश्रीभैरवमिश्रविरचितशब्दरत्नव्याख्यया युक्ता ।
श्रीयुतभाण्डारीत्युपाह्वयमाधवशास्त्रिविरचित प्रभानामकटिप्प-
ण्या समलङ्कृता । श्रीयुतजगन्नाथशास्त्रिविरचितयाव्ययी-
भावस्य शब्दरत्नप्रदीपकनामकटिप्पण्याऽलङ्कृता (अव्ययी-
भावान्तः प्रथमो भागः) (व्याकरण वि० ९) रु० ५—०
- आपस्तम्बगृह्यसूत्रम् । श्रीहरदत्तप्रणीतयाऽनाकुलाख्यया व्याख्यया,
श्रीसुदर्शनाचार्यप्रणीतया तात्पर्यदर्शनाख्यया व्याख्यया च
समलङ्कृतम्, पृथक् सूत्रपाठेन, पाठभेदेन, मीमांसापदार्थविव-
रणेन च संयोजितम् । (कर्म० वि० ५) रु० ४—०